

ТЕРЕНТ ЦАНИА

ИҖЫМҘАҚӘА

Актәи атом

Ажәеинраалақәеи
Апоемақәеи

Апхәынтшәкәтыжырта
Акәә – 2007 ш.

ББК 84 (5 Абх) 6-5
ч 26

*Терент Чаниа. Ифымтақәа: ажәеинраалақәеи
апоемақәеи. Актәи атом. Ақхәынтшәкәтыжьырта.
Акәа – 2007, 644 дакья.*

© *Т. Чаниа. 2007*

АВТОР ИКНЫТӘ

Сара сиит иаххысыз ашәышықәсазы зегьрейха еикәацәаз ашықәс – 1937 шықәсазы. Ари аамта хьантан, агәнаха иацан, уи харада ахара ауааы идызцоз, ацәгьахәарақәеи акылпш-кылзрыорақәеи пату рықәызцоз аамтан. Уи ашықәс азы шәаыла аңсуа таацәарақәа рышәқәа акит, ицәырцит агәреибамгара, ацара-дырра зауз аңсуа цеицәа азәырфы аңсадгьыл иағацәоуп хәа адамығ рынцаны иршыуан, ма цсҭазаара ахьыкамыз адгьыл харақәа рахь идәықәырцон. Убас иалагеит Аңсныка ақыртқәа ааганы массала рнырхара. Еиғзамызт уи ашьтахьтәи ашықәсқәагы – иалагеит асовет жәлар рзы иңышәага дуззаз Аңынцътәылатә еибашьра. Ахацәа, хыц-оыцқәак ракәымзар зегьы, зегьы иахзеипшыз Асовет тәыла ахьчара ицеит. Саб уака дҭахеит, Москва шиихьчоз. Сан, 21-22 шықәса зхьцуаз аңхәыс қәыпш, сашьеи сарей хәалымпыцәхеит. Дук мырцыкәа сан лашьагы дҭахеит. Сан иаалгеит уи ихшарагы – аешьеи аеҳәшьеи. Саб иашьа иакәзаргы, аибашьра изыннажьыз ахәра гәғәақәа шықәсыкгы днарымгеит.

Аибашьра еилгоит шаххәоз, аңсуа школкаа адырkit. Урт рәы қыртшәала ацара иалагеит. Хәжәлар иргәампхеит икалаз, аха иразцаауадаз!

Убри ашьтахь, хаблақәа ишырбоз амашынақәа еишьтагыланы, хыхь ашкафқәеи, ағәтәи каруатқәеи, ақәардәқәеи, иара убас алақәеи, ахәақәеи, ажәқәеи рныргыланы хқыта Кәтол иаалалеит Гыртәылантә иааргоз «ағыцынхацәа». Нацънатә аахыс арака инхоз, аха аибашьра акнытә изыхнымхәыз ахацәа рнапы згыз, аилахара иафыз ацсуаа рыонқәа гәхьаас изкыдаз! Ари ақытаф инеибеицшны идыргылаз 220 оуафы оымш-хымш рыла индырхеит иааргаз «ағыцынхацәа». Урт нацънатә аахыс ара инхозшәа иаакәгылеит ацсуа ишьам дгыл, Анцәа ацсуа изы иишаз цъанат дгыл.

Зны сара сан ус салхәеит: «Уца, нан, абант ағыцынхацәа ркынза, рацхьа уназыдгыло аонафы абри ныжьны уаа, ицсацоуп» Ислыркыз амакәан афы итан цлакь мгьалк, шәхак, жәбака кәтагь.

Рацхьа сназыдгылаз агәашә, афтыхагьы самразакәа, аоныцкала даадгылеит аиқәатцәа зшәыз, зылахь цаха еиқәатцәала ицакыз цхәыс қәыпшк хык ахәыцқәа лыцрацсса. Оумакала еигәырғеит. Нас, акыр жәашықәса анца, - уи агәра ганы сыкоуп сара, - Кәтол аиошара иалагаз, абцъар шьтыхны «ари қыртүа дгылуп» хәа иахәагылаз ишырылагылаз даргьы. Сара урт рхәы згеит абыда инхоз хәыц гәартак рыфа иагырханы.

Сара рацхьатәи ажәеинраалақәа зөит ф-класск

рәы сәнтәаз. Уи аора иалаго изы қәра мачу, қәра рацәоу сыздырам. Зны, сара сааста акыр еихабыз, алитература ашкагь аус змаз азәы дсыхәеит сажәеинраалақәа срыцхьарц. Схы ларкәны, икастгаз агәағьразы сыбжыи қыцкыцъуа, сажәеинраалақәа ахцагь срыцхьеит.

– Цшзала, уола, баба, аха иуоыз зегьы ашәы рхыкәкәа икоуп.

Илахәыхәу акгыи умазәми?

Сара исхәаша сақәымшәеит. Исызтодаз илахәыхыз!

Аха иааит аамта фыц, Хрушьчов иаамта хәа изышьтоу. Жәашықәсала аси ахьтәи ирыцхан иказ ашәт, ацхара анас, аблақәа хтуа, ахыцқәа ааитцахит. Иаатит ацсуа школка, арцаоратә институт, афы икалеит афилологиатә факультет ацсышәала ицәажәеит арадио, Д. Гәлиа ибзоурала итыцуа иалагеит алитературатә журнал «Алашара...». Аха, игәағьны исхәар стахәуп даеакгыи. Уаанза арәиара знапы алакыз ашәкәоцәа рхыцхьазара 10-12-оык иреихамызтгыи, уажәы, аамта фыц зныкала, ашықәс фыц азтәи ас ду аицш, ажәоан акнытәи илбаанашьтит 20 – оык инреиханы алитература амчи агәамеи еилызкаахьаз, зырәиаратә цәанырра арәаш аицш ихьцхьаз, иазыкацаз афар. Ари хашәкәоцәа дукәа иаарыцагәғәеит. Урт зегьы рыдыркылартә аицш алшара адагьы цсихалогияла иазыцшымызт.

Убаскан иалагеит сара слитературатө цстазаарагы. Аныкэара иакэызкыз асаби адгьыл иеакэытхан доагыларц аниаху иан лнапы дшахынхало аицш, саргы сажэеинраалакэа алашара дсырбарц аныстахха, Дырмит ду ицэахэакэа роуп урт ршьапы икэзыргылаз. Рацхатэи сажэеинраала анылеит ажурнал ыц «Алашара». Уи ажэеинраалаф апоет – агэлымцэах Алыкьса Лашэриа икаицаз арееиракэа иахьа уажэраанзагь срыламкьысзеит. Убриижьтэи аора сафуп. Уеизгы-уеизгы сыжэлар рыстол иныкэцан, уахгы - ынгы иамыцхьалар ада цсыхэа рызымто, идеалеи, сахьаркыралей, еифартэи-шьалеи иссирзоу ак сзапымцазаргы, изыохьоу агэра снаргеит урт рыцхьара зтахугы дшыкоу. Сажэеинраалакэа Ацсни ажэлари ирызкуп, бзиа еибабо ачкэыни азгаби реицэажэара иацхраауеит. Сажэеинраалакэа – иахьысыз аибашьра хлымзаах аан зхы иамеигаз афар срызхэыцны, рыцстазаара цшқа рыцхашьан, реацхьа сшьамхышланы изоит.

Абри атом афы ианылеит апоезиафы сара иапыстахьоу аоымтакэа реихарак. Даеа ѿ-томк ркынза сызтыжьуазар, уака ианылар стахуп зэыгхара оумак идуқэам ѿ-романк, иара убас иаха еигьсшьо 5-6 повести алаф ажэабжькэеи.

Терент Чаниа.

АЖЭЕИНРААЛАКЭА

АЦСШЭА ЗДЫРУА

Ацэкэырцакэа сырзызырфын,
Ацсшэа шырхэоз са исахаит.
Ацаракэа сырзызырфын,
Уртгы ацсшэа рхэо сахаит.

Хзыхькэа ргэеисра сазызырфын,
Рыцсшэа хэашьа са исахаит.
Сырхеи сышьхеи сырзызырфын,
Уртгы ацсшэа рхэо сахаит.

Са сысасцэа сырзызырфын,
Рыцсшэа гэыраз са исахаит.
Сымфеи сымцеи сырзызырфын,
Уртгы ацсшэа рхэо сахаит.

Ацсшэа рхэоит ахахэ, ашьанца,
Ашьхыц, иацоу ацхарпа.
Асаби машэыршэа джэамзар,
Иацхьа цсуала уеырба.

Ацсшэа рхэоит уоыза, соыза,
Зцэа кацшьу, еикэароу зцэа...

Уимоу, аңсшәа иҳәоит, сыңсымзар,
Хшаны ҳақәызтаз Анцәа.

Абас амәа сықәуп, сықәуп,
Сыбызшәала сөырбалоит.
Аңсшәа здыруа – хдунеи иқәу
Зеггы драцәажәар калоит!

1986 ш.

НАНХӘА

Нанхәа аштәә иеырбоит,
Лакәуп уи агьма.
Аңсынтәыла иалс ицоит,
Ажь афәы – хаа аман.

Алахакәын – ацхарпа,
Ацәақәа пхеипхеиуан.
Аутраә ашьынка шьтан,
Амза атәымта аиуа.

Аңшазагь ачуан иҗоуп,
Ижәуеит ахәарақәа.
Ахәылпаз анықәа цоит,
«Бзиала» наҳақәан.

Ус ашьшьықәа дҳапхьейт хан,
Уа хнатәарц таацәала.
Избан акәзар – аишәа хиан,
Уаҕа җамаәғала!

1953 ш.

* * *

Ачкәын хәыч аччақәа,
Дапхьон ицатәы.
Амца иахакнахан,
Чуанла ахьурзы.

Ахьурзы хәыт – хәытуан,
Аилашра иафәын.
Ангы днадыххылан,
Иацалцон амәы.

Нас дынхьапшит ишка,
Дыкан дгәырҕацәа.
Ас еипш икоу аңшқа,
Длатәеишьейт Анцәа.

«Сгәырҕоит ас уахьапхьо,
Сычкәын, сыхьзыркы!
Убри адагь саҳәоит:
Иацышь ахьурзы!»

1953 ш.

Сыхцәеикәәтәә, сыбла қаруа,
 Зажәә ссиру бара бами?
 Зашта сҗало ыла скәаруа
 Сгәы иҗнымцәо иҗоу ба бами?

Еихәәырбо амра игыло,
 Абла хызкуа бара бами?
 Цыси хәыхәи аанызкыло,
 Сгәы иҗнымцәо иҗоу ба бами?

Ачаи анхыбхуа башәә хаара,
 Акаҗқаҗ бжы ахаҗами?
 Быблабара сахәоит даара –
 Сгәы иҗнымцәо иҗоу ба бами?

Сгәы иаанагом инхоит бус хәә,
 Сыбла зышьҗоу бара бами?
 Сыбзиабара җәҗәоуп азыхәә,
 Сгәы иҗнымцәо бара бами?

1954 ш.

АШӨҒИ АШӨЕИ АМАН...

Азын наҗ икацаны,
 АшәҒи ашәеи аман...

Ааҗын ааит имазаны, –
 Шьҗа зынза иаргаман.

Сбахҗа иҗан имраны,
 Иаласуан ашьацра.
 Ааҗын иамазам граны,
 Иааин, нас ахьацра.

Аҗсаа ашәәқәә ирәын.
 Ааҗын амыч рыман.
 Аха знымзар са сгәәҒы,
 Ааҗын каларыма?!

1954 ш.

АҒХЫЗ

Ғхызла избеит ыла скәаруа,
 Башҗа сҗалазшәә сара.
 Аҗҗа ажәәан иаҗахәмаруа,
 Наҗ иаәҒызшәә ацара,
 Наҗ иаәҒызшәә ацара.
 Ғхызла избеит сбеигәырҗазшәә,
 Базыҗшызшәә са сбара.
 Наҗ абахҗахь снабыҗхьазшәә,
 Сбацәәжәарцаз сызхара,
 Сбацәәжәарцаз сызхара.

Пхызла бызбеит, нас саафыхеит,
 Бара бажәа сшазыпшыз...
 Сылабжышқәа сзамәа иқәын,
 Санбеипхызуаз иоғашыз,
 Санбеипхызуаз иоғашыз.

1956 ш.

СЫЛАШАРА

Амәа сықәын, амра пхара,
 Ашәахәа са иоғапхон.
 Хәыцрак салан сымацара
 Схы – сыхшыю еилагон.

Бааи, бааи, сылашара,
 Бааи, бааи, сыбла еиқәара,
 Ба бами сгәаца итоу.

Амәа сызқәу хара сагашам,
 Ба бахьюуп уи ахьцо.
 Хамра икыду бзанцы иғашәашам,
 Хәа хами изызкапхо.

Бааи, бааи, сылашара,
 Бааи, бааи, сыбла еиқәара
 Ба бами сгәаца итоу.

1956 ш.

БСАХҲА ПШЗА АБАРА

Сышбызхәыцуаз са скарахеит,
 Шьта иазгәагом сыла ашара.
 Ба бсахьа пшза сагәылахеит,
 Цәгьара зума, сылашара?

Быблабара са санахәо,
 Сцоит сеитцасуа ақәара.
 Бызбарыма? Апхзы пхьахәо,
 Иахьак савоуп ақәара.

Тынчрак сымазам сбызхәыцуеит,
 Ацәа ихаау, ацәа шы.
 Ақсымтазы ләак ахылцуеит
 Сапхьа икыду ацәашьы.

Сгәы былгәышьоит бара бзыхәа,
 Иафуп тынч уи абара.
 Сара сымра, сара сныхәа –
 Сымыш бсахьа абара.

1956 ш.

СГӘЫ ИҒОУ

Шьта исымхәаргыы исыззазом,
 Иаззазом агәы исызкыду.

Сгэы бантам аамтак цазом,
Мап исхэоит исхэарц исыду.

Ахэыцра дукэа рыкэа старшэуп,
Блас исымоу бара бами.
Быблабара сымрапхароуп,
Быблабара сгэыгыртами.

Быблакэа рэы схы – сэы збозар
Сахэоит быблакэа абмыркырцаз.
Хайцыказаара еигу бхэозар.
Аапын шэтушэа ха хашэтырцаз.

1957 ш.

АГРА

Схэыцра иалоу, сышэт еинаала,
Сымра, са сгэыкы.
Ашэа ибхэо, бжыы хаала,
Самоуп сыткэаны.

Ба банызбо ажэцыс сеипшны,
Апырра сгэапхоит.
Сеидру ажэанаэ исцеипшу, –
Адгыл аэ сынхоит.

Бышцассиру! – уи са сгэы моу,
Сашэа иазхэазом...
Акызатэык, грас ибымоу
Бзия сыббазом.

1957 ш.

ЦСУАЦАСЛА

Уонатаэы дааир асас
Уи дхаратэыз ма дааигэатэыз,
Уара уеишэаэ унапала,
Улыбжышкэа адыкэкэала,
Афатэ ыкэцан умцалан,
Икоу мацхэым, угэыкыз,
Иара иапхэа убла хтыз.

Кэыдк уфозтгы уарбагы тыжны,
Цака уиозтгы уиарта ныжны,
Уарбагы шыы, иара иэаца,
Уара уиартаэ дышьтаца,
Асас днеиуам зеггы рэы,
Икоу мацхэым, угэыкыз,
Иара иапхэа убла хтыз.

Нас идыруеит иара ихала,
Ха хазхылтыз илыпхала,

Аңсуа иламыс закөү
 Уаҕа ңсуа мҕак еиқөуп
 Уаҕа гөыҕра дуктөахуп...
 Ибла гөыргьап, ибла ччап...
 Аңсны, аңсуара... хәа ихәап!

1958 ш.

Рыцҳарак сақәшөөит саазқәлаз,
 Ахөыцрақәа срымоуп схәәены.
 Избанзар са сгәәта зыдкылаз,
 Аңхөызба дсыцөгылт дхараны.

Кыр шықәса хҳахгөит хәидтөалан,
 Хәибамбар каломызт зынза.
 Ла леиңш са сыңхызгыи уи далан,
 Аңсҕазарағ дшыкоу дразза.

Хәашнеиуаз хәизгөыкра лакөхан,
 Ашьтахь дизхьахөит өазөы.
 Убригыи насың дузар акөхап,
 Ла лзыхәан, ма сара сзы.

1959 ш.

АЗЫН

Азын иҕьякьаза
 са сшьапқәа хтын,
 Аңхынгыи ус,
 аха аңхын – иңхаран.
 Ускантөи азын
 зынзак дәөакын, –
 Сара сеибазтгыи, –
 азын иахарааз?

Азын – аҕаәғ
 сшьапқәа қаңшыын,
 Аңхынтөи ашөтқәа
 ршөыгақәа аман.
 Аңхын иөнахуан
 азын иашьыз,
 Азын иацөтөымуп
 Аңхын агьама.

Азынқәа моасуан
 ашөт ғыршөаны.
 О, уи закөытцөкьаз
 шытатцөкьа изатөү?
 Азын анааиуа,
 иахьа еихашөны,
 Уи ашьап акөү
 цьысшьөит ихту.

1959 ш.

ЗЕГЪ АКОУП, ДЫЦСУАМ!

*Аибашьра Дузза аан иҗахаз
Владимир Пачлиа изкуп.*

Уи дышгылац уаҗа дгылоуп,
Игәы ма ицысуам.
Аибашьрамца далагылоуп,
Зегъ акоюп, дыцсуам!

Зылахь еикәыз аҗсабара,
Ибылуа, игәынкыуан.
Далан амцаҗшь гәацағара,
Зегъ акоюп, дыцсуам!

Ианикәшагы ишьа иурцаз,
Уи бзынцы дласуам.
Ицишьуеит ишьапы ипырцәаз,
Зегъ акоюп, дыцсуам!

Абцъар тҗкыит. Аҗы ишәахароуп,
Адгыл ду цысуан...
Ахаҗа иыызцәа еикәирхароуп,
Зегъ акоюп, дыцсуам!

– Аҗа баша ханирцәарцаз,
Изуам, мап изуам.
Уи даҗгылт аҗы ишәахарцаз,
Зегъ акоюп, дыцсуам!

Ахаҗара – ахаҗа илшоит,
Ахаҗа ынтә диуам.
Данхаҗаха – имыч җишәоит, –
Зегъ акоюп дыцсуам!

Асолдаҗцәа реидыҗсала,
Рықәла изыҗшуан.
Бжыы таала ирхәон ашәала,-
Зегъ акоюп, дыцсуам!

Иааилашәшәуан, агәы җжәозшәа,
Аҗшазатә җызуан.
Ргәы иаанакон ус ахәозшәа:
Зегъ акоюп, дыцсуам!

1959 ш.

АБГАХӘЫЦЫ – АҖОШЬҖАМҖАНГАҖ

Абгахәыцы
Цыхәа баба,
Салам шәкәыла
Еицарпапа,
Арҗмак аман
Иқәха ицон,
Абжыы нықәцо

Шәак ахәон.
Аду иоума,—
Ихәычу.
Зегь акака
Ианырәу,
Иара тәазар,
Пҭхашьароуп,
Амоа кьафым,
Ихароуп.
Амхы иҭалан,
Амхы иҭысит.
Ахәы ихалан,
НаӀ ихыцит.
Жәлар аҭошьта
Рызнашон,
Ақәыц, амыҭ
Иахкьашон.
Имариоума?!—
Хаблак уа
Бгахәычык ауп
Рымац зуа!
Иара гәазтаз
Акәытқәа,
Аки - аки
Еикәфьытуа,
Ианырбацәкьа
Ио имцеит,

Зегь аҭылеит,
Имшәазеит.
Абгахәычы
Ашта иҭоуп,
Уи азыхәан
Шәахәароуп,
Хкәытқәа зәугьы
Еинкьароуп.
Иара
Иашьталом ала,
Иаҭшәымахеит
Уи ара.
Абар, иартоит
Аканфет.
«Иҭабуп,
Ана исфеит!»
Абас рахәо
Ишькьыруа,
Дасу рҭошьта
Надыркуа,
Ххабла иалсит
Хәылбьяха,
Икараха,
Иааҭсаха.
...Уажә ихамам
Ахәатәы,
Уажә уи ашьталом
Акәты.

Иканажбын азара,
Иалагеит аматцара.

1959 ш.

АЖӨЕИНРААЛА

Азыхьеипш ицканы иццроуп сгэаца
Азыхьеипш амца цароуп хара.
Цсыршьагаз уи ашэшьяраф ацла амцан,
Махөеилхэагаз аусаф иара.

Сгэыцкфа ауп исызтаз сара сажэа,
Иаргы убри амии гэыкала изоу.
Цсышэала уацхья, нас ианымцэажэа,
Иара здызкыло дарбан цхьяоу.

Аха агараф игароуп иара,
Ацшқа иеипшцэкья анапы атахуп,
Уи дырцэатэызар тынч дырцысуа,—
Ажөеинраала хшыюла ирцыстөуп.

Иара – ақөпараф бцьярс икаца,
Иара – атынчраз акаоухэа ишэахэартө,
Иара – афэахэа ацэажэашья арца,
Ианыбылуа иахылцуа амца лашартө.

1960 ш.

ИШЦАБЗИОУ?..

Ацла махөкөа бамбала итахөхөоушэа,
Асы рыкөнаун игылоуп ара.
Урт рыцака хакөуп, дара хархөыцкөоушэа,
Хбыбышза уака хгылоуп хара.

Хгөы иаздырзом аацсара,
Хгөы тагылазом атра.
Ишцабзиоу ас хәнеицу,
Ишцабзиоу ас хәнеицу!

Иахья ифьцны бызбазшэа
быбла схыцшылоит.
Хөыцракөак срылоуп уа сыткөаны.
Асыцшқа бымбылгы,
Хкышөкөа гөыднакылоит,
Изырц атахушэа хгөафны.

Хгөы иаздырзом аацсара,
Хгөы тагылазом атра.
Ишцабзиоу ас хәнеицу,
Ишцабзиоу ас хәнеицу!

1960 ш.

Ицар хәа сшәоит ба бзамоақәа тыцны,
Икацшәуп, ицшқоуп.
Схәыцрақәа цашам шәафак инасыцны,
Сыткәоуп, зегь акоуп.

Икалап сгәаца бызталаз цәгьарамзар,
Ас ицхаза.
Икалап сгәаца ба бзын ихарамзар,–
Иааигәазар зынза.

Схәыцрақәа, сшәықәоит, ишәтоу лгәы иалсуа,
Бзынцы икашәымцан.
Баргы банталах, сымыш са сгәаца,–
Бтыцны бымцан.

1960 ш.

Ашьшьықәа!.. Ицәоуп ацсабара,
Ацарақәагь ашәа рхәазом.
Ажәоан агәаца цағара
Икыду амза цысзом.

Ашьшьықәа!.. Ихаауп ари ацых,
Акәа утанаршәып зынза.
Ухәыцра хьантәазар – уеацых,
Ашәа утахызар иагца.

Ашьшьықәа!.. Абахчаф иубома,
Ғыцья натәеит еизгәыкуа.
Иссиру, икәандоу кырықәома,
Уака Ұ-хәықәк еиғапшуа?

Ашьшьықәа!.. Урт ирпырхагоу
Са сышка умааин азәгы.
Избанзар, са сзы ихьзырхәагоу,
Убрака слыцтоуп саргы.

1961 ш. Москва.

АПАТРЕҢ

Патреҗ сырҗеит
Ғыцья зныз,
Жәашықәсала уи рыхьчон.
Уи збахьан
Санмацзас зны –
Саб иызеи иареи ччон.

Аибашьра
 Иагәылсит зны,
 Амса иафон, иартытуан.
 Апатрет
 Назеит Ацсны –
 Сан гәаныла уа дпыруан.

Хгәыла
 Инеигеит дгәырґацәа,
 «Агәырґаәґәаша!»– шиґакыз.
 – Ига изқәукыз
 Уа унацәа! –
 Санґы гәырґаран дызґыз.

Ускан хутраә
 Ацшқәа ххәон,
 Амра пхон икәицха.
 Дацәыпхашьо
 Сан илхәон:
 «Ипсы тазаап, рыцха!»

Саб иблақәа
 Сныртапшын,
 Сцеит, схәычымыз, мышгаран,
 Ахықә иажәлон
 Зны амшын,
 Адгьыл иақәыз цьабаран.

Ацшқа иоызан,
 Игәынқыуан,
 Агәы иқәтәон ацшқа ишьа.
 Аәа дгылан,
 Уи дықәуан –
 Пхьа иргылон ишьаәа.

Ус ахысбыжь
 Харахо
 Нас иахцәызит зынзагьы.
 Адгьыл ґыхарц
 Амра пхон,
 Ажәон иацәлеит мзакы.

Аха спатрет
 Оыцъа зну,
 Иахьа сгәакьа сазыпшуеит.
 Саб абасцәкьа
 Дхаракну?
 Егьы иакәу? Сеилашуеит.

Зәы сцаауада?
 Сыпхашьоит
 Спатрет пәышхоит есымша.
 Дгьыл харак аә
 Ипсишьоит,
 Игәы иқәсуеит тынч ацша.

Оыцъа сыхәапшуеит,
 Избоит,
 Мшәан, дарбану саб абра?
 Снацәа
 Иқәскыр калоит,
 Саб, иуватәоу ура!..

Ускан хутраә
 Ацшқәа ххәон,
 Амра гхон икәицха.
 Дацәыпхашьо
 Сан илхәон:
 «Ипсы тазаап рыцха!»

1961 ш.

Илашьцоуп. Сааигәа цыт быжь гом,
 Асы леиуеит бамбацас.
 Стып ааныжьны снаскъазам,
 Абас икоуп арқәа рцас.

Аха схәыцра ушалац уалоуп,
 Уашта стәоушәа исыпхъазоит.
 Аңа изыхәан ари уалоуп,
 Уара угәеисра са исыхъчоит.

Садырсызшәа стыпаә сгылоуп,
 Салоуп сашьцәа ртаацәара.
 Аха стәыла – Аңсынтәылоуп,
 Аңсынтәылоуп сгәапхара.

1961 ш. Москва

АҢСНЫ АХЪЗУП...

Ашәтыц уеипшуп ура сапхәа игылоу,
 Ашәтыц аипш уқәыпшуп иахьаггы.
 Аңсынтәылоуп сара зызбахә сымоу,
 Аңсны ахъзуп соымта хәыч ахггы.

Исыздада ура иуатәоу ажәа,
 О, иабыкәу иахьыцыцуа уи?
 Ишпабзиоу умпан аңша хьшәашәа,
 Ргәы ишпахәо ашәти ауафи!

Бзиа избоит ушьха аиацәара,
 Уи аганаә урахә анафәоу.
 Уа данацоу ахьча иеилахәара,
 Уи данарцшзо аңаца – шла ифәоу.

Избоит арәаш ахәа аипш иткәоушәа,
 Шәах мацаран ииас иахьцауа.

Апхьарца аанкылан иадырхэозшэ,
Ацарақәа рашәа хьсахауа.

Бзиа узбоит гәы – зацәык хазтоушәа,
Тәамәахә амам, еисуеит атхара,
Уа узлазбо сыблақәагь ухоушәа,
Са сеырлашәны иустазшәа уара.

Рыбла чоит анахь – арахь испыло,
Хамра кәанда алақта лашоуп.
Ақсынтәылоуп сара зызбахә сымоу,
Са сызхылцыз, сыдгьыл, сызкәыхшоу!

1962 ш.

Амра нзаалоит ашышьықәа,
Амза - ҕа гылоит. Хәылпазуп.
Ашәтқәа еизызган ба бзықәа,
Банааилак ибыстарц иступ.

Ацлағ ацарақәа цәажәоит,
Аамта цазом,
Ицом, ицазом.
Амра заалан, ихьшәашәоит
Асаат аангылеит
Зынза иццакзом!

Иску ашәтқәа ргәағьцәқәа,
Сзамәақәа рыдкылоуп сара.
Издыруеит бааиуеит уажәыцәқәа,
Уажәыцәқәа баацәырцуеит абра!

Ацлағ ацарақәа цәажәоит,
Аамта цазом,
Ицом, ицазом.
Амра заалан, ихьшәашәоит,
Асаат аангылеит,
Зынза иццакзом.

1962 ш.

АҔСНЫКА

Ақәа сылсит, ақәа леиуеит,
Исхьытәтәа.
Аха сымәа сшықәу снейуеит
Сгәрғацәа.

Срашь цыю – цыюгы ахәда тыган,
Ицәкәырҕоит.
Иахьықәдало ахахә иҕан,
Иархәашоит.

Ипаць- пацьуа исыцагылоуп,
Ифахәтәха.
Акәынақәа разынпсароуп,
Аеңырха.

Акыҕыхәа ағәра иацқан,
Нас иңрит.
Сналапаны сышка снахан,
Ус исцит.

Адәқәа кажь ицоит Аңсныка,
Ицәыхәхәаны.
Сашьцәа ртәылаф са санныкәа
Сгәы азханы.

Сара сашта уи антала,–
Икыркырт.
Сымца хаара, амца пхара,
Сгәы ианырт.

1962 ш.

Амоа тынч санылан снейуеит,
Сызнапык ахәычы икуп.
Иара иибаз, иаҳаз сеихәоит
Еак азхәыцра са сафуп:

...Быблагә са схиңшыло сгылоуп,
Атҳарахәа сгәы еисуа.
Ашәтыц хысхын, иааныскылоит,
Бара бзыхәан ицәахуа.

Нас иссиру баҳчак хталоит,–
Ха хәицыхуп хгәырғәтцәа.
Шьац иатцәаран хамоа шьталоит–
Ихазын ишеит Анцәа...

Сыхыз ихәоит исывацало,
Уи сыгәтыха усс икым.
Нас издырит аңхыз сшалоу,
Ба бызхәыцра шатахым.

1962 ш.

Ихәыт - хәытуа аңсабара цәажәоит,
Игәәтеиуеит, игәырооит иара.
Иаҳа – иаҳа сара сгәатца хьшәашәоит,
Аха са сыңшуп, сыңшуп ара.

О, бааиуазар,
Ашәтқәа рхала ибархәап,

Сылабжышқәа ирымоу ихцаны.
 Ба быгага –
 Са сгәакәушәа саҳәап,
 Нас инсыжып уртгы еиццаны.

Сара сыңшуп ашәтқәа ччо иахьгылаз,
 Урт ҳахьрыкәшоз бзиа ибаны.
 Игәырғәа – гәырғьо амза, хыхь ихылаз
 Анахдырцуаз ҳаблақәа гәзны.

О, бааиуазар, –
 Ашәтқәа рхала ибарҳәап,
 Сылабжышқәа ирымоу ихцаны.
 Ба быгага –
 Са сгәакушәа саҳәап,
 Нас инсыжып уртгы еиццаны.

1962 ш.

АПИОНЕРЦӘА РАШӘА

Ишқабзиоу ҳабла аныччо,
 Хғалстук қаңшықәа уаркалеиуа!
 Хажәлар рымроуп ҳа ҳазыычо,
 Насың дула пхәақа инеиуа.

Ҳа ҳаңсҗазаара лашоуп,
 Тынч анхараз ҳара ҳшоуп,
 Пхәақа ҳнеиуеит, пхәақа ҳнеи,
 Ишқассиру адунеи!

Насың шәымаз Аңсны аҗеицәа,
 Ихьзырхәагоу зусқәа рыла.
 Хьзи – цшеи шәымаз апионерцәа,
 Насың азҗаз ҳара ҳтәыла.

Ҳа ҳаңсҗазаара лашоуп,
 Тынч анхараз ҳара ҳшоуп.
 Пхәақа ҳнеиуеит, пхәақа ҳнеи,
 Ишқассиру адунеи!

1962 ш.

ИАМА – ИАМА ИЦЕИТ...

Абна илалан ишнеиуаз,
 Бгахәчык натәеит.
 Ацла иқәтәан игәәҗеиуаз
 Арбағь уа иабейт.

«Сыла... сыла... сылашара,
 Есымша саауеит.

Бзиа дшылбо ан лыхшара,
Убас узбауеит.

Уцо – уцо атым – трымхәа,
Абар шыта уажәит.
Ирхәоит ианәутуа аки – кихәа:
«Ашыа науғашәит!»

Иаха еигьми цшыаала – цшыаала,
Унапы суркыр?
Уздыруеижьтеи уа указшьаала,
Суеилаҳаит акыр.

Цәыца... цәыца... цәыцлашьцара
Хәцаз, ҳаимдалап.
Афа... Афа... афатә хаара
Хәхан иахфалап!»

Икарқаруа, имақаруа,
Арбағь уа икаңрит,
Абгахәчы алахәмаруа,
Ишьтагәа иакит.

Хәычы – хәычла аңсы тыхны,
Зны ишьтанәцеит.
Арбағь цагья нас ишьтыхны,
Иама – иама ицеит.
1962 ш.

АРДӘЫНА

О, ардәына, ирацәаххыроу,
Саңхья уқәтәоуп, умшәазои!
Абна еикәара уа уахьылоу,
Уаха тынчрак умбазои?

Аха уа узкыз гәыроазар,
Улабжышқәа кәтәала.
Алабжышқәа уа удыроазар –
Умцәыжәа абақоу, – упырла!

1963 ш.

СҢАЦХА

– Абри ауп, ижәдыруаз,
Аңсуа цаца! –
Харантә иахтоу
Асасцәа шанхоит.
Хәцак дгылоуп
Аиахәа ааы ацхуа,
Егьи пхалла
Аюцарахь игоит.
Икылхха икоуп
Уи аганқәа,

Алџа усгы
 Уаќа ахра аует,
 Ишдассиру сџацхаѣ
 Ашѣ агыама,
 Иѣхѣаргыжыуа
 Шьоук акѣац рзуеит.
 Уа бызшѣас хѣа
 Ирымхѣауа иарбан,
 Мраџашѣара,
 Мрагыларатѣ иааз.
 Идсырбазар сџацха
 Схѣыцкѣа наган,
 О, урт ракѣхеит
 Зынза «иѣахѣатѣахаз»
 – Изамамзеи
 Уи аѣыкѣабарџа?
 Иабаанагеи
 Абџабкѣа рџѣаќѣа?
 Исыќѣпсон сара
 Зџаара гѣартак,
 Аџак рыстѣн
 Лафкѣак рыххѣаауа...
 Агѣы разза
 Иќан сара сџацха.
 Аѣеибыџан
 Асас изыџшын.
 Уа амѣымџа
 Иарлашауан атхкѣа,

Сан санлырџѣоз
 Сгарашѣа хѣаны.
 Иахыагы иссируп
 Аџсуа џацха,
 Ишџаџбаахеи
 Уи ахѣштѣара!
 Дѣѣазныкгы
 Аџшѣма амџа доатхѣит,
 Деигѣргыаны
 Асасџѣа раара.
 Ара иќам
 Сысас имш еиџазкуа,
 џаџѣаракны
 Сара сџацха џѣуп.
 Уи иахыагы
 Иагымхаџ атџаскѣа:
 Аешыара
 Ахѣлџаз аартуп.

1963 ш.

ИСЫЗДЫРАМ СХАџАГЫ

Ага сыќѣтѣоуп сара схала,
 џынч гитарак архѣауа.
 Нас, иарбану сзыршанхала,
 Нас иарбану сгѣы зџысуа?

Пхэызба ссирзак – уи мра – пхаран, –
 Анцөеи ажөөани дрыпхан.
 Исыздыруам, цыым, исхараз
 Даасывалейт. Са оҕахан.

Анцөа шысхөоз, ажөөан шысхөоз,
 Апра днанагон хара,
 Днасыхөаччан, уа уңшызхөа,
 Лхөазшөа дныцабеит Лара.

О, уи ашьтахь мацгы тьыма,
 Ага снейлоит иахьагы.
 Дызбарыма, дсымбарыма?
 Исыздырзом схаҕагы.

1963 ш.

ДЫЦӨАЗ!

Итынчза икоуп ажөөан аца,
 Уи цөаакырак абла итымшөо.
 Аҕар гөргөо икөуп ашҕа,
 Ишпабзиоу иахьейцөымшөо.

Кьанцьяк-кьанцьяк рапхьа икөца,
 Зны ишьтырхуейт, зны ишьтарцоит,
 Гөабан татак инылаца,
 Ацөа иҕаларц нас ипхьаркуейт.

Аамҕа цоит абас имөасны,
 Ажөөан аца млагазакөа.
 Дады-мацөыск ацла иасны,
 Амца кьауқьад ыкөымцакөа.

Абас иказ аҕсабара,
 Адуней абас ихааз.
 Хөычык дыцөар, дааҕса дкара,
 Дыцөаз тынч, ииарҕа пхаз.

1963 ш.

БАРА АКГЫ БХАРАЗАМ

Акөаҕсата, ха хөхьгылоу,
 Еихсыҕьрахөа амазам.
 Уажө са сгөаца бахьагөылоу,
 Бара акгы бхаразам.

Уацөызацөык, знык бейтаа,
 Идыр, уи цьабаазам.
 Лаҕырзыла сыбла төааит.
 Бара акгы бхаразам.

Агөаартра башьҕам дара,
 Агөаартра – хөмарразам.

Ибылымшаргы, сыхаара,
Бара акгы бхаразам.

Бқыпсычхауеит, бгэы саныруеит,
Бгэыроагэышьоит даараза.

Q – мцакы брыбжьоуп, издыруеит,
Аха акгы бхаразам.

Хахъеипылоз уацэы бааизом,
Сбыхэоит, нас, исараза,

Уақа сгылазарц сеитамцзо,
Бара акгы бхаразам.

Ақға зхыкөкөо ашәтқәа рымцан,
Ба бзыпшра хьантаразам.

Бшымааиуагы здыруеит сықәла,—
Бара акгы бхаразам.

Схала сыказ, сбыдтәлоушәа,
Исхәалап са сгэы амаза...

Ашәтқәа хырхәоит ргэы акалоушәа...
Бара акгы бхаразам.

1963 ш.

АСТАТ

Хсаат ахькыду атзаёы:
–Чық-чак, чық-чак,
Абжыы тыюеит агәаёы,
Азә дтатәоушәа нак.

Ма шыбжьонуп,
Ма шыжыы,
Итәазам иара,
Мшәан, ишпахаау
Уи абжыы!
Аус анауа!

– Чық-чак, чық- чак,
Иамоуп уи мазак.

Адсы тазца хнапқәа роуп.
Чық- чак, чық – чак,
Хара хзын ипхашьароуп,
Ицахшьар уи аскак.

Ма шыбжьонуп,
Ма шыжыуп.
Итәазам иара.
Мшәан, ишпаххау
Уи абжыы,
Аус анауа!..

1963 ш.

БЫШЬТАҚӨА

Ахаан ыара бсымбацшөа бысцөызит,
 Бышьтақөа шысыхьчоз скарахеит нас.
 Бышьтагы ажөлар шанысуаз ианыцит,
 Шьта ибхөаруеи ба бкынтө исзынхаз.

Уажөыгы уи ашка снейуеит сара,
 Иахьагы уака сыхьз сахауеит.
 Закантөы снейуа ацкыс иазхауеит,
 Са сымыш ибыцу са сгөаблара.

О, уи исызгөакьоу тыпхеит зынза,
 О, уи схөыцрақөа ирыцшөмоуп иахьа.
 Аха абасцөкьа сныжьны банца,
 Схөыцрақөа шө - хөыцрак рыцлаит өацхьа.

Сымш, баауазар – абрака сыцшуп.
 Абрака исхызгоит сара өара.
 Сыцшуп, избанзар, сгөаца бташуп,
 Сгөаца иаздырзом, идыр, аацсарак.

Сымыш, аоныка сцазшөа бымхөан,
 Уака сышгылаз, ус исыршеит.
 Гөаныла сыцөан, гөаныла сшөахөан,
 Ашьыжь... Сыцшызар, амра лашеит...

Уака сзырөызар, – сыхьз сахауеит,
 Уака сышгылац сгылоуп сара.
 Закантөны снейуа, иаха иазхауеит
 Са сымыш ибыцу са сгөаблара!

1964 ш.

Аецөақөа салацөкөысит,
 Сымқан дыказам азөгы.
 Сандыргөаа ацкы рзызуит, –
 Сралацөкөысит урт саргы!

1964 ш.

ААҘЫНРА АШӨА

Ааңын анааиуа, ашөт аерылак,
 Ғыц ианышөтуа ацсабара,
 Ахөра абтеит сгөы напыла,
 Уи иазгөамто амра цхара.

Сөыза, сықөла, сыбла, сымра цхара.
 Гөла – цсыла срыцхашьа сара.

Бышка снейуеит сыюуа,
Сыюуа, сыюуа схала,
Уа бмырхэаган са быспыл бара.

Ага цэқэырға сгэйднакылоит,
Ианеибафо иааңса–икара.
Сымш сыбла, ба быхгылоит,
Аха сыкоуп сара схала.

Сөыза, сықәла, сыбла, сымра ңхара.
Гәла – ңсыла срыңхашья сара.
Бышка снейуеит сыюуа,
Сыюуа, сыюуа схала,
Уа бмырхэаган са быспыл бара.

1964 ш.

БАРА БЫДА...

Бара быда дыказам,
Быкоуп бара бхала.
Исыздырам бымаза,
Иахья ас сзыркъалаз.

Сара саха бымазам,
Ғаха сыбтом уаға.

Снеит ушьта ахықәанза,
Ари џахам, хахам.

Арахь ажәа самарам,
Сажәақәа зхәарыда?
Ба быбзиоуп, амала,
Дыкам бара быда.

Изыурызеи, сныкәалап,
Сакәыз мала ныкәа.
Ба ибыздырзом икалаз:
Бара быда дыкам.

1964 ш.

АХЬЫ НАПҚӨА

Ааңын ухәеит хәа
Ихьуп анапқәа.
Рахәың иаңәала
Ғашта хзыркуа.
Акәынңь ду хыркъан,
Абар ибылуеит,
Хыхь ңарңалыкықәак
Шьта иңырңыруеит.

Ас аҗсабара
 Збаз уажәааны,
 Аҗсаа ашәақәа
 Рхәоит еикәшәаны.
 Ахаҗәагь маашьакәа
 Игылеит шыжы,
 Избанзар иамырцәеит
 Акәукәу абжы.

Ашьхыцқәа хыцын,
 Иақәпапт ахышәт,
 Ажәцыс ишьтнахит
 Ирцәатәан анышә.
 Ардәына – ангы
 Иахьа игәырғьацәа,
 Ахәы рнаҗахьеит
 Хынтә аҗацәа.

Кәыкәу, кәыкәу!–
 Ашәақәа хаауп,
 Уи акәатани
 Аҗши ирыххәаауп.
 Ааҗын ашәақәа
 Иреиҗьуп иара.
 Ааҗын, ааҗынра,
 Анхааы,
 Анхара...

1964 ш.

АҖСЫЗКЦӘА

Асқала. Игылоуп ианаашо,
 Аҗсызқәа гылоуп убра.
 Амроуп, урт ракәым иаашьо,
 Ашьхаф ицәырцуеит цьара.

Аҗсызқәа гылоуп, ифьиртуам,
 Рыцәгәырқәа азаҗа иҗакны.
 Мап, агәылшьапқәатәкьа җыргом,–
 Иҗыргоит аҗсыз хәыцқәа кны.

Ашьҗахь ацәгәыр инафыхны,
 Идыршәуеит: «шьҗа укәашала!»
 Иззамуз ршәырақәа шыҗыхны
 Иқәцны ицоит асқала.

Аҗсызқәа гылоуп, ифьиртуам,
 Афымҗра урт иркәазшьоуп.
 Гәыла дәазақәак хыртуеит,
 Ахрей афәаеи иабжьоуп.

Срыхәапшуеит, избац хафушәа,
 Сгәатәа иснаҗоит абра.
 Аракагь ус дук иәфушәа,
 Ифьиртуам, ифьиртуам дара.

1964 ш.

АЧАБРА

Сыңсы уалоуп, схэыцра уалоуп,
Уабазгари, ачабра.
Уи лызхэыцра сеадырхало,
Угэыдкыло стэоуп сара.

Ушқашкэакэоу, ушқахьшэашэоу
Ушқассиру ачабра.
Сара исажэоу, сара исашэоу
Сыбла иамбо сгэазхара.

Сышудтэалоу гэамтазакэа,
Уақхьа скарахоит сара.
Аха ацэа сеамтазакэа,
Угэыдкыло стэоуп абра.

Ушқашкэакэоу, ушқахьшэашэоу,
Ушқассиру ачабра.
Сара исажэоу, сара исашэоу,
Сыбла иамбо сгэазхара.

1965 ш.

АҚШҚА

Ақшқа дықөуп
Адэы дбажэгэаламуа,

Дкахауеит, дгылоит –
Итатоуп ашьац.

Ампылгы дасуеит –
Арға ианамуа,
Далагоит иарма
Шьапыла дыкшарц.

Амрацэкья ицуп
Адэныка, аоныка,
Рыңсы илахоит
Иара дызбалак.

Анцэа иумхэан хэа
Уи ақшқа даныкам,
Адунеи зегь
Цэыуар қалап.

1965 ш.

АЛАФ

Ибтахызар, ашьа схалан,
Сеалсырбгап сара.
Ибтахызар, – азы салан,
Сеасыршьып убра.

Ибтахызар, аецө кыдпаан
Бнапы иасыркып.

Ибтахызар, слымха җыхны,
Ссахәы сырцыпып.

Ибтахызар, цәйкәбарушә,
Сықәцып, сынкаба.
Схы иақәпысцәап лабыцәушә,
Ишәпоу алаба.

Ибтахызар, сыгәгы тысхып,
Ичны, иуаказа.
Ибтахызар, сцәагы схысхып,
Зынзаск икказа.

Исылымшархәа бызшәауазеи,
Исхәахьоу абра.
Аха сыңсыр – ибзызуазеи,
Зыңсы тоу бара?

1965 ш.

Ани аби дрыбжәагылан,
днеиуеит рца хәычы,

Зны дрыхәақшуан иааицылоз,
зны дыңрырц дағын.

Уахь ихьақшуан дызбалакгы,
иларцон ацәы.
– Дышқабзиоу, дышқалакәу,
фыңья рнапәы!..

Иани иаби рнапқәа нкылан,
икын еимырғәғә.
Урт лымкаала еиднакылон,
ақшқа инапқәа.

1965 ш.

Аус сақәшәеит, аус самоуп,
Скыднацалан, саршәахьеит.
Уи ауыс иахья сара моу,
Зәырфы ргәатца җнашьаахеит.

Митәык дыкам уи шықәсыла,
Анасыңаз ауп дызшоу!
Ссахья хызбалт, санхыңшыла,
Лыбла хаара, сызкәыхшоу.

О, убри нахыс сгәәтеиуеит,–
Данбасцылари җара.
Ага хықәә ашыжь снейуеит,
Уака дыказар лара?

Сөызцәә, сөымта шәара шәапхьоит,
Ак сыззом шәа шәфы уеизгы.
Бзи дшызбо шәара ишәасхәоит,
Шәара иашәымхәан азәгы!

1965 ш.

АИҖЫЗАРА АШӘА*

Сықәла, уааит уара харантәи,
Иахтоуп асасцәа мышны.
Харт хабжьы харгап арантәи:
Тынчроуп ахра змоу Ақсны!

Уареи сареи иахья абра,
Җаибадырит хазхара.

*Ари ажәеинраала иалхны ашәа иоит акомпозитор Кә.
Ченгелиа. Насгы рақхьаза акәны ирхәеит 1965 шықәсазы
Акәатәи ақсуа школ – интернат акны.

Ускантәи адиректор Л. Ачба линицативала Акәа имжақган
Зегьейдылоутәи ахәычтәи фестиваль.

Ишпалашоу ари амза,
Ари амра иахзықхо!
Хгәыдыркылоит урт хара,
Абас иссируп Ақсынра!

Җидикылеит ақсуа дныхәан,
Ажәәан акәын, - ихәашьым.
Адунеиаф зегь арәыхоит,
Ашәа зхәо ахәыч ибжьы.

Уареи сареи иахья абра,
Җаибадырит хазхара.
Ишпалашоу ари амза,
Ари амра иахзықхо!
Хгәыдыркылоит урт хара,
Абас иссируп Ақсынра!

Ашта тәит илакәу гәилла,
Урт зейқшугы хара хшьоуп.
Адгьыл кәандоуп ыза гәыла,
Җыза гәыла ажәәан қшьоуп.

Уареи сареи иахья абра,
Җаибадырит хазхара.
Ишпалашоу ари амза,
Ари амра иахзықхо!
Хгәыдыркылоит урт хара,
Абас иссируп Ақсынра!

Абас иссируп Аңсынра!
Амза аңақа стәаны...

РАҢХЪАТӘИ СЫРЦАҢЫ

Ксениа Агр-пҕа илызкуп.

Раңхъаза ашәкәы саныбцан,
Ашкол ахь сыбгеит.
Ацара шыбзиаз усқан.
Саргы агәра згеит.

Ашьтахь, салган уа сызтаз,
Иахьейхаз ахьт сцеит.
Схәыцра иалаз, сгәы зызтаз.
Урт убра избеит.

Ҡызцәа қыақәан сызлаз,
Иашьтан ауаора.
Азә халамыс иман блас,
дашьтан еазә аора.

Сөызцәа сыхәон са санцоз,
Сқытахь Ачаарқыт:
Хашкол, хпарта, хазхатәоз,
Асалам хазрыт!

Аа, сышколгы сара избац,
Раңхъааза сзылгаз .
Аа сахьгылаз, аа сахьыцоз,
Ашта ду сантаз.

Аа, ауада, ба бахьгылаз,
Иахьакәушәа збоит.
Ғыц италоз бахьырпылоз,
Сылапш уахь ицоит.

Сдырра мачымхеит сара,
Сымоагы касцеит.
Чаарқыт сцалан ацара,
Акәа инасыгзеит.

Сцара салгеит, сырцааы,
Бгәырғала бычча.
Ушьта имзыргы калап,
Иббахъаз аңа.

АМЗА АЦАҚА СТӘАНЫ...

Иахьарнахыс, уацәынахыс,
Сыцам бара бгәаца.
Ари амыш исымнахыз.
Сымнахит назаза.

Бышқакәандаз, бышқаразыз,
Сныха хәыч ба бакәын.
Ба быбжьыхаа бжынқаразам,
Зда сымамыз лакәын.

Зынғы жәада, быхшәашәаза,
Бхы надыбқон сгәаца.
Уи хәыт-хәытуан: «Исашәраза!» –
Еидара дук иақан.

Дгыли жәәани сырғәылахан,
Ажәцыс еипш ськнақан.
Мацк, ҳазхылтцыз, усзылықха,
Акәымзар, – сыгәнақауп.

Нас, насыпла быңшьазаарын,
Бымқанарсит қшыаала.
Амза амқан лашазаарын, –
Сцәуон сара схала.

1965 ш.

АШӘА

Ақхыз саларшөын сара,
Шарқазын санғыхаз.
Иағын саштағ азытра
Сымза хәыч аңеыха.

Уа шытыбжьык, ара шытыбжьык,
Ихцаны, ибахцәан.
Рашәа иалагон шыжжьык
Ақсабара ақцәа.

Урт қаңшыын, еиқәан, иғран,
Урт иацәан, ишкәакәан.
Иқан уақа ақшқа ран,
Нас – ишаз ашақәаз...

Рыбжьы ныкәызгоз ақша
Шарқазын ихшәашәан.
Зеггы рзықәан ашәа шан:
Қстазааразаап ашәа!

1965 ш.

АҚСУАРА

Ақсуара – ақсышәоуп,
Сан иқәылтцаз сыбзағ.
Сарггы ахра стәушәоуп,
Сшықалаз, сықсымзар.

Ақсуара – қсабароуп,
Ашәеи ахәеи ртәыла.

Ага – уи сакароуп,
Сығба цоит ихылан.

Аңсуара – уи рашьуп,
Амџа аҫ, игәнахауп,
Ахәа – чаҫа џашьом,
Аҫзаҫы икнахауп.

Аңсуара – ламысроуп,
Аихабы – дхәынҫаруп.
Иаңхьа икаҳаз исра
Иара даламгароуп.

Аңсуара – уи чароуп,
Дынцәахшоуп аҫаца,
Иҫкәынроуп ихароу
Амаҳә, араш амҫан.

Аңсуара – уи ҫынчроуп,
Зыхьуп сара сзыҳәа.
Анцәеи аңсуеи рымчроуп,
Саниуаз сзыныхәаз.

1965 ш.

АХӘЫЛҫАЗТӘИ АҫӘА

Ахәылҫаз иҫфиоу уашҫа хҫалоит,
Амза шаша уарлашоит уара.
Ағба хәыҫқәа ага ҫынч ихиаало
Иргоит сара схәыцрақәа хара.

Ишәырба, иҫалозар,
Ишәырба, иауазар,
Ас ижәйтәу
Ас иқәыпшу
Ас ибзиоу ақалақь цьара!

Сысасцәа иссиру ажәабжь раҳәо,
Ргәы мырҫыҫыуа урыхәаччоит уара.
Мрашәахәа згым, Аҫәа, ашәа угәахәо,
Есаaira уапылоит аҫара.

Ишәырба, иҫалозар,
Ишәырба, иауазар,
Ас ижәйтәу,
Ас иҫыцу,
Ас ибзиоу ақалақь цьара.

1965 ш.

ИАРА ДЦƏАЖƏОИТ

Иу. Левитан ихъзынбылоуп.

Ажəан далоуп
 Ауабы хъшыцбоушə,
 Адгьыл дакəшоит,
 Зынгьы илакəшьо хтəоит.
 Иара дцəажəоит
 Дцəажəоит уи дшəахəоушə,
 Злымха кыду
 Адунеи шанхоит.

Иара дцəажəоит:
 Иахьа, Москватə аамтала,
 Абрыгь-абрыгь
 Асаатаз ицкъаны,
 Амзахь ицеит
 Амəанызао хиаала...
 Сахьак гылоит
 Хəпхьа иааскъаны.
 Иара дцəажəон:
 Иахьа, Москватə аамтала,
 Абрыгь-абрыгь
 Асаатаз ицкъаны,
 Мрашатəара
 Дəыкəлеит бцьар мцала, –

Хə хəпсадгьыл
 Иақəлеит ипланы.

Иара дцəажəон:
 Ашьа илагылоуп, –
 Ақалақьқəа
 Былуеит игəынқьуа.
 Ижəдыруама
 О, ари закə тəылоу?
 Хəра хшəыхəоит
 Шəгыларц ихьчауа!

Иара дцəажəон:
 Ршьа катəеит ироашха
 Олег, Шура,
 Чька, Николаи.
 Ахацəа гылеит,
 Аха зныкгы иамжьеит,
 Рыпсадгьылаз
 Иркыз ачалаа.

Иара дцəажəон:
 Иахьа, Москватə аамтала,
 Абрыгь-абрыгь
 Асаатаз ицкъаны,
 Ленинград каижьт
 Аға инапала,

Нас Москва
Дапырцит дацәшәаны.

Иара дцәажәон:
Иахьа, Москватә аамтала,
Абрыгь-абрыгь
Асаатаз ицқьаны,
Иахагылеит
Берлин хшьа ацштәала,
Ха хбирак кацшь,
Хиааира ду иатәны.

Иара дцәажәон:
Иажәа хьуп, ипжәоит,
Псы зхоу илшом
Уи рхәәыр, ифархәар...
Сара уи
Ибжы смахар хәа сшәоит,
Са сшәагәышьоит
Уи ибжы сахар хәа.

1965 ш.

АШЬХА

Сапхьа избоит:
Ха хашьхәа, ажәан,

Абар, абар
Иацакьысуеит, иажәлоит.
Акы уафьсны,
Нас еакы уафәлоит,
Дәеак, нак,
Цьара инзаакәкәлоит.
Руак ахыцәқәан
Амацәыс ахарсын,
Ишпабзиаз,
Исызгар имцарсны!
Уи аацәыркъон
Абыпра иафьызшәа,
Снеиуеит, анацьалбеит
Ицегь сеысшәар.
Иааигәоуп абар,
Аха амәа сақәшәом...
Ажәан афь сааит
Уи ашьха сшәкәшоз.
Аа, абар
Сназеит акьышәкьышәра...
Сьцакакәын
Амацәыс ахьышәтуаз.

1965 ш.

Иацгы ажәак бымхәазеит,
Саргы иара убас.
Ус анакәха, баша ицеит,
Җамыш хгәы зызтаз.

Иацынтәарак мцак сыцран,
Сабылуан, избон.
Амра ласхак иақаран,
Ажәәан ду ақон.

Избон, ашьха сахыңшуа,
Ишахоу ашәшы.
Аекыдқара иазгәышыуаз,
Ага еиқәышышы.

Иәхәыңазшәә схәыштаара,
Ашәтыцқәә збалон.
Иахья иалазит дара,
Уацәгы икалом.

Анацьалбеит, изыхкәеи,
Сымш, исызхәә.
Иац иухылцыз дзаургеи
Агәыроа иахья?

Иацгы ажәак бымхәазеит,
Ба бгәыроа цәахын.
Сара сашта хәыч стазеит,
Уа сыңсыр стахын.

Стәоуп, ицьасшьоит иахьягы,
Сеибганы сшынхаз...
Мшәан, иразхәада зегы,
Иацы бгәы шынхаз?

1965 ш.

АҢКӘЫНЦӘА

Ачкәынцәә, ачкәынцәә,
Ачкәынцәә, аңшзақәә,
Аңсуа лахәыхқәә,
Арқарцәә, амцақәә...
Еихәмаруа ирымцоу,
Аңсақәә рымцақәә,
Ихьтазаргы иныкәо,
Арқхага зшәымцакәә.
Алафқәә разхәо
Азғабцәә анраәсуа,
Азәы дахьуңыло,
Азәы инаәсан,
Ачкәнцәә гылоуп

Иаашазар ацехаә,
 Ачкэынцэа хэмаруеит,
 Атеатр асценаә.
 Ачкэынцэа гылан
 Ахэаа рыхьчоит,
 Ачкэынцэа рычкэынра
 Иаргэырғыоит, иччоит.
 Афкэынцэа аихамоаә
 Адэығба моапыргоит,
 Дара есымша
 Аусаә иапыргоит.
 Ачкэынцэа, ачкэынцэа,
 Пшзоуп омашэа,
 Ипшзоуп рыбақэа,
 Ипшзоуп рныкэашэа!
 Ачкэынцэа, ачкэынцэа,
 Ачкэынцэа, апшзақэа,
 Ааңсара ззымдыруа,
 Арңарцэа, амцақэа!
 Шэара – абырггы
 Афара игэашэырңхоит,
 Шэара иара игэаца
 Афара ташэрыңхоит.
 Ачкэынра зныкоуп
 Ианиоуа ауаоы.
 Ачкэынра хашьтоуп,
 Хашьтоуп зеггы.

1966 ш.

АЛ

Ал ду гылан хаштаә, ажэоан иацакысуа,
 Уи адацқэа алан, адгылаә макьана.
 Сабацэа уи амцан рычкэынра моапысуан,
 Ажгы рацэаххыран... Иаман уи агьама.

Ал ду гылан хаштаә – қа хэцэшэон аңшалас,
 Ал ажэын, ихэарэын, иаргы гэалас иаман.
 Мшэан, гэыроас измадаз, уака ажь иафалаз,
 Аңхынра уи амцан – аңша хьшэашэа шанан.

Аха аңша хьшэашэагы уа гэыроас измадаз,
 Ажэоанцэкагы уи ада, аңшара ацэызуан.
 Хқыта зеггы уи амца, хамцан шыап еимаада,
 Хшыапы ахыкэхаргылоз, ахэрақэагы аныцуан.

Ал ду гылан хаштаә, харгы гэыграк хаман, –
 Саб аиаира итан сашта дтанагалон.
 Дшацамхозгы здыруан,

дшацамхоз – аргаман,
 Аха иацамхозгы... Аибашыраә ишьталон.

Ари ашта кэандан, уа еикэызшэа амца,
 Амра убла хкыло, ионалон аоныка.
 Иарак хиан акэаскыф, иарак хиан уи амцан,
 Асас изын уака, даэа шэ-иарак ыкан.

изалысх иаха...
 Ашықәсқәа дуззан
 сара санхәычыз,
 Ашықәсқәа маңхеит
 сара иансызха...

1966 ш.

АСАС

Наңьнатә аахыс тасыс иман
 Даакалеижьтеи уи дуаоны,
 Исас иаңхәа дыргылан,
 Дыюнаижьлауан аоны.
 Раңхәа асас ихәы аницон,
 Иирзәзәауан инапы.
 Раңхәа иныхәәағь аңицон,
 Игәылацәа идырбаны.
 Ицон-иаауан, мап зхәодаз,
 Мшәан, изгылозеи аоны,
 Игәыразра агәра згодаз,
 Дымоахымтыр ауааы!..
 Уажә дыказам. Уи ахатца,
 Иаамта анаа, ионы даңхеит.
 Аха иагымхазеит амца,
 Уи ицеи лаша дынхеит.

Уи дызхылтцыз итцас имоуи,
 Даакалазарггы дуаоны,
 Исас иаңхәа дыргылан,
 Дыюнаижьлауеит аоны.

1966 ш.

АЖӨЦӨЕИМАА

Ажә-цәа шәпа-жәпа
 Иалырхуан аимаа,
 Ирзахуан аңсыуала
 Уи хырчаны.
 Акәаршааы леима,
 Сы-бымбылк леима,
 Цәаакырак назомызт
 Уа ушьапаңны.
 Цысшәа дласын
 Ажәцәеимаа зшьазцоз
 Ацытәа шахә-шахәуа
 Игәы канатон.
 Дарбаныз усқан
 Ишьтахька дхьазцоз,
 Уи иахъалихыз
 Хымпада дцон.
 Уи са сабдугы

Даньёырбоз ишьан,
 Даргыы калозаап
 Еигъыз, еицёаз.
 Аха пхэысхэара
 Уи ала дцагэышьан,
 Дааигеит псыуа пхэыск
 Ипшзаз, ихааз.
 Иахья афабрика
 Итнажьуеит аймаа,
 Зёы тыху,
 Зёы тыхим,
 Изахыу рантла.
 Иахья атиртахь
 Икылыргоит аума,
 Ажэцёеимаа аихагь
 Ирпшзаны жэантэла.
 Ауаа уи аймаа
 Ахэыблы иазынрыжьит,
 Уи ахыкнахау
 Иаха игёгёахоит.
 Ажэцёеимаа кажьны
 Аймаақэа трыжьит,
 Аха, жэцёеимаауп
 Изхылц, зегь акоуп.

1966 ш.

АРИ АДГЪЫЛ

Тёылак аёы снанагахит, –
 Уа апсстазаара цыанатуп.
 Ашөт ашьытёрақэа сырпахит, –
 Ашөт абзиабара ацуп.

Урт арака амырхёага,
 Иаргэыбзыгуеит ашьыжь заа.
 Ага пшахаа, гёыкацага,
 Шарпазын иёыхозаап.

Сара сапхья уархалума?
 Уархалума? Мап, ишьацуп!
 Азыхь тала айрыз уман,
 Уи апсстазара ду ацуп.

Абра аматцёқэа нкауыршёыр,
 Абахчара гылозаап.
 Аха инхо игёы иурхьыр,
 Ахёра уа ианылозаап...

Стёы тнагоит ахауа зюыда,
 Уи иахацуп, уи иадацуп.
 Хауада зыпсы такыда? –
 Хэхьцалакгы тынч ихацуп...

Уа хэылпэзыла бтəахьазар, –
Бабакоу, сабакоу, хабакоу?

Хзыхь афы пшыаала быхгылан,
Акакач хыбцеит, иабагоу?
Сқəыпшрагь агама иапылан, –
Бабакоу, сабакоу, хабакоу?!

Бышка моахəастакгы сақəшəом,
Ажəан ахьтə аума ишнагоу?
Ажəан ду сатпацоуп сақушəа,
Уака сара сыпшандагоуп.

Гəыгра кəасқак сыргылеит,
Иацарсу – гəыгра-шыакакоуп...
Амра наскьазгеит, сапылеит,
Бабакоу, сабакоу, хабакоу?

1967 ш.

АШЛАРА

Ханыхəычаз ашлара
Хахыццакуан хара.
Иахамтəахыц апшаара,
Хашьталон цьара.

Хамтəазакəа хшеисалоз,
Хахалон атцəы.
Ускан даара ицьеишьалон
Ишлахьаз азəы.

Убас ханхоз цьахшьалон,
Еснагь хашхəычыз.
Аха атцых хакəшалон,
Аччара хшафьыз.

Хəычы – хəычла ашлара,
Нахадгылеит иаан.
Ашларагы апшаара
Хашьтамло ихан.

Уажə ицьахшьоит апшқақəа,
Атцəы иахьахоу.
Анацьалбеит, ашлара
Дара иргəапхоу?

Адгьыл дузза акəшара,
Гəхьаас урт иркым.
Шьта издырит ашлара,
Хəмаррак ишатəым.

1967 ш.

ШЫЫЖЬЫК

Суада иааюналеит
 Харантә шәахәабжьык,
 Сгәырған ацәа
 Саалцит шыжык.
 Есаaira ихалон
 Уи ацәкәрца,
 Хацак ихыюан
 «Ахәрашәа» ахапа...

Жана еикәышла
 Амра изыпхазшәа,
 Кастәи ипхарца
 Арахәыцкәа хәацәазшәа,
 Игәықааган, иааюан ибжьы,
 Адунеи зегь иахысуан шыжык.

Ахәра сымамызт
 Сара иргәатәыз,
 Иаракәын ахәра
 Сызтарц иафыз.
 О, заку мыч дузыз
 Иамаз иара
 Иазкызар
 Сыжәлар рыхәра арғара!

Жана еикәышла
 Амра изыпхазшәа,
 Кастәи ипхарца
 Арахәыцкәа хәацәазшәа
 Игәықааган, иааюан абжьы,
 Адунеи зегь иахысуан шыжык.

1967 ш.

АШЫЫЖЬТӘИ САХЬАК

Ашьац иақәыпсоуп
 Азаза кәымпылқәа,
 Ублаф ицәырцуеит,
 Ублақәа хыркуеит.
 Шыжыуп макъана,
 Ацарақәа роуп
 Ашыжы ағыама
 Ара изыбзоуроу.
 Азаза иаркареит
 Уа бгахәычык,
 Лак иаңыхәашәарц
 Иагхеит ачык.
 Цака рылағырз
 Катәон ахаскын,
 Избанзар амра

Цөйрцит. Шыжбын.
 Аутра иакөлеит
 НаӀ ажьақәа.
 Агәыла рбағьқәа
 Идыршеит иҕытуа.
 Ахәысгы ҕагылан,
 Ақышә рхәазо,
 Аштәҕ инькөлеит,
 Ашьта антцо.
 Зегы рхы иашьтан –
 Ирбо еизыхәхәо.
 Ацар затәык ракәын
 Ашәақәа зхәоз.

1967 ш.

АУАРДЫН

Ақыта иалсны
 Ицон ауардын.
 Аарла иахон уи акамбашьқәа.
 Зны – зынла ақшәмагь
 ИрхиӀьон ачын,
 Аха имшыуазар, аашьара иашьтуам.

Иҕыжуан иахьнеиуаз
 ИтәыцәӀьан, иубон.

Ашәак инымцәоз ақшәма ихәон.
 Ақыта злагара
 Ахьхьахәа илагон,–
 Арахь акамбашьқәа зынза иццакзом

Иҕыжуан интасыр,
 Ишәартан – инаар.
 Дтынчын, ақшәма дахьықәтәаз ахы.
 Рыҕсы аархалоит
 Ақкао аарыхгар –
 Ус ауп ишыкоу иртахы-иртахым.

Апкаоқәа дрысит
 Еита иҕацаза, –
 Уи хьантәцәӀьамзаргы Ӏалап дара рзын.
 Хдунеи зегы ргозаргь
 Хьаас иркзам,–
 Аха,
 Ирыцхаршььозар Ӏалап ауардын.

1967 ш.

АҚША

Иҳаракын ҳа ҳзыоназ
 Ағәтәы ҕны,
 Ахыб – ашьац
 Ақәиаазшәа ииатәан

Узхаломызт
 Амардуангы уоны,
 Хэычы-хэычла
 Ицеит итапыцэцэан.
 Аңша шаслак –
 Шарқазыз, цхыбжьоныз,
 Дматанеиуа сан
 Аиарта даалцуан,
 Уи хэхызала
 Анцэа диашьяпкуаназ,
 Хрыцханашьяны аңша
 Нас ипхьацуан.
 Абас хэоны
 Цысцысуан иахьгылаз,
 Аңша насыр,
 Хэацкьаратэ
 Хшэо хаштэаз,
 Аамта цон,
 Ахыкэалаа иафызан,
 Есымшаaira
 Хэғэтэы оны ажэуан...
 Хан ҳа хашта
 Аханоуп дахьыцэоу...
 Илхагылоуп
 Ашэқэагы уа ипытны,
 Азазагы
 Кабахьейт, ицэуом

Амырхэага
 Ззааиз иааигэаны.
 Хэонакэзар,
 Икацоуп иёыцны,
 Шьяпыс
 Иацагылоугьы
 мыёлыхым!
 Аха аңша насыр,
 Сцэа саатзызоит,
 Уи еиҥах
 Исызцэырнагоит
 гэҥыхак.

1967 ш.

САН ЛГЭЫ

Ускан, идыруп,
 Бгэырғьейт, саниз,
 Адэы санықэла сара «оёахэатэха».
 Бара бгэырғьон,
 Сыччарц санаёыз,
 Аха «сан» анысхэоуп, бангэырғьаз иаха!..

Бара бгэырғьон –
 Сахьыказ сара,

Анаџаа рынысыџ быман бара,
Шэызџаарак сыбџтон,
Иныжьны акы –
«Нан, уанбахъзои сгэы иаџэшэо аура?»

Сыџуан, сыџон,
Сахан аџэыршы,
Бысгэалашэо мызт, изыззои зынгы.
Бгылан агэашэаџ,
Бгылан быџшны,
Аеџаа быџџаџшьон, – уаџа акгы!

Сџызџаа сыман
Саннеиуаз аоны,
Балагон бџырны, џаматџ аура.
Убасеиџш џафатэ
Бырхион ихааны,
Уиижъџеи саџэымшэеит ус еаџъара.

Еснагы мышкакэын
Исзымхоз сара
Аоныџа снейны џаиџэажэарџ џтэаны...
Иахъа иахызгон
Былахъ агэзра,
Хъаак џахазџгы акэхап ба бгэы?

Уажэы еилыскааит –
Амџа быџцран, –

Шъџа издыруеит урџ зегъ закэу !
Уиижъџеи ашыыжь,
Ахэылџаз ракэыз, –
Сџаауеит: Абас сгазатэыз закэи?
Аха, инсырхоз,
Сан, бара бгэакэын –
«Нан, иагыаурым» џэа санаџэон уи!

1967 ш.

АџХЫЗ

Сан, уажэы – уажэ џхызла
Сара бызбалоит,
Зны гэаныла бхэыџлап,
Зны – быџчо бтэалоит.

Зны – зынза бџыџџахыуп,
Аџсра – уи хароуп.
Бырфын рахэыџк хахо,
Аоны быџнатэоуп.

Зынгы – џашџа быџэуп,
Былаџш џа иахъыуп.
џаидараџа шъџыхны,
Ибгалар бџахуп.

Сара сбышьтоуп сыюуа,
 Знызацэык бызбарц.
 – Мшэан, хара бзысцэыюеи?! –
 Истахуп исхэарц.

Аха сымч сыхуом,
 Сзымтысуа сшыахыуп.
 Пшыаала ашыжь сыхоит,
 Сарфыхарц иафуп...

Сан, бара бтыпхухуп,
 Ацсра – уи хароуп...
 Бырфын рахэыцк хахо,
 Аоны быюнатэоуп...

1967 ш.

Иахья сзықөымпшзеит
 Бара бнышэынтра;
 Уимоу, снавсны
 Сцеит, сыццакуа.

Иафуп аамта
 Бара бнышэырпра,

Избанзар икыдтэан
 Илеиуан ақәа!

Сан, бара бакэзар
 Уа ибмыршози,
 Агэхьяа бкуазма
 Илеиуаз ақәа!

Адыд-мацэысгы
 Бабар импхашьози
 Ибхамгылози
 Ацэымза бзаркуа...

Аха, сзықөымпшзеит
 Бара бнышэынтра,
 Уимоу, снавсны
 Сцеит, сыццакуа.

Сан, бара бакэзар
 Уа ибмыршози,
 Агэхьяа бкуазма
 Илеиуаз ақәа!..

1967 ш.

АШӘҒИ АМРЕИ ДЫРТӘУП...

Абар апрыоцәа
Жәоангәахь ихалеит,
Цшазацәшәа урҗ
Рҳаирпланқәа шәышәуеит.
Курченко лхала,
Кәрченко лхала.
Адгьыл аҗнытәи
Урҗ дырзыцшуеит.

Лнышәынтра иқәтәо
Алабжыш цаами,
Назаза дзышза
Ан дҗканацеит.
Илызтәи уи амыч? –
Арҗарцәа шәцааруеи,
Абасцәкья ианшәарҗаз
Имшәаз аҗеи!

Аибашьра амца
Ацрам ҳара ҳтәыла,
Аонқәа қаҳауам...
Еилыбганы.
Нас излыҗатәхеи
Ан қәыцш адырра:
«Хаҗала бызҗаб
Дҗахеит!» анцаны.

Ахаҗараз иҗам
Ашықәси аамтәи,
Ахаҗара иамам
Ахаан җхәарак.
Иаангылар алшоит
Агәыцәкьягы хамҗак,
Аха иаангылом
Амч, аҗара...

Нас, аҗсҗазаарагы
Ашәа иаоызоуп,
Ирхәоит аҗәларқәа
Уи анхәатәу.
Иазцаатәума, мшәан,
Надиа дазусҗоу,
Идыруп ашәҗи
Амреи дыртәуп.

Адгьыл дахьамоу
Аҗхәызба хазына,
Инеиуеит аҗаргы
Ашәак ахәара.
Амрагы цәырҗуеит
Уа хыма-җсыма,
Иацәшәозшәа
Ахьҗа дакыр хәа лара.

Аха апрыоцәа
 Жәоангәахь ихалеит,
 Пшазацәшәа урт
 Рҳаирпланқәа шәышәуеит.
 Курченко лхала,
 Курченко лхала,
 Адгьыл аҕнытәи
 Урт дырзыпшуеит.*

1967 ш.

ҲШЫМҲА АМЦАН

Ҳшымҳа амцан
 Есымша ихшәашәаран,
 Уи амахәқәа назон
 Ҳара ҳашәара.
 Ичыхә мацаран
 Уи иағалоз ақхынраз,

Надежда Курченко – Аҕәтәи аҳаиртә бағәзафәы аус луан.
 Ацәгәоуцәа – ауаа зтәтәаз аҳаирплан даәа ҳәынтқаррак ахь
 имоахыргарц ианалага, иркыз абцьар дацәмшәазакаә
 дырәагылт. Лара дыршыит. Ақсны аиҳабыра уи иаалырпшыз
 ағәымшәаразы лыхьз ахырцәеит ақалақь ақәаққәа руак, –
 Апионерцәеи ашколхәққәеи рбаҳча.

Еидараха иҕан,
 Иара аққәынраз,
 Уажә иажәызаап,
 Амахәтақәа хахаза,
 Аха усгьы
 Агәынчыхьа амазам.
 Стәоуп уи амцан
 Ахәыцрақәа сықәпсан,
 Са сангараз
 Акәша-мыкәша дықәын сан,
 Саб аибашьрантә ииоыз
 Ишәкәы дақхьахьан,
 Дантаҳазгьы –
 Аққарагьы ақәшәахьан,
 Аха инхон
 Уи насыпла. Иказан,
 «Оф, гәышья» ҳәа
 Санамцәмтәо ыказам.
 Ара ицәыртцәеит
 Сара сабраа рашәақәа!
 Ажәытә-ағәтә,
 Ашьха, арәаш хьшәашәақәа...
 Сажәеинраалагь
 Амч қыда алалоит,
 Уи амала,
 Ажәеан ағәы иалалоит...

Ашымха гылоуп,
Ачкөынра иахьцэыуошөа,
Исацөажөоит са
Сбызшөа адыруашөа.

1968 ш.

Апра самоуп сырцысуа,
Амшын агөы сықөтөоуп.
Зны-зынлаггы са сшышьуа,
Ацөкөырпақөа сықөтөоит.

Сзаапшылоит аца, нас –
Ох, ишпагөаҧеиуа!
Ихьанҧазаргы иахнагаз –
Иҧоуп икеикеиуа.

Убас указ сыцөкөырпа,
Ахаара уцаз.
Нас уқөпозар знык уқөпа, –
Урыхьза узхьымзаз.

Иумырцөыуан, ухацкы,
Ихөычуп, игөнахауп.
Сара сышөҧыц зегь рыцкы
Еиҧьу сывам ухаҧа...

Апра самоуп сырцысуа
Амшын агөы сықөтөоуп.
Зны-зынлаггы са сшышьуа
Ацөкөырпақөа сықөтөоит.

1968 ш.

Сахьцалакгы бсыцуп,
Сан бсыцөшөома?
Сыгөра га, мшөан,
Баҧөыҧ сызцаара...
Ачарахь сцома,
Ма хамхы срашөома
«Нан, укөышыз!»
Сышьҧабхөоит бара.

Сгара амаа зкыз
Бнапы халалқөа,
Уахаггы сахьыцөоу
Схы ршышьуеит.
Урҧ сышьҧыхны
Са саныхараркуа
Бхы-бөы еихаччо,
Бгөырҧацөа быпшуеит...

Бнапқәа рыла
 Аңшқа иеиңш
 крысеабцоит,
 Дара рыла
 Сылыбжыш бырбоит.
 Рыгәра гами.

Урт са сзыхәа
 игәакьоуп,
 Пъаҕа исыңхьо,
 Цөымзак ахь сыргоит!..

1968 ш.

УАХЫНЛАТӘИ АҢШӘМАЦӘА

Аху-сухәа
 Уаха зны-зынла
 Алашыбжықәа
 Шгац игоит.
 Дыкацәкьазар
 Уажәааны иеыжәымлац,
 Аеыбҕағы
 Дшәаргыы калоит.

Лашьцоуп. Аңслыш
 Гылоуп амала,

Акәша-мыкәша
 Пхоит, илашоит.
 Зызлан даины
 Хкәараф, гьамала,
 Азы дахьталаз,
 Мроушәа дкаццоит.

Абар Лара
 Лыхцөы дашьахаит,
 Азы тылкьоит...
 Дзысоит, дзысоит.
 Снеизар – дабакоу?
 Амза шашаза,
 Акәара итаршәуп,
 Ицысцысуеит.

Ҷааихак амам
 Анна азлагара,
 Уахынла иарами
 Ахрагыы зуа.
 Ахахә иаваччо
 Инеиуеитр акәара,
 Иқәцоит ацых,
 Алашьцара хьчауа.

О, сгәыблыра шәара
 Зегь ишәзысшеит,

Шэнапы инаган
Цѓа иасырkit:
Сыжэан тбаа дуаф
Икнахау са сымза,
Сара сашта
Итоу азыркэи.

Шэаргы схы-сгэы
Зынза шэалацэан,
Уа шэалашэырсит
Шэышэ-гэашэ аартны,
О, уахынлатэи,
Уахынлатэи ацшэмацэа,
Саргы исыршоит
Уаха шэара шэкны.

1968 ш.

АТЫНЧРА

Адгыл мазажэак
Ахэарц атахушэа,
Тынч алымха
Кыдцан ицшуп.
Азынгы Акэа,
Апхын иагэушэа,
Амра ацыпхькэа
Адгыл иацшыуп.

Нас хэылпазыла
Ахьырдар еипылан,
Хауа зобыдала
Тынч ичауа,
Ицоит сықалақь
Амға ианылан,
Ирхапхо амзеипш
Рыбла ччауа.
Нас, ашьшьахэа
Сықалақь ныжьны
Хыза жэпала
Цѓа итахахэаны
Ицоит рыкыныка,
Ицоит реыркушны,
Ицоит «абзиала
Уатэынза» хэаны.
Ақалақь шыцэоу
Рбарц ртахушэа,
Рқызбаки пхэызбаки
Аины зынгы,
Тынч италоит
Абахча, иазэушэа,
Зынгы ирымамшэа,
Гэарагы, ынгы.

Атынчра ыцѓа
Иатаауа пнашэоит,

Бғыцкгы рыкешөом
 Ыара иешөаны,
 Урт ахтөоугы
 Гыла еицөажөоит,
 Ражөа атынчра
 Ацөшөар хөа ишөаны.

1968 ш.

АЗЫЦШРА

Ажөоан агөаца
 Цыюцыюеит ицссоушөа,
 Ацша көандаза
 Иасуеит ара.
 Атцла-өа амцан
 Агара цысуашөа,
 Цшьяала снеины
 Сгылоуп сара.
 Шьта уи ацака
 Стөом сымацара,
 Баша избарцоуп
 Сызнеиуа иара.
 Уака еилыскааит
 Са сгөаца ацара,
 Мроушөа сынасыц
 Цөырцит убра.

Хөхтөаз игылоз
 Амза-өа хныкөуан.
 Ецөак-ецөак алхны
 Ихаман хөара.
 Ахөхө ссакөа хныкөуан
 Азиас ахыкөан,
 Бзанцы, иахмыхьырц
 Азөы гөыхшөара.
 Амшкөа цөит,
 Ицөит еишьтагыла,
 Амш еилахөлоит,
 Атцхкөа шөит.
 Цкөынак изгаб хөыч
 Лыжөоа аанкыла
 Хтыцаө даины
 Уажөы ицсы ишьөит!

1968 ш.

АЗЫ СТАХУП

Азы стахуп, өөажөкит,
 Азгы гьамак амам.
 Сшөыхөоит еицаөөашөки,
 Уи агьама цама?

Азы стахуп, оҗажәкит,
Сеилагама цыымхеит.
Сара схалеи уаашәки
Җамчқәа еизымхеит.

Азы стахуп, оҗажәкит,
Сара аума саҗөом:
Ҥыз хәычыки гәашәки,
Сара сызбахә уазхәо.

Снапсыргәыца иацоуп
Азаҗа-мацәазқәа:
Җамала сышпацәои
Сыпхыз хьантацәазар!

Маҗеикәатцәак сықәлеит,
Аблақәа цыухаруп.
Еиҗушьозеи пхызлеи
Ублақәа ирбари?

Са сашшит: абасоуп,
Сыыза, усывагыла.
Сгәы кайжыит: башоуп,
Җарбоит уанысдыла!..

Азы стахуп, оҗажәкит,
Шьта исазхәарыда

Иамазар, игәашәҗи
Уи агәама чыда?

Азы стахуп, оҗажәкит,
Еиҗхазар агәама?
Цәыцак азна оҗашәки,,
– Ицқрахоит, убама!

1968 ш.

САН, ИБГӘЛАШӘОМА?

Сан, ибгәалашәома –
Сыыза пхәызба дсыман,
Җаоны саннеи – уа
Бшанхеит бара,
Бааонаҗежыит зынтрыс,
Хыма-псыма,
Бақәымшәазеит
Ажәак ахәара.
Сара ишызбоз,
Былаҗырз аахаддылт,
Срыцхабшьазар акәхап –
Ибцәахуан
Иббон, ххәычқәан,
Атаацәара оахадгылт,

Хара хгөйргон,
 Бара – бгөйрғауан.
 Схөыцқәа ркынтә хәа
 ачахы ирзыбшоз,
 Ихәқәныхәоз
 Гәларшәысгы ирымбеит.
 Чахык аазгаз –
 Омак кахцаз цыбшьон,
 Бара ибылшаз
 Азбахә хамхәазеит.
 Нас бышхәбжьоз
 Амғадуағ хнаган,
 Ба бынхажьит –
 Хашьтапшра, бағын.
 Сан, издыруан,
 Хара бгөеисра хәгын,
 Хара – ақөыпшра
 Анапы ханын.
 Сан, ибгәалашәома?
 Сгазасма, мшәан, усқан!
 Быхцөы еилашла
 Сакөыхшаны сзымцеи?
 Бара соуцшөыл,
 Бара схуцра, сусқәа,
 Исабхәаруеи?
 Агәыразра сзымцеит:

Уажә, ахәылпаз,
 Хәоны, хгәашә сантыцуа,
 Сыпшуеит сышьтахь,
 Са сыблақәа таа.
 Сахьцо схөыцуеит,
 Саакөымцзакәа схөыцуеит,
 Хәычы-хәычла
 Ирыццо сшьағақәа.

1968 ш.

* * *

Сан, ибылшозар,
 Исзырхынхә сара схөыцра,
 Сымцөышә аанкылан
 Усқан хәцла ду сықәлап!
 Зака игәтцәагои
 Акыраамта цәоанцөыка ацшра,
 Хыххынтә сылбаарцаз насыпла.

Сан, ибылшозар,
 Исзырхынхә сара схөыцра,
 Искып ацә-маа,
 Са скәалкәало сахьынхалан,
 Акызатцөык – ашьыжь
 Ацәа сияаиуан сахьышьтаз сара,

Скамшөөит са саазар
Избан акэзар – бара быблагэ салан.

Еиџах бызбеит.
Аџсшэа хэо ахьхьахэа, –
Быџсшэа маџк исыгхалоит саазкэылаз.
Хашџа брыџкџон,
Ба бмахэаркэа џхьахэан,
џьарк быриашон, –
Хаанда-шыш иагэылаз.

Еиџах бызбеит,
Стэоуп, сыоуеит гэыблыла,
Исахэыџхэыџуеит сара сгэи сымџымџеи.
Исыхьыз сеидроу,
Иаазыюхьоу, зегь рыла,
Сан ибзыскыз еиџьыз ак сзаџымџеит.

1969 ш.

САРА СХЭЫЦРАКЭА

Илеиуеит иџэандоу,
Иџэандоу аџэа,
Адгьыл иалаз
Иџоит иласуа.

Хэыџрак сахьамоу
Са сыхџакуа.
Ссиршэаџэа иџан
Сгэаџа џшаауа.
Схэыџуан: Иаалыркьан
Са саныџслак,
Агэыроа роуп
Игэынызго сџахџэа,
Сашьџэа сџэажэып,
Игэаџып, иааџсап,
Сышьџахь инсыжьыз –
Агэасра зџахџэам.
Суаџэа гылап
Ашэы иаганы,
Ахаџэа рыџызра
Ауау ихнаџап,
Сан сызхылџызгьы
Лыџсы џаџаны,
Ауаа ргэаџбжьы
Схаџы даанагап.
О, ихьанџами санџало
Сдамра!
Ашаха еиџьыџуеит,
Снеиуеит џаџа,
сыбла иџашэо
Иџам шэахэак.
Сара схэыџраџэа
Сгэы дырхэыџын,

Уи иаҗа-иаҗа
Аисра иаҗын...
Инеиуан иҗәандоу,
Иҗәандоу аҗәа.
Саргы сылаҗырз
Цон иоҗыкәкәа...

1969 ш.

* * *

Маҗк бысхаштыз җыбшьейт, –
сзықөймлеит аюныка,
Сан, хҗацәыхак сымам.
иаҗсазам иззар.
Мшәан, иабыкәу бҗәаруеи,
Уажә сара сахыикам,
Бара беиҗш саҗыми
Саргь заҗы срыхьзарц

Бнышәынтраҗы ашәтқәа
хгылоит хәа иаҗызаап,
Иқәызшьуада уака
иразу напык?
Анапы анысхәа, –
ба бнапы иаҗыаз
Иҗазам, сыҗсымзар,
шьҗа иҗалом бзанцык.

Бнапқәа рыла, санхейт,
сгәы шышьуа бысҗылон,
Урт исымбазакәа,
ируантон сыгра.
Уи аҗак җасцозшәа,
иахьа снапқәа рыла,
Бнышәынтраҗы снықәтәан, –
агәы сшышьуейт сара.

1969 ш.

СҒЫХӘА

Умццакын, аеыхәа,
Умццакын!
Ушҗоуғану
Уашьтоуп иахурбарц.
Уаргы-саргы
Җабылуейт мцакы,
Икацәкьазаап

Уи хчыҗны хҗагарц.
Уа уазцароуп
Ажәәан уҗырны,
Иуҗоу аҗыр
Сақәцас иулагоит.

Тымитышаз,
Иказ ихраны,
Уара узқәа
Татаза, сагоит.

Уара узқәа
Гароуп сара сзын,
Санҕсуа, ҕыанаҕуп
Уа сыҕсыр.
Суҳәоит, сеыхәа,
Амцхә умласын,
Хара хамҕа
Харааҕсоит акыр.

Схьаа
Улабжышқә канаҕсоит,
Сухәычушәа
Смаршәаҕы баны,
Уда уао
Дахьамаҕтам сугоит,
Ишаз, ихәлаз,
Ацх агәҕаны...

Уаанза асы
Икажьугы зыҕыҕ,
Нас акыр
Имаҕхап аҕшаҕы.
Ачыхь хасып,

Хажәып еихаҕы,
Наунаҕза ишлап хажқәаҕы.

Ацеи дгылап
Арцәаа дыхәхәаны,
Иан лкыкахш
Иблақәа хнатып.
Ихәап идгьыл
Иахьзу нагзаны.
Наунаҕза
Иара дазгәыкып.

Уаанза хара
Абрыскьыл хайҕаз,
Дзыдәхәалоу
Агәашь хартыслап.
Шәаргы шәнеир,
Анацәа ирыхшаз,
Шәаргы харгы
Ицәхьыр калап!

1969 ш.

* * *

Бара бхәычуп
Макьана бхәычуп

Аха угәаца
 Збылуеит хәа баәуп.
 Исырцәоит шысхәо
 Амца хәаены,
 Сапхәа бааины
 Бгылоит ес-ены,
 Амҗа сықәп
 Амҗа сануп,
 Бара бсыцуп
 Бмазаны.
 Сымыш, анасып
 Бымоуп бара,
 Ба быда, ибасхәап,
 Ғарам – ағара.
 Аха аамта
 Цоит иңырны,
 Ма ирәашха,
 Ма имраны

1969 ш.

* * *

Иарбану шәзыршла,
 Ашықәсқәа роума?
 Ма шәцеицәа рызхәыцрақәа ракәу?!
 Анацәа гәақәан:
 Иахыықоу хароума, –

Избада, – анакәу, аракәу?!
 Шьтоуп агәра анызга,
 Анацәа ирымчу, –
 Урт ргәы зхымшәо аңшроуп.
 Хьызла итаһаз
 Ақкәынцәа тынчуп,
 Итынчим – анацәа роуп.

1969 ш.

АҒХҒАРЦА

Инна Ақашба илыхьзыноылоуп.

Ирымпыхьашәеит
 Шьоуқы ағхьарца,
 Еимаркит, еиғаркит,
 Ихтаркит зынза.
 Иағасит, иацәхасит,
 Иргәамцуа, ирхамцуа.
 Цьара шьтыбжыкгы
 Ахылымцит уи.
 Ашьтахь идыршәын,
 Иңшқроушәа ишкьаасуаз,
 Ашәа нырхыоит
 Ашьхеи адәи.

Ицъаршьейт уи ашьтыбжь,
 Оадака ианхала,
 Ашәагы намцәейт
 Иахькаҳаз ахала.
 Дашьтамлеит уаҳа
 Азәымзар-азәы,
 Ажәәан ацака
 Амра-ца ицәын!
 Ашәа лаҳазаап
 Ашьха аңа,
 Уи ажәа лызгәакъан,
 Илдыруан иаҳа.
 Аңхьацәкьа дгылан,
 Лылабжыш цон.
 Лывараә арәаш
 Гәрымуа ихәацәон,
 Лнапыңшзақәа рыла
 Ишьтылхит иара.
 Аңшқа иөызан,
 Иафын ацысра.
 Лара ишьтыхны
 Лгәацәә илкын.
 Назаза уака
 Инхарц атахын.
 Аха, иабакоу,
 Лара дыццакуан,
 Амрагы шыыцны,

Лыбла хнакуан.
 Лөызцәа ирызналган,
 Рнапы иалыркит...
 Аңхьарца гәырған,
 Аҳауахь иңрит.

1969 ш.

АСАС

Дыкан аибашьы
 Ашколаә сасра,
 Игәы зегь хамтала
 Иөычан оумашәа.
 Ицъаршьон дшахыңаз
 Уи ауаә аңсра,
 Ианихәоз дахьыказ,
 Дахькаҳаз, дахьхалаз.
 Зымәа ицәахуан,
 Илабжыш ихылаз,
 Ибла дуқәа
 Инапы нарыхшьыло,
 Ицәеишьон, зныкгы
 Илабжыш ахымааз
 Аңсра хьшәашәа
 Абла данхыңшылоз.

1969 ш.

УАҘА УМААН ҘӘА САБҘӘЕИТ...

Уаҗа умаан җәа сабҗәеит,
Ибзиоуп җәа сцеит.
Аума зегь кастеит.
Аха сгәырға схытны
Цьаргы имцазеит,
Быблабара саҗәеит...
Уаҗа умаан җәа сабҗәеит...

Уаҗа умаан җәа сабҗәеит.
Сымала сынхеит.
Амра цацәахеит,
Ацәкәырпақәа хьшәашәан,
Ипабзиаз урт рашәа,
Сара сгәамтыр акәхеит,
Уаҗа умаан җәа сабҗәеит...

Уаҗа умаан җәа сабҗәеит,
Ашьтахь ибгәағьит.
Бара бцәыуеит, бхьит.
Ахәарагы бзызцәган,
Ацх тынчын, ицәан,
Сыңстазаара лакәхеит...
Уаҗа умаан җәа сабҗәеит...

Уаҗа умаан җәа сабҗәеит,
Иаххарам азәгы.
Иахзеилан зегьы.
Аңстазаара шкәакәоуп,
Аха икоуп иагкәоу.
О, адәы сышпақәхеи!
Уаҗа умаан җәа сабҗәеит...

Уаҗа умаан җәа сабҗәеит...
Бшәеит еитә бажьар җәа,
Бынасаң бымбар җәа,
Бхала быказ, сықәла,
Сара са быснықәлап,
Ушьта сымч мацхеит,
Уаҗа умаан җәа сабҗәеит...

Уаҗа умаан җәа сабҗәеит,
Уаҗа, уаҗа умаан җәа,
Сызбахәгы умхәан җәа,
Аха, идыр, исылшом,
Хәыцрак аан исыкәшоит,
Сара оеыхәа саңхьеит.
Уаҗа умаан җәа сабҗәеит...

Уаҗа умаан җәа сабҗәеит –
Зықнашықәса цеит.
Шьта саргы сажәзеит.

Зықнашықәса рышьтахь,
Схылан бара бышьта,
Быблабара саҳәеит:
Уаҳа умаан хәа сабхәеит!

1969 ш.

* * *

Зны хара хқытан,
Дҳацлеитхәычык,
Ирхәон: аибашьра
Уи дацәынхеит.
Матәак ишәицон,
Даара икәычыз.
Хазы иара ихылца
Кылжәан. Ирхеит.

Имагәкәа ракәзар –
Идуун акыр,
(Аррантә иаазар
Акәхап дара).
Ахәда рзахызаап
Иалхәо агәыр,
Хәынцәрак ақәын
Икәәғгы ыара.
Часак дацрыхо

Дгылон хара,
Адггыл цәуон,
Амца млашьуан.
Сәыза, иудыруеит,
Ианмацзас иара,
Уи хә хаблақәа
Таа хәизыпшуан.

Ускан хаблақәа
Зәыз еибашьран,
Хгәағ еимоушәа
Хгылан нак-аак.
Уи даркаромызт
Хашка ацшра,
Иагхон ашьшьыхәа
Иарггы иәаца.

Ашьтахь хәинаалеит
Ича анынцәа.
Иарггы днаҳацлеит
Дгәырғьо дыччо.
Аәада ажәоан,
Агәы еикәәцәан,
Цака адггыл
Ацсы еикәччон.

1969 ш.

* * *

Ҳаицын...
 Ҳгәырғьон. Лакәым, –
 Ецакәын.
 Ҳацлагы башак
 Акәмызт, – ацәакәын.
 Амра иампыцшәан
 Цака иацәкашәазшәа,
 Ацәа иуаркалеиуа
 Ашәыга қапшь ақәын.

Ецакәын...
 Ицуазеи сыкеижьтәи
 Схала!
 Сынхеит дгыли
 Жәәани рыбжьара;
 Иахья – еицакит, –
 Ибзиаз – ецакәын,
 Изит быблақәа
 Реыцәахуа цшәаала.

Ецакәын...
 Быссирын. Бара
 Бгәыкын,
 Быблеи бзамәеи

Амцагы рхын.
 Ацстазаарагы
 Убас ицшзан,–
 Еци иахьеи
 Зынзаск еицшзам.

Ецакәын...
 Сгәы былуан
 Бгәы ишадыз,
 Сдунеи гьамас
 Иамаз ба бакәын...
 Сбыхәоит хайпыртца.
 Ицегь мышк агыз,
 Еснагь исхәарцаз, –
 Ецакәын...

1969 ш.

* * *

Сан, ибдыруеит,
 Ицхари уиаахыс –
 Имацәыст. Иқәасит.
 Амш еилагеит.
 Скаҳаит, сгылеит,
 Бара бнапгы саахеит.
 Уи сарцәыуеит,

Аха сытнагеит.
 Ибылшазеи, санхеит,
 Хца ду азна
 Ахьѳежь иаѳызоу
 Аңш таңсаны!
 Адгьыл бахеит.
 Убракацѳкьагь беицамхеит –
 Аѳны бааиуан,
 Бааңса-бкаңсаны.
 Бы быңхзала
 Иара цѳызар акѳхап,
 Уалакьысыр – ицоит
 Ихѳаш-хѳаша,
 Быңсѳазаара –
 Адгьыл иазкьу лакѳха,
 Сара сашѳа
 Иаақѳлеит ѳеашан.

1970 ш.

УААИ, АЗЫНРА!

Азын хьшѳашѳа, азынра,
 Уааины, хьѳак саркы!
 Азын, асы узацымлар,
 Уаңсазам акы!

Сара сгѳара уѳаланы,

Усақѳ сьзѳаңса.
 Уара усаркьа, иаланы,
 Скѳараѳ иѳаса!

Аѳацѳ абна илуцап,
 Атѳыѳақѳа змоу.
 Уа уңшзара сылаца
 Узацѳера – мамоу!

Ардѳынақѳа ашѳшь ѳѳы,
 Иалахап инеи.
 Сара спаңха хьшѳашѳаѳы
 Схѳышѳаара каңцеип!

Сьзқѳа икьидцаалом
 Сгѳаца знык иңхар!
 Сара сѳѳаѳа иалазоит:

Ахьѳа, аѳакар!
 Азын хьшѳашѳа, азынра
 Уааины хьѳак саркы!
 Азын, асы узацымлар,
 Уаңсазам акы!

Аха суѳѳоит, азынра, –
 Уара иузыңшу,
 Уқѳымиалан лнышѳынѳра,
 Сара сан дахьжу...

1970 ш

* * *

Ардэынақәа ашәа шырқәо бақахьоу?
 Ардэынақәа рашәа аныхаау –
 Уи иахьоуп.
 Зны иаатгылоит ашәч иахьалоу мазала,
 Нас иалагоит
 Ашәа ҕыцқәа раццара.
 Ацсынтәыла ада, урт сара,
 Абас ашәа рзымқәо цыышьоит еацъара.

Ардэынақәа ашәа шырқәо бақахьоу,
 Зақантә рыцсы
 Ахәыц иакны иқалахьоу?
 Ашәарыцаа ахысра ихаштыргыи қалап –
 Акка-ккақәа
 Урт рыбжьы-хаа иақалар,
 Ацсынтәыла ада, урт сара.
 Абас ашәа рзымқәо цыышьоит еацъара.

Ардэынақәа црырц ианыкоу иббахьоу,
 Урт ранацәа
 Зақа гәытқьа иагахьоу?!
 Хәычы-хәычла рымцәыжәоақәа урт иркьоит,
 Ацстазарахь
 Дара рхала нас ицоит.

Ацсынтәыла ада, урт сара,
 Абас ашәа рзымқәо цыышьоит еацъара.
 Ардэынақәа ашәа шырқәо бақахьоу,
 Ас икәандоу,
 Ашьыжь бжьы-хаак қалахьоу?!
 Сышқа шәаила, ардэынақәа, шәа шәпырны,
 Ацсабараз
 Ашәа қыақәа збаны.
 Ацснытәыла ада, урт сара,
 Абас ашәа рзымқәо цыышьоит еацъара.

Ардэына хәыч ба бнапала ибаазахьоу,
 Нас ианаму – былабжышқәа қатәахьоу?
 Сгәы ишқалоу! Ашәч иагәылак истихьан,
 Бара бышқа... Асы леиуан шыжьымтанк.
 Ацсынтәыла ада, урт сара,
 Абас ашәа рзымқәо цыышьоит еацъара.

1970 ш.

АЦШЗАРА

Ацшзара қаман, амчгы қаман,
 Асада хқалон, мцәыжәоак қазхон.
 Қара қацшзара ссирын, ишанан,
 Амреи амзеи хреицшны қацхон.

Апшзара ҳаман – икоу зегь ҳаман,
О, барей сарей – ашәтыц ҳафызан...
Иахья иабакоу, ибналан ицама,
Апшзара иҳамаз, иҳацыз ҳааизар?!

Иабакоу, иабацеи, ҳзыпсоузеи уи ада,
Уи ада ҳзакәыхи, – назаза ҳзацәуп.
Мшәан, имхәазакәа, ҳапшзара ззада,
Аус даҗатәуп, уи дыпшаатәуп...

Ҳапшзара ҳашьтан, җынла, уахынла,
Ҳтәыла ду ҳакәшеит, ҳнапы иеибркуа.
Ашьтахь иааулак – ашьтацәкья ҳхылеит,
Ҳнеизар – ҳапшзара рыман... Ҳхәыцқәа.

1970 ш.

АШЬЫЖЬ

Иаашанхазшәа зных ақыта,
Шарҗазынгы ацәа иалан.
Анапы тшыуа алакыца,
Иааиуан тынч ашара хиаала.

Кәчышык акалҗаф иацахазшәа,
Иаакью-сыуит амацара.
Мрагылара сцәыпхашьазшәа,

Иазцәыргомызт абла хаара.
Ажымжәақәа еикәыншәылан,
Ихьанҗаза хыхь икнаҳауп.
Уцсы цәгьамзаргь, цьым, ашәыраз,
Икныумхыр, нах, игәнаҳауп.

Ацәа қапшь – акәиц иапызго,
Амахәҗафь ажәан иалан:
Аҳ ичараф иеихс ифызхуа,
Изҗаб диитон инапала...

Иаапшит амра. Абла хәыцқәа
Ажәан аца ду қәырцеит.
Ацла еимала са сазхәыцуан –
Бҗыцк ампыцшәан икашәеит.

1970 ш.

АИБАШЬОЫ ИГӘАЛАШӘАРА

Ажәан агәы иахьяк икәеицеиуеит,
Адунеиаф ииуеит ахәыцқәа.
Аха мацзак сыхәра саргәаҗеиуеит,
Ашьа цоит макьяна иафьикәкәа.

Хаштра акәым сыканац.
Ари адгьыл иачҗаз!

Уи сазхэыцуеит, уи сазхэыцуеит,
Иахьяггы, уацэггы...
Сгэы рыхьцэуоит, сықелацэа, –

Рхыпхьазара мацхеит...
Вена ма Варшава,
Прага ма Берлин,
Шамахамзар, сара исыңыз,
Дызбазом азэггы.

Ари адггыл амца шыра иалан,
Сара сықела шарпазы дтахеит.
Сыхэра феихэеит ыызак инапала, –
Уи назаза са сгэафы дынхеит.

Сахьнеилакгы асабицэа каршэын,
Ашэтыц еипшын урт, лассы иешэаз.

Анацэаггы акасеикэа рхаршэын,
Ипшын дара рымра ахьташэаз.

Сан, барггы убас быпшызтгы акэхап,
Ишпастахыз сара сзы бымшэар.
Ба быхьчара, сара сымыч ақэхон,
Ба бгэырфакэын сымыч зқэымхоз, сан.

Хаштра ақэым сыканац,
Ари адггыл иачхаз!

Уи сазхэыцуеит. сеитазхэыцуеит,
Иахьяггы, уацэггы...
Сгэы рыхьцэуоит сықелацэа, –
Рхыпхьазара мацхеит.
Вена ма Варшава,
Прага ма Берлин
Шамахамзар, сара исыңыз,
Дызбазом азэггы.

1970 ш.

СҰЫЗА

Ыызак дсоуит са санмаңыз,
Апсабара иабзоуран.
Аиыызара хауа хшаңыз,
Хаггынкылсит моабжара.

Ох, ишпацэггыз амға ухэеит хэа,
Иабамариаз, хаибацэан.
Сыыза иашэа схэон акео хэа,
Иарггы днеиуан дгэыргьацэа.

Зны мардуанк дахьынағалаз,
Дагеит, даман ицазеит.
Данынсыхэапш, ихағала,
Сыыза иакэымзар? Касцеит.

Изулакгы сакәшо, снейны,
Скылапшызар, иара иоуп.
Иееибытан иеырееины,
Стол цыр-цыр дук дахатәоуп.

Иныхәәфа ркын, сыпшызар,
Ихъзи ижәлеи иара иоуп.
Уи дирҳазаап сышьтахъ ыызак
Иацоу сеидру, имазоуп.

Ақсабара, о, иааизар,
Агәы итамзаап ақсашьарц.
Даәазә ишқа дагеит соыза,
Ғазә иыызарагы ажьарц.

1970 ш.

* * *

Ашәахәақәа –
Апшқа иызоуп –
Ицәеит заа
Ишьталан.
Иахыбылуаз
Са схағыцәкьоуп
Амза, амца ацралан.

Быхцәы
Сзамға иадыпсалан,
Сыпсы атыора
Ғыблаауа.
Сапхьа азағы
Изаазсалон
Аецәақәа
Цыс-цысуа.

1971 ш.

БАРЕИ САРЕИ

Баргы быпшуп,
Саргы сыпшуп...
Баргы саргы
Зынза ҳаипшуп...
Баргы бгәыкуеит,
Саргы сгәыкуеит.
Са сыбла бхуп!
Ба быбла схыуп.

Баргы бышәтуп,
Саргы сышәтуп.
Баргы быжәып,
Саргы сажәып!

Аха, ибдыруаз,
Цъанат хайкөшөар,
Убрагы хшажөуа.
Хайхөацшуа!..

1971 ш.

АН ЛГӨЫРӨАЗЫ АБАЛЛАДА

Ан агөыроа лыман, –
Лхалазатцөык дыкан.
Лыбла хаакөа рыла,
Уи дыцшындөныка.

Ан гөыроала дыкан,
Уи дареицъуан, рыцха,
Лца дхынхөуам аоныка, –
Ажөоан ацта хыццхьан.

Уи гөыроан, еидаран,
Уао дызмыхөоз усын.
Дакакеит, даркареит,
Арахь – уи дыцхөысын.

Иабаргөи, инышөап,
Шьацрак илалыршөыр...

Аха ицеит иццышөа
Ашьацци анышөи.

Нас иналган, арөаш
Иалалыршөит уака.
О, иакит уи амөа,
Ишьтракөнацеит хөдака...

Ашьхакөа ирызналгеит...
Иаазазеит еилахарц.
Мшөан, анышө иабалцои,
Илурызеи уаха?..

Арцызбеи апхөызбеи...
Аицара рыбжьалеит.
Ашөткөа рыба хызкуа,
Амра цхеит өакала.

Уи лгөыроа лхынхалон,
Илакьуан, илыкушон.
Лкөыцшра ацых иалан, –
Лара лзыхөа имшо.

Издыруада мцазар,
Уи збылуа даушла?
Иарцөеит, нак, избанзар, –
Еибаркын лабжышла.

Нас илдырит иказ, –
Лгәәфы илыдылкылеит...
Ҙынч илгон аоныка, –
Иаргы дгәйднакылон.

1971 ш.

26-ҘЫК

УРҘ 26-ҘЫК ЫКАН...

УрҘ җажәифоык ыкан...

С. Есенин

УрҘ, җажәи-фоык иказ,
Анык илыхшама?
Нас, избан ирызҗеи
Ас ирзеиңшыз гәык?

Ианыбылуаз аума,
Инхаз алашара,
Ҙара җашҗа иҗало,
Иқәхәмаруа хдәы?

УрҘ, җажәи-фоык иказ,
Анык илыхшама?

Ҙыым, акомиссарҗәа,
Сгәы былуеит шәа шәзы!

Абас амыч шәызҗеи
Шәа икашәҗартә ашана?
Шәанаҗәа ирхашәҗеит
Еиқәоу акасы.

УрҘ, җажәи-фоык иказ,
Анык илыхшама?
Мамзар изыршьозеи
Анаҗәа зегь җас?

Сшәоит ахысбыжь гар җәа
Ацәхәыраә, ашараз.
УрҘ акомиссарҗәа
Бақаны иказҗаз!

УрҘ җажәи-фоык иказ,
Анык илыхшама?
Иазыркыда рнышәынҗраә
Зегьы рзы мҗакы?

Арҗ ашәҗқәа шыҗарҗоит,
Иац ииз ахшара,
Ара иҗәырҗыз анасың,
Иархәашьуам акы.

Урт, ѡажѡифѡык иѡаз,
Анык илыхшама?
Рыѡстазаара хаѡаны,
Дара ртѡы иаѡхеит.

Хара хѡыѡра шѡаласоуп,
Науынаѡза шѡшалаѡ.
Изынамаѡз шѡыѡкѡынра,
Ѣхѡара змама кѡрахеит

1971 ш. Баѡа.

САРА С-ГѡЫНДА*...

Адѡыл иѡын ама рѡара,
Хѡаѡча иѡоуп ес-шѡыѡы.
Аха быѡам сыбла хаара,
Сѡыѡра иалазит быѡыѡы.

Ах, шѡыри-шѡыри, сара с-Гѡында,
Сызбырѡамѡуазеи сара?

*Арѡ аѡѡѡа сара иѡит астал ханахатѡаз, анапрѡѡѡага аѡаад аѡы исыдѡалаз аѡмпозитор ииѡѡаз амелодиа иаѡѡыршѡаны. Мызѡѡак рышьѡахѡ, асѡена аѡнытѡ ашѡа саназырѡы, атекст аѡы арѡѡѡѡа касѡеит, аха урт аѡмпозитор идимѡылазеит.

Бѡиабарала, насыѡ дула,
Хѡиѡынхаруазеи хара!

Сыргѡыбзыѡа са сыѡшалас
Схѡыѡра шѡѡых иѡоит хара.
Зегѡ анѡѡырѡѡо, сылашара,
Ус гѡырѡала стѡоуп сара.

Ах, шѡыри-шѡыри сара с-Гѡында,
Сызбырѡамѡуазеи сара?
Бѡиабарала, насыѡ дула,
Хѡиѡынхаруазеи хара!

Аха уасла, ѡым сыѡшалас,
Сара усыѡыз есѡынгѡы.
Са сбылуазар амѡа сшалоу,
Сыхѡра уаѡѡѡала зынгѡы.

Ах шѡыри-шѡыри сара с-гѡында.
Сызбырѡамѡуазеи сара?
Бѡиабарала, насыѡ дула,
Хѡиѡынхаруазеи хара!

1971 ш.

ХАЦАК САҢХЬА ДНЕИУАН...

*Аңыныңтәылатә еибашьра Дузза аан ахура хьанҭа
зауыз, сырцааы В. Занҭариа ихъзыноылоуп.*

Хацак саҥхья дгылан,
деидараха дцон.
Зны-зынла даатгылон,
даара дааңсаны.
Изшьапыкгы аапынра
иаларсушәа збон,
Аха – егыи изшьапык
Ацла цәны ианын.

Уи еидарак дацазан, –
абар, аума цит.
Иа изы нцәашьяк амазам, –
аибашьра иафуп...
Зака ра-цла гәеитазеи,
зака цса-цла ицәи,
Аха гәыбҭанк аитазом
иалихыз амґы.

Днеиуеит аара ицарсны
адгыл ишьапы.
Аныкәара ицәыхьантоуп...
сыццакуеит саргы.
Днеиуеит, – икәла дихәаччоит, –
дхырхәоит ишапу,

Дхацоуп уи уахьихәапшуа, –
иамоузеи дцырккыр.

Днеиуеит саҥхья дгыланы,
дакәыгәгәоит амґы,
Иахьяк ари амрагы
амґаф икашәоит.
Дцоит еидарак дацалан,
дацамхарц дафуп...
Саргы сыццакуеит, аха
сиапысыр хәа сшәоит!

1971 ш.

АЦАРА ПШЗА, АЦАРА

Бзиа ишҭазбо
Уареи сареи хчара,
Мшын Еикәак хамоуп
Хаоцьягь еишәас.
Сыхаара, сыпшза,
Икәыпшу Ацара
Иаацәыругаруеи
Ифьцу ашәак.
Хгылан еицахәап.
Избанзар еинаалоит,
Ижәытәуп, ифатәуп

Хөызара, хдас,
О, амхаңыырцәа...
Идыруп сыгә иалоу,
Ускан уроуит,
Ачара тынхас

Ағбақәа неиуан
Амшын Еикәа ихылан
Аңсуа мхаңыырма
Ныжыны дхынхәит
Аха иабаказ,
Идгьыл, итәыла,
Ускан назаза
Ашә изакит.

О, шышь нани хәа
Анацәа ргараә,
Иафын икьаңаз
Аңей ирцысра.
Уара инумыжыит
Урт асакараә, –
Урыпхәит утәылахь
Ачара, уара.

Уижьтәи удгьыл,
Сабацәа рыбаә,
Иамоуп гәыблыла
Уака ицәахны.
Аха, иудыруаз,

Хәбаоқәа рыдагь,
Ажәәан дшахылцыз
Харт ханцәахәы.

Иныкәоит хабжьара
Ацәкәырт гәәтәиуа,
Уицәкьагь афызаап
Хгәы аршышыырц.
Нышәнапык назгоит
Ушка саннеиуа,
Сабацәа удгьыл
Шаған иааңшырт.

Бзиа ишңазбо
Уарей сарей хчара,
Мшын Еикәак хамоуп
Хөыңьагь еишәас.
Сыхаара, сыңшза,
Икүңшу Ачара,
Иаацәыругаруеи
Ифьцу ашәак!*

1971 ш.

*Ари ажәеинраала зөит агазет «Аңсны қаңшь» редакторс иамаз Р.М. Бытәба икаңцаз ахәарала. Ачара 50 шықәса ахьцра иазкны Бағым иказ аныхәәә, уи Аңсны ахьзала адныхәалара қаңаны, ажәеинраала актәи акуплет дахьейт.

СЫҢСАДГЫЛ

Мап, исзымсит, Аңсны иуаҗоу, иамузеит!
 Аха иҗыца сеиталагеит, иамоузеи?
 Мшәан, иамоузеи слатәар ушьа схаланы,
 Урәаш хьшәашә абжыи сеадырхаланы?
 Ара ссиршәа иҗоуп уа уахынапшлак,
 Аңсабарагы иамоуп, цым, ахынапқәа!
 Нас иҗалои амшын азын ашәақәа,
 Еиташәзысхәар, еитах игәҗкаагаха?
 Избо цыисшьоит Аңсны нзыжыиз рсахьақәа.
 Абар, абар, иааиуеит сара саңхьака.
 О, иахьагы, тынч амшын аныцәауа,
 Далцуа цыисшьоит аңшқа уаҗа дшыцәаауа!
 Уи напыла ашәахәақәа дрымцаслоит
 Иан рыцха лыхцәышлақәа лықәпсоит...
 Аңнышқәагы неиуеит уахь иеишьталаны,
 Зны ихиаало, зны зынза ишьталаны...
 Амшын рымоуп дара усгы мазарас,
 Сацашьыцуеит сара урт рыңстазаара.
 Ан дыҗоума, «Аңсны» ззалам згарашәа,
 Ан – сыңсадгыл ихугахьоу лгәалашәоит.
 Лңацәа пшызма, ахәа ркыртә ианыҗкала,
 Урт ирдыруан бзиа ушбатәыз гәыкала.
 Пңстазаарасгы ирыман уара ухьчара,
 Мшәан, излыхыз урт ахацәа, ишухәара!
 Иааит ҳа хҗынза Аңсынтәыла рыманы.

Уи ҳамазарц абас имратәыланы.
 Са сыңсадгыл! Уда схәартам, сукәхшоуп,
 Ихьшәашәарацу сара снапқәа иукәршоу?!
 Уара суцуп, маҗәа-пхала уҗасыхәхәоит.
 Аңхарцагы ашәа җыцқәа узацысхәоит,
 Уара уҗан, – уара уҗалоит, амала.
 Са сыҗамкуа уа узыҗалом гьамала.

1971 ш.

ОҢЦА

Иааиуан оҗыца; аңхәызбеи хәычыки,
 Шықәсылагь оумак рыбжьазамшәа убон.
 Аха еицрыман планки хәҗыки,
 Ихәмаруан, ихәмаруан, аоҗыцагы ччон.

Днацҗалон аңшқа абахчахь дхәар-хәаруа,
 Ан дналышьталон уи дгәырҗацәа.
 Адунеи оҗыца ирахран, ихәмаруан,
 Итынчын иашта иҗазшәа Анцәа.

Асаби җылтуан: «О, мама, бабаҗоу? –
 Лыц хәыцқәа хьжәараза ләавакны цлак.
 – О, шәанаңьалбеит, избо алакәоуп
 Анра рызбома Анцәа изиҗалак!

О, шәанаңалбеит, избо закәызеи,
 Ан дыжәбахьоума дсабизан абас!
 Иалшоит илыкәшәар лысаби лхыза.
 Илуеи гарашәак лзымхәар уаәцас!

Аха еицыччоит, ашьацра иахьылоу,
 Анра сызлытом, иааиуам схафьы.
 Зны дгәыдылкылоит лыңшқа даанкылан, –
 Акьанңа кыду ңысшьоит лгәәфьы.

Ашьтахь дыхәмарны, длыңқозшәа дналысуа,
 Длабжьоит, ак лалхәоит уақа анцас.
 Срыхәәшшуан ыңыа ашьацра ианылсуаз;
 Ишңаңшзас ан хәыч еидарас дызңаз!

1972 ш.

АЗХӘЫЦХА СМАЗАЗЕИТ СХӘЫЦРА

Азхәыцха смазазеит схәыцра,
 Ицон аибашьра. Млакран.
 Сара схәыцра мцак ацран.
 Иазыннажьуан уи агра.

Ускан аңхынғы закон,
 Иагон уи ашьац былны...

Уажә санхәыцлак – са избоит
 Ачашыла быста уны...

Ачуан итыңуан еивцаңса,
 Кәәкәарушәа ахақәа...
 Ажәәан аецәа аәаңсан,
 Иаалаңкәәуан, әәаххакуа...

Азхәыцха смазазеит схәыцра,
 Ицон аибашьра. Млакран.
 Сара схәыцра мцак ацран.
 Иазыннажьуан уи агра.

1972 ш.

* * *

Аңсаз гылоуп хәгәңаны,
 Ицырцыруа иара кәңоуп.
 Бара сбыхәәшшуеит стәаны,
 Бара сбымоуп сыткәаны,
 Бара была са сәахәоуп.

Ашәа шырхәо саҳазом,
 Ашәа бналеит, ихароуп.
 О, сзыкәшәеи, исызхәңом,
 Аха сгәы мыжда иаузом,
 Изәу итыңны аңароуп.

Азал шьтыцуеит, кәшароуп,
Ицоит ацыпхь хәаш-хәашо.
Цәашык аларсуп, хәхьтәоу,—
Схәыцра абылларц ишоуп.

Бара бсыхәапшны быччоит,
Сыччалоит сахьтәоу саргы.
Ишқазури, сыпхашьоит,
Сара схәыцра «сахкьашоит»,
О, итагылазом сыгәгы.

Абар иалгеит ацәашы,
Алабжыш акапсара.
Бара быпшзара сашьны.
Бара быпшзара сшаны,
Бышка сдәықәнацоит сара.

1972 ш.

АНАЦӘА

Рылахь-рыцьымшь затә,
Иныхәа-ныпхьаны,
Рқәцәа рышьтра
Рылшон еибашьра.
«Нан, апсадгьыл

Уа узааз ауп» рахәаны,
Иадхаломызт
Рыблақәа ртапшра,
Ачкәынцәагы рышьтахь
Иказ ранацәа,
Баагәарацас
Уака ирыпхьазон.
Бцъарк мкзакәа
Урт аибашьра иалазан,
Рхақ рыпхьзаша
Аға дканацон.
Рқәцәа ркынтә ианроулак
Ашәкәы еицарсақәа,
Амса зцалаз
Рнапқәа цыс-цысуа,
Интарцәахуан,
Ицон, ицон амзақәа,
Рашта италоз
Иара ддырбауан...
Алабжышқәа рхьыкукуо,
Ашьтахь, ражәақәа,
Нбан-нбанла
Ус атак карцон:
«Нан шәахцәымшәан,
«Шәара, пшзала иаашақәа,
Хазшәыргозеи,
Харт зегы хрыхьзоит».

Нас, агәашәахь иңшын,
 Дара рыда,
 О, изылшодаз
 Абаскак аңшра!
 Ииуан қытак –
 Урт анацәа рқыта,
 Илшазомызт
 Азәгы уи ашьра...
 Шьта ишәхәозар,
 Ирылымшаз анацәа?
 Шәеикәацәала
 Рыңсҭазаара ршәит.
 Уахгы-еынгы
 Аңшра ианаркарацәа,
 Игәамҭазакуа, ус
 Ишлеит, иажәит,
 Аха, ишыңшзоу
 Жәала хәашьак амазам,
 Рҭацәа роуп хәа,
 Дара цқәа ихамбеит...
 Амәа рытан,
 Аңхәа ишәыртәа анацәа,
 Ан – Аңсадгьыл, –
 Анацәа ирыхьчеит!

1972 ш.

АҶАГА

Соыза, иңьаңьахеит
 Са снапсаргуца,
 Аеага сахьахо
 Анышә анцаны.
 Аңш иаңырхагоу,
 Аеага наргәйдца,
 Уаҕа ианымшәа
 Изгоит ицкьаны.

Алаф алырхуеит
 Шьоук уи аеага
 Аеага ирнаҭаз
 Рхашҭны иантәоу.
 Ҷагоуп исымоу,
 Уи моу сзырҭагьаз,
 Уа сара изоыз
 Сцәахәа ахаҭоуп.

Исхашҭуеит ианыску
 Уа агәамц-хамцра,
 Сеага ҭхзашала
 Еицыхуп, икәоуп.
 Зны иавагылоуп,
 Игәасҭазом, аацра
 Иара сыжәба хәа
 Ҷнаҭуам, зегь аоуп.

Снеины, икыдхны,
Сыжәәәҕ инықәца,
амхы сантало
Ес-шарқазы,
Ицегь иҕыхоит
Спацхаҕы сымца,
Мақк ихъантазаргь
Ақш ацазы.

Амра сцәыпқашьо
Игылеит, иҕацоуп,
Сгәы канатахуеит,
Зазак арбоит.
Са оеага цырцыруа
Азнашәа сацоуп
Сымхы мшынцәахеит,
Ацәқәырқ сагоит.

1973 ш.

АГИТАРА

Убжы хаами
Уи сыткәаны самоуп,
Уи зеггы ирнаалоит, иразуп.
О, сағамыз,

Цьым, афортепиано,
Аха сара сзын
Уара ухазуп.

Псы зхоу зеггы
Уи ашана ртәыми,
Дара ирыцуп
Июа, иахьцалак.
Уара уакум,
Иара Паганини,
Иаирхәозтгы
Калап мазала.

Сара исылшом
Уара уақһа уақа,
Амч исымаз
Сымухын иугеит.
Дәәазнык исашәраза
Архәаха,
Уара ушыскыз
Ғақһа са сәахеит.

Дәәазныкгы
Сгәатанза сырцәыуа,
Игәаларшәа
Нак, хара ицахьоу.
Уара уами
Сыхәшәтәышыа здыруа,

Насгы
Сацәажәашьягы зцахьоу.

Уа урахәыцқәа
Тыртыруеит, сгитара,
Са сыргәаӕ,
Сыргәырғәа ихаракны!
Уа урахәыцқәа –
Сашәа аҗсабара, –
Даеа моак
Уазнагазом сгәаӕны

1973 ш.

АНЫШӘ

Сгәазырхага Аҗсынтәыла,
Сара унышә-нап иакәхшоу,
Уеицш иабакоу даеа тәылак,
Уи азын улакәыршьоит.

Унышәоуп сыҗсыр
Исзыӕало,
Уи са сзын итатахап.
Сгәы икәрыҗсар
Саныӕамло,
Ғыцны аисра иалагап.

Уҗшзаракәым малс исымоу
Сара смал – уқьиароуп.
Сузаҗсамзар, нас, уацәымоу,
Иахьягы суцәуароуп.

Унышәоуп сыҗсыр
Исзыӕало,
Уи са сзын итатахап.
Сгәы икәҗсар
Саныӕамло,
Ғыцны аисра иалагап.

1973 ш.

САРА СЫШЬҒАХЬ

Сара изыюеит
ажәеинраала,
Иҗсыеқәоугы
Зны ирацәоуп.
Икоуп зыҗсы
Ғақәоу аарла,
Икоуп
маҗ ирыххацәоу.
Икоуп са
сгәахы еилазцо,

Ишәтаһызаргы, –
 хыреһәароуп:
 Иҫоуп, шьоукы
 исхәо хазцо, –
 Сажәеинраала
 иафхәароу.
 Зынгы итыцуеит
 иара гәтан,
 Ианацәхасуагь
 калалоит.
 Абао хәыцқәа
 еилакәыбан,
 Изшаз амыш
 иагалоит
 Ус ицоит
 адунеи сықәнац,
 Убас ауп
 сышцо саргы.
 Иаха-иаха инаскьоит сықәра,
 Иажәуеит ацла
 Абыгьқәагы.
 Нас иафшәап.
 ашьшьыхәа италап.
 Сыпхызушәа
 сынкабап,
 Ускан соымта
 аңсы талап,

Са споехаргыы
 калап.
 Азәы – изоыз
 иеыркикып,
 Ирыцәмырзуа
 урт ажәак.
 Нак икарыпсаз
 еизигап,
 Даеа пхәажәак
 еиқәиршәап.
 Ус калоушә
 сгәыгуеит гәыла.
 Исхәо хәамзар –
 шәазыпшла,
 Сара сгенииха
 соагылоит,
 Сыказамкуа...
 саныпслак.

1974 ш.

АШЬЫЦРА

Цьаразацәык ауп
 Сара сахьшьыцуа, –
 Ускан сгәаца
 Тыцоит мазала,
 Азәы ианихәо

Жәәа шықәса шихыцуа,
Уақа далгарц
Дшашьтоу ацара.

Иацы ашкол
Иалгаз аныңсылы,
Уи иазыркыз
Рымаҕәә еиқәчаб...
Са сышколгыы
Сыбла уа иаахгылоит.
Хакласс уада,
Хамоақәә, хқәачаб.

Хқыҕа нхажьуан.
Хзаазаз раҕхьа хгылан,
Хара хайҕш
Итәыуон хартәәцәә.
Урт хардыруан
Ххы инаркны зегьрыла, –
Аибашьраан
Аибацәә храцәән.

Нас хайҕырцит.
Хзаазаз жәашықәсала,
Рус иеҕыцзан
Иалагеит зынза.
Еиҕараазан,

Еиҕацеит «ибналан»,
Абас иҕоуп
Дара рлахьынца,

Рнапаҕоуп инеиуа
Зегь ахьқәыңшхо, –
Азә дарҕысхоит,
Егы дтыҕхәхоит,
Агәы рзынхоит
Хартәәцәә ишыҕшқәоу,
Аха рхаҕы
Ашла еиҕахоит.

Иацы ашкол
Иалгаз аныңсылы,
Авальс абжы
Шьтыҕуеит оумашәә
Ажәәан иалоуп.
Урт кәашо-иаатгыло,
Рыҕшзаракәын
Исзырхәоз ашәак.

Абырлашқәә
Неиуеит еилагылан,
Ас ишәтыцу
дарбан рыда здам!
Шәырмахәәлан,

Дадраа, ашыкәс дуқәа,
Саргыи усқан
Жәаа шыкәса сыртан.

Аха, иахья
Ас ижәбартә санышла,
Шәара шәкәыңшра
Сацашыыцуа стәеит.
Шәынтә сазхәыцит
Сара уи сшақәыцра, –
Нас сышлары
Сқәыңшны сқанатцеит.

1974 ш.

* * *

Ажәоан ду саатуп,
Иссируп, иңшзоуп.
Аецә секәындқәа
Ахькыду, – имацәысуеит.
Ихыцны асаат ағ
Иахаршәу са соуп,
Сара – асекәндқәа
Сыхьзоит, исапысуеит.

1974 ш.

СХАҚЫМ

Уара унапқәа сара рыгәра згоит,
Схәқым, уара унапқәа даара ихаауп,
Урт иымоуп мчык зегыи ирыхьзо.
Аха имацуп сашәақәа, ирыххәау.

Схәқым, схәқым,
Сара сгәыгра.
Схәқам, схәқым.
Сара сыңсынтры.

Уара урыхәшәуп
Счымазара, сыхәра,
Уара иулшоит
Мцәыжәада сыңры.

Са саныкәпоз, – уакәмзар стахон,
Амца шыра салган сугахьан.
Схәқым, усқан уажәақәа сдрыңхон,
Урт мыцхәы исгәалашәоит иахья.

Схәқым, схәқым,
Сара сгәыгра.
Схәқам, схәқым
Сара сыңсынтры.

Уара урыхәшәуп
Счымазара, сыхәра,
Уара иулшоит
Мцәыжәәада сыңрыр.

1974 ш.

* * *

Абар ҳаикәшәеит ҳамала,
Аңшаҳәала ҳзон.
Ага цәкәырқо ғамала,
Аңша ҳаннадон.

Хтәеит. Дызәугғы цәажәароуп,
Даагылалоит нас.
Сарғы сцәажәоит... хьшәашәароуп,
Скамлазац абас.

Уажәоуп уи аңхәызбара
Данаго дбаны,
Уых уагоит лыңшзара,
Дшами дымраны.

Дсыватәоуп бырфын –цахан,
Далцызшәа алакә.
Дбырлашха, дыссирзаха,
Лакәым, мап алакә.

Ишпазури схәыцрақәа,
Сфәрхәеит сеилақах.
Лара лқышә кәымшәышәрақәа
Снархыңшуеит еиҥах.

Хтәан. Иҥынчран. Лыңшқара,
Гә-хыхган, агәра згон.
Сацәыңхашьон сышлара,
Ацәкәрп шлақәа ччон.

1974 ш.

ҠАҢХҠА

Ҡаңхәа ҳаиңылап,
Ҡаңхәа ҳаикәшәап,
Амәә, агәашәә, абахчаә.
О, нас иагараан
Амра ҥашәап,
Аецәа цәырцып еихаччо.

Ҡаңхәа ҳаиңылап,
Бығәрымып, бнаҳәып.
Бгәырҥап са санбыргәамцуа.
Бзиа ишҥаббо,
Сгәақыр, слаҳәыр,

Сара сахьгылаз цлак амцан.
 Шатарак рылам, –
 Ашықәсқәа цоит,
 Ихәмоуп ақәыпшрагы ааматала.
 Мшәан иабастаху
 Ахәыцра сызцоу?
 Пшәымас самазар схала!

Ус ақстазаара
 Цоит, ицазоит.
 Мацк ауп ба бымыш ибнаҭо.
 Бара быссирнац –
 Ихәауп, илашоит,
 Аха, ибдыруз, хашаҭом!

Еиҕуп хаипылап,
 Иҕыцны хаикәшәап,
 Амәә, агәашәә, абаҳчаә.
 Амрагы иагараан,
 Тынч иҭашәап,
 Аецәа цәырцып еихаччо!

1974 ш.

АШЛАҚӘА РҚӘЫПШРА

Ицьюушыап ицкәынзоу ашьхақәа ркәышра,
 Игәамцуам, ихырхуом, иҕагьам бзынцы.
 О, мшәан. ишҕеипшу сымшқәа рқәыпшра,
 Зыдгыл хазыназ иаеигзаз зыпсы!

Ашьанца иагәылаз сзыхь ақәымшәышәра,
 Сзыхь ақәымшәышәра... Иауам ихәашьыр!
 Ицкәроуп иара усцәкьа сышлақәа рқәыпшра,
 Урт ракәын иухызцоз. Ақсны, уа ушәшы!

Сцыс иацәа халеит сышьха кышәкышәра,
 Сцыс иацәа шәарцу цақа ианыпшуа?
 Ахәтыр дуззоуп сышлақәа рқәыпшра.
 Анасың имоуп урт рымацгы зуа!

1974 ш.

АЧУ-АЧУ

Аеқәа неиуеит, аеқәа трысны,
 Аеқәа карцазом ирысны,
 Урт камчыми иддырбо,
 Нас ишьтыцуеит иеырбо,
 Аха ирылкәеит иаҳа имачу!
 – Ачу-ачу, ачу-ачу!

Шьоук ахыгылоу зынза идьсны,
 Рыбла рхыми ирапысуа,
 Шьоук аеызоуп излацаажэо,
 Аеырюра даара иакэшэо,
 Сабазами абга иакэчу!
 – Ачу-ачу, ачу-ачу!

Зымоа дгылоуп атахмада,
 Дымгэатеиц уи иахьада, –
 Имаҫа дақэтэоуп иараиөыхэа,
 Аөыхэа иеиуеит ахэдагэы ырхуа,
 Уажэ игөеитеит иаргы иамчу!
 – Ачу-ачу, ачу-ачу!

Өацьара ағар еидгылоуп,
 Алафхэара урт ирылоуп,
 Азэы илеиеырбоит жэафык,
 Иавалазгы рацаөоуп.
 Ирылымшозеи? Шэтуп, какачуп!
 – Ачу-ачу, ачу-ачу!

Анахь иубоит цлак еикэышла,
 Иузыцыхуам уи даушла,
 Ажэа ссиргы уака иприт,
 Нас ағаргы шыацэхыртөит...
 Ларгы дцөырцит лыбла чча-ччо!
 – Ачу-ачу, ачу-ачу!

Ицоит, ицоит ршьапышьтыбжь иалцны,
 Уаатэыюсоушэа аекэа еицлабны.
 Ишпабзиоу урт маацсар,
 Ахафы еипшны иназар!
 Избоит уаанза иабжьоу шмачу!
 – Ачу-ачу, ачу-ачу!

1974 ш.

АФНЫКА

Аибашьра иалгеит,
 ишәтуан ацсабара.
 Дхынхэит афырхаца,
 ипхэыс дизицшын.
 Дхынхэит напыда,
 Икажын игэара,
 Игэара тынхада
 Инапы атахын.
 Нас асабицэа
 Ипылан аччахэа,
 Инаха-оахан,
 Игэашә аадыртит.
 Аха иаатгылеит.
 Рыблакэа тхаха,
 Дгөыдрымкылеит.

Игәы дмырхучит! –
 – Уңсы еиқәхазааит! –
 Агәылацәа иархәон,
 Шьоукгы рылабжыш
 Уа ирцәахуан.
 Ипхәыс дырпылон,
 Ипхәыс инаскьалгон,
 Иңсы ахьлоуз
 Дгәырғьон, дпыруан.
 Абыржә дгарцызшәа,
 Иқышәқәа ирызналгон.
 Афатә, ашьыжь,
 Шьыбжьон, хәылбыеа.
 Иаргы длыхәаңшуа,
 Ашьшьықәа илбаайдон,
 Мхәцәла илтоз
 Уи ихәы-ңха.
 Ипхәыс аутрағ
 Драшәон ахәхә-хәхәақәа.
 Длеиәеиуа длыкушон
 Дахьгылаз иара.
 Адгьыл чашәра
 Аархәра игәахәон,
 Аха иабақоу,
 Иабақоу инапқәа!
 Деилылхуан, деилалхәон,
 Дихәаччо пшьаала

Иаргы дрыцхәишьон,
 Илабжыш цон.
 Лхы ааишьышьыргы
 Иҗахын инапала.
 Аха, напыда, –
 Гәыла иаузом.
 Дгылан, ипхәыс
 Длыхәаңшуа дгылан,
 Лхы-лҗы макьана, –
 Иссирын, иңшқан...
 Уи – ахацара
 қаицеит иара итәылаз, –
 Шьҗатәи ахацара –
 Ла лаңхәа ишьҗан.

1974 ш.

СЫРМА

Сырма даара деилахоуп:
 Сахьак җылхырц уи даәуп.
 Шәыгак цәышуп, иҗагоуп, –
 Шәыгак арқаңшыит лхы-лҗы.

Ацлақәа жәпахеит хазы,
 Азиасқәа цоит иҗәны.

Ас дунеик лымбацт бзанцы,
 Дины даакәлазар Аҗсны.

Ашьхақәа цырцыруеит нақ,
 Амра рхалашоит дара...
 Сырма хуҗ изабалак,
 Лылаҗш иҗашәом абра.

Нас иҗылхит уи дзышьтаз –
 Дунеик амбатә иакароу.
 Аха уака инлырхаз –
 Лара леиҗш – ахәыцқәа роуп.

1975 ш.

АКӘАШАРА

Ашәа рхәон, еиныйрқьон иасны,
 уахь иҗшуан ачара аанфасны,
 чкунки зҗабки
 уа еицықәлоит,
 кәашарала жәәангу икыдлоит,
 ажәлар җшын.
 ишанханы...
 Ашьтахь иқәцит иааҗсаны.

Нас еиҗақәлеит шьоуки иҗыцзан.
 Зегь иреиғхар – рҗахьцәҗьан,
 Лзара ехатыр
 ла деимхәыцуп,
 амца деиҗшуп, иаргы дкәыицын,
 ажәлар җшын
 ишанханы –
 рхала иқудит иааҗсаны.

Иқәцуан уака иааҗса-икара,
 иқәцуан урт иныжьны хаарак...
 Ашәа рхәон,
 ирхәон еиныйрқьон,
 сара хәыцрақәак сеиныйрқьон:
 рхала иқәцуан,
 иааҗса-икара, –
 аҗстазаара еиҗшын даара.

1975 ш.

* * *

Бхахәы салаҗсалон срыцха,
 Быжәәан саҗан сымзаны.
 Насыҗ змамыз Терент рыцха,
 Ба бгәы иақәшәоз моак санын.

Санын амѡа, амза сакѡшон,
Дгылы жѡѡани срыбжьакын.
Ашьха шысхѡоз, ага сакѡшѡон,
Срыфѡит ашѡткѡа рыбжакы.

Ус ицоз, аха, ианбанза?
Амра халан, итѡашѡап.
Ажѡѡанаѣ ихьшѡашѡап амза,
Сыхнахп еикѡатѡѡу ашѡак.

Шьыжьык ажѡабжь бзынарыцхап,
Ѣуаѡк дцѡажѡап бнартѡаны:
Насыц змамыз Терент рыцха,
Бнихагыл ацыхѡтѡаны.

Нас ашѡацхѡѡа иѡы днакѡтѡап,
Тынч гурѡала дтыцны дцап.
Былабжьыш ашьац инакѡтѡап,
Ма днаскѡабгап, ма быччап!

1975 ш.

МОСКВАТѢИ АЦЫХ

МоскватѢи ацых, – МоскватѢи алакѡкѡа,
МоскватѢи ацых азыхь еипш ицкѡоуп.

Сара сыргѡылоуп ахѡыцра халалкѡа,
Ажѡѡан сгѡыгракѡа рыла ицкѡоуп.

МоскватѢи ацых – абахчаѣы ѡыцѡа...
МоскватѢи ацѡымзаѣ ихиаалаз асы.
Сара, МоскватѢи амза иаѡызаз,
Уи ада сызмыцѡѡо сыкѡхѡит лассы.

МоскватѢи ацых – ацаатцла рахра,
Цѡашьушѡа игылоуп сара сахкны.
Ахѡракѡа знугы, иацѡынхазгы ахѡра,
МоскватѢи ацых иацѡылоит акны.

МоскватѢи ацых, МоскватѢи акаршѡра,
МоскватѢи ашѡа икѡандѡу абжьы,
Сахзызоит МоскватѢи ацых еикѡшѡар хѡа,
Ацых ааныжьны иаар хѡа шьыжьы...

МоскватѢи ацых, – МоскватѢи алакѡкѡа,
МоскватѢи ацых азыхь еипш ицкѡоуп.
Сара сыргѡылоуп ахѡыцра халалкѡа,
Ажѡѡан сгѡыгракѡа рыла ицкѡоуп.

1975 ш. Москва.

АҢАК

– Мшәан, дабаҕоу,
 даабазомеи бхаҕа?–
 Аңшәма пхәыс
 илазцаалоит абас.
 – Ибҕа пцәеит
 аҕаад-еидара дшаҕаз,
 Псшьара дыҕоуп! –
 лхәоит дынхәахәны нас.

Псшьароуп иахьзу
 убри ауп исхароу,
 Аха, адәы сықәлеит.
 ус сины...
 Бара биашоуп:
 акы еиңшым псшьароуп,
 Са сангыло
 ажәеинраала оны.

1976 ш.

* * *

Ахәылыхәа илаиуеит асы,
 Сқышәқәа ирықәпсоит,

Ихиаало, иеырбо.
 Уи шьамхаҕынза ишьталоит лассы,
 Арҕарцәа азҕабцәа
 Асы иадыргоит.

Ахәылыхәа илеиуеит асы,
 Илеиуеит ихәмаруа,
 Сыхәда итаҕсоит.
 Сгәырҕоит иалагаз ашьыжь иацы,
 Уаҕа иакәыцуам,
 Илеиуеит, иааҕсом.

Ахәылыхәа илеиуеит асы,
 Адгьыл саан-ду
 Ианылоит иара.
 Абас ицаларгы, издыруеит са сзы,
 Араҕа иҕхарроуп,
 Иҕам зынрак.

Ахәылыхәа илеиуеит асы,
 Дгьыли-жәоани
 Еиңшушәагы збоит...
 Москва ианаало, ишкәакәоу касык,
 Азын-напҕаза,
 Ишәтышха иапоит!

1976 ш. Москва.

* * *

Абла иатџа мыччар –
 Ускан иџшзазам,
 Азышьта ду еипшуп,
 Уи азы зџазам.
 Мап, иатџамзар акџап,
 Баша быблаџа,
 Урт ирымоуп иџџахны
 Сара сгџыџраџа.
 Мырџаџоушџа урт
 Срыџылоит сгџырџаџџа
 О, ихазы дишазар
 Акџап уи Анџџа.
 Дџоит ашьшьыџџа схџыџра, лыман
 Дџоит лара
 Сара схџыџра ссирџџа
 Шџныџџа шџызхара!
 Схџыџра ба ианбыџу
 Ускан са сшџазом,
 Бгџыџра сымоуп, гџыџрак ыџоуп
 Уи нџџазом.
 Аха сгџыџра сышџа уаароуп
 Мышкы зны
 Сгылоуп уаанза сыбла иатџа
 Сылзыџшны.

1976 ш.

АҚАЛАҚЪ ЛАША

Москва сыџоуп:
 Сышьха лакџџа сгџалашџоит,
 Игџџаазџоит
 сымреи сыдџ-кашьшьыреи.
 Москва лашоуп,
 Уи разуп акалашџа,
 Ахаан Кџыдры,
 Кџыдры азиас, шыри!
 Ахан дуџџа
 Снаскџарџоит исыџџџашо, –
 Сџыџа-џаџа
 Сгџалашџоит уажџы.
 Сара сбыргџџа
 Рлабашџаџа ныџаџшо,
 Ирџџоит ирбаз,
 Ираџаз ажџытџ.
 Москва сыџоуп,
 Гџыџырџас уи сымазоуп,
 Аха Кџотол
 Са сзаазаз ауп гарала.
 Москва, схыухит.
 Иззазом са сымаза,
 Кџотол сыџсахыр калап
 уара ухарала.
 Москва сыџоуп:

Сышьха лакәқәа сгәалашәоит,
Игәхьяазгоит
Сымреи сьдә-кашьшьыреи.
Москва лашоуп,
Уи разуп акалашәа,
Аха Кәыдры,
Салажындаз, шыри!

1976 ш. Москва.

* * *

Москва – сара сгәаца иалнахызоуп,
Уара узыхәан схы-сыңсы цәахуп.
Са сдунеи азы иацәа уафызоуп,
Уғба шкәакәан уара уака ухыуп.

Москва салоуп, сахьыңшра сыздырам,
Са срыхьзом зегьы, – убас шанхоит.
Ашта сықәсуеит, нас узиас сыруеит,
Цшәымацас ауп ара са сшынхо.

Ихәытхәытуеит ацлақәа, атзамцқәа,
Тынч игоит Цветаева лыбжы.
Ахы каңсо, аңхынра ацамтаз,
Иаауеит уа тагалантәи шыжык.

Нас абғы-лас Пушкин днылагыло,
Амш-өежь дагәылсны дцазшәа збоит.
Сара цсацлак снейны сацагылоит,
Уара умза ацака сөырбоит.

Уара умза арахәыцқәа рыла,
Уа икнасхәит шыта сара сыңсы.
Цаатлақәак, избоит, гәалак рымоуп, –
Урт Есенин дрықәшәом хәылцазы...

Москва – сара сгәаца иалнахызоуп,
Уара узыхәан схы-сыңсы цәахуп.
Са сдунеи азы иацәа уафызоуп,
Уғба шкәакәан уара уака ухуп!

1977 ш. Москва.

БАРА БЫХЪЗ

Сара иахья сынхафызар,
Быхъз ахысдон сыюны.
Избанзар, – дыкам бәыза, –
Бтахызаргь – ибыстоит ионы.
Сара ахьзқәа сдыршозар,
Быхъз ауп ирхысцоз зегьы.
Цсуала ахьзқәа ддыршьозаргь,

Ба быхъз исыршьом азэгъы.
 Сахъа җыхъыс сыршьозар,
 Бсахъоуп иҗысхуаз сара,
 Схэыцраҗ сгэыҗра лашозар,
 Иалоуп уи быбзоура.
 Сара – сбаҗа җаҗаоызар,
 Ббаҗа сырғылон иҗэны.
 Сбыцзон, нас хаҗаоызас,
 Сара бансыццоз аены.

1977 ш.

* * *

Актэи аҗэҗа –
 Схэатэы ханатоит, –
 Ашэҗыц аҗысхуеит,
 амра ласцоит,
 Аобатэи аҗэҗа –
 исхэоит уи атэы:
 Изыззарызеи,
 еиқэшэоит җа ххэатэы.
 Ахҗатэи –
 аҗырра еипшуп цэгъала,
 Уи ахэатэыцэҗа сзахыҗом сара.

1977 ш.

АҢЫХ АҢСРА

Аңых акаҗхэҗа иеибанаркын,
 Ахра мҗарсны иаақэлеит адэы.
 Уи алашьҗара иахзызо иакын, –
 Иакын, избанзар, иазгэакъан, иатэын.

Аңых ахықэыз иччон адэаҗы,
 Идыруп, аусқааҗ иара еипш илашьҗан.
 Аха – җхабжьонка анеира иаҗын, –
 Аңых ашара абар аҗахзам.

Инеиуан... Лабжышла уи кэабазан,
 Изеилгарымашь, иахыгэакуа лассы,
 Ашьҗахь еилаҗаит... Ишеит икказа
 Абасоуп ишҗало ашьыжь аҗсы.

1977 ш. Москва.

АҢААҢЛА

Аңааңла, аңааңла хышэашэа,
 Ушкэакэаза, хыхь ухалт. избоит,
 Ишҗақэандоу, аңааңла, уашэа,
 Аха, җшак аныҗыҗуа суҗэшэоит.

Иарбан тынч угылан узырхэыцуа,
Иарбан иухэарц иутахыз са сёфы?
Иамуит, сгёы иауам, уара сзыпырцуам,
Уара утоуп утагыжьуа сгёаёы.

Аха иумоуп наунагза гёалак:
Уара умцан рыбаоқёа кацсоуп,
Уара узыхэан амца шыра иалаз,
Уара уеипш ахалара иацсоу.

Урт иуртёит аура, алашара,
Урт иуртёит рыцшзара, рёара,
Убри азакёхап, амца ма ацшалас,
Изрылымшо уа урхёашара.

Укоуп оызас уара, ацла хьшёашёа, –
Уака оыця рымаза тёахуп:
Цкёынки згабки уажё еибырхёеит о-ажёак, –
Еидырхёалеит о-ажёак оыця ргёы...

Ацаатцла, сцаатцла ашёшьыра
Сара цёанац самоуп сыртёаны.
Ацсынтёыла уаларсында, шыри,
Саргы суман уака смахётаны!

1977 ш. Москва.

АТАЦАЦӨА

*Фыц атаацёара иалало аёарацёа Кремль
атзамц ааигёа ижу, макёана зхатара еилкаам
асолдат иньшёынтраёы инеины иаатгылоит.*

Ааи, уажёыгы
Уара ухьз рыздырзом,
О, уаха змадаз
Аибашьраё зны...
Аха тацацёак
Уацхёа иаацёырцуеит,
Амахёцёа рыцны,
Ашётыцкёа кны.
Уахьынтё абгыцкёа
Шьталоит ашьшьыхёа,
Шьал-иатцёак каршёу
Цьушьап цака...
Дцас икацоушёа
Шьаёак шёымцысын хёа,
Иахёацшуа игылоуп
Уара убака.
Нас иаахёыт-хётны
Ицёажёоит гёаныла,
Ажёан-цкёа иахёоит,
Нас аразкы.
Ашьтахь ашьшьыхёа
Рымса ианылоит,

Мацк еикэнацазаргь
 Рылахь акы.
 Уацхьа ишьталоит
 Атацацэа рышөтқэа, –
 Уара уахьыцэоу
 «Табуп» хэагь узхэом,
 Уацэахуам амра
 Ангыло, ианхышөтуа,
 Пцхьызбак улцылан
 Тацас дугом!
 Иухэаруеи, атаца
 Цьара дузыцшызу?
 Ашөтқэа лгахьазу
 Мамзар өацьара?
 Ара – атацацэа
 Ар-уаа ироызоуп, –
 Мацк ихьантазаргь
 Урт рмацура.

1978 ш.

АЦСУАК ЗНЫ ХАИТАН...

Н.Ч.

Дгыыл харакаө
 цсуак зны хаитан
 (Уахь дышца,

дышнанагаз сыздырам).
 Иашта-игэара –
 цсуатцас итбаан,
 Ал, ашымха...
 иарбан уа итагылам.
 Араш ақэцэан
 ажымжөақэа нхазаап,
 Иус далган
 ацшөма нар дылбааит.
 Шөанацьалбеит,
 хыхь шөыцшы иауазар! –
 Ахардан афөы
 абра исахаит.
 Дгыыл харакаө
 «иааиртын» Ацсны,
 Дынхагөышьеит
 уа назаза ихала,
 Цсуак дыкан
 қытак рыгөтаны,
 Аха дрыуан
 қытак уи акала.
 Даашанхеит,
 ицьеишьеит уи ханцөажөа,
 Илабжышқэа
 дрылаччо дынхеит.
 – Сшөыкөыхшоуп... нас,
 абри акөхеит иажөа,

Настәи... наӀ
 уи иблақәа ирхәеит.
 Уажәы-уажәы
 дхакәшон уи дхәхзызо,
 Изхара хәибарц
 дафын иара.
 Ицшәма пхәысгы
 «Шьта иазхоит» лыздырзом,
 Дафуп хәишәахь
 афатә аагара.
 Ргәылацәа хәа –
 ашә аартуп, ионалоит,
 Иҳәихырхуан
 ацшәа рхәоит зегы.
 Иара иоуп
 Лымкаала ажәәан иалоу,
 Игәырғара
 изынкылазом азәгы.
 Ацсышәала
 иалагзан иахьала,
 Уи, сыцсымзар,
 Зегь ихәарц дафуп...
 Избоит амрагь
 Шьта лассы инзаалоит,
 Хәргы хамәа
 кыр хара ицшуп.
 Нас хәицырцуан:

хтыцуан иара иашта,
 Хцон Ацсныка.
 Дгылан ибла таа.
 Ахәра иахтаз
 дсырбарым хәа дашьтан,
 Хцозтгы акәхап
 Иара игәатца тпаа.

1978 ш.

АҔХЬАЖӘА

Сымш, ибдыруеит аҔхьяжәа шыкоу, –
 АҔхья ианырцеит иззыркыз са соуп,
 Аха уи ажәа иагуп хәа сыкоуп,
 Бара са сзыхәа бзакәцәкьоу, бзыцсоу.

АҔхьяжәа слымхә инталан ицәажәоит:
 АҔхьяжәа цәажәоит: сеипш аҔсабараф,
 Амраз ахаан сшамеизго сыцсы.
 Амра зыркәандаз иеыцу ба бажәоуп, –

Аха ажәакгы рхәом бара бзы.
 Ашәтқәа ирыхзызо дшыкам цьара...
 Сымш, саҕамыз, иафырцеит даара –
 Ашәт хәа сзыфьтәкьоу – ба бакәын, бара.

Апхъажәа цәажәон: иршәтны цәахәала,
 Уи иажәеинраала шьала ирпхейт.
 Ускан ба бакәын – банрыпхәалоз пшьаала,
 Апшзара ирыбтаз урт ирзынхейт...

Сымш, ибдыруейт апхъажәа шыкоу, –
 Апхъа ианрцеит иззыркыз са соуп.
 Аха уи ажәа иагуп хәа сыкоуп,
 Бара са сзыхәа бзакәыпцәкьоу, бзыпцоу...

1978 ш.

АЗАР

Иааюуан харантәи аеыюцкәынцәа рашәа,
 Иааиуан ахацәа руапа иташьшы.
 Ихалон азаргы, мчык уи иакзамшәа,
 Ох, игәыңкааган изхәозгы рыбжы!

Ишыцкәара икан реыюкәа зызымкуа,
 Азаргы уархалтцас ирзышьтан дара.
 Инеиуан аеыюкәа; адгьыл иазымкуа, –
 Уи реакәыхны ипырны ишцара.

Иааиуан, имоасуан... Ашьтахь сыпшызар,
 Аамта цазаап... Асы станасзеит.

Ароаш ихшәалаз абгьыц-лас иафызан, –
 Аеыюкәеи азари ниасны ицеит.

1978 ш.

* * *

Сацгылт акыта,
 Шьта ишьыжын,
 Аптакәа кыдын.
 Ацәа иашьын.

Амра иапылон,
 Ашьхақәа ран.
 Акакач гылон.
 Шьта иаапынран.

1978 ш.

АЖӘЕИНРААЛА ЛЫЮУАН...

Ажәеинраала лыюуан
 Зны апхәызба.
 Лынасып еипш
 Ажәа лыпшаауан.

Уи зны-зынла
 анцәахша диоызан;
 Ус анакәха, –
 сахъа ссирк ииуан.
 Ажәеинраала лыюуан
 зны апҳәызба,
 Дгуакуан уа,
 цәашьушәагы дзытуан.
 Ускан, – ан насыпда уи дылоызан;
 Ус анакәха, –
 сахъа ссирк ииуан.
 Ажәеинраала лыюуан
 зны апҳәызба,
 Дгылон, дтәон,
 ауадагы зрыюуан.
 Апҳыз иарцәыуоз
 цыс иатцәак даоызан;
 Ус анакәха, –
 сахъа ссирк ииуан.
 Ажәеинраала лыюуан
 зны апҳәызба,
 Ашьха дхалон,
 амра ацыгхъ кны.
 Уажәшьта дласын,
 ажәцыс уи даоызан;
 Ус анакәха, –
 дпырлааит дхаракны!

1978 ш.

САРА СЕИБАШЬРА

Сарей ажәеинраалей
 Аибашьра хәфын.
 Ахысыбжькәа ааиуан.
 Харантәи схәфы.

Сара соуп уи рапхъа,
 Иақәлаз иара.
 Ажәеинраала гәаан,
 Иафын шьюура.

Схысуан икылкаан,
 Агәы иарбаны.
 Иавкьон, итрысуан
 Акы ианцаны.

Ацҳаражәхәәцәә
 Ирфымшәеит: «иазхоуп»
 Сара исағазар,
 Саргы срагоуп»

Хаибашьра амца
 Рнапы ахакны,
 Иргхо иааиуан
 Шьюуку адәақны.

Макъана хабакъоу, –
 Ашьа катъалап,
 «Ириааиуа хицуп»
 Зхъогъы шѣкалап.

Арацѣа иафызан
 Ихахъаз ашѣшьы.
 Унеины дгъыли
 Жѣсани еицшьы.

Амца ѣацралан,
 Иакит адунеи.
 Аибашьра дузза
 Хъаркареит, хъарѣеит.

Уаха сылымшан,
 Скахъаит, сышьтоуп.
 Аха издыруеит
 Сашта сыштѣоу.

Уаанза усгъы,
 Сага дсыцѣгъышуеит.
 Аха сызгылар,
 Еиѣа сеибашьуеит.

1979 ш.

АБРА СЫНХОИТ

Абра сынхоит. Ишѣабзиоу,
 Ари адгъыл, Аѣсынтѣыла!
 Сара исхъѣоит сара исыуоу,
 Сашьцѣа рашѣаѣа хкы-хкыла.
 Амза лашо,
 Хъашьха ирхоуп,
 Ирыхѣлаччо гѣы-разыла.

Абар избоит икарахан,
 Ага-цѣѣырѣа аѣѣа иалан.
 Аѣсуа качыѣ еидараха,
 Сара сѣѣаѣа иахьынхалан.

Амра лашо,
 Хъашѣѣа иѣхоит,
 Ишѣассиру уи анзаало.

Ара дынхоит ишѣышыѣѣсаз,
 Зуафьбжара ирѣагылоу,
 Ара ишѣѣуеит иныѣѣуѣсаз,
 Ижѣдыруама уи закѣ тѣылоу?

Сѣынчуп, сгѣыроом,
 Сымѣа лашоуп.
 Пъаѣа снейуеит уи санылан.
 Сара сынхоит... Усфьызазар,

Цѣа хайцныкѣап Аѣсывнтѣылан
Нас иудырып са сываза,
Ас изкѣыпшу уи атѣыла.

Сѣыза устоуп,
Сывасып уоуп,
Сара сгѣыргѣоит ура ула!

1979 ш.

* * *

Ажѣеинраалакѣа – агѣы иаѣынхейт,
Аха ѣ-гѣнахак рхы дырѣысит:
Поетк дыѣсын, – иѣымѣакѣа нхейт,
Егѣы дшыбзас – иѣымѣакѣа ѣсит.

1979 ш.

БАРА БЫЗХѢЫЦРА

Бара бымшра сѣахѣаны самоуп,
Бара бызхѣыцра... Иабазгари схы?
Бара быблакѣа, рыѣа, сарамоу,
Амра аблакѣа хыркыр рѣахын.

Бара бызхѣыцра акѣа сѣанаршѣын,
Саман идѣыкѣуп, сеидру иахѣо.
Ашьха иахысуейт, икѣусуейт акаршѣра.
Мчыкам, сыѣсымзар, бызхѣыцра иахѣзо.

Бара бызхѣыцра, – срыѣаха самоуп,
Уи амѣадуаѣ сѣѣо сѣанаѣоит.
Сѣѣазаны снеиуейт, срыѣашѣа, иамои,
Уи сышьѣнахуейт, сышьѣанаѣоит.

Бара бызхѣыцра, ишызбоз сканажѣит,
Назаза сышьѣнахит, нас маѣуѣыс.
Бхала иббозар, сархѣейт, саражѣит,
Азѣы симшьѣозаргѣы калап шыѣа уаѣыс.

Бара бызхѣыцра лакѣхан идѣыкѣлап,
Саргѣы «ахага» хѣзыс исзынхап,
Аха аѣѣѣызба, илбылхѣоу дсыкѣшѣар,
Ускан, хѣарада, сеиликаар калап.

Еиликаап ашьѣацра сшылаз шыамхыла,
Нас дааѣгылан иѣѣап игѣакны:
Уи иѣсѣазаараѣ – иѣыларкѣны дгылан,
Лара лызхѣыцра кны иѣаракны.

1979 ш.

МОСКВАТӘИ ААҘЫН

Москватәи ааҗын
 Сибратәи азын иабызоуп,
 Итцаан аҕеюҕәә
 Иқәлан инеиуеит аҗша.
 Москватәи ааҗын, –
 уҗкан сара санизоуп.
 Уи акәхап уи ааҗын
 Сзашьтоу са есымша...
 Москватәи ааҗын
 Акәатәи аҗхын иабызоуп,
 Ишьтыцуеит аханқәә,
 Урт зынза ихаракуп.
 Москватәи ааҗын,
 Стәыла иакәыршоу хызоуп,
 Ацака Акәатәи
 Ашәтқәә ашәтра иаәуп.
 Москватәи ааҗын...
 Уи дырроуп, уи усуп, уи қәыңшроуп,
 Москватәи ааҗын
 Цәиатәоуп, цәыкаңшьуп, цшроуп.
 Москватәи ааҗын –
 Сара сыжәларқәә ркәышроуп,
 Уи ҳажәоахыроуп,
 Җаблақәә рыбақәә роуп.
 Москватәи ааҗын, –

Снеиуеит сеалажъны цшаала,
 Уи смырцысзакәә
 Саман инеиуеит хара.
 Ашта Каңшьала
 Сысацәә неиуеит еишьтала,
 Иашьтоуп ихырхәән
 Ныха дук амцан ақәра.
 Слымхәә инеизом
 Урт иньцаку ражәә:
 «Ленин, игәакьюу,
 Уаңхәә ххырхуоит, табуп! –
 Кремль асаат ду
 уака ицәырнагаз ашәә,
 Ашәәқәә рашәә, –
 Урт зегь реиха игәкуп.
 Инеиуеит уи ашәә
 Ленин ихәыцрақәә ирылсны,
 Уи ҳа хнырхагоуп,
 Уи ҳахьцаша ҳнарбоит,
 Москватәи ааҗын, –
 Уара, сныхәәқәә ирымшу,
 Увараә аҗхын
 Ааин тыпқаушәә иеырбоит.

1979 ш. Москва.

АҢСУА ИАШҢА

Еиқәршәам ажәеинраала.

Исгәалашәоит аңсуа иашҗа,
 Аңҗа ыыҗ еиңш
 Ашыац тата...
 Аңаңа,
 Ақәаца,
 Ахәыңқәа...
 Дкаҗа-бғало аиңыбза,
 Аабатәи аңәы дахан,
 Уеизгы-уеизгы
 ишәым-ихам.
 Амжәа аңәхар ахиуан ахңатәи,-
 (Деыбҗаказар калап)
 Аңәқәа раңҗа дгылан
 Аңшыбатәи,
 Уажәы-уажә даҳәон аңәмаа
 акра.
 Убас әақы дағын
 Ахәбатәи...
 Цыгәңдыхәала ихкыан аҳәыста,
 Снапы иақәғәаз ңысышын ахш,
 Сңәа санархеит...
 Аңәы иахаршәын аңәапеи
 Ахәа ашыапағы

азыхь изааңшыло.
 Аңсабарәи сарәи ҳаилышыын:
 Сара срыман аңлақәа даңс,
 Дара аңсҗазара сырҗеит аңакс...
 Рыхәда еибакит
 Араңлағ ахыжықәа...
 Еибаркыжуан...
 Иахәагы аңсуа
 Иашҗа сҗаңшуеит!
 Хаҳәла икәршоуп ашҗа,-
 Иңәахуп, ихәәеуп ашыац.
 Аңаңа акәын игылоуп иханхан...
 Ахан акәын –
 Ажәәан зегь арңшзоит.
 Аха
 Уарла – шәарлоуп ишыюныюуа уаҗа
 Асаби ибжы.

1979 ш.

ИЗУРЫЗЕИ БАРА БЫДА?

Ғара ҳқыҗағ аус маңым, сықәлаңәа,
 Изурызеи урҗ са схала срыхызом
 Избан акәзар, уи аңҗәызба, ирылаңәаз,
 Сара сышка амәа дақәшәом, илбазом.
 Бара сбышыҗоуп.

Бара быда,
Исыздырам изура,
Бара быда,
Сара схала,
Самаҗәам аусура.

Арашәараә схала сгылан иамузеит,
Исымпьцшәан уаҗа оеага каҗауеит,
Баргы бааины, дсывагылар иамоузеи,
Сынасыҗгы нас идыр, уи акәхауеит.

Бара бсышьтоуп,
Бара быда,
Исыздыруам изура.
Бара быда,
Сара схала,
Самаҗәам аусура.

Ажәан аҗан амра неиуеит иаҗалан,
Ачаирҗа лара дхуп длаша-лашо.
Сгәы иаанагоит ирзылуашәа җаҗара,
Ргәы иахәаны са сышьхақәа рнаалашья.

Бара сбышьтоуп,
Бара быда
Исыздырам изура.
Бара быда,

Сара схала,
Самаҗәам аусура.

1979 ш.

АКАМА

Хыла-разныла ичапан аҗама,
Аҗсуа изара ианаалон иара.
О, ус анакәха, идуззоу мчык аман, –
җара – ихчаган, җаргы – иҗбаран.

Уи аума, сеидроу, иара саназхәыцуа,
Избоит азаҗәра җшушәа иҗааза,
О, заҗа шәҗыҗгы ашәҗра иаҗәыҗи, –
Заҗао агазеи аргама, маза.

Сыбла ихгылоит аҗыҗхәа алцуа,
Аҗыр еиҗыхра аҗсуа дшаәыз.
Аҗсадгыл аншәарҗаз – аҗама даргәамҗуан, –
Ишыҗкәара игылан имҗабзыз иеыз.

Аҗа диҗылон иҗама җыҗ ала,
Аҗсадгыл азыхәа, акаршәра агәәы.
Абраҗа аҗама исзәҗом ахара, –
Аҗсны зегь анушәа збоит аәәы.

1979 ш.

ИКАЛАП...

Икалап бара ибтөызар
 Аңшзара зегъ. Икалап.
 Икалап ба бзы ишәтызар,
 Ахъа, аца, акалам.

Икалап уацәы боагылан,
 Амра иамабкыр бара,
 Сымға аакнылан иоғагылар.
 Ба ибхыбааз ағара.

Игәнызгалап усқан даара
 Сыхгы сықәыжъ снатәалап.
 Аха идыр – убри мацара,
 Сазнымкыларгыы ҕалап.

Ибеихырхәап амырхәага,
 Бақхъа иааип иқәқаны.
 Ибеиөырбап ага-хага,
 Ашәтыц ныкәап адәақны.

Икалап зеггы сраңысыр,
 Зеггы срылыбкаар бара.
 Са сызнысхьоу ғыц санысып,
 Еитасхәынчап ағара.

Ашәт ашьыцәра адәы ианықәым,
 Бара бзын исыңшаалап,
 Ба боуп соуңшәыл сара исыгу,–
 Бара ибыгугыы дҕалап.

1979 ш.

ИААЛЫРҚЫАН

Икоуп иаалырқьан
 Иашьтоу аңсра,
 Цысхак рылцыр –
 Убри иацәшәаны.
 Сара стәы ухәозар –
 Сыңсааит сара,
 Шәымхы сантыцлак
 Цқәа ирашәаны!

Икоуп иаалырқьан
 Иашьтоу аңсра,
 Ахы аразни
 Хәцәахыы еизганы.
 Сара стәы ухәозар –
 Сыңсааит сара,
 Иреиңу оымтақ
 Аншәысто ионы!
 Икоуп иаалырқьан

Иашьтоу аңсра,
 Ауаатэыюса ирыхэо –
 Цэгъарак изуны.
 Сара стэы ухэозар –
 Сыңсааит сара,
 Шэыюны раз иахьша
 Анахьлак сыюны!

Икоуп иаалыркъан
 Иашьтоу аңсра,
 Ашьхахь иахьзымцаз
 Цсаатэшэа иласны,
 Сара стэы шэхэозар –
 Шэсықэгэығ сара...
 Наунагза иказ
 Хаңсадгьыл Аңсны!

1979 ш.

АГӨАЛАШӨАРА

Ан. Аңынңьал ихьзынбылоуп.

Аңшахэафэ ак сцэызит хэа сыкоуп,
 О, исцэызит. Сашьтоуп, избазом.
 Иаң ахэлпаз, иззазом, аңсыкоуп,
 Уакуз цыысшъан даеазэы сихьзон.

Арахь саңхьа уажэы-уажэы уааиуеит,
 Амшын ашка убла хоуп, избоит:
 Ажэон афэ хьшьык аңар ириааиуеит,
 Аха уртгы аңамхарц икэпоит.

Иубоит аңныш ахэаша еимаркуеит,
 Қышэла азы итасуеит ифытуа.
 Урт хэашак ахьроуз табуп пархэоит
 Рышка изыршэыз ча цэынхак фырпуа.

Саргы схэыцуеит: хзыхь хэашьит хэа сыкоуп
 Изжэит, аха уи агъама гъамам.
 Сылабжыш аналатэазгы зныкоуп,
 Икалазеи, аңқара сцэагама?

Абахчафэ шэтык аңаа акэшеит, –
 Икалап уи уака цқа итахэхэамзар.
 Шьта хазымцаап икалазеи, иакэшэеи, –
 Иңхон амза, нас иахцэызит амза.

Аха амра, икац, иаабац акэзар,
 Ашэтыц аиңшцэқьа иарлашап ухэыцра.
 Икалои, мшэан, Толиа, уара улакэзар,
 Указамкэа, ус хара уаххэыцзар?

1979 ш.

АҔСУА ЛАКӨҚӘА

Мцхәы игәхьаазгоит
 сара аҔсуа лакөқәа.
 Урт ракәын илакәны
 Иказцоз схәычра.
 АҔшзара «зхәыцыз» –
 Гәында- ҫшза лакәын,–
 Уи баулашала
 иафын лырчара.
 Сан игәытшьяагоу
 алакөқәа еиҫталхәон,
 Саргы гәаныла
 Гәында дсыхьчон...
 Ажәоан ихалон
 Зны ауархалқәа,
 Уи иацагылан
 аҫакәажәцәа ччон.
 Зны адоуцәатәкьагь –
 ирылымшоз иарбан! –
 Амра иаҫгылан
 ашәшьы карцалон.
 Ускан, аиашаз,
 аоҫтаагь дшәартан,–
 Дгәырғьон, еиникьон,
 дышьҫасуа дкәашон.
 Аха иага, иага

гәакра каларгы,
 Ахрей атышей
 Ирхалан иҫрыс,
 Иаауан амоа
 ҫьамығәа иаркараз,–
 Аинар-ажьы,
 нас, ус Хәажәарҫыс...
 Аҫсуа лакөқәа,
 Сҫаршәуп шәа шәыкәа,
 Сара шәқьиара
 амцан слатцоит,
 Шәа дышәцәынхазшәа
 сиҫылоит Сасрыкәа,
 Саргы Сасрыкәа
 сишьҫалан сцоит.

1980 ш.

ҫАГАЛАНТӘИ АШӘА

Иқәцит ажәцаргы хиаало,
 Амрагь шыҫа иҫхашьоит.
 Амцәышә аҫла иахьалоу,
 Ақьаф ҫоуп, икәашоит.

Ага-ашта ду еипшуп,
 Агәеисра ацым оумак.
 Ақта – амра-пшза еисо,
 Ишнеиуа иаагылоит цъарак.

Саарыхуан амхеиужь стагылан,
 Рызна сыртәит ацақәа.
 Сапхәақәа зәзәоушәа сапынла,
 Иқәкьан инеилап ақәа.

Азыхәашьқәа срыцқьон иахьызбоз,
 Исхыбуан ақсаатәқәа рытра,
 Ашла агәыцқьара истон.
 Са сағагылон ақсра.

Цақантәи ажәдан ақынза,
 Шьаәакоуп сара исзыбжьоу
 Шәа шәоуп сашәақәа рымца,–
 Урт зырғыхо шәыбжьоуп.

Издыруеит, ахызатә сазгашам,
 Лабжышла сызрыжәуп сара.
 Цәаматәас ан лыпхызаша,
 Захны исшәылцеит лара.

Иазхоит, – ақтақәа хысцеит,
 Иазхоит, – исыцқьеит азы.

Амшын ағбақәа хысцеит,
 Абцъар касыжьит иацы.

Иацынза баша искимызт,
 Иахьа сазықәпон сара.
 Зегьы ишәзысшоит, ишәымаз,
 Уи Амра, уи Ағара!

Уи Амра Ашта Капшь иқәсны,
 Амға ду амоуп, ицоит.
 Сацуп имыцәазо кәицны, –
 Хдунеиағ апхара ласцоит.

1980 Ш.

СҚЫҒА

Уахьынапшлак – иацәа бғьылоуп,
 Ақсабара зегь шталахау.
 Ашьац тата сылагылоуп,
 Шьамханынза ишанаха.
 Амра тынч, –
 Бырфын рахәыцла,
 Архағ ақш
 Асахьа ғнахуеит.
 Аақын!

Абла хкра ушафөыцра –
 Көыкөу дук
 Иахнафом тахак.
 Захәа шыапык ал ихалан,
 Иакөшеит хыхь «уала-тахыла».
 Хара хаштаф уи ахала –
 Ажь ацыргоит калаф хыла.
 Ианытаатөу –
 Шәаргы шәсыхәа,
 Ишәхәа хқәаца иазызура...
 Ас ианыкоу –
 Сыгөгы сыхоит
 Аусурахь, аусурахь.

1980 ш.

АИЦӨАЖӨАРА

– Ахацара кайцеит, – ихәеит, –
 – Амал ирхан, ифеит, – ихәеит,
 – Зегы ирахаит, ирбеит, – ихәеит, –
 – Аха ажөак рымхәеит, – ихәеит
 Хацак уа дахьтөаз.

– Ахацара кайцеит, – ихәеит, –
 – Иаб ибака кайцеит, – ихәеит–

– Ажелар акөшеит, еизеит, – ихәеит, –
 – Ажөан ашка дыргеит, – ихәеит
 Аюбатөи дахьтөаз.

– Ахацара кайцеит, – ихәеит, –
 – Пхәызбак ибла дабеит, – ихәеит, –
 – Уи дышцөыуоз дигеит, – ихәеит, –
 – Ажөак азөггы имхәеит, – ихәеит
 Ахцатөи дахьтөаз.

– Ахацара кайцеит, – ихәеит, –
 – Ицымныкөаз дишьит, – ихәеит, –
 – Абна дшылаз дцөашьит, – ихәеит, –
 – Харгы цьаргы хмашшит, – ихәеит, –
 Ацшьбатөи дахьтөаз.

– Ахацара кайцеит, – ихәеит, –
 – Амал ибеит, – игеит, – ихәеит, –
 – Аца диоуит, диаазеит, – ихәеит, –
 – Хацсадгылаз хамшөеит, – ихәеит, –
 Ахөбатөи дахьтөаз.

1980 ш.

Азә аеага икуозшәа
 бжык ашышыҗәа игон,
 Бжык еицамкуа игон,
 Ашыжь адәәҗы.
 Мацацас уи ацыҗхь
 нықәыҗсозшәа збон,
 «Атыгә-тыгә» инцәомызт
 ашыжь уи абжы.

Азә аеага икәозшәа
 бжык еицамкуа игон,
 Саргы пхызқәак срылан,
 уаҗа сеилаҗах...
 Соацқан, сҗенцыр слахеит...
 Уажәшьта агәра згон, –
 Алашә днеиуан, иаҗхьа
 ишьҗакшо лабак.

1980 ш.

БЫБЛА

Сара ашәтқәа сымазам,
 Наҗ, цьара ицәахыуп.

Урт ирдыруеит сымаза,
 Бара быбла рхуп.

Бара быбла иамадоуп,
 Бара бзын ишоуп:
 Сара сашәа игьамадоу,
 Сара сзын иҗшьоу.

Бара быбла иамадоуп,
 Сышлара, сәара.
 Бара бгәаҗа иамада,
 Җызарак зура?

Бара быбла җшаласуп,
 Стәаны сазыҗшуп.
 Сара сгәыҗра иаласуеит, –
 Сара сгәы иаҗшьуп.

Урт мыч чыдак раҗәашьоуп,
 Урт еакала ишоуп,
 Истахьцәкьоу раҗәашьа,
 Сақәшәом, сыҗхашьоит.

Аха сақәмшәозаргы,
 Урт сара сырбоит.
 Ус анакәха, сшәозаарын,
 Ргәахы иасыргон.

Нак сыблыр иңсаңахон,
Уака сназаны...
Бара быбла савахеит,
Саргы смазаны.

1980 ш. Москва.

АИААИРА АВАЛЪС

Гәырғара ныҳәак моаңысуан азалаә,
Ачараә итәоушә ашыкыбыжкәа гон.
Ацыңхь цырцыруан рыба ихыңсало,
Алу иабыаз амра лагон.

Ажәларгы, уака иахыглаз, еилысуан,
Аха дңысзомызт хацак дахьтәаз.
Илахь инақәкны иахъанзагь ихысуан,
Аибашьра ашықәс – ибжара згаз.

Уи зацәык иакун. Цқәа дырбазомызт,
Ишьтахь игылан тынч џ-лабак.
Аха дхәыркиуа идирбазомызт,
Аибашьра уи изыннажъыз агра.

Ихәмаруан, еиңылон, иакәшон асцена
Ачкәын, азғабцәа – ргәы пырңыруан.

Афымца лашара зны иаакеи-цеиуан,
Зныхгы иаакылкыан ахәыцра рбылуан.

Ускан, ашьшыҳәа, ажәдан иәшәазшәа,
Иаакәлеит «Аиааира авалъс» лабәба...
Дкыакыаза доацкәеит, дцак идыртцазшәа, –
Ишьтахь ишгылаз иңшын алаба...

1980 ш.

АҒЫРЫҚРАҒ

«Чоу» анырхәа, нас иоацкыан,
Рыхкәа рықәыршә әәкәа цон.
Амоа урт аркарон, иацкыон,
Аха мчык иканатон.

Сара сөыхәа аңхәа игылеит, –
Сара сиашьапкит анцәа:
«Суҳәоит, уи зегь раңхәа игылаз» –
Са стәы иамазкуаз рацәан.

Аәкәа ирыцаҳәәон иахәкәшоз,
Даргы цон цәахәак ишху.
Аәкәа ракәу, хара хәкәу, –
Аңхәагылара зтаҳу?!

Аха инеиуан дара шәахха,
 Иааңса, икараха, изытны.
 – Суҳәоит, ицегь маңзак уаха,–
 Схәон сара, сыңсы заны.

Өызаңәык лаңшықәңа исыман,
 Иашьтанеиуа агәағ сагон.
 Исшәиуан аеы хазына,
 Уи лаңшыла искакон.

Дара нарцон агәра рәархьуа,
 Урт апышәара ртиуан.
 Ус ахьысхәоз са сгәы снархьуан,
 Ус ахьысхәоз схы сшәиуан.

1980 ш.

ЗЕГЫ УРЫЗХӘЫЦУЕИТ, АҢСНЫ

Зегы урызхуцуеит, Аңсны:
 Амра, адгьыл, ахшара,
 Уара узлакақәаз зны,
 Иахьа иуцәызыз алшара.

Зегы урызхәыцуеит, Аңсны,
 Ашьыжь, еынла, уахынла,

Зхала адә иқухаз аоны,
 Уака иахылаз, иахымлаз,

Аштаә аеыхәеи атреи,
 Хдаңхаә амца аңхара,
 Уака аиреи абзареи,
 Уака... – изхароу, изхарам,

Зыңсы ухтнызцаз иацы,
 Ашьа зламбаң ашьаңра,
 Арңар ирзымжәыз азы,
 Ха ҳазцанықәаз атәаңла.

Зегы урызхәуцуеит, Аңсны...

1980 ш.

ШЬАРАҢЫН

Едуард Бебиа ихьзыноылоуп.

Ажәәан ахь сырца,
 адгьыл аә скыдкьа,
 Амца сыңрарсны
 сыблы, шьараңын!
 Алашәра сңырца,
 ашьыңрагь насыдца.

Нас, убри ашьтахь...
сыңсы сшьаратэы.

Суҳэоит ҳайдкыла,
итцегь ҳайдкыла,
Хрыхап ахаҳәқәа,
итцахып ҳзыхь.
Суҳэоит адгылаә
ахра ҳзынкыла,
Насгыи уи ахра
ныкәгала хыхь.

Стәазар – сыргыла,
Сгылар – усытцас,
Суҳэоит сабацәа
рчара сырба!
Сара ушьацәкьарақәа
статаза срыцаз,
Схакәхоит извызбо
угәы уасыргар.

Ҳаштаә иаңшәымаз.
аҳауа еизыыда,
Ашла дахьгылоу
инажәг агәацәа.
Азғабцәа ыцьеи
ақкәнцәа хәыки,

Аңшәма исызит ҳәа
диҳәап Анцәа.

Диҳәап игәыраз
ажәдан инамцак,
Диҳәап ҳазхылтыз,
имырзырц Аңсны.
Аха иаҳцәызгарц
иашьталаз амца,
Амра ташәаанза
дахьхурц уи аены...

Ҳказара зыхьуп,
ихьәежьу мацәазны,
Са с-Шьаратынаа
ргәы иахақсоуп.
Мшәан, шьаратынаа
анык илпацәазу,
Мамзаргыи Аңснакәу
дара зцацәоу?..

Ажәдан ахь сырца,
адгьыл әә скыдкьа,
Амца сыцрасны
сыблы, Шьаратын!
Алашәра спырца,
ашьыцрагь насыдца,

Нас, убри ашьтахь...
сыңсы сшьаратэы.

1980 ш.

ИКАШӨЕИТ АБҒЫЦ

Ал-бҕьқәа ирылшәан бҕьыцк аакашәеит, –
Уи атың уака инхеит иҕацәны.
Ишызбоз иҕрысит, еицалеит, ишәеит
Авараә иказ, хыхь, агәтаны.

Амахә иналшәеит ашьшыхәа рәара.
Рыхқәа дырхәан, уака игәыроон.
О, ишҕахаиңшыз, акала хара –
Ацлаә, сыңсымзар, рцәуабжьқәа гон.

1980 ш.

АҘАРА – ҘЫРП

Сара ңхызла
АҘара–Ҙырп збеит,
(ирхәоит лабжышуп хәа
Измаануу иара).
Ахаҕа азна

Ашьтҕаан изгеит, –
Исоуит аҘара
Зымбацыз иңшра.

Сан лахь, илыстарц,
Сдәықәлеит сласны.
Саңхьяка сымоагь
Нцәомызт, сықәпон.
Сангы дшыкам
Здырхуан зны,
Аха уи лцәымза
Ҙакәиза избон.

Ашьтахь – сыңшызар –
Хгәашәә сназеит,
Ларгы дыспылахт
Уа дгәырҕацәа
Ҙамҕасгы сҘара
Налыстан, илгеит,
Аарла ишьтылхит –
Уи хьанҕацәан.

Днеиуан сааныжьны,
Ишьтыхны дызцаз,
Ицәо ацәымза
Дабызан, днаскьон.

Пҕызла – пароу
Цыышьон дзыткөаз, –
Ускан алабжыш
Скөыган илгон.

1980 ш.

АМАЗА

Амаза мазоуп, амаза затөуп,
Уи барей сарей ххала иахтөуп.
Бара уи амаза бгөы канацоит, –
Сара стөы бхөозар, – бацкыс сеицөоуп.

Хайпылан, ибдыруеит, хаблақөа ччеит,
Амаза цөырцит, нас ихахьчеит.

Аха, имазоуп, амаза мазоуп,
Хагөта иахьгылоу иссируп, иңшзоуп.
Мазас икоу зегь реиҕа иңшьоуп, –
Иахья хөыцья, ххала ихабжьоу.

Уажөыгь хайпылоит, – хаблақөа ччоит, –
Харт урт рымаза дырны ихахьчоит.

1980 ш.

БАБАЦӨАХЫЗ?

Ииацөаза, азыжь иаөызоуп
Бара быблақөа.
Ацсабара сықөзырцшызоуп,
Сымыш быгага.

Санбыхөацшуаз бцөажөазомызт,
Баша бцышьөырччон.
Ускан амра цхашьазомызт,
Бқышөқөа ирықөыцчон.

О, иахьанза бызбазомызт,
Нас, бабацөахыз?
Аблақөа сгөы рфалазомызт,
Уажө иабастахыз!

1980 ш.

АЦӨАРҒА

Ацсуаа зегьы иартак-иартак
Акы иаламцо икарцоит.
Уи аиарта цакыс иартө, –
Амра ахькыдунза иназоит.

Уи кацоуп ихарць мацаран,
Ацшөма илшо зегь ацшнуп.

Иара – цаҕа диоит, ихшарагы,
Амза шашаза ирыхчнуп.

Иартак ыҕоуп, – игэгы тынчуп,
Уи насыҕ-цэартоуп, иҕшьоуп.
Аҕыц аҕдыршәуам, иҕынҕьуп...–
Жәытә аахысгы ус ишоуп.

Иартак гылоуп, иарта ныхак,
Изну аҕшәмацәа рыҕсы.
Уи ҕацоуп хәынҕқарк изыҕәа,–
Ашҕа иҕало саск изы.

1980 ш.

БЗИА ИЗБОИТ АСЫ АНЛЕИУА

Уажә иаазқәылаз асы леизом Аҕсынтәыла,
Сыкәша-мыкәша иара икәашза иҕанатом,
Ишҕастаху аҕәырҕ-ҕәырҕәа снылагылан,
Сқыҕа сналсыр, аҕрапара уи ианцо!

Ишҕастаху асы леилар Аҕсынтәыла,
Асы еигәйдцо ашҕа хнықәлар хәизаны!
Аха иҕам! Иамоуп уи акы иаанкылан,–
Нас идуны илеирц акәхап, даеазны.

1981 ш.

АХУШӘ

– Дад, иауам –
хәа сархәеит аҕақымцәа,
Имзакәа ахәра.
шсымоу рхәеит.
– Иудыруазеи, аҕсы
ҕазар сымца?
Ғсыуа цасла
сашҕталарц сызбеит.
Уаҕа исархәеит:
Иҕоуп шәтык иссиру,
Уи зықәгылоу
уаю дызмыхәо шьхоуп.
Избахьоу хәа
дҕамлазац, идыруп,
Даныкала – мзоуп
Иара дзеиҕшхо.
«Бзиабароуп» хьзысгы
ашәтыц иамоу,
Убри ауп иумоу
Уара хәшәыс,
Аха иуасхәоит,
цымхеит, уи уарамоу,
Анцәа иҕацәҕкәа,
дқарахеит дшыҕшыз.

Аха урт исархәаз
 агәра згада,
 Адгьыл сакәшеит,
 аецәакәа срывст,
 Сашьтан сыюуа,
 сышәтыц сеикәырхага,
 «Бзиабароуп» иамоу
 иара хьзыс.
 Ашьтахь сақәшәеит
 лақшцашәаран зныказ.
 Мран хәа сыкоуп
 Уи ахышәтқәа зқоз.
 Саламкьысзеит, ус ишыкоу иказ,
 уи зыцшааз.
 Уеизгьы-уеизгьы дагоз!

1981 ш.

ААМҢА

Аамҗа змадаз, санмаңыз,
 Сарцәон ашьшьыхәа агара.
 Аамҗа змадаз уи ашьтахь, –
 Сыңон, сыюуан агәараф.

Аамҗа змадаз ашколаф,
 Сарҗмак җәызтгьы цатәыла.

Срыңхьон ахьтаф, ашоураф, –
 Ицсьезазаргь цакыла.

Аамҗа змадаз. Ихысуан,
 Ускан ишәартан атәыла...
 Сан ашәкәеикәатцәа хыртлан.
 Дцәыуон. Слыхәақшуан сгылан.

Аамҗа змадаз, измадаз!
 Аамҗа ускан – уи қаран.
 Дыкан ақарақәа знаҗаз,
 Дыкан икақаз, иарқаран.

Аамҗа змадаз! Сыцкәынан,
 Сымыш сылпылон гәыблыла.
 Ақшзара дизаргь илыман,
 Хаарак уи адагь илыман.

Аамҗа змадаз, насықла,
 Ашьтахь хәхҗаркит ахшара.
 Соыга шыскыз уахынла.
 Ашьыжь сапылон ашара.

Нас ауп, –еицыцит аусқәа
 Ауа дцәыртцит, амаҗа.
 Саамҗа, иамур – исысуеит,
 Сара гәхьаас сызмада!

Аамта змада. Лабала,
Сдөықәлеит амџа санылан...
Ажџоан сазхәыцуеит акала,
Адгьыл сазхәыцуеит гәаныла.

1981 ш.

ИАИРХӘОН АПАП АҚХАРЦА...

Иаирхәон апап
Ғынч ақхарца,
Ахәрақәа гәғәазшәа
Ицәуон иаргы.
Сгәацағ италон
Абжы-хаа тааза,
Зны-зынла ицәо,
Зны иҳаракны.

Иаирхәон апап
Ғынч ақхарца,
Ашла хәдацәанза
Дагәылан ашәы.
Иихәаз, иницыз
Цәахын, имазан,
Ашәала игәаца
ИрҒынчуан уажәы.

Иаирхәон апап
Ғынч ақхарца,
Уи илабжышқәа
Цырцыруа икаҒәон,
Аха ишықәсқәа
Баша ицахьан,
УрҒ лашьцараны
Ғыц ихатәон.

ДашьҒан дындәылцны
Лашарак ибарц.
Агәилқәа ахьгылаз
Дрыфьырц адәағьы,
Ажәлар рыбжыцәкьа
ХаҒала иаҳарц,
ХаҒала диньхәарц
Ииз ахәычы.

Аха лашьцаран
Назаза дызтәыз,
Амџа пылхатра
Далан дтааза.
Уажәоуп ианидыр
Амра закуз,
Уажәоуп ианибаз
Уи ақхарца!

1981 ш.

САРА ИСЫГӘХЬААУ...

Азэы сиеиңшзам казшьала,
Аха, сеиңшуп аңшалас.
Сышьха цәәәәә срықәшәоит,
Сзыхьны рыбақәа срыңшәоит.

Сара амшынаә сцәыкәбаруп,
Аха, цәыкәбаркгы цәқәырңароуп,
Са сызныкәом еакала,
Шәара сшәеиңшуп акала.

Сара исыгәхьяауп зегьы,
Аңсны, аңсабара, аҳауа.
Сара дсыцәтәымым азәгы:
Асас, агәыла, ауа...

Азэы сиеиңшым казшьала,
Сымхы старашәоит пшьаала.
Ацлақәа сшәырны сырәалоит,
Стәыла сахысхьейт шьяәала.

Асырзгы сҕагылоит са сәызаиз,
Ус ауп сшыкоу сааизаргь.
Уақа ахақә еиңш сыхьшәашәап,
Аха ишьтысхып уи иашәа.

Са исыгәхьяауп зегьы.
Аңсны, аңсабара, аҳауа.
Сара дсыцәтәымым азәгы:
Асас, агәыла, ауа!...

Иқәцит ашықәсқәа бналан,
Иқәцит, инрыжын агәала.
Сыжәлар, ишәцәызит шәа шәыбжа,
Иңшуп азцаарақәа сыкәшан.

Азэы сиеиңшым казшьала,
Аңсны – са сзын илашароуп.
Скәицны уи ацәа скаршәуп,
Шәтыцны уи акәа-хәың сҕаршәуп.

Гәыкоуп ҳарт зегь иҳамоу,
Аха, иахәтазар, ианаму,
Сара ашьшьықәа саангылап,
Пҕьяқа ицоз Аңсынтәыла!

Азэы сиеиңшым казшьала,
Бзи ишңазбо ачара!
Ашҕаә «Радеда» аңтало,
Ажәәан ахысбыжь аналоу.

Пҕәызбак лыблақәа сыхуа
Са иансышьтоу, сынхырхәан,

Лапхъа сынқаған, скөашароуп,—
Уаха ҳшыкөашо шароуп.

Сара исыгөхъаауп зегъы,
Аңсны, аңсабара, аҳауа,
Сара дсыцэтөмым азөгъы:
Асас, агула, ауа...

1981 ш.

АЛАШАРБАГА

Иаагылазаргъ абас әеырцагъан,
Исхыччошөа хара инаскъаны,
Шөышьха рнахыс икоуп слашарбага.
Иара сашьтоуп, – сылахь ус ианын.

Амоа сыман, амоа са сыгнашөон,
Аха сгөыгуан, – еиғхап ҳөа уацөы.
Амра саблырц иалагар, – иғасхөон,
Уи аласқарц сызғаб хөыц лыхцөы.

Амоа сыман, сымөа мөа мариамызт,
Ароаш сьжөлон, өьөцөацас иаапкны.
Аха уи иацрыскьон амч иамаз,
Ажөөан ағ иахышьырц нас иаркны.

Зны сыбғалон, ахра ду стакнахан,
Уахьтө напхыцла схалон, сыңсы згон.
Амацөысгъы цшын, изрыжөны аҳөа,—
Уи хтырцоушөа са схөфы иқьақьон.

Амоа сыман – уи зынза ицакьаран,
Шьанца лыхын, абжеиҳан итшөан.
Сазкылсызар – уи еимга – еимцаран –
Даөөа мөак иөыцны сапхъа ишьтан.

1981 ш.

АЛАКӨ ССИР

Абзиабара абахта стакуп,
Стакуп гөыграк ҳөа сымам,
Ашөқөа сақатла иаркуп,
Шөабакоу, сөызцөа, шөыцсыма?

Абзиабара абахта хьантоуп,
Уа анахө –аахөра сылшом.
Акарса сґагылоуп, ихьтоуп,
Ирацөоуп ацыхқөа имшо.

Абзиабара абахта лашьцоуп,
Исхөө – изуа сьздырзом.

Ашықәсқәа, исықәу, рацәоуп.
Сеидру адәныҕа сандәылцуа.

Абзиабара абахта рыхьчоит,
Абзиабара иалху абцарла,
Сыхьчацәа гылоуп, иччоит, –
Зны сырныхәоит мацарла.

Абзиабара абахта сҕакуп,
Сызқәызыз ухәозар, илакуп:
«Быда схәартам сгәыкы,
Быда исымазоу блакоуп,
Сымра, бзиа бызбоит», –
Абри харас исыдцоуп...
Сызтыцыр... ҕыцны исхәоит, –
Сҕашәк, нас, шәышықәса сықәцан.

1981 ш.

АҔСНЫ

Аҕсабараә сара соуп иныхәоу,
Тәыла ссирк сахылцит сара зны.
Пҕсыуа дгьылын уи убри азыхәоуп,
Хьзыс изартаз анкьаза Аҕсны.

Уда схәартам, Аҕсынра,
Укәа сҕаршәууп смазаны.
Ажәлар дуқәа рҕаацәара,
Уара уалоуп уаҕсаны,
Уара уалоуп умзаны,
Уара уалоуп умраны.

Ушьха зыхьқәа сара сышҕа иоуа,
Ушьха ҳауа ҳзыршоит иласны.
Уашҕа иагым, сара сықәла, сыуа,
Ушҕабзиоу стәыла хәыч Аҕсны!

Ара шьала ичышәууп уара ухахәқәа,
Ғабацәа урыхьчеит рыҕсы ҕины.
Урҕ иреиҕу ашәа ҕыцқәа рзахкуеит, –
Ус анакуха, уи азкуп Аҕсны.

Уда схәартам Аҕсынра,
Укәа сҕаршәууп смазаны,
Ажәлар дутәа рҕаацәара,
Уара уалоуп уаҕсаны,
Уара уалоуп умзаны,
Уара уалоуп умраны.

1981 ш.

АШӘАҚЪ

Ашәәқъ ыыза бзиазар калап,
Убри акәхап абас пату зақәу.
Хы-разныла ирчдон иара,
Дахьцалак ахаца ицзар акәын.

Зны иеырбаган иахшыын атзағы,
Иаауаз-ицоз ахәақшуан икны...
Зака гәнаҳа амаз, зака ғы,
Иааизом уажә уафытәыюса ихақны.

Иахыызбалак – сара уи ашәәқъ,
Акы иақәку цысшьоит есымша.
Иааннакылар алшон уи ашәак,
Иалазыргы алшоит тынч ақша.

Уи иаздырзом: асаби, аңеи.
Ахәахәеи аиашеи – зегь акоуп.
О, сабацәа, агха ду кашәңеит –
Ари зхәыцыз дақәымшәеит ихәңоу!

Аха цьарак – уи стәхуп сара:
Ианыкала хтәыла ду хьчатәыс,
Хы-разныла исчаңап иара,–
Уи аныску са скамлароуп тәыс.

Даеазныкгы ишыстаху хәатәуп:
Пшзак дымцарсны са санцо сңырны.
Абжәаңны – ашәәққәа зегь былтәуп,
Агәгәа-гәгәахәа амца ду дыркны.

1981 ш.

ИШҘАБЗИОУ АҘСНЫ!

ИшҘабзиоу аңсҘазара,
ИшҘабзиоу ахәыңра!
Абас иҘам даеаңҘара,
Абас иҘоуп Аңсынра.

АңсынҘыла, АңсынҘыла, Аңсынра,
Амреи, амзеи, асабиңҘеи раҳҘынра!

Умра пҘоит игәазырҳаган,
ҘамҘа арлашоит хара.
ИшҘассиру арха, ага,–
АңсынҘыла, Аңсынра!

АңсынҘыла, АңсынҘыла, Аңсынра,
Амреи, амзеи, асабиңҘеи раҳҘынра!

1981 ш.

– Абзиабара,– сҕэоит ашышыҕаа,
Мыцхэы итызгазом сыбжыы.
– Избан, ашышыҕаа? – азэы усыҕэар,–
Ҥак сызутом, уаины сшыы.

– Избан, ашышыҕаа, нас ашышыҕаа?
Азцаарақэа пшуп, избоит.
– Избан акэзар, сшэоит иушыр ҕаа,
Сшэоит, исыхыыз сеидру, сшэоит.

– Избан, ашышыҕаа, нас ашышыҕаа?
Сажэахэ азҕаб илмаҕар?
–Угэы атыҕан – уа иануҕаа,
Гэнаҕак ыкам уи еиҕау.

Сара усыҕэкаа акөукөүҕаа,
Акы суҕэар– иахгала,
– Абзиабара,– сҕэоит ашышыҕаа,
Егырт шутаху ихэала!..

Уи саргы исҕэоит ашышыҕаа,–
Игоит ашышыҕаа сгэы абжыы.
–Избан, ашышыҕаа?–азэы усыҕэар,–
Ҥак сызутом, уаины сшыы.

1981 ш.

АШӨҤҚӨА

– Адэыкрынқэа зегы иреиҕзар акэхап,
соупшэыл, бара урт брыхзызоит даара.
– Сыҕсы рыстеит, исызуахэом мап ҕаа,
Адэыкрынқэа адгыл иартоит хаарак!

– Агэил хышөтқэа зегы иреиҕыбшыама,–
урт казцазеи ас ишөтыртө лассы?
– Агэил ыкоуп ҕамра-хаа иашьанан,
агэил иастеит, сымыш, са сыҕсы!

– Нас, Асыкэа шпакалеи, ибхэозар,
Иатцызхыда иара зцаз асы?
– Иатцызхыда, гэыла уи сырпҕазар,
уи иастазар, сымыш, са сыҕсы!

Ишпацэыртци аштаҕ Акакачқэа,
уртгы брыҕхэароума, нас иззы?
– Сара срыцуп, срыцхрауеит амачқэа,
Урт назаза ирыстахэеит сыҕсы!

– Аха иарбан, шөтык ба бзын ипшыацэҕьоу,
акызатэык ахыз сызҕаа лассы.
– Ишҕасымхэо, зегы иреиҕасшыацэҕьоит:
наунаҕза изыстаз сыҕсы.

1981 ш.

Ех, ишпахаау амырхэага,
Арха иҥоуп агэы ршышыуа.
Иҥоит хыхь аеҥыс-ахага,
Аин иакэшоит, иазгэышыуа.

Азыхь акэзар – аҥсы ҥалан,
Иҥоит икэлан Уантҥалашь.
Уардынк неиуеит иааҥса-икара,
Ианымҥыжуаггы ҥалашт.

Али аҥы ахра нкылан,
Ажэоан ыкэдыртэеит рыхкэа.
Шьябыстак азыхь ихгылан,
Акышэ аҥанза иҥакуа...

Амра заалон. Уи ашэаҥшыкэа
Акышэ иакэҥхон аеы.
Аеҥыс-хага аин иакэшон,–
Уи сахыҥоит хэа иаҥын.

1981 ш.

МЫШЗАҢҢЫК

Зака схыҥуа басхэазом,–
Зака бхыҥуа сабымхэан.

Бара ибхэо хасҥалоит,
Бхэура иаҥоу сакэушэа.

Зака схыҥуа басхэазом,–
Бара бзыхэа сыҥазоуп.
Зыкнашыкэса сахэазом,–
Сзыхэо мышзаҥҥыкоуп.

Мышзаҥҥык икэандазоу,
Мышзаҥҥык иссиру.
Мышзаҥҥык... ианамуза,–
Нас иеҥыцны сироуп.

1982 ш.

АЧАРА

Хкыҥан чароуп– игэырҥоит.
Ажэлар ашҥахь иҥало,
Ңаҥа ссирзак дырныхэоит,–
Ларггы дгылоуп деиҥрало.

Амахэ, дрымбарҥаз дыҥхыаҥын,
Дгылан иеиҥоит ҥара.
Асы ҥэырнаган азын,
Иаҥын ахэалыхэа аура.

Ашла ашыаңағы дцәажәон,
Игәы цкәыноуп макъана.
Ғынч ажәеипшыаагы рашәа,
Асас инаҗон аҕама.

Анахь, еыхәала, «чоу» хәа.
Акәаскыа дхалон азәы.
Мап, ирыцхауп иґоухәар,
Асцәкыа имцацшыу аәы!..

О, илахәыхуп ачара.
Уи, хара хаззыцшызоуп.
Даеа цәымза лашарак
Хзакит, амра иаґызоу.

1982 ш.

САЖӘЕИНРААЛА

Сажәеинраала ацых еикәа иалацсоуп,
Уи цәыршыла уашьталаргы иубазом.
Сара азәк соуп хәшәыс уи ажәа иамазоу,—
Сымґа нагоуп уахь, уи ашкәа, сахкыазом.

Сажәеинраала— ашьха шыанцаґе иаласоуп,
Уи ахышыґтоу... Шәышыхарнахыс, ихароуп.

Аха сара — ашьхеи амреи срымазоуп,
Ашьха шыанца ашкәа сназго дара роуп.

Сажәеинрала — ареаш хыцра иаларшәп,—
Ғаца ссирк леипцш уи имцарсны, икәха ицоит.
Аха срашь аказшыа збоит акалашәа,—
Сымґа икәлар,— хә хазхымзасгы хрыхьзоит.

Сажәеинраала — бара бгәаца иацашәеит,—
Убри акәхеит. Слатәеит сымґакәа ґаркны.
Ацсабара иказ-иныз срацәажәеит,—
Урґгы гылан, сацхыа иаины рхы наркәны.

Амґа сашьтоуп, бышкәа ицо хәа кыказар,—
Иара сшашьґаз шыґа суаґыбжара сахыст...
Уи сыцшаауеит адгыл ацан ицазаргы,—
Бгәаґы уаанза сажәеинраала хәыц цәахыз.

1982 ш.

АКТРИСА

Анна Аргәын-Канашок илыхьзынґылоуп

Атеатр ашәкәа
кыакыаза иартын,
Уахь билетда
инарышыґуан зегы.

Премиеразамызт, –
 Уа иказ еакын:
 Ицёуон ионалоз
 адуггы-ахэычгы.
 Ицёуон гэыроала,
 азал аёы итэан.
 О, уи асцена
 иахьяк изацёын.
 Уака дыссирха
 актриса дышьтан.
 Дапырцуан назаза,
 дааиуам уацёы.
 Насыцс уи акёын
 илымаз лара,
 Арака, асценаё
 Шёынтё уи «дыршьхьян».
 Усканггы асцёкья
 Хцёуон хара,
 Аха уртёа...
 иреипшым иахья.
 Иахья билетда
 инеиуеит зеггы,
 Урт амалахёа
 Ицёуар калоит.
 Ицёуоит иахьясуа
 тынч ацшаггы,
 Ацёкёырпгы шытыцуеит
 онык иакароу.

Актриса дыхьшөашёан
 асценаё дышьтан,
 Амраггы хынааит,
 италоит лассы...
 Актриса лысцена
 даара ихьянтан,–
 Уи – ацстазаара
 иацит ла лзы.

1982 ш.

АН ЛНЫХЭА

Иахья сан ибныхёоуп,
 Иахья сан ибымшуп.
 Бара сара сзыхёан,
 Бтынчым, мап, есымша.

Иахья, март аныхёаз,
 Бара бапхья сгылоит.
 Ашыжь ба бахыцёоу,
 Снеины бгёыдыскылоит.

Зныкгы ма бытрысны,
 Биарта бзыкётёарызеи!
 Бкёыпшыз, сан, есымша,
 Бара– сымреи сымзеи!

1982 ш

АМЧ ЦЫДА

...Сыызак дсыхэеит: –цэыцак хзыжэ аоы!
– Мап, сықэхьеит!–хэа иасхэеит ауаоы,–
Избан акэзар цэыцак жэыр сара,
Бзиа ушызбо сызхэом сгэазхара.

...Сашыцэа сыхэеит:– уеилагама, цыым,
Дарбан цэыцак ацсуа-оы зтахым?!
– Аха цэыцак зегь снархэоит сара
Бзиа шэшызбо сыззазом абра!

...Сасра сықан:–цэыцакэак аанкыл,–
Апшэма дсыхэеит: хныхэа, нас угыл!
– О, арыжэтэ иснатахьеит агра,
Бзиа ушызбо сажэа нцэом сара!

...Бара бсыхэеит,– кыр аамта сыцшын,
Аогы хэмарын, сгэы ғнакаарц иағын...
Бара бёоуп иахьсылымшаз сара,
Соупшэыл, бзиа бшызбо ахэара.

1982 ш.

ЗАКАНТӨ

Зақа зыохьюузеи барак ибызкны,
Зақантө стэахьюузеи иазхоуп хэа сықэны,

Зақантө скатэахьюузеи баштағ сқэаны,
Зақантө сбыхьчахьюузеи сара сыцсраны.
Зақантө сбышьталан сцахьюи мазала,
Зақантө агэыгра саухьеи сара.
Зақантө ицазеи ацхын ааны,
Зақантө ишлазеи сашта, сыюны.
Зақантө исхэазеи, – сгэакит, иазхоит
Аоыха сымам, убас бысгэацхоит.

1982 ш.

САЖӨЕИНРААЛАҚӨА

Сажөеинралаақөа цыабшьон,
Брыцхьон бгэы зегь рызкны.
Брыцхьон, боызцэагы ирабжьго,
Брыцхьон урт зегьы ркны.

Сажөеинраалақөа брыцхьон,
Зиаск ахықэан бтэаны,
Бышка царақэак брыцхьон,
Башөақөа рхэарц ихцаны.

Сажөеинраалақөа бдырцэон,
Иатқан назаза быхчы.
Ажеинраалақөа рдырцэа
Цсыеын уажэык бара бғы.

Сажәеинраалақәа җабшьон,
Брыман иныкәон дара.
Сажәеинраалақәа ччапшьын,
Урт инаскьаргон бәара.

Сажәеинраалақәа бныруан,
Икан иҗсьеыз, изгыз.
Иҗабшьон, избанзар, ибдыруан,
Ба бакәын урт зегь зызкыз!

1982 ш. Москва.

АШЫШЫХӘА

Ашьшьыхәа ииас
инеиуеит азы,
Амрагь ашьшьыхәа
иташәоит хәылҗазы.
Ашьшьыхәа тахмадак
дгылоит, дтәлоит,
Ашьшьыхәоуп, ашьшьыхәа,
ашьшьыхәа ихәлоит.
Ашьшьыхәа ажәәан,
избоит, илашоит,–
Ашьшьыхәа амза
уи амҗа икәашоит,

Ашьшьыхәа иҗыхоит
арха, ахәы,–
Зегь реиҗа ашьшьыхәа
ишлоит са схахәы.

1982 ш.

Җаҗлақәа ирхарҗеит
Изышза ркасы–
Еилагьежьюа инеиуеит
Хыхьынтә асы.
Адгьыл азқәагьы
Шьта ихьанҗахеит
Шьта ихьанҗахазар –
Сгәашьамхҗархеит,
Унаҗа җанҗьыхәак,
Фырҗьанк тыркәкәаны.
Ахаҗа, ушәарыҗа,
Хара унаскьаны.
Ашҗа ухазҗала
Уара уааҗсаны...
Азынгьы илакәуп
Җаҗсадгьыл Аҗсны.

1982 ш.

Зны иаатгылоит, зны ицәкәырқоит, –
Ус ауп ишыкоу амшын есымша.
Былахь еикәыбцоит. Быблақәа чоит.
Быхцәы иацрыхоит иахьасуа аңша.

Бара бангәаауа ацыпхькәа чоит,
Иныкәбоит иахьыкәтәо тынч акәара.
Са сакәхап изызоу –амшынгы еырбоит, –
Уи беиырбоит хәа сыкоуп бара.

Ацыпхькәа бышка иаиуеит, ицоит
Ма сара сәаңхьа ишәап, иңхашьап...
Амшын анеисуа имзакәа избоит:
Бара бказшьа, сара сказшьа.

1982 ш.

САРА СЫШЫКӘСҚӘА

Сара сышыкәсқәа цоит иласны,
Урт сышрышьтаз скарахеит даара.
Сара сышыкәсқәа сыхәаччоит зны, –
Аха ихьантәцәкьан урт рыбжеихарак.

Згәы иаанагодаз хәикәшәап хәа уажәы,
Сара сышлара санкыднацала.
Иахьа ашәтоуп сызызоу, ишәыз, –
Бара бышәтыцны уажәоуп банағало.

Сара хашьхәкәа срықәуп сысны,
Бара амшын ағ бгылоит бмырхәаган.
Аха сыбхаршәу цысшьоит скасны, –
Уи касышуп, бара ибңырхагам.

Соупшәыл, са скынза аума бзыбжьоуп,
Цхакгы хылом, издыруеит, хабжьара.
Ус, аңстазаара иацу хыңшоуп,
Сара аракагь исызымто цсшьарак...

Згәы иаанагода хәикәшәап хәа уажәы,
Сара сышлара санкыднацало.
Иахьа ашәт ауп сызызоу, ишәыз, –
Бара бышәтыцны уажәоуп банағало,

1982 ш.

АЛАКӘ

Иарбан икамло алакәағ?
Адәы дықәлоит азә дмизакәа,
Дәәазә ажәоан дылбаауеит, –
Амра шкыду, асы ауеит.

Иарбан икамло алакәәф?
Амазақәа цәахуп цлакаә,
Зынгы аңшза – дыбгахоит,
Зны атакәажәцәә җахоит,

Икоу амәәқәа зеггы,
Урт еивыргоит есқынгы.
Ажелар гәәҗуеит иахьяк зыда,–
Закаә амаҗ иахәлазыда,

Даәа шьюуы – аҗеи дрымам,
Ус рыҗстазаара царыма?
Азәы– хәыхә-хәык мазала,
Ға хәыхәк иалаҗо дтәалап.

Иарбан икамло алакәәф?
Знык шәыблак тагылоит блакаә,
Ихы хуҗәар адауы,
Иалшоит хыхьтә ахахә ауыр.

Зынгы дшьябыстахоит азҗаб,
Лцәа дтазызоит абҗьар уаҗхар.
Уи лшьяп ауқәа калаза,
Анцәа лгәахәтәы дахьыгза!

Иарбан икамло алакәәф?
Азә дкәашоит ишу аҗлакьяә,

Агәы ирҗоит агәы змам,
Агәы ирҗазом иаҗсам.

Иаргы дгылоит иахәа нкылан,
Дшыҗаз акәым – иаха илан.
Имәа цәгьазаргы, иаатуп,
Алакә ду аә ус иаҗуп.

Саагылазаргь исмахаҗ,
Лакәк аиаша иазмыргаҗ.
Убри акәхап уи злашаноу,
Җәышрас иаҗоу, мчысгы иамоу!

1982 ш.

СЫШӘКӘЫ РҖИУАН

Сышәкәы гәастеит,–
Аҗира иаәын.
Азә дахәаңшуан уи аанкылан.
Хьяак цәыртцит
Ускан са сгәәфы
Иаимхәар хәа сшәеит хазы сахьгылаз.

Анахь-арахь
Ахәаңшра даәуп...

Нас еиңырцит сышәкәи ауаџи.
Аха, сышәкәи
Даараза иҗабуп,
Акраамҗа дахьумышьтыз уи!

1982 ш.

УАЖӘЫГЪ ИҢШУП...

Ицон аибашьрахь
Уажәы-уажә ахацәа.
Ақыҗае ахәсақәа нхон,
Ицон ахысбжыы
Иалнахыз ацәа
Икәыпшзас аҗеицәагы цон.

Анацәа рҗеицәа
Рыхәда иахалон,
Ргәы лыбжышла икәабо.
Рҗацацәа гылон
Нак, зымџа рхала,
Инеир, иҗасым, ирбон.

Лапшыла еицәажәон,
Урҗ харантәыла
Хартқәа уи зегь баны,

Хцәыҗаччон,
Ацәы рылаҗо хгылан,
Рылапш анеикәшәо пшааны...
Уиижьҗеи аума
Цит, исыздыруам,
Урҗ хзырхыччоз хара...
Зхацәа наскъазгоз
Ускан лапшыла–
Уажәыгы иахыҗам раара.

1983 ш.

СџЫЗА

Сџыза, сышьхақәа уҗахызар,–
Сара сышка уаар – иубап.
Са сышьхақәа – сзыхьқәа рхызоуп–
Бзынцы иҗам иҗабарҗ.

Сџыза, иахҗәап, алакә уаҗхьан,–
Уаҗа иҗәырцит сырха, сдәы.
Сара сәыхәа
Хиоуп зегь раҗхьа–
Асас имаз аҗәра ктәыс.

Сгәылацәа-ба? Урҗ азустцәа?
Зызбахә сымџоу сашьцәа роуп!

Насың дула
Штак иахьсыцтоу,–
Игэылоу цыушьар – пхашьароуп.

Аиҳабы зегы дырдыруеит,
Ихэом иатэам аицбы.
Ахэса хучқәа
Амац ныруа,
Иацлоит арқарцәа рцакы.

Хан даҳныхэоит зегь ҳаицгылан,
Псы зхоу усқан ус дтэазом.
Дадаҳкылоит
Лара хтәыла,
Иаргы – лыда икалазом!

Сашьтам схалацәкәа сгәы иахэо,
Сыжәлар ныҳәазарц стахуп.
Дара ргәыцқәа
Сақәырчахоуп,
Дара рылапш ауп исхыу!

1983 ш.

Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,–
Саагылазар ус сафуп.

Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,
Иахьагы аора сафуп.

Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,–
Шөынтә исхәаргы саацсазом.
Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,–
Зыхьуп уи, итабазом.

Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,–
Урт сашәақәа зхылцыз роуп.
Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,
Уи рехуароу? Игазароу?

Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,–
Са сзакәымцит ахәара.
Ашәтқәа брейцшуп, ба бышәтуп,–
Атаххар – игазараз.

1983 ш.

АДГЫЛ

Адгыл цысит сшыапы саныкәгылаз,
Амра са счакәымаф исырөеит.
Адгыл азқәа ракәын мчыс исылаз,
Ахәылпазгы ргәышқәа сдыриеит.

Иаргы саргы шыак хдақәа ирталан,
 Хайдкыланы хандырхеит цъарак.
 Зыңсы тоу зегъ – ииуеит дара ртәала,
 Аха адгьыл цсыс ирхоуп дара.

Адгьыл қъаадуп, са споема знысцо,
 Адгьыл хәызар – саргы схәуп цөгъала.
 Ус машәыршәа сара цшакгы сысзом,
 Ари адгьыл иажьым, иацәарам.

Ахәыжә-хәыжәқәа иара сылагылоуп,
 Адгьыл гәыраз! Аа, алапкықәа!
 Уахынацшлак, сара мхуп исзылоу,–
 Арха, ага иахнакьеит ақәа .

Адгьыл – зынзаск иапырымтац оымтоуп,
 Шәтуп уи адгьыл иахьагы, уацәгы.
 Ан – Ацсадгьыл: ѿ-ажәак еилароынтуп,
 Азә даныкам – дыказам еазәгы.

Анцәа иакәхап зызлан дказтац длакәны,
 Бырлашцсаран изшаз ахапы,
 Анцәа иакәым, икоу адгьыл акәын,
 Адгьыл тата... Насгы – Анапы.

Шәазыырәла тынч уи шәлымха надкыл,
 Гәтыхак шамоу шәымцалан хара!..

Еиґахаз роуп изыцәмачу адгьыл,
 Еивагылаз – ирызхоит иара.

1983 ш.

АБЗИАБАРА АҚАЗШЬА

Схәычын сара, жәашықәса сыртан,–
 Бзиабарак ускан сыхны саман.
 Сара уи ацқәызба лааигәа стәан.
 Уи слыхәапшуан нас маза-аргама.

Сара сылацш – дахьцалак ицон,
 Икасымтоз иарбан уи ианылхәа.
 Ацарацәкыагъ – лара лзын исцон,–
 Сара уи шысзыцәгыоу лсырбарым хәа...

Ашьтахь, нас, ѿжәашықәса сыртан,–
 Даеазнык ицәырцит сгәысеанзамкәа,
 Цқәызбак – алакә далцызшәа дыцшзан...
 Саргы сықәхеит ари адгьыл самкуа.

Лара дхызбон азиас цаула,
 Лхылґы цакны шәтыла ицоу касыла.
 Схәыдазамызт саргы гәыла-цсыла,
 Сыказамызт насгы шлацкгы сылан

Уи лызхэыцра саман акөа сҕаршөны,
Ашьхакөацөҕкыа сырцысуан напыла.
Аха уи убасшөа даамысташөан.
Жөак сызхөомызт сара лаҕхыа сгылан...

Ашьтахь иззом... Оынөажөа сыртан,
Сҕынчыз цысшьон уи аганахыала.
Иабастаху шысхөоз уи ушьта,
Ғыцны иааит сыбзиабара хиаалан.

Сара соатцкыан, сдөықөлеит сацөыбналан,
Ацла сықөлон, азы схылон, сыоуан.
Амөа ду аҕ саатгылалон цшьшьаала, –
Ишҕахьантаз усқан сара сымөа?

Шьяуардынцас усқан исыхьзеит,
Сама идөықөлеит ажөан ахь ихалан.
Мшөан сышьтызхыз дарбан, дсымбазеит,
Лара лакөу, дарбанушь изхароу?

Абзиабара амра иалхыу мцан –
Уи – азөыр ахацөа рыгөқөа зблызоуп.
Знык иаакылсны уаман тынч ианца, –
Ус анакөха – раҕхьатөи иаоызоуп.

1983 ш.

СЫШЬХА

Ажөан иалоуп.
Сышьха ажөан иаласоуп,
Са схөыцрақөагь –
Хөдхатцоушөа уа иахоуп,
Иалырхызшөа,
Зегь иреиҕу аласа,
Ибыбышза сышьха уаҕа еилахөоуп.

Ажөан иалоуп, –
Уа иауеит ацшөымара,
Издзыкыло
Даөа шьхак сырба, еихау!
Уи сацацшуа
Санынатөо сымала,
Сгөы иснаҕоит:
Уаҕа амрагь иаҕа ихаауп.

Аха зынгы,
Иамамшөа аатгылахақ,
Цстхөак аацөырцны,
Уи иахысны, нас ицоит...
Цхөызба ссирзак
Уапа еиқөацөак дылахөа, –
Цсыуак сышьха
Дахыҕошөа са избоит.

1983 ш.

БАРА СБЫЦУП

Бара сбыцуп сыказына,
 Бара, сымра хаара.
 Сара ашөткөа раха сывам,
 Ицшзазаргы даара.

Бара сбыцуп хөыцрак сывам,—
 Уи хьантоуп, еидароуп.
 Сацахама, сацапсыма,—
 Знык исывымбдаруеи?

Бахьцалакгы бара сбыцуп,
 Сынхахьоума схала?
 Бара быбзиабара көицуп,
 Са сбылуеит уи ала.

Изурызеи, исхөарызеи,
 Ас ианба, ианбанза?
 Бара былахь сахьанызоуп
 Сынзырхаз иахьанза.

Сара ашөткөа раха сывам,
 Ицшзазаргы даара!
 Сара сбыцуп, сыказына,
 Бара, сымра хаара!

1983 ш.

БЗИАБАРАЗААП

Бзиабаразаап ашөақөа зхылцыз,
 Бзиабаразаап изырлашо амза.
 Адгьыл ацантө азыхь хөычы игөылцыз,—
 Уи закөызеи, нас, бзиабарамзар?!

Бзиабаразаап абри амра ххаччо,
 Ашьыжь ххышөаф иааины изыргыло.
 Көицны макьана, ицөыркьаз амачоуп,
 Арпыс абахчаф ацхөызба дицылоит.

Бзиабаразаап гөырғьарас икоу,
 Бзиабаразаап гөакрасгы икоу.
 Уи уажөыцөкьа сышьтнахуеит, ацсыкоуп
 Шысхөо соагылоит, сыкоуп сахьыкоу.

Бзиабаразаап...бзиабаразаап,
 Шөыгөнахак анызцаз ажөытөра ахафьы.
 Ахацөа аблит абзиабара амца,
 Избанзар, ацшза дхөахьчап хөа иафьын.

Бзиабаразаап... ашөткөа зырөыхаз,
 Ахаан еицамкуа ацшзара зшаз.
 Уи акөхап ускан Сасыркөагы ихуаз,
 Ажөан аецөа кыдцаа изыргаз.

Сылапш атзы иадуп,
 Атзы еикәнардоит.
 Сани саби аарла,
 абри атзы иалцын,
 Рлабашьякәа рыцарс,
 иаагылазшәа збоит.

1984 ш.

АЛА

Ла дук иахәапшуан
 шьоук еизаны,–
 Ацәыргақәцаә иқан
 урт рацәаны.
 Уи асаса италон
 Хымғада чахык,
 Ацқәагь хырцацъан
 ицхар атахын.
 Ақшәма иазәитыр–
 ацыхәа аршәшәон,
 Уи ақшзара
 избалак ацәшәон.
 Уи еиқәа-самсалын,
 ақышә гьалгьало,
 Иатахын иҳажәлар
 аха ишәалон.

Алымхәкәа кьацәын,
 апынцагьы хшәаан.
 Уи алацәгьа иакәшеит
 асасцәа азаан.
 Абас иахьыказ азын
 уи ала,
 Ақшәма ахамта
 ианаршьеит абра.

1984 ш.

СГИТАРА

Зны иаатгылоит, зны итрысуеит,
 Икоуцәуоит иазәыкушәа.
 Арахәыцқәа абжьы рхылцуеит
 Сара сгәатца иаәакушәа.

ӘААНЫБЗИАЛА!

Уааи, уааи зынза иеыцу,
 Ашықәс еыц уоуп ҳаззыңшу!
 Избан акәзар, уа ҳануцу,
 Гәыргьарами хгәы иташу.

Ацарафы – ҳақҳагылоуп,
 Ҳара ҳжиуеит, ма ҳаққоит.
 Ҳара ҳшыкоу гёйла-қсылоуп,
 Насық дула қҳақа ҳцоит.

Мақәахәык атрактор иамцит,
 Иуадаоу усзам уи.
 Уимоу ажәоан ақҳа ҳҳамцит,
 Еицуп амзеи ауаои.

Аңыр ақшаараф ҳаихымцоуп,
 Ашәыр иалқаршәоит агәағь,
 Аблаф икоу ҳбаҳча фыцоуп,
 Ҳқәаца, икаҳцаз анахь...

Уааи, уааи зынза ифыцу
 Ашықәс фыц уоуп ҳаззыпшу!
 Избан акәзар, уа ҳануцу,
 Гәырғарами ҳгәы иқашу!

Ҳашта иқәын ашъыжь ажә хьаны,
 Иацарқало иацын уи ақа.
 Аиҳәәф инаган иахьаныз,—
 Аҳарданыжь иалцуан ацхарпа.

Шьынкак өеижьза нақ аутра ихын,
 Уи аракуа иаман ахра кны.
 Уахантәарак амра ду тәахын,
 Уажә инықәтәеит ашъақәа рхақны.

Ашқәф – ашъыжь алабжыш тақсан,
 Птацкгы хымызт иахьа уақа хыхь.
 Леирыз лыман ашта дтыцит сан,—
 Ихшәашәаза уи илтон азыхь.

1985 ш.

АҚОШЪТАМОАНГАҚ ИӘЫ

Уи әеабаа иаман ақьабаа,
 Ҳашъылаҳьан, ахарантә иаабон.
 Аныкәашәа иацнақон, игәаар,
 Абжъаақны ишцац, иқон, иқон.

Абға иқәын артмақ еицарпапа,
 Асалам шәкәы иазықшын ауаа,
 Ҳа ҳабақәа шьала ироғыз рақәын,
 Дгьыл харак ақынтәи урт аауан.

Қны-цықҳьаза уи әеы аангылон,
 Аха ақшәма днацақьон иара.

Хдошьтамғангао хабла дызхыңшылом,–
Харак иду ңахшьон уи хара.

Уи аеабаа иаман аңабаа,
Моак ианын, инымцөазоз ес-ены.
Ех, уи ыыцшышәк акухарын ианааз,
Иахья уал-дук иаман ихәәены.

Иахьяхбалак хнеины хәдеизалон,
Ахы иоахан иаахәаңшуан иаргы.
– Сағашәымцан! – ахәон усқан блала,
– Уағахәазом! – хгәы иахәон харгы.

Аха әнеак, адәеиужь сныкәыңшызар,–
Аеы кажьуп. Алаҳәа ахоуп...
Иазышьтымхуаз ашәкәы
шьтнахт сыңсымзар,–
Саб дыштахааз акухарын иахәоз.

1985 ш.

ИИАСЫЗ АУАҢЫ ИМОНОЛОГ

Ауаңра сыман,–
саңсуарагь сылан
Сахышьтаз смааңшыцызт
знык сцәырҳаны.

Аха исцәымғын
сыла иаахгылар,–
Аңара мышгагас
измаз ирҳаны.

Исхыччон ачарағ
шәкыла иахьыршәоз,
Иахьыркьоз, иахьырфоз,
иахьыргоз еивас.
Аңара иазрыңхам–
дычкәынхар ахылшоз,
Анцәа ихәтыңан
иахьыказ абас–

...Ашьтахь – саацәыркьейт:
«исыхы, сыңсыма?»
Аңарагь леикәаҳайт
уа ирҳаны
Уиийжәтеи сгәакуейт,–
ауаңрагь сымам,
Сахыцәоу уажәы-уажә
сааңшуейт сцәырҳаны.
1985 ш.

АГӘЫРАЗРА

Угәы разызааит, соыза, есымша,
Угәы разызааит сашта уа уаңтало!

Угәыразра, нас зегы ирызша:
Адәы иқәу, ажәеан иацәа иалоу.

Агәыразра, – хамтам, кашәарахым, –
Иузаахәаран икам ахә шәаны.
Угәы разызар, дара ашәарахгы
Шьяфак нак ицом иуцәшәаны.

Угәы разызар, – уқәгыл адгьыл-хақәра –
Ахәарақәа иалцып уи азыхь.
Ауаатәыюса ирымаз, нас уи ахра –
Уаҳа азәгы духәом уи ахыхь.

Згәы разыцәкьам уара умқан ииуеи,
Угәы разызар – суқәоит ак қаца:
Дәәа цытк исыт Алыкьсеи Иуеи,
Дәәа цытрак рыңсы сызтаца!

1985 ш.

АҚАРҚАЛЫҚҚӘА

Ақарқалыққәа ахра руеит,
Сыжәәа иқәтәоуп, сашта итоуп.
Ақарқалыққәа қырқыруеит, –
Сара сзыхьяә азы стоит.

Ақаңшь, аецәа сқәару,
Играққөынза, ипшзаза,
Дәәазныкгы шәызбару,
Сзыхь ахықәан ас шыжьза?

Ақарқалыққәа қырқыруеит,
Ақсынтәыла ахра руеит,
Рымцәыжәәқәа қағаза,
Сара рахра сағазам.

Ашәт иагәылатәоит инеи,
Иәфәхәмаруаит ашәәхә,
Икакақхоит адунеи, –
Ишқастаху иашәахар!

Тәамәаху рымазам қара,
Ахра иамоуп ихцаны,
Ах, ишқастахыз сара,
Бгәы иалазар гәлацаны.

Ақарқалыққәа қырқыруеит,
Арахь икоуп, икоуп нак.
Ақарқалыққәа қырқыруеит, –
Аха ахра рымоуп енак.

Ақарқалыққәа қырқыруеит,
Ақсынтәыла ахра руеит,

Рымцәажәоакәа цаҕаза–
Сара рахра саҕазам!

1985 ш.

– Угәы бзиоума? – сиазцааит азәы.
– Ицәгьам, ибзиоуп! – ҕааититт иара.
– Ишцәубеи ақәа, илеиз иацы?
– Ицәгьам, ибзиоуп! – ҕааититт иара.
– Шәзыхқәа хьшәашәахап? – сиазцааит сара.
– Ицәгьам, ибзиоуп! – ҕааититт иара.
– Амхқәа зеипшроузеи? – сиазцааит еитә.
– Ицәгьам, ибзиоуп! – ҕааититт еитә...
Анцәа хрыцхашья,
Унхазар уара,–
Зака имариоузеи
Зегь рыху ашьара!

1986 ш.

АҔСЛЫШ

АҔслыш каҕаит, адыд асын,–
Ғымт ицәуон са схәычра.

Ус ианыкоу, ирхәоит, цасым,
Уи рыцхашьян, аршьышьра.

Абгьы шлақәа хәырбгьыцушәа,
Амахә хышқәа ирәаҕсан.
Избон аҕссара даҕушәа
Аҕслаш амцан дгылан сан.

Уи акаҕашьеи аҕсышьеи,
Са срызхәыцуан уа стәаны...
Ажәеинраала каршәыз цьысшьеит,
Ари аштаҕ ипжәаны.

1986 ш. Москва.

Ҷашта ду аҕ
Ғык кьыркьырит,–
Ҷаргьы Ҷаацкьеит
Шарҕазы.
Нас – иаадырит,
Нас – иаадырит,
Уи гәаҕеиуан
Аҕазы.
Ангьы башам,
Ғы уарханым,

АШӘТҚӘА РҒОУРЫХ

Иага ипшазаргь,
идыр, ашәтқәа
гьамадоуп,
Инцәахшоу
гҕәызбак
урт лызкымзар...
Ашәт, ааизаргь,
бзиабарак
иамадоуп,
Уимоу, ашәтқәа
уи иахылцт,
сыңсымзар.

1986 ш.

СЫМШЫН

Тынч амшын шәхыңшыло шәгылоуп,
ацәқәырқәқәа шәырпылоит,
Амра ауп шәара шәзызхәыцуа,
амш ауп шәзызхәыцуа,
Сара баша ус сызгылом,–
схәы-сжыы ааилагылоит,
Уи исгәйднацоит сара
ихәшәыркны ахыцқәа.

Тынч амшын шәхыңшыло шәгылоуп,
ацәқәырқәқәа шәырпылоит,
Иара кәандоуп – убри ауп
цъашьатәыс ишәымоу,
Сара усазцаар, даеакуп
сгәаца тазмыргыло:
Ртәыла ныжьны сыжелар цон,
рееилахәаны шәыла.

Тынч амшын шәхыңшыло шәгылоуп,
ацәқәырқәқәа шәырпылоит,
Уи еиышәыссар шәтаһуп,
шәталаны гәышпыла...
Сабацәа ахьцәыуоз збоит,
рылабжыш еицылон,

Нас имшынха еилацеит,
акы иазынкылом.

Уи иакит ашәы аңштәы,
цәгәала ицаауп агәама,
Аңныш тасуеит абжыы рго,–
даеак халоит иамдо...
Амшын, цсшьароуп шәара шәзы–
уи лашарак амам,
Уи сабацәа рцәыуаз ауп,
убри ауп изкәандоу.

1986 ш.

АШАНА

Асахьаҥыҥы дтәан ишәыга иман,
 Азәгы дибазомызт икәша-мыкәша.
 Асахьаҥыҥы игәыраз дшәахәаоуп?–
 Дгылан уажәы уаҕа ашыжь икәшан.

Асахьаҥыҥы ага уа дхыңшылон,
 Нас, иштыхны, ага – бгыц ианицон.
 Цәкәырҕа дук ирбеион қаңшыла,
 Амхаңырҕа рылаҕырз иаңизон.

Икалазеи, дшәозма уи табар хәа,
 Ас дказцазеи иблақәа цырцыруа?!
 Амра шоура дацагылан доарха,
 Иареи агеи тынч аус еицыруан.

Асабигы, аңслымз дылаҕало,
 Адгыл еиңш, игежьза ампыл нкылан,
 Ацәкәырҕ ашҕа дналгон ан лнапала,
 Амра ашә аҕ лара дылагылан.

О, зегы дрыхьзом асахьаҥыҥы,
 Азҕаб, аңкәын, ашәтыц, анасыҕда...
 Ашыац дылагылан, аха адҕыҥын,
 Зегь ихәыцра иалан, сара сыда.

Сгылан уаҕа, саргы схәыцра саман,
 Жәацы сгылан, нас – иацы, иацуха...
 Уа сыблақәа исдырбон ашана,–
 Сара сашьтан уи хдунеи ацыхәан.

1986 ш.

ИИАСЫЗ АСАХЬАҚӘА

Сышҕақәыңшыз, усқан,–
 Сьюны ахра схалон:
 Ажәан аҕы сықан,
 Аңыррагы снаалон.

Сымцәыжәақәа шкәакәан,
 Икан сзара тҕәыхаа,
 Ақәасаб шыамхакәын,
 Ианамуза, исыхәоз.

Са сахәы бырфынын,
 Сыблақәа цыбарамызт:
 Аоызагы дсыман,
 Сзымпсахуа цыарамзар.

«Дышҕассиру, дныхоуп!»–
 Анырхәозгы ықан.

П̄х̄а̄ка сымч сыхон,
Сыш̄па̄қы̄п̄шыз, ус̄кан...

Сыд̄г̄ыл г̄а̄дыскылоит,
Ах̄а̄ыц иеӣп̄ш, г̄а̄ыблыла.
Нас̄г̄ы мра касыла,
Ӣт̄асы̄х̄е̄х̄оит ст̄а̄ыла.

Ила̄х̄а̄ыр,– ирыц̄хауп,
С̄т̄а̄хмадахап ус̄кан.
О, сышы̄к̄ас̄к̄а, ш̄а̄сыц̄храа,
Иш̄а̄ырма̄риа сус̄к̄а!..

Сыш̄па̄қы̄п̄шыз ус̄кан,
С̄г̄а̄ы цыруан ахала.
Иц̄цакуан са сыш̄ка,
Аш̄ы̄ж̄ь амра п̄х̄ара.

Уи, избоит, иар̄е̄ыцуеит,
Ад̄г̄ыл, а̄п̄сабара...
Са сах̄т̄а̄оу, сарш̄ы̄цуеит,
Саг̄арх̄а̄ыцуеит даара...

1987 ш.

АПОЕТ ИИТ̄АХУ

Уи аз̄а̄ы иимбо
ибарц̄ ӣт̄ахуп,
Аз̄а̄ има̄ха̄ц̄г̄ы
иа̄харц̄ ӣт̄ахуп.
Уи ӣт̄ахуп
ӣх̄а̄рц̄ ӣфа̄ху,
Апоет ӯх̄а̄еит х̄а̄
зынза д̄ц̄а̄шьа̄х̄а̄уп.

Зны ш̄ьоӯкы зхыч̄о–
г̄а̄ыроас ӣка̄ит̄оит.
Зны ак ӣг̄рыхоит
д̄за̄ц̄а̄уп да̄а̄азны.
Зны еидара дук
да̄ц̄алан д̄цоит,
Зны – а̄п̄ыр̄п̄ы̄п̄х̄а̄
деик̄а̄уп дымцаны.

Апоет ипоетра
адаг̄,– дуа̄а̄уп,
Ц̄ьарак ак игуп.
ак ӣт̄ахуп.
Избанзар, избанзар,–
Уи ды̄п̄ша̄а̄а̄уп,
апоет д̄ц̄а̄ыргоуп.
Апоет д̄ц̄а̄ахуп.

Апхәызба дыгнахуеит
 иара ибызшәа,
 Иажәа хәра рҕагоуп,
 хәра хтыгоуп зынгы.
 Апоет ицәымгуп
 зынзак аҕызшәа,
 Амҗа җадара
 даҕоуп есқынгы.

Апоет– ашьауардын
 аблақәа ихоуп,
 Ихәыцрақәа шкәакәоуп,
 иныхәоуп, ицшьоуп.
 Аҕа димазаргь–
 дзаҕоу иара ихоуп,
 Икәшан инхаз зегь–
 иҗызцәоуп, иашьоуп.

Апоет ицсадгьыл
 игәыцахәхәа икуп,
 Уи ахьзи ажәлеи
 иҗуеит иара ишьала,
 Уи акәхап–
 Ацсадгьыл ахьз ҳаракуп,
 Дышәтыцны уи амцан–
 дпоетуп иаҕалаз!

1987 ш.

МЫШКАДА

Сыхәмаруа сышәдәықәыз,—
 сыцкәынра ааин, иаасыдгьылт,
 Баргьы быспылеит...
 бара иахьанза бцәахын.
 Сбыхәоит гәаныла:
 сбыхәоит; барамыжда, сгәыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цсҕазаарак са истахым!

Бзиабарала иқәцан ауп
 усқан са сыдгьыл,
 Ажәцыс хәыц сеипшны
 Ажәоан схаҕыруа схын...
 Сбыхәоит гәаныла:
 сбыхәоит, барамыжда, сгәыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цсҕазаарак са истахым!

Ашьтахь, сышнеиуаз,—
 схаҕарагь ааин, иаасыдгьылт,
 Ацсуа-ыҕы ҕастәеит,
 ибеиан, аиашаз, сымхы.
 Сбыхәоит иҕыцны:
 сбыхәоит, барамыжда, сгәыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цсҕазаарак са истахым!

Издыруан, са сыцлаә,
 цыс хэычык ааилон насыцла,
 Аха, иабакоу–
 сзықөымпшит знык уи ахы?
 Сбықөоит, иауазар,
 сбықөоит, знызацөык сгөыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цстазаарак са истахым!

Сзиаскәа неиуан...
 Сышларагь цөырцит исықөкны,
 Сыпхызны сымөасру,
 ицегь шөсыргөамцру уахык?..
 Сбықөоит, иауазар,
 сбықөоит знызацөык сгөыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цстазаарак са истахым!

Издыруеит сықөла,
 уалқөас исықөу-исықөым,
 Ага иаламлац
 сышьха зыхь ашьта хөыц схин...
 Сбықөоит, барамыжда,
 сбықөоит, знызацөык сгөыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цстазаарак са истахым!

Сгылоуп сеикөышла
 соыза– слабашья насыдкыл,

Сышөтгы абахчаә
 аарла инхынааит ахы.
 Исхөац еицасхөоит:
 сбықөоит, барамыжда, сгөыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цстазаарак са истахым!

Издыруан, са сыцлаә
 цыс хэычык ааилон насыцла,
 Аха, иабакоу–
 сзықөмыпшит знык уи ахы?
 Сбықөоит, иауазар,
 сбықөоит, знызацөык сгөыдкыл,
 Мышкада, уи ашьтахь,
 цстазаарак са истахым!

1987ш.

АҚӨА

Иахьяк ажөөан алабжышқөа
 азынкылом, икацсоит.
 Ацлаә ацьныш далацшызшөа,
 абгы шнеиуа, еикөацсоит.
 Ажөөан – хылпа зынза имацхеит,
 сара стөоуп исхацаны.
 Адыд акөын – ашөақы иатцхеит,

иҗалт ашьта нанцаны.

Ускан ажәәан агәы җсыехан,
иҗегь иацнацеит ақәа.
Нас иҗалон иқырбычхан,—
аҗлеи адгыыли рдақәа.

1988 ш., Москва.

ҒАГАЛАНТӘИ АХӘЫЛҒАЗ

Амхы иалагьежьюа иалоуп
Ари ахәылғаз уажәы.
Ағш ахышьтоу иадәырбалоит.
Алахь чашьза уа ажәык.

Адгыыл иҗалан, нахьхьынза,
Ус иаағьжит ауардын.
Сахьнагзон сара сьзхьымзас—
Амза шашаза иаркын.

Нахьхьы иалоуп, аахьхьы иалоуп,
Хәычгы дуггы амхы иҗоуп.
Ласы-ласс амцәышәгы халоит,—
Азна леиуеит, зегь акоуп.
Аҗла иқәлоит икаркаруа.

Рәырзышьтымхуа акәйтқәа.
Уацәы хғәыларағьы чароуп,
Ирхьымзондаз урҗ ақәа!

Ғкарапатла, кыла, кыла,
Ағхә еиқәырцоит амхағьы.
Ра дук амцан җынч игылан,
Абжыы нықәнацоит аеы.

Амши аҗхи идырктан,
Абғьы өеижьхан, икаҗсоит.
Ғсыуа җацхакағь агара
Ғсыуак лашәақәа қәнацоит!..

1988 ш. Москва.

АШЬХЫЦ

Ашьхыц суада ионахеит,
Ичыжьчыжьуа иакәшон.
Саргы уи иаҗи иахьеи,
Сахәағшуан илакәшьо.

Алашарахь хыла иҗон,—
Иажьон алашара.
Уи асаркьяғь ианнаҗон

Ашьта хэыц ашьала...

Мшэан, иахькаршэызгы уажэы,
Ҷыц апырра иашьтан...
Аапынразаап, аца шэтын,
Иқэлашауан ашта.

Ишэтын арха, хыхь – ахэы.
Адгьыл шэтын имоашьо.
Шэтума ашьхыц иаҶаху,
Ахақэитра иашьтоу?!

1989 ш.

Адыд-мацэыс аапкны,
Сашта, сгэара иқэлеит.
Ицон амца надыркны,
Ацла феи, адуқэеи.

Хазы – ҳарахэ ирыхьзеит,
Иаҳцэагеит ирыхан...
Ашышкамсқэа ус инхеит...
Акызатцэык рмышьит

1989 ш.

Ажэоан иалышэшэоит абгы,
Амра амч мацхеит.
ПҶак рыбжьоуп, избоит нахьхы,
Ари археи ашьхеи!

Ара сыкоуп са сазэны,
Даеа баҶчак сыцоуп,
Даеа хэыцрақэак схэаэны,
Сзымқэацо сыркырцоуп.

Ажэоан иалышэшэоит абгы,
Инаскэоит ақэыпшра.
Исыт, сышлара игэагы,–
Сычкэынраз ақэышра.

Шьта издыруеит, шьта избуп,–
Сара ашьха схалом
Ақсабара, убла схуп,–
Сныкэоит улыпхала.

Суғагылом знымзар-зны,
Снапы уапхьа соахоит.
Аха сқэыпшра иацэзаны,
Ак шынсыжьыыз уасхэоит.

Ак шынсыжьыыз са схазы,

Нахъхы, ацла пшзак амцан:
Еиқәуп, ицәом уа бзанцы,
Бзиабарак амца...

Ажәоан иалышәшәоит абгъы,
Амра амч мацхеит.
Пцтак рыбжьоуп, избоит нахъхы,
Ари археи ашьхеи.

1989 ш., Москва.

АЖӘЕИНРААЛА ДАПХЪОН...

Б. Ахмадулина илхъзынжылоуп.

Дрыпхъоит уи илфыз,
Дгылан асценаф,
Мацкгы иаацсазар калап лыбжь хәычы.
Сыхәра иргъозшәа збон Авиценна,
Хәшәыла, ажәала...
Дынталан сгәәфы.

Дрыпхъон уи илфыз,
Лыблақәа шьтыхны,
Лыхцәакәын – уажәы-уажә уақа итацсон.

Хлыман уи хрыпхны, хлыман уи ххыхны,
Лажәа теспыхәны
Сгәәфы еихапсон.

Лажәа – доуха-жәан,
Ижәоантәын, ишанан,
Схәыцраф цәашьушәа дтәон дмазаны.
Марина Цветаева, Ахматова Анна,
Рышәтқәа дырфәоушәа
Уи длағырзны.

Дрыпхъон уи илфыз,
Дхырхәон цақанза.
Дылнықәуан Высоцки, дылнықәуан Булат.
О, шәанацьалбеит, схацагә цахамзар, –
Шьта ари амца
Иалцыр калап!

Дрыпхъон уи илфыз,
Дапхъон ифыцыз,
Дрыпхъон икәицыз, ихыцыз иаха.
Аха машәыршәагә анарт иеыццышә,
Лгәашәаф ишгәакуаз
Лызгәамтәит иаха.

Уи иагәаурым, нас, –
Дацпыруеит лашәа,
Хыхә ауархалқәа сышьтырхит сарггы,

Аха, асада, – амрацѣкьягь хьшѣашѣан,
Адгьыл иацызго
Санымиац цьаргьы.

Дрыцхьон уи илоыз,
Дкараха дыцѣцуан,
Дацхьон уи цылеи шылеи иоыз.
Дтынчуп шытарнахыс, уал зацѣык лыцѣзам,
Сгѣакѣын иахьак уи
Дызмаз мацуоыс.

Дрыцхьон уи илоыз,
Дгылан асценаѣ,
Мацзак иаацсазар калап лыбжь хѣычы.
Сыхѣра иргѣозшѣа збон Авиценна
Хѣшѣыла, ажѣала...
Дынцалан сгѣаѣы.

1989 ш., Пицунда.

ААЦЫН

Аацынра амра зхысыз асыцса
сеицшуп сара.
Аацынтѣи гьамак ныцѣнацѣит сыбзаѣ,
иааин иара.
Ицѣтѣит цѣыкѣбарцѣак,

ицѣтѣит цѣыкѣбарцѣак
сара схы-сѣы.
Аацын ихнахын, ицоит, икѣаруеит
саштаѣ аеы.

Ажѣанаѣ иалоуп, ажѣанаѣ иалоуп,
хьшыцба хѣычык,
Итрысит акѣартгьы, – акѣцар зегь еидцалан
иавалт ачыкь.

Аацынра иалсны цаштахь иѣеиуеит
акѣукѣу абжьы.
Сыдгьыл хазынаѣ иахьак, икѣеикѣеиуа,
аацынра хшыын.

1989 ш.

Быблацѣа хазыноуп,
Ргѣыразра сыхнахуеит.
Иамургьы рхазыноуп
Дара сзырыцсахуа.

Аха бкьышѣкѣа, рыцѣа,
Цыстаарак рыздырзом.
Урт былуеит икѣицѣа,

Ибылзоит сырхымзар.

Аха са сдырхэыцуеит,
Быблақәа сеиларгоит.
Избазом иакәымтыр,
Быблақәа сахьнарго.

Аха бқышәқәа рхала,
Ага тынч ихушәа,
Иаацысгәышьоит аарла,
Чархәара ртахыушәа.

Аха быбла ссирқәа,
Абар са сеихырцәоит.
Абар сымәа хыркуа,
Схәышәара ахьдырцәо.

Шьта дызбом испыло,–
Имзакәа ибасхәап.
Бқышәқәа гәыдыскылоит,
Ба быблақәа рцасхәа.

1990 ш., Москва.

АДАҒАЗАРЫ – АҚӨА

Амра амшын-агәы ихшәалан,
Тынч анапыраз хнашьылон...
Ачныш сазыхзом ашәала,
Уи ркәабахьазаргы хшыла.
Адағазары салоуп,
Иасуеит Ақәантә ақшалас.

О, шәара оыңа шәыбжәара,
Сара исымам ақсшәара.
Иарбану ага зыргәақуа?
Иарбан сыжәлар зыргәақуа?
Адағазары – Ақәа,
Адағазары – Ақәа!

Адағазары – схәыцра,
Ақәа уеипшуп акала:
Ашьха иавоу ашыцра,
Амра кәанда, тагалан,
Аоада ажәоан иацәара,
Алада, ақкәынцәа рчара...

Дгылан аганаә ақхәызба,
Лыхцәы лықәтан икыларуа,
Лылабжышқәагь, ишызбоз,
Лыблаә ихыроон ақаруа,
Ажәоан! Сандәықәло аоныка,

Дсыцда уи ацшза Ацсныка!

О, шәара ыцъа шәыбжьара,
Сара исымам ацшьара!
Иарбану ага зыргәакуа,
Иарбану сыжәлар зыргәакуа?
Адапазары – Акәа,
Адапазары – Акәа!

1991 ш.

АЦӘҚӘЫРҚА

Ацәқәырқа амшын гәы ихәыцкьан,
ахцәы ақәпса, ибыбны,
Ифәхәатәха игәрымуа, ицкьо,
абан, иааиуеит иццакны.

Иажәлеит, нас ицкья-шәкья хыла
инталт, изт абжы зынза.

Уи иаңылт ахыкә шапылац –
цъара цәкьаракгы анзам...

Акызацәык збеит, аиашаз–
сара уи ацәқәырқағы:
Мазала, иаацәыркьан, икшаз.

нас – сыбналоит хәа иағыз.

1992 ш.

ПҘЫЗЛА

ПҘызла аҘхәызба дызбеит,
Дыссирын, уи дынцәахшан.
Сыңсымзар, ацых цахьейт,
Шамтоуп хәа схәаргы, имшац.

Ажәәан, абгызра зцақсаз,
Лара илхаршәын касны,
Ажәәан ду акәын дзыпқаз,
Адгьыл даған уи дсасны.

Лыблақәа мшынын, итбаан,
Урт сыхан рышка сыргон.
Хыхьынтә ацшзақәа лбаан,
Сганағ уаз-ашәак рхәон.

Ацшза лабжышла дкәабан,
Уи адунеиағ дцәахын.
Лыбла слабжышны саған,
Сыбла ихшәалар сҘахын.
Уа амаалықьцәа кәашон,

Тынч алабжышқәа рзакны,
Аңшза днасыпдан, избон,
Исхароу цыышьон сгәакны.

Сшьамхышлан слыхәарц сафын,
Уи дымгыларц хара.
Сашта итагъежьюан оеы,
Амца еикәын схәыштаара...

Амра сыпхыз хәыч иахан,
Сәыхеит. Уи наскъахъан.
Бара бнасыпдан иаха,—
Сара снасыпдоуп иахъа.

1992 ш.

АНЦӘА

Аңсны ахада В. Арзынба изкны

Ажәәан ихнаршәтит
атса қәаршаюушәа,
Алабжыш илхоит
Аңсны, хара хшьам.
Хара хтоурых зегъ
хызатәла июушәа,
Уи адакьақәа

ирықәшуп ашьа.
– Аңсны, уабакоу,
аңсуаа, шәынхама?–
Ишгац игәыпцәаган
ашьтыбыжьқәа гоит.
Ускан аңсыуак
Кремль аханаә,
– Хәакоуп! – хәа ғитит–
Хәакоуп, хәқәроит!
О, анцәа дыкоуп,
дыкоуп, иубама–
Сахәоит уи ихъзи
иуси лашарц!
Азәы – ажәәанаә
дыкоуп аргама,
Егы – адгылаә
дыкан дишарц.
Азәы – ажәәанаә
ирлашоит амра,
Егы – еизигеит
хашьцәа цыарак.
Азәы – дабашьуеит
хыхь ахарамра,
Егы – арака
ахра, атәра.
Илацәа хтызар
аңсуа изыпқазаап,

Икөшан иаагыларц
 иуеи иҗахи...
 Ргәтәфә иньцак
 ипыршәоит кавказаа
 Аурыс иабҗари
 аурыс ихи.
 О, убри ала
 дхысуеит ачархәа,
 Дхысуеит анацәа
 ргәы иарбаны.
 Иҗам иа изыхәа
 ажәәнаф җаркхәа,
 Дгылоуп дааизаргь
 ашьа дарганы.
 Аха...
 О, анцәа дыкоуп,
 дыкоуп, иубама,—
 Сахәоит уи ихъзи
 иуси лашарц!
 Азәы – ажәәнаф
 дыкоуп аргама,
 Егы – адгылаф
 дыкан дишарц.

1992 ш. Сентиабр.

Алабжыш афьцыкәкәоит сцәашы,
 Урт әкәиц еипш са сгәахы иҗафсоит.
 Аҗсуа җкәынцәа Гәыма азы иҗашын,
 Ак камлазшәа иара тынч ицоит.

Асабицәа хацәахеит лассы,
 Абҗар кны ианыхъчатәха Аҗсны.
 Хгәашәәф дгылеит ан илхаршә лкасы,
 Ажәәан дугы лхаршәын уи касны.

Ажәәан ашҗа лара лышәи цон,
 Пшатлакәушәа икәәуан хара.
 Аха арҗар баша уи дрыцәшәон
 Ари адгыл иалартәан дара.

Ари адгыл иалоуп дара рдац,
 (Аҗсны гәыраз, уи аҗсы җацо)
 Хәа хзакәу ақыртәа имбарц,
 Хәа хҗазшьа иагәыларшәуп мазак.

Уаҗа иалоуп ачхара, агәағ,
 Иашак алоуп, хәа хзашаз итәны.
 Баша уашьтоуп уара аҗсуа игәашә,
 Уара угәашә наунагза иаркны!

Анцәа ила Аңсынтәыла пшьоуп,
Ус анакәха, – сухәоит, еикәырха!
Җа хцәашы иафьцыкәкәо ашьоуп,
Уи ашьшыхәа дацбылуеит аға.

1992 ш.

Мыцзак аңсшьара иаргы иаҗахызшәа,
Сқыҗаә ахысра
ааихсыгыт зназы.
Саргы ашьшыхәа саахан ахыза,
Мацзак еитаскырц сызбеит са сыңсы.
Сылацәа җазаап,
Сналашәкәеит ацәа,
Саңхәа иаахәмарит амра ашәахәа...
Қафына иацәарак
Иагәылцуан ахацәа,
Рыңсы җаланы ицон икахәхәа.
Инеиуан урт амра арахәыцкәа ирыбжьалан,
Анацәа рыңхьон
Аонынза иназарц.
Урт дара рцеицәа рдыруан рыбжьала,
Аха иңыруеит хәа
Рмаҳацыт зынза...

Нас ауп, – сеиҗацкәеит,
Адгыл сакзамшәа,
Сашҗагә аакылжәеит,
Сашҗа шьабон...
Зынза имацзаргы
Аибашьра нцәазшәа,
Сара аңхызаә сраҳаҗны сынхоин.

1992 ш.

ИМҖА ДЫҚӘЫРЦОН...

ИмҖа дықәырцон арҗыс хазына,
Ашҗаә ахацәа тәан еикәышьшы.
Зны-зынла далшәон ан хыма-ңсыма, –
Илхәо мазоушәа имаңын лыбжьы:

«Ажәәан, ду сухәоит,
Адгыл ду, сухәоит
Ицыхәтәантәииз сыңкәын иңсра!»

ИмҖа дықәырцон, икәлацәа гылан,
АмҖа ду рыман уртгы уаха.
Амцаңшь ацралан ицон Аңсынтәыла,
Анацәа рашәа ңитәон аға.

« Ажәәан ду, суҳәоит,
Адгғыл ду, суҳәоит,
Ицыхәтәантәииз сычкәын иңсра!»

Имәа дықәырцеит ажәлар лабжышла,
Адгғыл дахьамоу иакуп ацәашьы.
Аха есышьыжь пхәысеиба хцәышлак,
Сара сарфыхоит игәыкуа лыбжыы:

« Ажәәан ду, суҳәоит
Адгғыл ду, суҳәоит,
Ицыхәтәантәииз сычкәын иңсра!

Март 25, 1993 ш.

Л. Топуризе илыхьзынаылоуп.

Ажәәан агәы иацалан,
Аңта уи цнакьеит,
Иаҭахызшәа шәыга еиқәала
Иашәырц.
Амаҭ абцъар иацхан,
Абцъар амца ҭкьеит...
Ашьа иларшәын
Ашәтыц.

1993 ш

Геннадии Карданов ихьзынаылоуп.

Амра еиңшыи иара иччапшь,
Кавказ деиңшыи уи хафыла.
Амзафа иабызоу иңымшь,
Дышпахәмаруаз Гене ыла!

Абацәа зегь хҭахәа ишьтан,
Анацәа дырцеи хазынан.
Ашҭақәа ирныртон ишьта,
Иеҭцшәомызт «Шәаха сымам».

Аха аибашьраф дышхамын,
Аҭа иаҭхьа дымцахон.
Аңсуаа аиашья дышхамоу,
Иақәымгәыгуаз агәра ргон.

Иақәымгәыгуаз рыбжыы ҭырцан,
Адунеи ду иахәеит нас:
«Аңсуа иқәихуеит ақыртцәа,
Шәахзыкала зегь иашьас!»

Идыдуан, иңжәон аханқәа,
Цәашьык ахраф иахзыңшыи.
Гәымсҭагы унапы узахамкуа,
Ахәарахәа ихьцт, ишыи.

Ускан ажәоан ецәак агхеит,
Ацыхқәагь ирыгхеит цыхк.
Генагь мацк даацсазар акәхап,—
Дыннакылеит аға ихы...

Ажәоан дацацшуеит Карданов
Дук мырцыкәа шоит ушьта...
Кабардоуп анышә дахьамоу,
Ицсы ныкәоит Гәымыста.

Ииуль, 1993 ш.

АИБАШЬОЫ ИШӘКӘЫ

Сан, бышцакоу, сгәыраз, са
бысхаштыз цыбышьан,
Зака цуазеи бхәаруеи, сыхабар бмахац.
Ашта стыцит ускан, август мза жәицшьаз,
Исышьақәаз сышьоуп, нас исхоуп исхац.

Аибашьра иснаҗеит ахәреи дәеа граки—
Аға хашта дықәнац, са суаоым, оҗахауп.
Иахья са сызқәитү — бцарки о-гранатки,
Смазарақәа иреиуоуп, икам уи еихау.

Нан, бымшәан, бымцәыуан, иахья
сыхәра шәартам
Уи сахәшьа исызәалхәеит, дпырны
сымац луеит.

Адгьыл ырхыцхыцуа ашьха ххалт ашамтаз,
Ғақхья, арха дуаә БМП былуеит.

Дцоит аға дыбналан, иабцар ажра итажыны,
Иеыззишьуа сеидру, уи Ацсны дааны.
Зны дсасын, дацшәыман, дцон
ара дытхацъны,
Ғаизыцшын иашьяк иеицш,
Ғаизыцшын еааны.

Уажә ахымца хажәцо хара хқәатца дыцоуп,
Ғара хдаци хҗашәи ыцихырц дафуп.
Сан, аиаша басхәап, ус каицом ахатца,
Ғарашәамызт, ирхәоз, шхамын, ихафы.

Сан, бымцәыуан, сбыхәоит, сбыхәоит
са сбызатәуп,
Бара бгәыхалалра сацхьяка сагоит.
Сқыта, сышьха ракәыз, сахәшьа
гәыраз лакәыз,—
Ацсынтәыла рыхьзуп,— урт сара исыхьчоит.

Ишатцэы-шатцэ ажэоан
 Алса моа афоуп.
 Хныха хэыч ахыкоу,
 Уашьтаз, утахызар...
 Хгэафоуп.

Азын хара хтабиа,
 Итанаршөт ахыза,
 Анча бгыцк афыцшөеит
 Ахьта ианашьы...
 Ахэрақэа злафархэоз
 Ацаха иафызан,
 Икацшьын.

1993 ш.

АНЧА – КЭЫНЧА

Анча-кэынча, анча дын,
 Анча дыкэын Чан Дадын.

Шьынца-кэынца шьынца бац,
 Анча ас иауны исымбац.

Ажэоан иалан анча цан,
 Анча икэтэан амра цан.

Анча икэтэаз кэарасак,
 Чынчак, иакараз расак.

Насгы дыкэтэан Чан Дадын,
 Анча-кэынча, анча дын...

Зны иаршөон, иархацон зны,
 Алакө еицшын уантө Ацсны.

1993 ш.

АН ИЛЗЫМХЭАЗ АЖӨА

Ибла хидөит уа ашьшьыхэа,
 Алым еицшыз соыза дшьуп.
 Дынцэахшаран зеггы рзыхэа,
 Уи саргы дысцэоуп, дысжьуп.

Адггыл кэуеит, икэуеит, игэакуеит,
 Хыхь ишьтыцуеит ахэажьы.
 Ацсынтэылан адггыл акэым,
 Амза еицарсагы хэашьын.

...Дышпазгари?.. Уи сахьзап,—
 Ицсадгылаф анышө дыкэуп.

Сшьа кәапеиушәа истап,
Ашьоура иахья иатыңуп.

Сшьа зулап Ткәарчалаз, Акәаз,
Тамшь, Аҗара ршьа зулап.
Ршьа зулап Ешыра игәәкуа–
Сара сеиңш зықыок калап.

Нас дызхылтыз лышка сцап,
Дышҗахазгы зны иззап.
Сшьамхышгылар лара лаңхья,
Икалазгы лхы азцап.

Лнапы схылшып ан гәыблыла,
Ус анакәха – шыҗа иазхап,–
Харак сыдушәа снагылап,
Ларгы лашҗа дааҗахап.

Льенылкылап, дшып, дыхьшәашәап,
Уи хьанҗазаргы иага.
Саргы ан илзымхәаз ажәа
Нас ажәыларахь сагап.

...Дышҗазгари?.. Уи сахьзап,–
Иңсадгылаә анышә дықәуп.
Сшьа кәапеиушәа истап,
Ашьоура иахья иатыңуп.

Ианвар 25, 1994 ш.

УРҗ РЫҖСҚӘА җАЛАР...

Аҗа дымәахьцит
абҗьарла Чаарқыҗка,
Иажәлеит атанкқәа,
иҗагьежьюа рцәа.
Кәтоли Чаарқыҗи
цәыцашәа икыдкьан,
Иңиәырц, иахицарц
Уи аҗацәа.

Схабла хәыц зызон,
еицьцуан, еицалон,
Иаҗрасуан, иацрасуан,
иңыркон ажыы.
Уи агәәфьцәкья
ахызацәкәа алан,
Аңсыцәкья ддыргылон
СУ-қәа рыбжыы.

Аха са сыжәлар
рымәа ианшәалаз,
Дтәицу, дышхаму
рбазма иахья?
Ирҗеит аҗакгы
қәтолаа рбызшәала,–
Ацәгеи абзиен
рхәаа былхьан.

Арқарцәа җаргон
 амцабз иагәылган,
 Амцаә назаза
 иблыз, ичыңыз.
 Схабла хәыч еиңшын,
 иччомызт агәилқәа,
 Алабжыш рықәтәеит
 иччарц ианағыз,

Амра гәәтеиуа
 рнышәынтра җычан,
 Ашыжь инықәиан,
 Бцас ицабеит.
 Аторчуақәа –
 Аишьцәа җыца
 Аосиақәа –
 аби аҗеи.

Агәаланзиа,
 Атапағәуа,
 Ачагәаақәа...
 Ирыман җоубак.
 Асақаниа,
 Агәуаа, ахыуаа,
 Рыштақәа ныжьны
 ихьамцит шыағак.

Урт Аңсынтәыла
 агәығрақәа рыцын,
 Ашла, асаби,
 аҗеи җынхеи.
 Баша, шыоурақәа
 ашыжь интыцын,
 Нас, хәылқазынза
 фырхацәан инхеит.

Амрагь иадыруан
 арқарцәа ргәала,
 Иқәцит ашышьықәа
 иҗыцза иңхарц...
 Избон ирҗахызшәа
 урт рыңсқәа җалар,
 Ғазныкгы, ғазныкгы
 абас иҗахарц..

Февраль 1, 1994 ш.

АНЦӘА, САҢОУМЦАН!

Анцәа, саҗоумцан,
 Анцәа, саҗоумцан,
 Аңсны иахықәшыз
 Ғаңкәынцәа ршьа.

Сызхөыз дахьысхөыз,
Сызшыыз дахьысшыыз,
Саргы иахьылоу
Җазхылцыз рказшыа.

Анцөа, саҗоумцан,
Анцөа, саҗоумцан,
Ажөоан иаҗаблыз
Ахөыцқөа рзы.
Имиц дахьымиз,
Ииз иахьизымҗаз,
Рыбао иахьашөуа
Ашьхаф асы.

Анцөа, саҗоумцан,
Анцөа, саҗоумцан,
Агәил ахьафамлаз
Аҗыс ахькашөаз.
Анцөа, саҗоумцан,
Анцөа, саҗоумцан
Асаби – ан
Лгөыхәпы ахьиешөаз.

Анцөа, саҗоумцан,
Анцөа, саҗоумцан,
Еснагь иахьацу
Аңсра – абзара.

Анцөа, саҗоумцан,
Анцөа, саҗоумцан,
Аха уи ада
Иңсуан Аңсынра.

1994 ш.

ЦЫПҖ УАЖӨААНЫ...

Цыпҗ уажөаанакөын, цыпҗ уажөааны,
Ашьхақөа гылан рызқөа хшөааны,
Урт ирхаҗөыуо ирхасуан аңша,
Җарт җ-Аңсынтөыла ыыңыара ишан,
Сыжөоангы маңын, сыдгылгы бжан,

Цыпҗ уажөаанакөын, цыпҗ уажөааны,
Азиас аеаҗөахт аңақөа цшөааны,
Иҗааит агьөоқөа, еималеит асы,
Арҗарцөа гылеит уа Гөымсҗазы,
Акөаз, Ешыраз, Аңсынразы.

Цыпҗ уажөаанакөын, цыпҗ уажөааны,
Җақан аиааира агьама баны,
Ускан җалгахьан җарт алақоакра,
Ускан ақөыңьма бғалахьан Гагра,
Ага ихылахьан җгөыҗрақөа рыңра.

Цыпх уажэаанакэын, цыпх уажэааны,
Ихалон сыпсадгьыл агэыраз пжэаны,
Зызшэа ацэцэахэа ирыкэтэон аиха,
Арқарцэа шпыла ианижэлос аға,
Шпыла иафалоз зрыжэхон иаха.

Цыпх уажэаанакэын, цыпх уажэааны
Са сыжэаахырқэа ирхаршэуп ишэны,
Исхаршэуп, исцаршэуп амра снарбом,
Исфаршэуп, исваршэуп, саргылом, сартэом,
Уақа старгьежьюа срымоуп, сыртоуп.

Цыпх уажэаанакэын, цыпх уажэааны,
«Шэнеибац хэа ғыртуан хашьха, хаоны,
Хабациа рыбао адгьыл ршьаны,
Ан лылабжышқэа, инеиуаз шыаны.
Хыхьынтэ ихазтаз хамра цшьаны.

Цыпх уажэаанакэын, цыпх уажэааны,
Хакан аиааира агьама баны,
Хдэықэлеит ипақшэарц хамыч еазнык,
Ашьхагы, агэарагы, аныхагы – азэны:
Иахгэыдыхэцэала ишьтаххит Ацсны.

Цыпх уажэаанакэын, цыпх уажэааны...

Март, 1994 ш.

*Апсадгьыл зхы ақөызтаз Көтолтэи арпыс,
Апсны Афырхаца И. Сицинаа ихзыноылоуп*

Ацсра ныкуон, уи еикэыцэо, имлашьуа,
Бызкаҕахан зеггы ирхынхалон.
Уи дагомызт ацшқа дыршьышьуа,—
Қэыцман акэын иара ишихалоз

Адгьыл рыцха агэы тзызо, итцысуан,
Зшьапы цқамыз аға далагылан,
Анцэа итыцае арқар гылан тоуба руан,
Рхы шақэырцо рыдгьыл Ацсынтэыла.

Ргэаца кылжэа хцеицэа нықэион адэафы,
Аға илымхае инаганы ражэа.
Ан дзықэгылаз ашьац абылра иафын,
Хашьха дуқэа ирықэыюуан хэрашэак.

Уцэа тынчыз, иузтатаз уара унышэ,
Сгэы сҕацэуеит иануеихархо хазқэа...
Ацсны иман азэ еырбагас, азэ аныс,
Ныс измаз роуп Ацсны еикэзырхазгьы...

Ацсынтэыла схы надысқан, исцабон
Хатэоан шыапқэа, хаштақэа ирпыртчыз...

Иахантэарак азиасқәа пхыз избон,
Иацынтэарак сылабжыш иахылцыз.

Ииуль, 1994 ш.

АҔСНАЗЫ АШӘА

Амра ғыц гылеит иахьа АҔсынтэыла,
Ҙашьхақәа рымҕан иныхәоуп иара.
Ҙашәақәа ғыцуп, хәыцуп зегьрыла,
Амәа ғыц иқәлеит иахьа АҔсынра.

Анасың умаз, анасың умаз,
Умәа ҫадара иакәырхыз ашәшьы!
Удгыл хазынаә ужәлар аҔшәымаз,
Иқәыуаз аҔсуа фырхацәа рыбжьы!

Амца мацәысуа җашта иантала,
Нхьци аахьци ҫагылан иҫшьеит.
Ашәтыц иаҫызаз арҕарцәа ршьала,
Ашәтыц иаҫызаз җаҕсадгыл рыхьчеит.

Анасың умаз, анасың умаз,
Умәа ҫадара иакәырхыз ашәшьы!
Удгыл хазынаә ужәлар аҔшәымаз,
Иқәыуаз аҔсуа фырхацәа рыбжьы.

Ахәрақәа рнахьып җтәыла ианылаз,
Амәақәа шытахьып изыз, иңеыз.
АҔсуа биракаә аҔсуа напыраз,
Амра иагәыцак назаза ианыз!

Анасың умаз, анасың умаз,
Умәа ҫадара иакәырхыз ашәшьы!
Удгыл хазынаә ужәлар аҔшәымаз,
Иқәыуаз аҔсуа фырхацәа рыбжьы!

1994 ш.

АБРИ ДААРА ДЫҔШЗОУП, РҔӘЕИТ

Абри даара дыҕшзоуп, рҔәеит,
Лоура-лсахьа – дназоуп, рҔәеит,
Сасык дуоур дылбап, рҔәеит,
Зынгы уаштагә лыҕссап, рҔәеит,
Зынгы иартак калцап, рҔәеит,
Ианеилахәло диалап, рҔәеит,
Амра халар – дааҕшып, рҔәеит,
Уаргы лымац уулап, рҔәеит,
Аха даара дыҕшзоуп, рҔәеит,
Ажәдан иалшәаз азә лоуп, рҔәеит.

Егы рацеак дубом рхэеит,
 Лаҕхья арҕар еырбом, рхэеит,
 Лажэеи луси разоуп, рхэеит
 Шэык ахшара лаазоит, рхэеит,
 Уоны-угэара лашоит рхэеит,
 Уаргы упыруа укэашоит, рхэеит,
 Дыцеом ихэлаз, ишаз, рхэеит,
 Насың имоуп дызгаз, рхэеит,
 Дугаҕхазар, – иумзан, рхэеит,
 Аха митэык дыңшзам, рхэеит.

Хшарак дхаур дхаазап, схэеит,
 Асас дааир – дызбап, схэеит,
 Хаоны-хгэара сыңссап, схэеит,
 Азыхь – ашыжь истап, схэеит,
 Сырахэ ааир – исхьап, схэеит
 Ахэра соур – иҕап, схэеит,
 Ацэҕа лзырхэар, – иззап, схэеит,
 Смаҕхап, схэеит, сдаҕхап, схэеит,
 Ма – нырцэыка снеихап схэеит,
 Ус сызшада? Мазоуп, схэеит,
 Аңшза дсымаз, дыңшзоуп, схэеит.

1994 ш.

АЛАХЭАҚЭА

Алахэақэа ажэоанаҕ еисуан,
 Ажэоан аҕан ахра еимакны.
 Иаҕахаз назаза уа иҕсуан,
 Нас ихалом ас ихаракны.

Алахэақэа ажэоанаҕ еинкьон
 Еибартэаауа аибашьра иаҕын.
 Аңша кэанда дара рхэыжэқэа кьо,
 Илеиоуеиуан ажэоан агэаҕы.

Зны еиҕасуан рыцқэа, еиларҕо,
 Зны шыаҕхыцла еибакуан дара.
 Абҕыц иамчуи ароаш ианаго,
 Иаҕын уака рымч акаҕсара.

Жэоан цауыла иалыкэкэон ашьа,
 Кэарма-кэарма адгыыл иахаҕсон.
 Абас иҕоуп ахра аказшьа,
 Ахразыхэа аибашьра иаҕсоу?

Ус иҕалеит аюбагы хланцы,
 Нас ихалан, еиҕаҕарц еазны...
 Абас аума, аума зегь анцы,
 Цака икаршэын алахэақэа цсны.

22.02.95 ш.

АЗЫБЛАРА РЕАҒАН...

Акырцх леиуан аҕхын,—
 Хара хҕөйрҕон қөоуп хәа.
 Хутраҕыхкәа өөжъхан,
 Иабылуан хцақәа.
 Харт шьюукгы хшырхыччоз,
 Зынза игазақөоуп хәа,
 Азыблара реаҕан
 Иааит агазақәа.

Иаан, инаххагылеит,
 Хөыюқәа рағәра нкылан.
 Ажөөан армацөысуан,
 Ирку аҕцаца.
 Уара уцәа уҕазызоит,
 Ускан, Аҕсынтөыла,
 Дусыр хәа уацөшөозар
 Акөхап агаза.

7.03.93 ш.

АРИ АШҒА

Ари ашҒа ду ззынхада,
 Иҕалода уи уацөы?

Иқөхарыма итынхадан,
 Ишҕагөнахау иҕацөыр!

Ари ашҒа аҕсшөа зхөода,
 Асас дааир хөылҕазы?
 Иаалырҕкан ахы ҕзырҕьода,
 Ғыц адө иқөлаз аҕа изы?

Ачара ду зыркөашода,
 Ирмацөысуа, ирдыдуа?
 Сызкөыхшода, сзыхкьашода,
 Асабицөа рыда уа?

Ари ашҒа гөыла иҕалан,
 Иқөзтөода лаҕырзык?
 Иахбарыма шьац мацаран,
 Аха уаанза аума цып.

Ари ашҒа ҕаацөара ыкан,
 Икан аҕшөма, аҕацөа.
 Аҕа дхьцит нас Аҕсныка,—
 Аха днымхазеит рацөак.

Аҕа иҕылеит уа ҕаацөала,
 Ршьамхы нарсны, ҕоуба уны...
 Инхеит, ускан уи ахала,
 Аҕа изымгазеит аоны...

Ари ашта ду ззынхода,
Италода уи уацэы?
Иқэхарыма итынхадан,
Ишпагэнахау итацэыр!

1.06.95 ш.

АПХЫЗ АҒЫ ИШЫКОУ...

Ихиаало, исхыкэшо
Ашьацрағ инықәиоит абғыцқәа,
Ашьхақәа гылан
Руапа шкәакәақәа кны.
Срылоуп инымцәо,
Иҕыцу, илакәу ақхызқәа
Аецәа срылоуп,
Амза кнахауп схақны.

Агаға иакәшан
Иҕыцза иаагылеит ашыцра,
Азыхьқәа аччақәа
Адгғыл иаагәылцит еиҕа.
Хтәылағ инцәахит,
Назаза инцәахит ашьыцра,—
Ақсуа дыроагғых
Асас бзиацәа иҕан.

Ихиаало, исхыкәшо
Ашьацрағ инықәиоит абғыцқәа,
Хадгғыл иеиөырбоит
Ажәәан ацәақшь қацаны.
Срылоуп сышрылац
Инымцәо, илакәу ақхызқәа,—
Ақхызәғ ишықоу
Знык исшәырбаруеи Ақсны!

22.05.95 ш.

АШЫҚӘС ААМҒАҚӘА

Ашьха снықәыңшит,—
уақа Зынран,
Ашьхақәа сыла
ихкәан ицырцыруа.

Арха снықәыңшит
уа Аапынран,—
Ацәагәәо ашьыжь
иҕеикхәан ацыруа.

Ага снықәыңшит,—
уақа Пхынран,

Ажәәан абылуан
амра нацралан.

Хыхьынтә сыңшызар,–
цака – Аңсынран,
Аха уажәыцәкә–
уака Ҙагалан.

1.06.95 ш.

Хшыюла иулшоит
ашәтқәа урхыргы,
Уи зны икәымшәышәуп,
зныхгы имцоуп...
Хшыюла иулшоит
хдунеи ааурхәыргы,–
Уахь уназмышьтуа
аламыс ауп.

3.06.95 ш.

АКЪАНЦЪА

Акьянцъа ицәкаҳаит Хьымца,
Акьыжыхәа дцәыуо дцоит.
– О, акымзарак амыхъзеит,–
Уи акаҳашья ацоит.

5.06.95 ш.

АИБАШЬОЫ ДХЫНХӘИТ АОНЫКА...

Аибашьоы дхынхәит аоныка,
Икын абцъар, нас аацәак.
Аибашьра даркаран дыкан,
Инымцшуазаргы уи рацәак.

– Сыцкәын! – ҫылтит ан дидылан,
Лцәзацә икәшара даҫын.
Зны дшьаны, длабжышны дилан,
Зны дмырхәаган игәәы.

Аибашьоы дхынхәит ашамтаз,
Иахшәеит амрагы акасы.
Бжьыкгы гомызт цъара цшамзар,
Уиггы кәандан, иласын.

Идеизалеит иуа, иқәла,–
 Рылабжышаә рычча хын.
 Аха арҕыс дыцәеит днықәиан,
 Урт ирымцақан чахык.

1995 ш.

Ө-хәаак рыда амам аламыс,
 Изыргы знык ауп, иааиргы зноуп.
 Аламыс иоузом уи зус аламыз,
 Измамгы изаахәом, изкажьюам измоу.

5.06.95 ш.

Арра ус далган
 Арҕыс даауан,
 Дгәыдыркылон, иңылан.
 Ал-ду иагәылтцәраа
 Амцәышәгы лбаауан,
 Цәахә хәычык иаман инкылан.

Зны-зынла иәыжуан
 Нак ауардын,
 Дацахәхәо дацын иапызаз,
 Ацла ду иалшәан
 Икаҳаит, иартын,
 Цсыуа цәак,– куицын изоызаз.

Азышьтра иафызшәа
 Рқышәқәа тланы,
 Ихыбын ара-цла каканла.
 Амза хәыч қәыпшза
 Ажәәан иахшьын
 Уи аекыднацеит ганла.

Ашымхәә ацаргы
 Рыбла таауан,
 Шьта хәылқазын. Иңхьарылон.
 Арра-ус далган
 Арҕыс даауан
 Дгәыднакылон, иңылан.

25.7.95 ш.

АМПЫЛ

Иасуеит шыапыла,
 Иасуеит напыла,

Аштаѣ, ахауаѣ
Иасуеит инкылан.

Иџоит, ишьтыџоит,
Ампыл ахала,
Аха издыруеит, –
Уи ак ахарам.

Иашьтоуп жѣаоыла, –
Икарџо шаноуп.
Са саџашьыуеит.
Ачхара иамоу.

5010.95 ш.

МАКЪАНАГЪ УШӘАРҘОУП...

Макъанагъы ушәарҘоуп, Аҗсны, –
Уаҗа есышьыжь дмақаруеит.
Ашхам ҳақәитәоит зны,
Зныхгъы ҳразқала дыхәмаруеит.
Макъанагъ ушәарҘоуп, Аҗсны,
Ушқа аҗтақәа пхәрцоит.
Азәы уиҗиуазтгъы иацы,
Оыҗья иахья урҗилароуп.

Макъанагъ уҗеицәа рәахәы,
Иаҗылоит, ишызбо лабала.
Пыҗоыкгъы уҗхарҗ иаѣуп
Амаҗ кны унапала.
Макъанагъ ушәарҘоуп Аҗсны,
Сылоуп агәам мақәахәара.
Иисус иеиҗш аҗьар уанҗаны,
Сгәы уадчаҗалоуп жьахәала.
Макъанагъ ашхам цәқәырҗоит, –
Ғазхылҗыз дамыхәеит ихала.
Шьоук иртәым азыхәан иқәҗоит,
Шьоук иртәу – аҗыҗхьгъы рзалам.
Макъанагъ ушәарҘоуп, Аҗсны, –
Цқьа еихалашом сымза.
О, ак аншәарҗам аены,
Ускангъы ушәарҘоуп, сыҗсымзар.
Зегъы урҗахьҗәкьоуп җаны,
Мшәан, икоуҗеи, урҗахымкәа?
Зегъы урҗахьҗәкьоуп, Аҗсны,
Аха – җсыуак дахымкәа.

9.11.95 ш.

БААИ, ҒАБНАЛАП

Бааи, Ғабналап,
Нак Ғабналап,

Уао дахьыкам
Хцап зынза!
Ашьха ххалап,
Арха хталап,
Бара бцөымзас,
Са сымзас,

Бааи, хабналап,
Нак хабналап.
Абна халаз
Лапшы зхым.
Зыхь бызшөала,
Цыс ашөала
Ха хаицөажөалар
Стахын.

Абнае ахра,
Амоае ахра,
Харт ихамаз
Хахьцалак.
Уака псахрам,
Уака гөаграм,
Уака
Иалакоуп алакө.

Хамазажөа,
Ароаш хьшөашөа,

Уа иаргаман
Иқөнацап.
Сгөатца иакөшөан,
Рдөынак ашөа,
Сыкөа шөтыцны
Итанапсап.

Алым өацкьап,
Амоагь ацкьап,
Аштөа
Иашьталап аеы.
Алахө ацкөа,
Ажөан ацкөап,
Иқөтөоуп
Аць ду ахаөы.

Уака ацьныш,
Дашьтоуп ачныш,
Зызлан
Хзиас хөычы дтоуп.
Ицөоуп ашьыжь,
Ицөоуп ашьыжь,
Ацөа зырхааз
Көацсатоуп.

Бааи, хабналап,
Нак хабналап.

Ага хақәыз,
Амра ҳдәыз.
Са сзыркәины,
Ацых салаз,
Амра ацыпхь
Ба ибыхцәыз!

Бааи, ҳабналап,
Нак ҳабналап.
Ҳашьтахь икоу
Ҳамгуроап.
Мцәыжәоак ала,
Ажәоан ҳалаз,
Ҳгәатцагь
Амра аицш ицхап...

Абнаә ахра,
Амоәә ахра,
Ҳарт ихамаз
Ҳахьцалак.
Уака цсахрам,
Уака гәакрам,
Уака –
Иалакоуп алакә.

1996 ш.

СХЪАА

Мшәан, иарбану
Сара хъаас исымам,
Бгъыцк афшәаргы хъаауап сара сзы?!
Баша сцозаргь
Ашъац иатцәа сылан,
Ма еимаҳан
Цака итәоз асы.

Ма хъшьыцбак
Аҳауа иалахазшәа.
Цыск агәылпаа
Уахьынтәи ианцо.
Избоит ускан
Сыжәоан еибахазшәа
Адгьыл тата
Шәытак шаннацо.

Мшәан, иарбану
Сара хъаас исымам,
Абырг, ақәла,
Сқәатца ицоу сзыхь...
Зегьы срышьтоуп,
Сыюуа хыма-цсыма,
Сара сзын
Ихъаауп дара рхыхь.

Мшəан, иарбану?
 Иарбан? Ацсуа чара,
 Пцсуа цасла –
 Амахəра хазы!
 Таца бзиаак
 Еихышəашəо лзара,
 Пцатхь еицарсак –
 Хəоык ацаца рзы...

Мшəан, иарбану
 Сара хьаас исымам,
 Икалап уи
 Сыманац сымтəар.
 Цыпцх сызхымцоз
 Сынтəа саццысыма,
 Цыпцх сызцысуаз
 Сахьыцоу сынтəа?

Бзынцы стьцуам
 Сара стцаскəа рхəаа,
 Анцаа, сухəоит,
 Сгəаҗала уаацшны!
 Са сацалоит
 Зеггы-зеггы шəхьаа,
 Аха хьаак
 Амамыз Ацсны!

1996 ш.

АЦЦЫШӨ

Ссахəы – аццышə ауп изоызоу,
 Сыччапшь – аццышə ахаҗа.
 Уимоу – аццышə ауп изоызоу
 Исхəо ашəа ахапа.
 Аццышə тата сылагылоуп,
 Аццышə саҗəхəоит, икацсоит.
 Сара аццышə сыоуа сылоуп.
 Ага иқəлан иара цоит.

Схəыцра, сыкəра... иблуп рызегь,
 Ицоит сыццышə аезаны...
 Ус калеит, изыззарызеи,
 Бансыцралоз бымцаны.

1996 ш.

ШАРҢАЗЫК

Шарҗаз акəын,
 Сымшаҗазо пхызла,
 Сара исыкəкны
 ахысбыжькəа гон.
 Ацсреи сареи
 хайкəыргон напхыцла,

Са суафын,
 ахысбыжықәа срыцәшәон.
 Са суафын,
 Уи сыжәәан ажәымтыәха,
 Кырцх мацаран
 ахқәа ағышәшәон.
 Ашәтқәа каршәын,
 ирхәыз ахәылбыәха,
 Уртгыи шәтын
 ахысбыжықәа ирыцәшәон.
 Шарқаз акәын,
 абаагәара дкыдлон,
 Азынцъырқәа
 дшыркыз деимырхха,
 Ахақәитрахь
 Спартак амоа дықәлон,
 Ахәақәа хәа.
 Аңыр цынтца рхан.
 Сара сҕахны
 агәашә садәахәалан,
 Абрыскыыл уи
 дахан ирцысуан.
 Азынцъырқәа цикон
 рцыск ахәала,
 Аха цыск
 аацәырқьан еицнашыуан.
 Шарқаз акәын
 Бардодим дыцкәынзан,

Сақхәа дгылан
 уи тоуба имузеит...
 Дшьауардынны
 дааит уи сышьақынза,
 Ашьтахь длакәны
 анцәа ишка дцеит.
 Шарқаз акәын,
 Са сырқьон аңхызқәа:
 Азә дырхәызаап,
 сицалан дсызгом.
 Адәы шшапарәф
 даәазә иңсы ихыцуан,
 Аха «Шәнеибац»
 нақ харантә игон.
 Даәа хацак
 даваиан аз-қьиа.
 Иаҕахын уи
 ихәра иаәаҕәар.
 Абцъар иқәкын
 Мушьни Ахәарцкиа,
 Иагъагзамызт,
 уи ашәыра ҕәарц.
 Шарқаз акәын,
 сара сгәацағара,
 Зыхь қапшыума?—
 Ашьа кылс ицон.
 Сара сбылуан
 скаршәызшәа Сахара,

Уа ицырцыруа
 ақслымзқәа оғаңсон.
 Сахынаңшлак,
 тымитышаз, тшәарраз,
 Уақа хдеицәа
 рыбаққәа таңсан.
 Даргыы саңхьа
 ицәырцуан лаңшцашәаран,
 Хәыңы-хәыңла
 урт еизылгон сан.
 Аибашьрацәкьа
 салагылоуп пхызла,
 Иашьтоуп рота,
 ротала сыршьырц.
 Иаәуп са
 сахьгылоу сыңашьыцра,
 Ишңартаху
 сыжәәан ду хәашьыр.
 Дцеит ақыртуа
 Сара сыла дхызлан,
 Жьымдырк уаҳа
 иамам Аңсынра!
 Аха дцәырцуеит
 шарқазыла, пхызла,
 Иара дшыкоу
 схамыштларц сара.

1996 ш.

СЫҢШЫН...

Сыңшын. Быкамьызт бара,
 Амра талеит, амза ччон.
 Ецәақәак наскьа, хара,
 Ацәы сылацо, сдырңьон.

Азәы – бара бакәын,
 Егы – сара сакәын.
 Ацых хыза ҳақәын,
 Барей сарей ҳлакәын.

Сгәыґра сықәтәон қәаршаңны,
 Уи ақәала са сбаазан.
 Хтәан ҳнапқәа еикәыршаны,
 Амаалыққәа реиңш быңшзан.

Ацых – бара бакәын,
 Егы – сара сакәын.
 Ацых хыза ҳақәын,
 Барей сарей ҳлакәын.

Ишеит, ус, ҳаштәаз азәны,
 Амра цәырцуан аезаны...
 Исгәалашәом знымзар-зны
 Абаскак ҳара ҳаиңны!

Ацых – бара бакэын,
Егы – сара сакэын.
Ацых хыза ҳақэын,
Барей сарей ҳлакэын.

1996 ш.

АИБАШЬОЫ ИАШӘА

Шәты-какачла Ақсынтэыла қәцоуп,
Сыдгыл пшэымас дамоуп уи ақа.
Сахэоит, арпыс, уара, ақха ицо,
Тынч ицэырга ашәа ахапа.

Пхьақа хнеилап
Хажәоахыр еибытан,
Хлеишәа дақамшьыцыр
Калазом ақа.
Сыхаара, сымра,
Исзыпшу ақытан,
Пхызла ба сышбыцыз
Исыршеит иаха.

Амца ҳалан, ақсуара былуан,
Сдақәа роуп изтысуаз Гэымыста.
Хәычла-дуггы гылан тоуба руан...
Сара ускан схэын, ашоура стан.

Амца ижәдан дықәахцеит аға,
Сани саби уақа шәымгәыроан.
Сгәы ишқалоу арқар итаһаз,—
Ақла иавамгылазеит ишәан.

Октябрь, 1996 ш.

Уи дысзапхьон лажәеинраала,
Лгәы-лыпсы иара иахан.
Лара ажәоан ашқа дхалон,
Дтынчын ажәоанағ иақа.

Лажәа пыскон ускан хыла,
Сашәа хәышәашәон сыпсағы.
Уи иаалымыздон сахьгылаз,—
Саргы ажәа схәарц сағын.

Ус мацара, хәылбьехала,
Абас аикәшәара ҳағын.
Лара дапхьон лажәеинраала,—
Саргы сапхьон ҳәа дыпшын.

Лара лтәала – уи дкәымшәышәын,
Дныхан, хыхьынтәи ипшәаз.

Сара стәала – лара дхәыхәын,–
Дымраны дишеит дызшаз...

Җахәылпазқәа уа иңшызшәа,
Ацәы халацо, иччон.
Избон изыыз ла илызкызшәа,
Ларгыы уи атак калцон.

1996 ш. ноиабр

Зака цуазеи бсымбазац,
Зака цуазеи, быкам.
Са сгәәфы бара бмазан,
Ба бмазан адәныка.

Исыцрарцеит быбла мцак,
Уи иахьакәым, цахьагь.
Ах, ишқастахыз сназар,
Былабжышқәа рзыхьәә!

Снышьамхышлар ицқаны,
Нас убра снаәыхәар,
Сыбзышьталар сыцқаны,
Сыбзыкалар сөыхәан!

Аха, ба бхароуп, бхароуп,
Сара сгәыгра бацым.
Бара баштаә ааңынроуп,
Са сҗагылоуп азын.

1997 ш. ианвар.

‘ЕА ШЫҚӘСЫКҒЫ...

‘Еа шықәсыкҒы ашҗа иҗыган,
Амоа иқәыстеит иаха.
Иказамызт гәыроа хәыган,
Уи хәашьын, ацәы иахан.

‘Еа шықәсыкҒы цеит ахала,
Ғынч еидарак насыркны.
Аха сацәлеит лыпқала,–
Ицегь сыжәә ласыркәын.

‘Еа шықәсыкҒы...Скыдқьа саман,
Сацәнажьюан ажьақәа.
Ғсык гәәтеиуа зиаск иаман,
Ашәышә ықәын аңшақәа.

Нышәынтрак аә цәашьык аблаә,
Лабжышк кәицшәа иәәкын...

Агәәтеира шьтарцан сабраа,
Ушьта хнықәиап хәа иафын.

‘Еа шықәсыкгы...Икоуп сзышра,
Сара сашәа иамоу хәшәыс.
Ишынаскъазгоз сара сқәыңшра,
Стәымта снадыххылт уажәы.

‘Еа шықәсыкгы ашта итыган,
Инаскъазгеит тынч иаха.
Иказамызт героа хеыган,
Уи хәашьын, ацәы иахан.

1997 ш.

Азын агәта сиит сара,
Адгьыл шәуан агьәәхәа.
Аңша хәмаруан Аңсынра,
Иамазамызт феихак.

Уи, сыңсымзар, ибжьазам,–
Иадхәазалон сцацха.
Аха ицкьон ижжаза
Схәыштаарамца уатцхар.

Уака са сыңхьон лассы,
Схәыштаара сыңс алан.
Аха, ихынаацәан асы,
Сгара иадыңсалон.

10.02.97 ш.

АЦХА

Г. Аламиа иахь

Суҳәоит, лассы-ласс
уртаала нхыцаа,
Хашьцәа гәалақәак
роур хәа сшәоит.
Издыруеит, хәхылцит
ашьанцәә еихымцак,
Еихымцак, еихушьыр
гәыграк афшәоит.

Суҳәоит, лассы-ласс
уртаала нхыцаа,
Дгәыдкыл са сзыхәан
зычкәын дтаҳаз.
Сатамыз, апхәызба,
быңшәма апхызаә...
Издыруеит иңхызаә...
уброуп дахьынхаз!

Сухэоит, лассы-ласс
 Уртаала нхыцаа,–
 Хык ауп ихалоу,
 ихалкьазгы – хык.
 Ускан лабжышла
 хадгыл иахызааз,
 Арака инрыжыт
 рцьыкац, цэахык.

Мацк иуашэшэыроуп, –
 уацагыл ацха.
 Уи уара уда
 иалшоит иңеыр.
 Угэы-раз иаркэандо
 аштақәа шыацхоит,
 Иамои уи аштәе
 храшықәа урхэыр?

Указ хабжьара
 ус ихазгьамоуп,
 Назаза ацха иацоу
 дыңшыоуп.
 Хара уахкәаци,
 харамоу, харамоу,
 Адгылы ажәани –
 Амра рыбжьоуп.

18.04.97 ш.

* * *

Амра ғыхар – абаҳчарагы ғыхап,
 Адэы иқәлап ашәтыцқәа рыфөы.
 Амырхәага аипшцәкьа са снағыхәап,
 Аҳарданыжь иалырхыз аөы.

Аҳарданөы ашыжь гәыкацгаоуп,
 Қыафкацгаоуп ахәылпаз аөы.
 Иаагылазаргы уи иахылцуа мцакоуп
 Амца дзацәыбналом ауаөы.

Аҳарданөы збоит иуаркалеиуа,
 Шәах мацаран иртаәоит садақәа...
 Аҳәылыхәа ашыжь асы леиуеит,
 Мшәан, уи аума ахьта сазыркуа?

Амра ғыхар, абаҳчарагы ғыхап,
 Адэы иқәлап ашәтыцқәа рыфөы.
 Амырхәага аипшцәкьа са снағыхәап,
 Аҳарданыжь иалырхыз аөы.

15.02.97 ш.

АҚӘА

Қәак ағаанахеит икыдцәан,
Сныцагылеит саргыы цлак.
Уи ахымкәар қалап, иқәцәаз,
Аңта хылеит уахыңшлак.

Ус, сыңшызар, лымацара,
Илхаргылан хыхь аҳаргь,
Дааиуан, сымра, сылашара,
Истахын сыбжыы лаҳар.

Аха, мап, сыбжыы сыргозма,
Сгылан уа сыңсы заны.
Икамлои ашьшьықәа дцозар,
Уи слымбазшәа қацаны?

Аха ус анцәа итаҳхама,
Лаңшцашәароу? Шьта ихатца.
Дсыңхьейт сымра лара лхала –
Лыжәәа сьдлеит иңхаза.

Ғабуп, ажәәан, уа уахыыцәам.
Ғабуп, ицегь итабуп!
Ех, улеила ақәа укыдцәан,
Аҳаргь ацақа хцәахуп!

6.03.97 ш.

* * *

Қытақ ағы сасра ҳақан,
Даҳдылт аңшәма дгәыргьацәа.
Ғхәызбак дықөын ашта қьақьа, –
Ажәәан иацакшон ацәа.

Нас дмацәысит уи аңхәызба,
Аишәа хылкьейт оумашәа.
Лара лаңсуара лаңысуан,
Ишпақәандаз уи лбызшәа.

Ажәцыс ашьтыбжь ауп изөызаз,
Ах, ишпахааз, ах, ишпа!
Ихы ихаштыр илшон лысас,
Аха сөыхахуан еиға.

Даҳхаңыруан парпалыкьшәа,
Ашьеи ахши еилағәа,
Насың имоуп, – схәон – илықәшәаз,
Насың рымоуп рыюнаға.

Нас... Хазхылцыз илыпхала,
Хаца дцеит ачара уны.
Аенынахыс зашта дғалаз,
Ицьцуейт изыхь хәашьны.

1.04.97 ш.

* * *

Ҳаммоахыцып илакәу аҳтныка,
Сымыш ҳнақатәап цша-цлак,
Бзиабарамзар шыцрак ахыкам.
Цәхәырак ахыкам,
Иахыыкоу зегь шыацран...

Ҳаммоахыцып илакәу аҳтныка...

30.04.97 ш.

* * *

Ишқассирыз ашыжь,
Ишқассирыз амра!
Аапын ажәцыс ашытыбжь,
Иацамызт ҳарамрак.

Ишқассирыз ажәан,
Уа зынзак ишыацран.
Сашта-ҳауа хьшәашәан, –
Итагылан цша-цлак.

Ишқассирыз азын, –
Ишлеит уи ахала,

Сара апхын сацын,
Салақшуан тагалан.

Ишқассирыз ашыжь,
Ишқассирыз амра!
Ацыс иацәа ашытыбжь,
Иацамызт ҳарамрак!

4.07.97 ш.

* * *

Сара снейны тынч снейагылеит,
Гәагла исзыказ, –
Дыпсызаап иацы.
Исықәымчзомызт ицымшықәеи иблеи,
Агәағи ацаси
Сгәацағеицын.

Ашта ду нықәтәаит уалеи тахылеи,
Ажәан ду иалкьон
Рыхәхәабжь-ацәы...
Уацәакәу, уацәашытахь...
Саргы исхагылоит,
Ргәы нсырхахьоума
Урт рахынтә азәыр?

15.07.97 ш.

СГӘЫҒРА

Ақәа еиңшуп сыңсҗазаара,
 уи сысуеит, исысуеит,
 Хыхьынтә абҕыц еиңшуп,
 саркәашоит иара.
 Шьоукгыы гылан иахьсыхәаңшуа,
 сгәырҕо сыкоу җьыршьоит,
 Даеа шьоукгыы хазы игылан
 иағуп сырҗара.

Ақәа еиңшуп сыңсҗазаара,
 уи сысуеит, исысуеит,
 Агәыр аҗа скылнахырцоуп
 изышьтоу зынза.
 Аха гәыҕрак усгыы исымоуп,
 ақәарагыы сылшоит,
 Макьанагыы уи ашьтақәа
 сыжәаахыр ианзам.

Амра еиңшуп сыңсҗазаара,
 сгәыҕра уи иағаршәуп,
 Икоуп уи хәра-бьыцны
 икәандоуп, ихаауп.
 Уи аҗатхь иҗыңоит
 аччахәа маҗаршәа,
 Ус анакәа икам
 са сгәыҕра еиҗау.
 19.11.97 ш.

* * *

Схахәы иалыбшьит усқан бнапы,
 Сышлара хьаҗит, иқәҗит сыгра.
 Сыбла бхыңшылеит. Исеҕықәлеит мҗакы,
 Нас адунеигыы збеит сызхара.

Быхцәы нықәҗсеит ашьтахь сгәаҕны,
 Сарҕысрахь сгәаҗа сыңхьоит сара.
 Сымш, исызгәыдкыл җа җаоҗьаҕь җ-Аҗсны:
 Җадгьылгыы иамоуп ахәра, аҗра.

21.11.97 ш.

ДЦОН АҒҖӘЫЗБА ҒШЫХӘРА...

Адгьыл шьан. Ишәын ашьаҗра,
 Ажәан абла еиқәаҗәан.
 Ғҗәызбак җшыхәра дҗон ашамҗаз,
 Ларҕыс диашьапкуан Анҗәа:

Сбыхәоит, бахыҗа аҗсра,
 Срыҗабшьозар сара!

Аҗых җәкьан, ишын ахымәас,
 Җгәыҕра шәытак аннаҗон.

Хөыцрак акәын арҗыс имаз,–
Ажәоан ашқа иажәа цон:

Сбыҳәоит, бахыҗа аҗсра,
Срыцҳабшьозар сара!

Уи дтахеит аҗа дынкылан.
Ажәоан иалшәеит еа еҗәак.
Заҗа аками хәылҗазыла,
Арҗыс диашьяапкуеит анҗәа:

Сбыҳәоит, бахыҗа аҗсра!
Срыцҳабшьозар сара!

28.11.97 ш.

БАШӘА

Избоит бара башәа,
Саби-цәак ахазшәа.
Саби-блак ахазшәа,
Саби-гәык саби...
Избоит бара башәәҗ
Мазажәак цәахызшәа
Мазажәак, мазаччак, –

Сашьтоуп, закәи?
Избоит бара башәа,
Ашьхахь иҗрызшәа.
Ашьхашәа, шьхабла,
Шьхаччроуп иара...
Избоит бара башәәҗ
Сҗьарханы санызшәа,
Снадыблылан, скәицхан,
Салышәшәоит сара.

20.11.97 ш.

АХӘЫШӘТӘҒЫ

Ғакәажәык шьыжыла, хәылбыехала,
Дыццакыргы... Зны-зынла дацәшәо.
Шьхардацума, хәырбҗыцума лхала,
Зык ахықәан днеины илыкәшәоит.

Жәытә аахысҗы ус иаауеит, гәыблыла,
Мацқьа-шьацқьа иқәылцәоит цьара.
Иргәыбзыҗуа, илшьышьуеит напыла,
Уи хәышәтәыгоуп цьыуа хәшәуп иара.

Ғынч иргәылцуа изыҗуа цәыкәбарқәак,
Зны излазарҗ, даәазны иашоуп.

Зегь акоуп ачымазцәа ихтаркуеит,
Иаргьы – дара рхъаа азын ишоуп.

Даагылазар уи даәуп насыпҕла,
Лыкәша-мыкәша дцъаршьоит уи азәыр.
Ахьшьацбабла еицшуп лара лыбла,
Ус хаҕала дажәызаргьы кыр.

Уажәы-уажә игәырҕо лашта иҕалоит,
Уи лнапы ҕалалқәа рыгәра згаз.
Ларгьы дцыруа усқан ажәәан дхалоит,
Ус анакәха, иҕалеит хәартас.

Абас дыҕоуп уи сара дызбазар,
Шәкы дыртысит, шәи акы дыртоуп.
Ға шәышықәсагы дцар калап, избанзар,
Ғазә изыҕәа уи лыпсы-хаа тоуп.

23.02.98 ш.

* * *

Сгәы рыхшәеит иахьак зегьы,
Ацшза, ацырцырқәа,
Ға ҕазшаз ихаҕагы,
Ажәа ссирқәа ззыркуа.

Ашәт афәы-хаа нагзаны,
Спынцаә иҕазырсыз,
Иамаз арҕаш ихцаны, –
Иамгазакәа ирсыз.

Сгәы рыхшәеит ақәа, ацша,
Ашҕақәа, аханқәа,
Шьоукы рзыҕәан зегьы зшаз, –
Шьоукы зшаз ирхамкәа.

Сгәы рыхшәеит агазара,
Ашҕаә ажәа зажәқәа,
Нас аргама-мазала,
Зылацш рылоу ҕашәқәа.

Сгәы рыхшәеит агәил зхаәу,
Мроушәа зыбла ҕшашоу,
Аиҕабыра ҕәа ҕазәу,
Аицдабырагы башоуп.

Са сзын дыҕазам азәгы,
Иқәцит ашхам сытан.
Сгәы рыхшәеит, ицсит зегьы,
Сымыш, бара быда.

20.03.98 ш.

* * *

Амџа абжараѣ сынхар,
 Дарбан, изтахыда?
 Сгѣыла, сықѣла, са стынха,
 Рыцхахап са сыда!

Анцѣа исатѣеишьяз мџаакы
 Са саныз ашьшьықѣа.
 Ахы сақѣом, даѣакы,
 Сақѣоит, сан быбжыхаа.

Зақа цуазеи,бцеит бара,
 Тыша дук хабжъалеит.
 Уақа сѣаѣақѣоуп сара,
 Иразу быбжъала.

Ицоит атцых еиқѣышьшьы,
 Тынч ецѣацъаа рыда.
 Сара сшақѣо ба быбжы,
 Сыбжы иақѣарыда?

Иақѣарыда са сыбжы,
 Дарбан уи зықс алоу?
 Алабжыш кақсоит сцѣашы,
 Сгѣацѣа иадықсалоит...

Амџа абжараѣ сынхар.
 Дарбан, изтахыда?
 Сгѣыла, сықѣла, са стынха,
 Рыцхахап са сыда.

2.05.98 ш.

ЗЫЗЛАН

Избоит хыбрак харакны,
 Змыжь-дук иалагылоуп.
 Пшра сахъала дчаңаны,
 Зызлан уа илпылоит.

Дашъахауеит уи лыхцѣы,
 Лыблақѣа псыршьагоуп.
 Лыччара? Дақсоу азѣы,
 Баша ус еижъагоу?

Лыкѣша-мыкѣша зегъ лашоит,
 Знызаргы ипхарроуп.
 Илтаххар, – уажѣнатѣ ишоит,
 Илтаххар – ихѣлароуп.

Лзара тѣкѣыцѣаа дшоуп лара,
 Лыхѣда шкѣакѣа цѣыцоуп.

Дкәышуп, дхагоуп лызхара, –
Схәыцра амцан дыцәоуп.

Зызлан-Захкәажә, сыхьзыркы,
Ба бажәабжьу, блакәу?
Сбыхәоит, цәыцак бзы сыркы,
Иахылацшуа блакоуп.

Цсызак адгьыл ду сакәых,
Нас ацәажәатә сывам.
Са избоит алакә закәу
Ажәабжькәа хәатәума?

Ибтахызар – са срыхкәа,
Амәан сөи скәадыри,
Уашхәа мафа-цсыс сырхәа,
Иамои хәибадырыр?

Зызлан-Захкәажә, Зыркәалеи,
Быхцәы сашьяхарцу?
Бара бкәыпшреи, ба бәареи
Сара сажәра цхарцоит!..

Избоит хыбрак харакны,
Змыжь дук иалагылоуп,
Цшра сахьала дчаңаны,
Зызлан уа илпылоит.
13.05.89 ш.

СЫГӘРА

Аамта сывам, сцароуп анысхәо,
Избоит ускан ижәгазом сыгәра.
Цара ғырпушәа сышыкәсқәа нысхуеит,
Цәыца тацәушәа снахеит оғара.

Исымам амалгы, апарагы – анысхәо,
Азәгы дсыхәацшзом агәра Ганы.
Хазхылцыз ихәазар, – ус улахь ианызхәа
Ианыз, нас, ианысхуам са сыкәңаны.

Азынра хтәлеит, хшәырқәа еилыхуп, –
Сара исхәозар – агәра жәгазом!
Ажәәан цаула имаацсо лыхәтоуп,
Иахәуеит ашьшьыхәа... Ашыла нцәазом.

Сгылеит, саацсоуп хәа шәасхәар, изыззои,
Гәхьяас измада, изгода агәра?
Цыак сымбазазшәоуп исхәои, иапысцои,
Хыхьынтә шәахьылоу ишыжәбо шәара.

Сыкәуп са сыдгыл – уи сара сныхоуп,
Ажәәан ақынза, – скьяәуп, сназом.
Аха сыцәхәит хәа, слахәит хәа анысхәо
Сшьахит хәа анысхәо – агәра жәгазом.

Издыруеит сырдашым, ицыцуа зыхьым,
 Аңхын сышәтызар – азын сыәшәоит.
 Аха сыңсыңәкәан, сықәзаргы сеитцыхны,
 Сыгәра шәымгар хәа усқангыи сшәоит.

* * *

– Сашәа уаҳама,
 Нас, иугәаңхама? –
 Шыжык иңырчыруа
 Исазцааит ацыс.

Уи иңырчыруа
 Пыц хәычык аман.
 Уи шәахәарацәкәан,
 Еиуыжыны изәыз.

– Мап, исмаҳаит, – хәа
 Наҥаскит пшәаала.
 Аха саәыхын
 Ашәак ахәара.

Сцыс хәыц ахықәтәаз
 Исхыччоит пшәаала:
 – О сара сашәоуп
 Иухәо уара!

6.07.89 ш.

* * *

*Едуард Ажыба – Аңсны Афыхаца
 ихъзынәылоуп.*

Амра еипшын, ицқан иара иччапшь,
 Уи пхеи-пхеиуа са сдакәа иртан.
 Хәра хәеицәа ргәы архатон иччабжь,
 Амыч чыда рылазцоз дыдран.

Атымитышахь дцоит ахаца пшыхәра,
 Ма иҥакнаҳау ашьхара даәоуп.
 Иара иәеиҳәарц дашьтоуп аңсуа ихәра,
 Аха ахәра хәамоу игәәоуп.

Идгыл шәартан, уи дхынхәит Аңсныка,
 Исабицәа нижыит уи шыжык.
 Иаргы дыкам Аңсынтәыла ныкам.
 Иказам агараә ан лыбжьы.

Ацла дукәа ыңыжәжәоит иакзамшәа,
 Хәхәи мақәеи шьтыцит, еилапсоит.
 Цқәа иакымзар – амрагы ажәәан иатшәап,
 Абцар феихак амам, ихәацәоит.

Аға ашьхәе ишьақәоит уи азқәа,
 Уа ашьацқәа рыбақәа цәаакуп.
 Аибашьрақәа ирымоуп дара рцасқәа,
 Аңснәзыхәа аибашьра еакуп.

Еибашьразар, цьым, ипсы-инхада,
Еибашьразар, – дхамоума Анцәа?
Ақсуа адгьыл иқәихуеи Ақснада,
Амал далатәазаргь хәдацәа?

Ақсназыхәан аибашьра хьантоума?
Ашьа улцыр – адгьылаф ибап.
Ақсынтәыла зтысуа хара хдоума,
Хара хакәу итысуа уи ада?

Аполковник хыхьынтәи ибартоуп, –
Хадгьыл дықәнаргылазом аға.
Анцәа иақхьа Ажыбақәа фартәит,
Рыцкәын иртарц рылқха-ргәыпқха.

Аха амәа иқәлахьан ахымәас,
Уи кыу-цәыуо ипшаара иафын...
Ақсынтәыла иакәшәар итахымызт,
Иааникылеит дамқасны игәафы...

Ақша нықәсуеит ари адгьыл пшьаала,
Инышәынтраф амза-ға қапшьоит.
Мгәызырхәатәи анацәа рыбжьала,
Мгәызырхәатәи рарқарцәа рыжьжьоит.

13.07.98 ш.

* * *

Ақта аипш бкәымшәышәза,
Са сгәафы блеиәеиуеит,
Тынч сызтәом, сызгылом,
шахала схәәеуп
Зны сара сымцәышәны,
Ацла салкья слеиуеит,
Дәәазны ба бкынза
Снеиуеит хәа сафуп.

Амза заза беипшны
Сыблақәа брыхтәалоуп,
Амра ацыпхь беипшны
сгәығрақәа быртоуп.
Сара сгәытәкьагь шныкәо
Сымыш, ба бхәатәалоуп,
Ба бхәатәала хыхьынтә
Пша-хаак са исындоуп.

Сымыш, са бсыцкаруп,
Бсыблоуп, бсылашароуп,
Са бысзароуп, бсыжәлоуп,
Ба быбжьоуп сыбжьы.
Хаз-хазы хшатәызар –
Хә хазшаз хәишароуп,
Аха зны хшатәхозар

Ажәуан саҳәоит: «Сшы!»

Ақта аипш бкәымшәышәза,
Са сгәәфы блейәеиуеит.
Ғынч сызтәом, сызгылом,
Шахала схәәуеп.
Зны сара сымцәышәны,
Ацла салкья слеиуеит,
Даәазны ба бкынза
Снеиуеит хәа саәуп.

20.07.98 ш.

* * *

Аб даныржуаз, –
Ақа дихагылан.
Уи ашьтахь – имаҕа
Дыңшын лағырзыла...

Ақа даныржуа,
Амаҕа днагылап...
Сара уажәнатәгы
Скәабоуп лағырзыла.

22.07.98 ш.

САСРА

Зны сара сасраҳәа сцеит,
Са сабдуцәа рқытахь.
Нанду афатәқәа калцеит,
Ах, закәызеи лкымҕа!

Рымхы иалан анхацәа, –
Апатугы рзақәын,
Мшәан, аутраә зегь рацәан,–
Шьынкан, хабырзакың.

Алға иашәит ахәарта,
Ныхәан аҕаҕараә.
Дазыңшын ерцахәаа рҕа,
Уа ирхиаз агара.

Сышьха шкәакәәқәа шыжыы,
Ага изаапшылон.
«Уари-дада» хәа шытыбжык,
Сыбла гәйднакылон.

Нарҕаа рыцкөынцәа еырбон,
Икыркыруан бзоураа...
Аңсынтәыла дузза збон,
Ихәычызаргы соура!..

Зны сара сасра хәа сцеит,
Са сабдуцәа рқытахь.–
Нанду афатәқәа калцеит,
Ах, закәызеи лкымта!

13.08.98 ш.
Кутол ақ.

* * *

Издыруада апоетцәа рымаза?
Амоа иқәлан, аханынза инамзас.
Апоетцәа – урт ачҳара рымазам,
Апоетцәа агәағроуп ирымазоу!

14.08.98 ш.

Иахантәарак пхызла бызбон,
Сгәыграқәа ирымцыз ашәтыц баоызан.
Бара зынзаскғы сбымбоушәа кәбцон,
Сара уи ашәтыц сакәшан сышьхымзан.

Иахантәарак пхызла бызбон,
Быхчы сакәыршан уака срахәыцны.

Сара слабжышын. Быхцәала сбырбон,
Сара сыхәрақәа брықәыршәын бкәицны.

Иахантәарак пхызла бызбон.
«Иахантәарақәа» цоит иласны.
Ажәангы усқан аблақәа ччон,
Сара сыдгылағ сгылан сыпшны.

Иахантәарак пхызла бызбон,
Иахак зынза иаоцаны блакәын.
Аха сыпхыз хәыц, пхызын, ицон,
Бара – аргама избахьоу бакәын.

24.08.92 ш.
Кутол.

* * *

Бгәы сзынхеит, ачара сабхәан,
Бчара сзақәымшәеит сара.
Жәантә исхәыцит сцап хәа, сцап хәа,
Жәеиза сашьтуан еацъара.

Са саргәырғьон бара бчара,
Аха икалаз сыззом.
Мазак ныкәон ҳа хабжьара,
Мазак сылахь еикәнацон.

Бара сымра бадызбалон,
 Бадыскылон сымзаға.
 Сгәы ишқалоу, сгәы ишқалоу...
 Са сыччапшыны бышәт саған.

Амра җамшәарц анцәа сиҳәон, –
 Уи са сзыҳәан ихәашьын.
 Бара бгәырғон, ба бгәы җыхон,
 Бынасыңгы базиңшы.

Бчара иацыз хьын, мацәазын, –
 Иамазамызт даеа моак.
 Аха бчара анынцәазоуп,
 Ианалага са сгәыроа.

*28.08.98 ш.
 Кутол.*

ААҢЫН ЦЕИТ...

Ааңын цеит, еиҗах, Наира,
 Аңхынрагы ус ицап.
 Адәы сшықәу смьжда иран,
 Смьждаироума зынза?

Мшәан, сызшада, смьжда иран,
 Бзынаскъазеи ус хара?

Бара быцоуп Зевс ишәшьыра,
 Уахь сызталазом сара.

Баргы ибымоуп, ди, агәала,
 Мацзак бынасың җьбаран.
 Уи аҗак кабцома бхала?
 Бхала... Брыцҳасшьоит сара...

Ааңын цеит, еиҗах, Наира,
 Аңхынрагы ус ицап.
 Ба сбызхәыцуа, мыжда ирак,
 Мыждак иқәранза сназап.

Изурызеи, нас, Наира,
 Здунеи иамкыз сара соуп...
 Бара ббаҳчағ мыжда иран,
 Сақә - сабаҳханы сҗаңсоуп.

*10.09.98 ш.
 Кәтол.*

АИБАШЬРАЦӘКЪА ЦОН МАКЪАНА...

Аибашьрацәкьа цон макъана, –
 Азгы иаман ашьа гьама.
 Ашьа гьама аман аца,
 Агәыроацәгьа дацан җацак.

Ашьа гьама аман ашәгы,
Ашьа гьама аман ашәтгы.
Ача-сацәкья уи агьама,
Ашьа гьама шамац иаман.

Ашьа гьама аман амра,
Иаман ахьта, иаман амла.
Ашьа гьама аман анра,
Адгьыл икәлон аҳарамра.

Аибашьрацәкья цон макьяна,
Изхым иарбан ашьа гьама?
Ашәа, ажәа, – зегьы рәы,
Ашьа – қрафура иаәын.

Абцъар шьтыхны хәыцгы дугьы,
Ҳа ҳқарцеит Аиааира ҳаман.
Аиааира ҳауит, аха усгы,
Уигьы иамоуп ашьа гьама.

16.09.98 ш.

* * *

Ах, ишқацәгьоу ақсҗазаара,–
Еидарахеит уажә зегьы!

Сашьҗазамызт амазара,
Сишьҗазамызт Анцәагьы.

Ах, икьяшьуп ақсҗазара, –
Цәак закузеи, шәкы зхарқоу!
Ацқра – ацьныш диқзаарын,
Акьяшь – аоыстаа диқоуп.

Ах игмыгуп, ақсҗазаара,
Сагеит, сшацыз сыхәжәаны.
Уи ашҗағьы оҗахәзаарын,
Наунагза сыхә шәаны.

Ах, ушқашоу, ақсҗазаара,
Умоахьцызма са скны?
Уара – енактәи сасызаарын,
Са – снаунагзоуп Ақсны!

17.09.98 ш.

* * *

Ақҗақәа иргәылсит амза,
уи уаха изәыз қәпаран.
Снапы иацалазшәа амса,
Тынч инықәиеит уа ара.

Снапы иқәиан уи еицарсан, –
 Агәы тынчын, иразын.
 Аңтақәагь аңша имцарсны,
 Ғыц еизызгоит хәа иағын.

1.10.98 ш.

АНЫХА

Ари адгғыл са исныхоуп, –
 Аңсынғыри срықәуп срытәан.
 Уи Шарпы-еңәа иаңеыхоуп,
 Шарқазын сара сзырҕыхаз.
 Амаалықцәа ашта итыцит,
 Хәылқазык алыцәха срытан,
 Амра тәлеит, аңта хыцит,
 Ажәоан урт ианырцеит еыхәак.

Ари адгғыл са исныхоуп,
 Аңсынғыри иасуеит гәагла,
 Уа еицырхуеит са сыгәтыха,
 Аңныш еиуоу зегь еицлабны.
 Ажәоан ағы еыхәак алоуп,
 Иазынкылазом уи ағәра,
 Зны инкыдлоит уи маңеысны,
 Зны иағалоит ажәоан шыабны.
 Са исныхоуп ари адгғыл,

Аңсынғыри иқәиааит сцасқәа,
 Урт сызрыжәит са сқазшьала,
 Урт сызржәуан сара сшьала,
 Са смизеит азәы хәа сирцаз,
 Са смизеит, иудыруз, цасқәа,
 Сиит сара икны уи амца.
 Анцәа сиашьяпкларц сыбжьала.

Ари адгғыл са исныхоуп.
 Уи ахәрақәа ҕоуп макъана,
 Сшьамхы арсны аңхья сгылоуп,
 Аңсынғыри сықәуп ғыцны.
 Тәуба зуама, ма сшәиуама?
 Избоит ашәи пхарак шамам...
 Сеыхәа, сышәәғ илагылаз,
 Ажәоан иаңалеит ихыцны.

7.10.98 ш.

АҢСҢААААА АБАС ИКОУП...

Исылахәмаруеит сыңсҗааара,
 Ах, издыруандаз исхароу?
 Ма пара дук уаңазароуп,
 Ма хазхылцыз уигәапхароуп!

Нас уашаҕоит аҕсҕазаара –
 Цэгьак уургы – харак умам:
 Амыш – ашыжь имшазаргы,
 Амра шума, ажэан хэума...

Нас уашаҕоит уи ахала, –
 Ашьхеи архақеи еиҕажьла.
 Ихы уасла азэ еихала,
 Акгы зхаразам уиҕашла.

Азэ игыла даеазэ дижэца,
 Ахы хыхла рыҕзаша,
 Уахыпала даеазэ имца...
 Ушҕарыцҕасшьо, аиаша?!

Ох, ичарам аҕсҕазаара,
 Сашьтоуп скараханы скэаруа.
 Иацнацозаап аҕазара,
 Уи абас иансылахэмаруа.

12.10.98 ш.

АКЪАНҘЬА

Абла ҕхаха акъанҕья
 Аиа лгар игаран.

Икан уаҕа наламзо,
 Анапы иаркаран.

Уи азара параза,
 Амацөаз иабызан.
 Мацзак ан илараза,–
 Иақөылцоит ахыза.

Акъанҕья акалашөа,
 Пхарак надыҕалоит.
 Нас ицөырган чарашөак
 Ацөа иалалхалоит.

Акья, акья, акъанҕья,
 Уда цсыхөа сымам.
 Указ ус уцаҕаза,
 Сара сыхазына!..

Абла ҕхаха акъанҕья,
 Аиа лгар игаран.
 Икан уаҕа наламзо,
 Анапы иаркаран.

14.10.98 ш.

ТАГАЛАНТӨИ АҚӘА

Ақәа леиуеит. Акәыкәбаа,
Иаацәытцаччеит ашыжь.
Ажәәан аңтақәа кынңаа.
Иә ицон. Ирашыын.

Абгғы атцлаә ихьантан,
Шьта иәшәозар акәхап.
Мап, макьанацәкьагь ихьтам.
Асы шьтан исақәха.

Амыш, ацыхқәа зазоит.
Дггыли жәәани рхәәаә.
Аиахәәы ааы зоит, –
Анцәа уиныхәәаит!

Амцаә аңшаза ехәәкуп, –
Згьама цшьоу аками.
Афырцьанаә иаҗахуп.
Аңши акакани...

Ақәа леиуеит. Акәыкәбаа,
Иаацәытцаччеит ашыжь.
Ажәәан аңтақәа кынңаа,
Иә ицон. Ирашыын.

18.10.98 ш.

САН ЛГӘАЛА

Сан, бгәы иалан
Ақәа уагазеит хәа,
Сарггы Ақәа
сеасҗазеит зынза.
Шьоукггы схыччон:
«асцәкьа дзыргази» хәа,
Икан сыбла иҗазхәозггы имза.
Сан, ишҗауаз,
Ускан кырза сқәыңшын,
Сшәәхәәоны
сишазаап са сызшаз.
«Дырмит дуггы
Уақа дыкоуп», сымшын.
Уа Алықьса
Дызбон есымша.

Уақа икан
Ақәа абаа-гәара, –
Уи аартны
Дызтамларц аға.
Сазызыроуан
Са сымшын агәала,
Сазызыроуан...
Сарггы сгәы цаған.

Уақа иқан
 Сара сеипш зықылыла,
 Сара сеипшцәкыа
 Ақәлацәә зтахыз.
 Уақа снейуан
 Пцәәызбак лышьта схыла.
 Сара сышьта
 Дарбаныз ихыз?

Уақа иқан
 Ғык иазымхәә пшзarak,
 Бзык иазымхәә
 Қәпшракгы атан.
 Сагаз цыбшьоит
 Ақәә сымацара, –
 Уи дагеит хәә
 Рхәоит Анцәә ихата.

Шьта арақа сыкоуп, –
 Хара хаштаә
 Иага бгәырғеит
 Хә хәоны санаа.
 Бнап кәандақәә
 Сыкәбыршон. Исхаштуам,
 Сбыргәыбзыгуан
 Уақа хгәара наар.

Бнышәынтрағы
 Сгылеит ғыц сшьамхарсны,
 Гәилк ахыкәшан
 икоуп иағассы...
 Ласы сагеит
 Ақәә зны сымцарсны,
 Сагкәнажыит
 Уи сара лассы.

19.10.98 ш.

АИА

Аиа дғыхеит шарқазы,
 Хышықәса дшыртоуггы.
 Ләынеибылтеит, нас лассы,–
 Мшәан, ура дышпоубеи?

Саркыак гылан уи лханы,
 Днейны днахәыпшызар,
 Ақхәә – ашьтахь ирханы
 Лыцкы шкәәкәә лшәызаап.

Арма-ғьырма еибаркын,
 Леимаа ғыцқәә хәмаруан.
 Лызқлақадк зынза еакын,
 Лызхәынцәракгы қаруан.

Лызнацѳак зынза ихѳычын,
 Лызнацѳак неитцыхын.
 Ганкаѳ иқѳын лыцк ачын,
 Даѳа ганк тацѳыхын.

Лызнапык маахырла ишѳын,
 Егьи – мжѳа какалла.
 Лызшьапык кѳашарц иаѳын,
 Дықѳгыжьюан ѳакала.

Абас икоуп Аиа лцас,
 Ларггы дыкоуп длакѳа.
 Шѳара шѳамацацѳагь абас,
 Анцѳа ишазар акѳапа.

23.10.98 ш.

* * *

*Пхыз бызбеит хѳа анысхѳа, «ибзианы аума,
 ицѳганы аума» - хѳа бсызцааит*

Иарбан пхызу ибзиоу,
 Сеидру, избахьада?
 Амцѳыжѳақѳа ансымоу,
 Ибзиоуп, хѳарада!

Иарбан пхызу ибзиам,
 Иарбану хатала?
 Ахра шьтихыр иқѳиам,
 Дхажѳлоит уи ахѳала.

Иарбан пхызу ибзиоу,
 Барей сарей хзыхѳа?
 Бара бышка исымоу
 Ипхызым агѳтыха.

26.10.98 ш.

ДАѳА ТѳЫЛОУП АЦСНЫ...

*Ацсны Афырхатца,
 аинрал М.Кышьмариа ихьзыноылоуп.*

Хашьхақѳа ашьыжь ирхарцеит ашьалқѳа,
 Урт амырхѳага иарлашон зны.
 Ахра аанкылан ихѳѳон асаркьалқѳа,
 Арқар ирыпхьон Хѳацсадгьыл Ацсны.

Са сгенерал!
 Сухѳоит умгылан аганаѳ,
 Аиааира шьтызхыз
 Дкалома илахь еикѳны!

Пҕхыз иубалозар
Уара уаныцѳоу афганаа?
Уи даѳа тѳылан...
О, даѳа тѳылоуп Аҗсны!

Аҗтақѳа ххушѳа иццышѳу ахѳала,
Амѳаѳ инықѳион ибахцѳаз асы.
Инеиуан уа уркуа зык аҗшахѳала, –
Аалзга инхылеит ашьа шарҗазы.

Са сгенерал!
Суҳѳоит умгылан аганаѳ,
Аиааира шьтызхыз
Дҕалома илахь еиқѳны!
Пҕхыз иубалозар
Уара уаныцѳоу афганаа?
Уи даѳа тѳылан...
О, даѳа тѳылоуп Аҗсны!

Инеиуан ахацѳа иагѳылалан амца,
Иабҗарқѳа кажьны дыбналон аҗа.
Ицѳан иѳыцза хамра ѳыц амца,
Хаҗсадгьыл азыхѳа уаҕа иҗахаз.

Са сгенерал!
Суҳѳоит умгылан аганаѳ,
Аиааира шьтызхыз

Дҕалома илахь еиқѳны?
Пҕхыз иубалозар
Уара уаныцѳоу афганаа?
Уи даѳа тѳылан...
О, даѳа тѳылоуп Аҗсны

28.10. 98 ш.

* * *

Сашҗа иқѳлеит азын,
Схы җахѳѳо касыла.
Азын ахьҗа ацын,
Азын беиан сыла.

Сашҗаѳ ашѳѳ абаҕоу,
Сышѳѳуп уаҕа игылоу.
Зегь акоуп иҗагьоуп,
Уи ѳеаднакылоит.

Уи пшзазоуп акала.
Хамҗас ибҗахызар?
Аха ицоуп оумала,
Сабылуеит... Ахызацѳѳ.

4.11. 98 ш.

Ю-РАХӘЫЦК

Сымра ду ацыпхь
 рахәыцуп изызоу,
 Уи дгыли жәәани
 иркуп ирыхха.
 Сымра ду ацыпхь
 са сыхәра ззахызоуп.
 Сыхәрақәа артлоит
 уи иаҭаххар.

Сымра ду ацыпхь
 цоуп ю-рахәыцкны,
 Аюбагы аәаршәуп
 са сыпхьарца.
 Актәи сацәахит
 сҭацхафы скәицны,
 Аюбатәи цәымзан,
 иакын иххаза.

Актәи – анацәа
 рылабжыш аашьоуп,
 Аюбатәи – арпыс
 икеитәаз ашьоуп.
 Актәи – ҳацсадгьыл
 абзиабашьоуп,

Аюбатәи – ихьчоу
 адгьыл абжьоуп!

8.11.98 ш.

БЫЦӘЫХАРОУП

Быцәыхароуп, сыбцәыхароуп.
 Ҳаипылазом блала.
 Иаәуп аапын афыхара,
 Бара былыпхала.

Быцәыхароуп, сыбцәыхароуп,
 Ҳакоуп хлахьыңцала.
 Саәуп бымра афыхәара,
 Бара быччапшь ала.

Исцәыхароуп, еицәыхароуп,
 Жәәанаф амра, амза.
 Иалагозма аифыхара,
 Урт еицәыхарамзар?

Еицәыхаран, ус ирцеипшын,
 Пҭстазаашьас ирыман.
 Ҳаргьы амреи амзеи хреипшын,
 Ҳаицәыхарахарыма?
 10.11.98 ш.

* * *

Сзыхь сасны ианар атан,
Иаргьы ңшөймацас изеит.
Ианцоз, хамтас шыжымтан,
Хыхь асаркья танасеит.

11.11. 98 ш.

АШӨШЬЫ ЗХОУ АХӨЫЦРАҚӨА

Адөы сықөлеит усқан,
сықөлеит са сины,
Иқыцьқыцьуан амыш
шыжь ачыхь иакын.
Аха пхарак өналеит
усқан ҳа ҳаоны,
Уи аенынза уақа
аччабжьгы еакын.

Саб ибаха смазеит...
Аибашьра иафын,
Хацарыла ҳадгьыл
иақөйцеит иңсы.
Сынасыңгы усқан
шөтыцушөа ихөычын,

Уи лассы иаөалон...
иаөшөалон лассы.

Уи лассы иаөалон...
Саөшөазом сара,
Сынасың сыгөтасуан,
иаөтон уи атак.
Сымөа таҳа-тасран
мыцхөы ицьбаран,
Аха скажь ицомызт
аиба хөыч иҳақ.

Нас саргьы соагылеит
адгьылаө уаөцас,
Ажөөан ашка схалан
салаңшит Аңсны.
Аха ус ишазаап
ажөөан ду ацас,
Зныкоуп иануцьыло,
иагьуцьырцуеит знык.

Зныкоуп иануцьыло...
Саөшөазом зынза,
Ғынч сара сахьықөу
шөхьрхуа асаара.
Шөара шөганахьала
шөцөуозшөа кашөца,

Изури, сыпсызшәә
ҕаҕаҕаҕа сара.

15.11.98 ш.

АШЫЖЬТӨИ АШӨА

Ажәәан иаҕан аҕта-хыза,
Ахра нкылан са схаҕы.
Амра зтоу асы иабызан, –
Ацых азытра иаҕын.

Ацых ус ишон ашышыҕәә,
Ашыжь аҕсаа рчара цон
Урт ирылцуан цыск абжыхаа,
Сгәаҕаҕа ахаа таҕаҕон.

Ашәә шәҕәә, ишәҕәә еицыхны,
Ахра шытыхны ишәҕала!
Даәә бжык сазгашам сыхны,
Шәара штәы саҕар калап...

Ажәәан иаҕан аҕта-хыза,
Ахра нкылан са схаҕы.
Амра зтоу асы иабызан,
Ацых азытра иаҕын.

17.11.98 ш.

АБЕИАЦӨЕИ АҒАРЦӨЕИ

Жәытәнатә аахыс иҕан,
абеиәцөеи аҕарцөеи,
Абеиәцөеи аҕарцөеи
иахыаҕы ирацөоуп.
Зны-зынла уахынла
аицашыцра иарцөом,
Зны-зынлаҕы еицыхуп,
«дара еиуәцөоуп».

Чаракаҕ еицыкоуп.
абеиәцөеи аҕарцөеи,
Штакаҕ ирмацөысны,
икәлан икәашоит.
Харт аҕарцөә ззаххәо
мцак зыцрамло рҕарцөоуп,
Харт абеиә ззаххәо
аҕшзараз ишоуп.

Гәәкрак аҕ еицыкоуп,
абеиәцөеи аҕарцөеи,
Мрак аҕхара рymoуп,
мзак ауп ирзакәу.
Иаалыркыан аоыцәаҕы
рхәызбак дыргәаҕарҕы.
Азә ихала дхәацуеит,
ус ауп ишапу.

Зны абеиа ижәлоит,
 зны ағар дыхтаркуеит,
 Мшәан, ағар – абеиа
 гәылацәкья диашьоу?
 Абеиацәеи ағарцәеи,
 абеиацәеи ағарцәеи,
 Ө-дунеик иахылцит.
 Ө-дунеик рыбжьоуп.

Аха қдык еицацаз,
 ғак дара дыпхарцоз,
 Ма иахьзоз шыамхыла
 иңыруеи иңәуеи.
 Зегь акоуп ирдыруеит
 абеиацәеи ағарцәеи.
 Ибеиацәан, иғарцәан
 нас шытахька иханңәуеит.

18.11. 98 ш.

АҒСНЫ РЫЦХАН ИКАЗЦО...

Скарахацәкьеит,
 сара уаға сылам,
 Иага зурғы
 избазом уацәы.

Иахья искын
 иашак садыңсылан,
 Уи анышәахь
 ицеицон еазәы.

Иахья адыд
 иамысцәуан лашарак,
 Уацәы аңныш
 аңта иаиргон.
 Сара саштеи
 ажәәани рыбжьара,
 Алу дуқәа
 сгәығрақәа рлагон.

Урт лагоит
 иңхеибарс ирмацәысны.
 Рыкәша-мыкәша
 иҕоу зегь хәәеуп.
 Нахьхьи иқәтәоуп
 зашәа зцәыргаз цысны,
 Ғарт аиаша –
 цабырг хәа хәзәу.

Хәдхацоушәа
 ага ацыңхь ыршәны,
 Исгәйднацоит
 Қырсаз, имшаңыз.

Сыдгбыл рыцха
 амышьхэылцқәа қәыршәуп,
 Ихтит азын
 сыдгбыл ашыапы.

Ақба дуқәа
 тәуп иахьак оумала,
 Иргоит сыдгбыл
 ақшзара заны...
 Ақсны рыцхан
 иқазцо амалоуп,
 Аху уи
 иазаахәазом Ақсны!

1.12. 98 ш.

АСЫ

Тынч ахәмаруа адәы иқәпсоит асы,
 Сара сышықәс, сара сгәыгра иахақсоит.
 Ақыхәтәантәи акәхарыма сара сзы,
 Ақыхәтәанти мыш зақәыкгы кыр иақсоуп.

Ашыац иақахеит асы,
 Сара сқәықшра цеит лассы.

Сара сқәықшра цеит лассы,
 Бааи, еигәыдақцап асы!

Ақла иакәыз ахамы иақәагы шлеит,
 Уака рдәынак ашәч иақрыхоит шарқазы.
 Еицыхумаруеит сара схәыцрақәеи ақшеи,
 Урт ирылсны тын исықәпсоит асы.

Ашыац иақахеит асы.
 Сара сқәықшра цеит лассы.
 Сара сқәықшра цеит лассы,
 Бааи, еигәыдақцап асы!

Тынч ихәмаруа сара исықәықсоит асы,
 Исықәықсаргы уи иазырынхәзом сәара.
 Ишлоуп ажәан, ишлоуп ашыақәа ркасы,
 Ба бызхәыцра – шлақкгы аларшәзам қыара.

Ашыац иақахеит асы,
 Сара сқәықшра цеит лассы.
 Сара сқәықшра цеит лассы,
 Бааи, еигәыдақцап асы!

21.12. 98 ш.

АШЫҚӘС ҒЫЦ

Аңсаз иакөшеит ахәыцқәа,
 Ныхәоуп Аңсынтәылан.
 Ахьта иарлаҳәын ақәа,
 Иақәңсазаап сыла.

Ғааныбзиала, ғааныбзиала,
 Анасыңқәа рышықәс!

Ғаанбзиала илашоуп,
 Аецәақәа рыба.
 Азәы ңсыуацас дкәашоит
 Ғаибаркырағ дықәлан.

Ғаанбзиала, ғаанбзиала.
 Анасыңқәа рышықәс!

Лыбжы ссируп Астыңға,
 «Ғаи!» уҳәар дыңритоуп.
 Ғазшаз илыңға, игәыңға,
 Бабаду ириңтон.

Ғаанбзиала, ғаанбзиала.
 Анасыңқәа рышықәс!

17.1.99 ш.

АШТАҒ

*Очамчыра ақалақь ағы ақыртқәа ирблыз
 аңсуа ңҳәыс Ц. Казанба илыхьзынөылоуп*

Аштағ ақыртқәа
 ңҳәыск дырбылуан,
 Хыхь рацә-ххыран
 алоагы халон.
 Уи, дара ртәала,
 ңызара луан,
 Аҳәсагы ахацәагы
 ныкәон лхәатәала.

Аштағ еицыхны
 амца лакьуан,
 Ажеларгы гылан
 амца ду иакәшан.
 Амаң былуазшәа
 ла лышка иңшуан,
 Аха лычҳара
 рыман илакәшьан.

Аштағы ақыртқәа
 хысран изәғыз,
 Ныхәан ирымаз,

иарбану уаха!
Ускан анацеа
рцеакэын иңғыз,
Рыхэда иахаршэын
иңымцеоз ашаха.

Аштае уи амыш
нак ихэаеын,
Ан Терезагы
еыцны даргылон.
Ашыац иацалон
лшыа адеаеы,
Нас идамыгны
адгыл ианылон.

Аштае ашышыхеа
цстазаарак нцеит...
Дцеырцып иңязшыаз,
дцеырцып ихазцаз...
Амца дагэылцын
ажэоан ахь дцеит
Аштае ақырткэа
амца зыцрарцаз.

29.01.99 ш.

* * *

Ацла иакэшон, иакэшон ажыц,
Икны иаман ахедацеа.
Ашышы иажуан адгыл шажыц,
Иацын гэартак ацацеа.

Абга цон, ицон икэаруа,
Иаман амла ироаны.
Тык атыорае иуаруаруан,
Иңшын аблакеа хоаны.

Амра халон хыхь ишхалац,
Ацыгхь ныкепсон адеы.
Ацсаа рашеа иацан цшаласк, –
Адуinei иахыгзатэын.

12.02.99 ш.

* * *

Амыш мацк ашыара икекьеит,
Шэытак абла итакнахан.
Ааңын акэын, амца икехеит,
Иамазамызт зынза гэнахац.

Ашта хоан ибахцеоу сыла,
 Аңша иацеахзом агэала.
 Са снацэкар инадыцсалан,
 Ахьта иабылуан италан.

Шьан иафьцуаз сынтэантэарак,
 Иазықэцомызт уи лабала.
 Азын цозар – цқьа ицхароуп.
 Ааңын ааин, иашькладалоит.

21.02.99 ш.

АҢАК

Смаҕа хэычы Ольга Цьонуа лхэамтахьтэ

О, дыссируп сара смаҕа,
 Аха уи дыхнахит грак.
 Ахши ашэи... Абри ада,
 Ёакы дамаҕэам лара.

Нас, ибзиоу убри ами,
 Лафны илыстеит азцаара:
 – Ба бқырсиану баҕсылману?
 – Са саҕсыуоуп! – лхэеит лара.

28.02.99 ш.

АН

Ан – имыцео цэымзоуп,
 асабицеа ргарае,
 Ан – итамбо зыхьуп
 ашьха ршьапаеы.
 Уи лыпхала дхацуп,
 ахьтае, атакарае,
 Ан иңшьоу Мариоуп
 харт хамшапаены.

Ан – бызшэа кэымшэышэуп,
 сара сыбзае иакэу,
 Ан – шэиразаргь алшоит
 азэ дшэитэызар зны.
 Ан. Акызатцеыкгы
 уака иацым, иагым,
 Аха уи ак агхар
 иагхеит ауп Аҕсны.

Ан – ари гэытгагоуп,
 иамоуп амыч чыда,
 Харт зегь хацагылоуп
 лыжэоан-акасы.
 Мацк анцеа дитцкаруп
 мацкгы Афродита,
 Уи дызшоу анысоуп

Дшам даеак азы.
 Ан – ахацәа рымџоуп,
 уи кәабами шьала,
 Шьала ишәу ашьанца
 салылџааит сара.
 Са Аџсны ансыџхьо, –
 исыџхьоит ла лыбжьала,
 Бжьыкоуп дара ирымоу:
 аџсуа, Аџсынра.

21.03.99 ш.

СГӘЫ РАХӘЗАМ

Сгәы рахәзам сара саазқәылаз,
 Исывахәит снапқәа рхала.
 Дгәылазамшәа дыкоуп сгәыла,
 Соызагь доызоуп адәахьала.

Са дысгәалашәом испылаз,
 Шарџазын, санықәлоз ашџа,
 Хымџада дыцәгьан шьапыла,
 Уака сыкаџәара дашьџан,

Сгәы рахәзам сара саазқәылаз,

џшак коу-џәуо иқәуп схыбра.
 Амра аџџақәа иргәылоуп,
 Ажәџыс неиуеит са исхыџраан.

Аецәа реиџџџәкьа апыккақәа,
 Қәаршаџык әекыдкьо сарџәом.
 Хәзшаз сиашьапкуан сыпкақәа,
 Аха ддуџәоуп, дџаимбарџәоуп.

Сгәы рахәзам. имаџуп сгәыџра,
 Ачхарақәа кыргьы сылшеит.
 Аха ғыц иџәыртџит сыхәра,
 Саџахымзар сара сзыршеи?!

Лак раазоит џәара гәыблыла,
 џгәык ахәы карџоит игьаман.
 Сара сгәы кәжо зегь рыла –
 Исхәоит: «Указ, уи егьамам!»

«Умшәан, указ»... Сыказ рыџџа,
 Сыџаршәыз ихәарәу сџаџа,
 Аха сара ихысџаз сыџџа
 Шәарей сарей... Зегьы ихәџџаз!

26.03.99 ш.

ШӘАРЫЦАРА СЫКАН ЗНЫ

Шәарыцара сыкан зны,
Бъарлагы сеибытан.
Ех, исымазаап Аңсны,
Злығға ҳаура имтан.

Аҳәыхә снықәпшит ахы,
Ажәәан иалакнаҳан.
Схысны иалысхыр сҕахын,
Уахь изхамло уаҳа...

Аха уи разын, иңшзан,
Ишәын Нарт ишьала...
Ғақы сашьтәлеит сҕәазан,
Хысәык иҕазшьала.

Хыхь атәыәа разынха,
Ашьабыста гылан.
Лакәу ңушьап изтынхаз,
Иқәуп сара стәыла.

Сабңьар ақәскит ғақы, –
Ираңәаххыраз рдәынак.
Шәак, иссирзас ағакын,
Шәамызт, ихазынан.

Икан ахьяжь, аҕаблыкь,
Абнакәты цырцыруа.
Аңсыз ныласуан алыкь, –
Зыкаә еилаҕыруан.

Икан ашәа зхәоз шәаны,
Ашәақәа зғакымыз.
Аха иагхар урт Аңсны,
Аңсынтәыла Ғснымызт.

Шәарыцара сыкан зны,
Бъарлагы сеибытан.
Сара исымазаап Аңсны,
Злығға ҳаура имтан.

31.03.99 ш.

ҒАИҚӘЫМШӘАЗЕИТ, ҒАИҚӘЫМШӘАЗЕИТ...

Ғаиқәымшәазеит, Ғаиқәымшәазеит,
Машәырлагы ус ңара.
Даҳзыламңшзеит, даҳзыламңшзеит,
Ғшамкәа зны ҳазшаз ҳара.

Быгәхьяазгеит, быгәхьяазгеит,

ирмацэысны, иласны.
Афыртын еицш
аекыднакьеит нас ацша,
Зны ихцаалеит,
ақәа кыдхәеит еазны.

Нас идәықәлеит
лакәшәа иказ амәа цшаа,
Цсыуа мәала,
цсыуа шьала ицшьаны.
Сара сгылан
сара сцәыуон сгәатца цшаан,
Ах, ишцеицшыз
уи аеы цыю-цыю Ацсны!

5.04. 99 ш.

ИСХАМЫШТУА

Лассы-лассы исыгхо идәықәлеит сықәлацәа,
Ус анакәха, иаасыдгылоит шьта саргы.
Ихжәар алшоит ацла тата уқәлацәар, –
Убри акәхап, – цака сгылан есқынгы.

Лассы-ласс сара сырпылом сықәлацәа,
Ҳашқақыпшыз, ҳаибадырит анкәа зны.

Дсызыхрызшәа тәыцны дхызар сылацәа,
Сықәла схәаргы, дыкан сықәла диеиханы.

Лассы-лассы избоит урт ауаа рыгага,
Са сахьгылоу иаасывалоит сыцшааны.
Сырцәыбналоит, сьюеит ацла рыцака,
Нас имәасуеит даргы иласу цшаны.

Мшәан, инцәама ҳара ихәмаз амышқәа,
Ас лассыцәкәа иә ицама хәфхәара?!
Сахьцалакгы исзынхоит исхамыштүа
Зны испылаз, нас снаскәазго Ацсына.

28.04.99 ш.

АХРА ИЦӘАЖӘАШЬА

Цәажәашьяк идыруеит Ахра,
Иацсышәоуп хәа ицхәазоит.
Ус анакәха, имоуп ахра –
Ацшәа сгәатцанза иназоит:
– Азы сфеит иахәа сангыла,
Изжәит ашьтахь бысҕакы.
Сыцәкәа цон махәтак ианылан,

Сарбагъ-ика ду цакын.
 Азэыр ибахьоума,
 Азэыр иаҳахьоума
 Азы рфо ашышыхэа,
 Нас абыста ржэуа?!
 Азэыр ибахьоума,
 Азэыр иаҳахьоума,
 Ацэқэа атла иқэло,
 Арбагъқэа царкуа?!

Ажэоан иалан цьмак шыапыла,
 Шьябыстак кэашон шыыбжьон.
 Ахьыжь хэқэон ардэына бжыла,
 Бгахэычык акэтыжь ашон.

Азэыр ибахьоума,
 Азэыр иаҳахьоума
 Ацьма ажэоан иалан,
 Шьябыстак кэашо?!
 Азэыр ибахьоума,
 Азэыр иаҳахьоума
 Ахьыжь – уи ардэынан,
 Бгак акэац ашо?!

Уажэ исоуит, цьым, лапықэшэак,
 Саргы иңышэахьейт цэгъала.
 Аңсшэа қсыс изхацэқьоу диқэшэар, –
 Иахра имырхыр калап.

10.05.99 ш.

ШЭЫГЭҚЭА ХЭУМА, ТЭАНБАҚЭА?

Виктори Генеи Тэанаа ирызкуп

Уи азиас иашейт хадгьыл иобаны,
 Иацран амца, ихэын усқан Гэымыста.
 Аха усгыи уи нырмыжыит знымзар-зны,
 Уи ахықэан зхы зымшатаз хдеицэа шытан.

Шэыгэқэа хэума, Тэанбақэа,
 Аңеи аби Тэанбақэа?
 Шэара шэашта – шэымра талашоит еиҫа.
 Дааит аға хатэамбакэа,
 Дҳақэлейт нас хатэамбакэа,
 Аха уи дзахымсит Гэымыста.

Уи азиас зны ицэоажьын, зны иаңшыын,
 Аб дырхэызар, – уа днагылон иара иҫа.
 Ари ашыха ныхан, гэыҫран, уи цэашьын,
 Уи аныцэа, харгыи хэцэон хэҫеиҫа.

Шэыгэқэа хэума, Тэанбақэа,
 Аңеи аби Тэанбақэа?
 Шэара шэашта – шэымра талашоит еиҫа.
 Дааит аға хатэамбакэа,
 Дҳақэлейт нас хатэамбакэа,

Аха уи дзахымсит Гэымыста.
 Уи азиас аға даднамкылт цъара, –
 Хара хдеицәа ршьақәа роашханы дагеит.
 Ацахашья умазамызт, Ацсынра, –
 Урыхьчоназ аңеи аби, аби-ңеи.

Шәыгәқәа хәума, Тәанбақәа,
 Аңеи аби Тәанбақәа?
 Шәара шәашта – шәымра талашоит еиҫа.
 Дааит аға хатәамбакәа,
 Дҳақәлеит нас хатәамбақәа,
 Аха уи дзахымсит Гэымыста.

29.07.1999 ш.

АМШАҘЫ

Сан ачашә калцон шыжыы,
 Иахья ныхәоуп, имшапуп.
 Абар, ажәцыс хәыч абжыы
 Хдацха шытыхзаны иакуп.

Чи-чи, ча-ча, чу-чу-чу.
 Дгылы жәәани сырхәычуп.
 Са ссасын ареи анеи, –
 Зегы иреиҫгуп адунеи

Аишәа иқәтәан иеырбон,
 Аблақәа зынза иссан.
 «Нак, уца!» хәа лнапы лкьон,
 Лгәы пнацәазар акәхап сан.

Чи-чи, ча-ча, чу-чу-чу.
 Дгылы жәәани сырхәычуп.
 Са ссасын ареи анеи, –
 Зегы иреиҫгуп адунеи!

Абжыы ссируп уи сынтәа:
 Азә дышьтыхы, еазә дарҫеит,
 Аха сан дааҫсан дантәа,
 Ачашә ажәцыс ихнарҫеит.

Чи-чи, ча-ча, чу-чу-чу.
 Дгылы жәәани сырхәычуп.
 Са ссасын ареи анеи, –
 Зегы иреиҫгуп адунеи!

1999 ш.

АҘАР

Иқәхәазо, ахахә, амҫыхә,
 Иаанагоит абан аҘар.
 Еиқәын алахь аҫш ачыхә,
 Аҫсык агын наҫ иҘарҫ.

Икәхәазоит ахахә, абгыжә,
 Еилаоынтуеит ахәынцәа.
 Ацуныхәа иакәзит қыжәк,
 Қәак изымгәағыт Анцәа.

Икәхәазоит ахахә, алыкь,
 Амхы иацәлеит асар.
 Адәы икәхаит нак алыкь,–
 Ианаркит ижәйтәыз моак.

Ага ашка ию ицон,
 Асар нымхеит амхағы...
 Амшын ыпон, ицәкәырпон, –
 Иааныскылап хәа иағын.

16.08.1999 ш.

АНЦӘА ИДА

– Сычкәын, схацарашәа сымда –
 Ацъныш сывараә дшәышәуеит, –
 Ас ихәеит сабду ицсымтаз, –
 Анцәа ида зегь ажәуеит!

Ашәа ихәеит, нас, иаб инимдан, –
 Дижит ажәлар еизганы.

Ус дынхон. Ицқъан икымта,
 Ицқъан иашта, нас июны!

Аисыр ақәын хыхь ипацха,
 Ицәкәырпон ихәыштаара.
 Аха, иажәра пшызар акәхап,–
 Иағын ишьталан аара.

– Сычкәын, схацарашәа сымда –
 Ацъныш сывараә дшәышәуеит, –
 Ғитит саб, шыжык, ицсымтаз, –
 Анцәа ида зегь ажәуеит!

Саргы снеины снихагылеит,
 Сылабжышқәа роашха ицон...
 Сынхон ызалей тахылей,
 Саб ицасқәагы насыгзон.

Аха ус сышцоз сажәызаап,
 Ацъныш сывараә дшәышәуеит,
 – Сычкәын, хыхь уоах ахыза...
 Анцәа ида зегь ажәуеит!

25.09.1999 ш.

Кәтол.

ШЪҒА ИЗДЫРУЕИТ

Са снаскъабгеит ашә аҕынза,
Исхәаз сгәалашәом рацәак.
Быблақәа сшыаҕа сыркымзар, –
Аҕа сшықәыз сықәлон цәак.

Бара бсыман гәысгъы-хысгъы,
Сгәы арфыхон ба бцәашыы.
Ажәак сабхәар шыстахызгъы,
Са саңыолон ба быбжыы.

Уа снаскъабгон бныха шаран,
Бычча ссирын, уи разын.
Сара шоурак салан сшалац,
Сара ажәцыс еиңш сласын.

Быхцәы салсуан са гәанала,
Сылаңш ықәын ба бхы-бәы...
Бныжыны сцон сеиңымха,схала,
Аха уи сцәахырц сағын.

Уа снаскъон, быңхара сныруан,
Быблақәа снаскъаргон нас.
Дара роуп, ушьта издыруеит,
Исхәо сақәымшәо сказцаз.

20.10.1999 ш.

АҒХАРА

Иацы суадаф иааит ағхара,
Ипҕеит сызқәа, сцәа, сыбжыы.
Иағын азын амақарра –
Ахьта – азынра иаңшыын.

Са снапы иабоит ағхара,
Сқышә инықәлоит ипҕаза.
Акгы сшәымзаргь мақәахәара, –
Ахьта касцоит ипҕаца.

Иацы суадаф иааит ағхара,
Шьта насыңла уа сыюназ.
Аха са саргылом зцаарак, –
Уи наунагзоума, нас?

Адгьыл кәицым, ажәан харгьым,
Ашәт калазаргь – ахазоуп.
Иага суада, сызқәа пхаргьы,
Бара быда сгәы пхазом.

26.12.1999 ш.

АЗЫРКӨИ

Зна уаацөырцуеит,
 Нас усцөызуеит.
 Иакуеит, ицөоит
 Мца хөычык.
 Уааныскылар –
 Умца сырцөоит,
 Уалашөар хөа
 Сшөоит ачыкь.
 Икоуцозеи, мшөан, Зыркөи,
 Сураацсарц узөу закөи?

Адгьыл шьацроуп,
 Ажөан – көацоуп,
 Ацых неиуеит
 Еикөышьшы.
 Сара исуцаз
 Пхарак сацоуп
 Иахылцуазшө
 Збоит убжы.
 Икоуцозеи, мшөан, Зыркөи,
 Сураацсарц узөу закөи?

2001 ш.

* * *

Сара сцөуазом,
 ицөуо ақөоуп,
 Амра сыхөаччоит,
 са сыччазом.
 Амца сыцразаргь, –
 сбылзом, зегь акоуп,
 Са сахьынамзо
 ба бназозом.

Сара сцөуазом, –
 сцөуахьеит знык,
 Ускан хөицылан...
 хөицырцит зынза.
 Сыкан ашьшьыхөа,
 сшьымкөа сышьны,
 Ус, адөахьалагь
 ахөра сынзам.

Сара сгөыргьазом,
 сгөыргьахьеит знык,
 Ускан ба бышка
 амөа санын.
 Ажөан иацацсан
 аццөкөа цөны,
 Гөакрас ишьоу зегь
 ыкан аены.

Сара сцәуазом,
 ицәуо ақәоуп,
 Амра сыхәаччоит,
 са сыхчазом.
 Амца сыцразаргь,
 сбылзом, зегь акоуп,
 Са сахьынамзо,
 ба бназозом.

28.01.2000 ш.

* * *

Амра еицшын ацәа-хаҕа,
 Иақәын амра-хыза.
 Аха тахак артом уаҕа,
 Ақырбыч иафызан.

Иҕагәышьан хәысгы, дәысгы,
 Сеидроу уи иаңеицшу?
 Шәышықәса иртысхьан усгы,
 Аха ахра еицшын.

Ашта хыбын уи ацәала,
 Ашка ҳаднапхьалон:
 «Ишәтахызаргьы таацәала,
 Са шәыстаз иахьала!

Дарбан хәы-паша зкәадыруа,
 Ишәхәа шәа хазынак!..
 Убри ауп сҕазцаз, ижәдыруаз,
 Ас анцыра сыман».

21.02.2000 ш.

* * *

Сара исымоуп сара сашта,
 Ға ҳазхылцыз имтаны.
 Дәәазә иашта сара сашьтам,
 Иашәа сҕәашам имданы.

Сара исымоуп сара сцасқәа,
 Са сзаазаз исыларцаз.
 Сара ацәгьақәа срызцасуам,—
 Урт иаадрьхуеит иларцаз.

Сара сцәажәоит са сбызшәала,
 Са сызхылцыз рыбызшәа.
 Иара кәандоуп дара ршьала,
 Хызан хыхь ирықәызшәа.

Сырхацгылоит сашта италаз,
 Дацәыхараз сыуара,

Дтэымуафызаргъ уи хаҭала,
Зегъ акоуп, – аҭсуароуп.

Сҭаца-фызоуп, хаҭа дцозар,
Пҭхэызбак аҭых дналалан.
Шыжь аҭша-лас ихнаҭозаргъ,
Ан лыбжьы-хаа гәаланы.

Сықәҭыр... Ашыжь сыхымзакәа,
Аҭар ҕыхап аҭсараҕ.
Са сыламыс ахынзақаз, –
Икагәышьан саҭсуара.

2000 ш.

КЫР ШЫҚӘСА НУЦУЕИТ...

– Кыр шықәса нуцуеит! –
салхәеит аҭшфы,
Сарма нап шыҭыхны
зны даныҭшылан.
Уи дыҭшыюзамызт,
сыҭсымзар, дшафын,
Ашықәс иаргәақуаз
ирзылшон дырпылан.

– Кыр шықәса нуцуеит,
ахаан уҭсзом,
Афыстаа, аҭьныш
ушьҭаз игәаан! –
Салхәон, иҭьасшьон,
сҭәуон, иззом,
Мшәан, дҭкалахьоума
имҭсуа ахаан?

30.03.2000 ш.

АМОДА ПҭХЭЫЗБА

Уи лшьапоуқәа цәгәа иҭшзан, –
Сыблақәа дыркәалеит:
Меигзарахда лыҭқы ркәан,
Лаҭхәеи лышьҭахәалеи.

Икеи кеиуа лзара хтын,
Лгәы цахак ағаршәын...
Пҭсуа гәашәк ушьҭа иаркын,
Ак ахазаргъ ҭьаршәа.

21.03.2000 ш.

АҘАРА

Ирхәоит лыроуп изхагьежьюа адгьыл, –
Ишпағыжуаз аварағ саннеи!
Башоуп ирхәо, – уи гьежьюеит уи адагьы, –
Изхагьежьюа җароуп адунеи.

Ҙара згым иоуп итбаа-тыцәу зызқәа, –
Дахьзынамзо хымҗада дназоит.
Духагьежьюа дҗанацоит аҗхәызба,
Аҗарақәа рымаза – мазоуп.

Абға узто, иззатәузеи, җароуп,
Убға җызтәо җароуп даәазны.
Уи анумоу – ажәоан уақәмақаруеит, –
Уара уда дыказам Аҗсны.

Аҗарақәа раҳра уанахаҗгыл,
Иалшагәышьоит урт рыфәы умаҳар,
Шьюк аҗараз иртиуеит рыҗсадгьыл,
Иртахызар, иалшоит ирыхәҳар.

Уи ахьыкоу иҗам аламысра,
Уи чархәароуп иқәнашьюа аҗша.
Уахгьы еынгьы иаәуп сара сысра,
Ҙарада сахьшаз са сызшаз.

Аоң исымоу лзыхь аҗара тылтом,
Илгазаргьы наҗ итәрбаны.
Сықәыргьежьюа уаҳа таха сылтөм,
Уи ахьсымам са сахьрҗкьаны...

Ирхәоит, лыроуп изхагьежьюа адгьыл,
Ишпағыжуаз аварағ саннеи!
Башоуп ирхәо, – уи гьежьюеит уи адагь,
Изхагьежьюа җароуп адунеи.

09.04.2000 ш.

АИМАК

Сгәи сыхшыюи аймак рымоуп,
Изтатәыда хадара?
Иага ххәаргьы дара рылоуп,
«Ажәоан хшалыбгаз» ҳара.

Ахшыю – ыыстаауп, баша иҗам,
Агәы жәоануп, иразуп.
Ҙа ҳахшыюгьы җшуп адәныҗа, –
Уи зызку зынза хазуп.

Ахшыю лакәуп адәахьала,
Агәы оңуҗкалагь иҗшоуп.

Агэы змоу дшэазом акала,
Агэы – ажэюанае иагцоуп.

Агэы ихэоит згэы уашэшэыроу,
Уи хэрабгыцуп, уи уафроуп.
Ахшыю – цыкац-цааршэыроуп,
Ахшыю малуп, ма млакроуп.

Ахшыю – қыафуп, бцъаруп, шхамуп,
Баак аргылоит ак хжэаны.
Издыруада амыцхэ шхамам,–
Хаказ гэыла хаикэшэаны.

Агэы – амрае иатахузеи,–
Хшыюла амрагы хэаеуп.
Аха, ихавацгыгэо ахыза,
Агэы хэхэышэтэырц иаеуп.

14.06.2000 ш.

АПОЕТ ИМОНОЛОГ

Адыд ақэлан икоу цыушыап хресторан,
Абыкь иасуан, адаулқэа урхэаеуан.
Шэах мацаран ашампантэи, ицьбаран,
Цкэыни згаби рышэт лапшыла ирчычуан.

Нак, асценахь, амаг пхэызба дцэю-цэюуан,
Лылахь акэын иаддырцаблон, «шэки»
хэа зныз.

Мацуцэакгы ирфаз-иржэыз рыхэ рыууан.
Ас иахыкыз зынза имадын згэызэаныз.

Саргы снейлон уахь
ашышыхэа хэылбыеха,–
Шарқазшэакэын – тынч уи аблақэа таууан.
Аецэақэа асуан, ицэон есуаха,
Акэша-мыкэша ттын цыблахаг сыпшаууан.

13.04.2000 ш.

ААЦЫНРА АШӨА

Азын ашлара цама,
Аадын сгэашэае ицшуп?
Сусана, Сусана, Сусана,
Ашыжь ацар ирыбжьуп.

Аадын рашыушэа саман,
Икэуп адэеиужь, ицоит.
Сусана, Сусана, Сусана,
Сутрае акэыкэу лацоит.

Ацьныш, зынзак ухәаҗсама,
 Аҗта зықәушыи схы?
 Сылаҗш цәҗахазар, Сусана,
 Ажәан, суҳәоит, сцәахы.

Сгәыҗрақәа змыжк иҗаҗсама, –
 Снаргазом урҗ ыырбара!
 Лозана, Розана, Роксана,
 Брылыҗчо бнеиуеит бара.

Дыкоуп Европа Сусана,
 Африкаҗ дыкоуп лара...
 Аха зегь реиҗа уи дшанан,
 Хазхылцыз дишазаап ара.

Ааҗынра ашәа назама,
 Бгәаҗаҗ инхамашь зынза?
 Сусана, Сусана, Сусана,
 Ааҗынра ашьҗа сынҗа.

Ажәҗыс, иухыи, уааҗсама,
 Иахьакгы чырчырран узәыз?..
 Сусана, Сусана, Сусана,–
 Ааҗынра җабҗеит сгәәҗыи.

14.04.2000 ш.

АЦӘА

Сҗаҗа аҗаҗараҗ,
 Ашәындыкәра гылоуп.
 Уаҗа, зны, аҗараҗ,
 Ублақәа хнакылон.

Аха уи аҗанаҗ,
 Чақмаҗьак җагылан.
 Уи лашон аргама,
 Ғынлашәа уахынла.

Чақмаҗьак уҗалар,–
 Акәалаҗ җагылан.
 Уи хәыҗын хаҗала,
 Аха ибеиан хыла.

Цәа заҗәык ахала,
 Иҗшьаны назаза,
 Ирқаҗшьыызшәа шыала,
 Иаҗаҗәахын аҗа.

Уи Адами Евеи,
 Ашьҗан иадынҗәала...
 Нас иҗәырцыз хреиуан
 Хә хҗалеит аҗәала.

11.05.2000 ш.

* * *

Ажәцыс-еикәә
 Иахья иамам тахак,–
 Ҙзык ашьшьыңә инадцыр,
 Нас еакы иазцон...
 Ажәәан иацаз
 Бамба гәартак хахан,
 Амра уи рахәыцны
 Хашта итанаңсон.

29.05.2000 ш.

ГӘАНЫЛА

Хәиңылон, хәкан хәилацәән,
 Хәибамбар каломызт мышкы.
 Исыңашыңуаз ахацәә,
 – Дыбзиоуп, дыссируп! – рәакын.

Хәиңылон, ныхәән исымаз,
 Ла лышка сцазомызт, – сңыруан.
 Дмырхәәган, днырхаган, дхазынан,
 Сгәыңрақәә счара ду руан.

Ашьтахь хәиңырцит... Амачоуп,
 Амачоуп хәикәызгаз хара.

Сгәәкәын – уи рыцха таңаңоуп,
 Бгәәкәын – саргылеит хара.

Нас, абри ашьтахь гәаныла,
 Гәаныла хәиңылоит хәиңуп.
 Бцаларгы бымоа банылан,
 Уака, бахьнеиуа сыңшуп.

Хцәәжәеит ашьшьыңәә гәаныла,
 Чарак еиңхархәоит зынгы.
 Ажәәан ахь схалоит ба была.
 Са сыла быңоуп баргы.

Хәлахь еикәәхцоит ианхамам,
 Ианхамам ихамоуп ацтәы.
 Хәчкәын ашколаә дынхама,
 Нас дахьзару ицатәы?

Исыхоит сгәәца аоныка.
 Хдәңцыыр аңнытәи быңшуп.
 Сшыңоу быздырам баныкам, –
 Ускан зегь реиңа сзаңоуп.

Хнеиуеит моа-ңшзак ханылан,
 Ихартоит агәилкәә зцаарак:
 – ҘсҘазаароума, гәаныла? –
 Агәилкәә еиңгылан цыарак.

20.06.2000 ш.

АНЦӘА ИАЛИХЫЗ АҢСНЫ

Агеи ашьхақәеи рыбжьара,
Баҳча ссирла иқәцаны,
Адгьыл лакәқәа риатәараә
Анцәа иалихит Аңсны.

Ари аңхын еипш икәандоуп
Ҳнапы разқәа реибаркыра.
Дарбан ари ажәа зхәамтоу,
Хьзыс иузтаз Аңсынтәыла?

Амра аштәә илашароуп,
Иатәахызаргь аңта зны.
Ҳа ҳазхылцыз дара ршьалоуп
Ахы ишақәитхаз Аңсны.

Ари аңхын еипш икәандоуп
Ҳнапы разқәа реибаркыра.
Дарбан ари ажәа зхәамтоу,
Хьзыс иузтаз Аңсынтәыла?

Агеи ашьхақәеи рыбжьара,
Ажәоан алахь ус анын:
Иказ аңсуа илашара, –
Анцәа иалихыз Аңсны!

Ари аңхын еипш икәандоуп
Ҳнапы разқәа реибаркыра.
Дарбан ари ажәа зхәамтоу,
Хьзыс иузтаз Аңсынтәыла?

2000 ш.

АМРА

Амра, амра, амра,
Хьхь ицоит ихалан.
Иатәазам ҳарамрак,
Иамазам агәала.

Сыңо, сыңо, сыңо,
Сара ашта сықәуп.
Амра сынасыңоуп,
Мшәан, саргьы снасыңуп.

Ашәтқәа, ашәтқәа, ашәтқәа,
Амра акәа италоит.
Шәгәы разуп, иташәкуа
Хымпада икалароуп.

Ажәцыс, ажәцыс, ажәцыс,
Кнаҳауп хьхь аҳауаә.

Көыкөу ацәа ишалцыз,
Изаҳада ҳауа?

Амра, амра көицха,
Иалоуп ҳашәа «Рада»
Ақсабара, рыцха,
Иалшарызеи мрада!

Ахәра сныз ахала, –
(Аибашьрацәкьа ҳалан).
Амра сыдқхалар, –
Ахәра ғыоит ахала.

Амра, амра, амра,
Хыхь ицоит ихалан.
Иацазам ҳарамрак,
Иамазам агәала.

АТАНКИСТ

*Ақсны Афырхаца, аполковник
Фазылбеи Ақзба ихьзыноылоуп*

Агаә ихәмаруеит илакәу ахьымра,
Ҳзиасқәа ажәоан абжьала ицшьоуп.
Бцьарла еибытан еынлаз, уахынлаз,
Ага иахыкны атанкқәа цацшьоит

Атанкоуп, атанкоуп,
Атанкоуп сыңс иацоу,
Атанкоуп сгәара, сыюны.
Атанкаә иңышәоу
Ахаца дфырхацоуп,
Афырхацәа иртәылоуп Ақсны!

Баша уазхәыцит, аға, ҳара ҳтәыла,
Дарбан иузто уа узыҳәан ишам?!
Ақсуа танкистцәа цоит еишьтагылан,
Ргәацаә иныкәны рабацәа ршьам.

Атанкоуп, атанкоуп,
Атанкоуп сыңс иацоу.
Атанкоуп сгәара, сыюны.
Атанкаә иңышәоу
Ахаца дфырхацоуп,
Афырхацәа иртәылоуп Ақсны!

Арқыс атанкаә иазиури иоура,
Пқәызбак игәаца тыблаауа дтоуп.
Ладараз, оадараз, иҕыхьтаз, ишоураз,
Ақсуа танкистцәа рымоа чацоуп.

Атанкоуп, атанкоуп,
Атанкоуп сыңс иацоу,
Атанкоуп сгәара, сыюны.

Атанкае ипышәоу
Ахаҗа дфырхацоуп,
Афырхаҗәа иртәылоуп Аҗсны!

Аррае ахаҗа имам мыш-шьара.
Зыжәлар зыхьчаз иоуп зуалҗшьагы зшәаз.
Танкуп изызоу игәамч, илшара,
Ақәарае танкуп икоу бызшәас.

Атанкоуп, атанкоуп,
Атанкоуп сыҗс иаҗоу,
Атанкоуп сгәара, сыюны.
Атанкае ипышәоу
Ахаҗа дфырхацоуп,
Афырхаҗәа иртәылоуп Аҗсны!

08. 07. 2000 ш.

* * *

Илахәыхуп аҗсуа җаҗа,
Ас афюы хаақәа смаҗаҗ.
Аҗа, сыҗкәын, амҗа уаҗа,
Уа иеҗәаргыежыла акәаҗ.

Ахра уоума, Дима уоума,
Аҗа, сҗаҗа, бааласы!

Артәы җоума, ашәха җоума,
Аишәа иқәышәҗа лассы?

Ғыс ихаҗтуа иарбан руа?
Даур, асасҗәа урҗыл!
Асас дуқәа хҗоуп абжьюаа,
Акәыд иагуп апырпыл.

Ачуан иахәлаҗсоит ашыла,
Амҗаҗ алишьуеит азәы.
Акәаҗ амҗа надыршыло,
Ғазәы иргьежьюеит аҗәы.

Аҗсуа җаҗа, ашыш-быҗа,
җара хҗаноуп, җара хҗар.
Иччоит аҗшәма илакьҗа,
Илоаҗә асас даанагар.

Аҗсуа җаҗа җхоуп, иоашьом,
Маҗк иҗшәазаргы иара.
җара җабаҗәа рынхашьюуп,
Излабеиоу Аҗсынра.

* * *

Абзиабара ашәа, –
 Ажәәан аецәа аччагшь иааызоуп,
 Абзиабара ашәа –
 Уи бара боуп, сара соуп.
 Абзиабара ашәоуп
 Сара исхәо сааизар,
 Баргы сыңсымзар –
 Ибхәо назаза уи ауп.
 Абзиабара ашәа,
 Иамазам ажәа,
 Уи иамоу агәоуп!

Абзиабара ашәа, –
 Цысшәа ажәәан сацаршәны самоуп,
 Сымшқәа хыхьынтә
 Адгьыл ахьхәхәа икәыпса ицоит.
 Ба быда, са сыда –
 Уааы издырзом иагьамоу,
 Уи хара хәда
 Мыткәмак еиңшхар калоит.
 Абзиабара ашәа,
 Иамазам ажәа,
 Уи иамоу агәоуп!

Абзиабара ашәа –
 Амра азыхәә инейны иафыхәон,

Архаә шыабыстак
 Мацк ишәахьазаргь, ихәуан.
 Сгәы интазытуан
 Ашыжь цаак афәыха,
 Бзиабароума, –
 Ак қәацсатоушәа иауан.
 Абзиабара ашәа,
 Иамазам ажәа,
 Уи иамоу агәоуп!

2000 ш.

ААЫ РЫЖӘТӘУП...

Ааы, – иалцыз ахардан,
 Шәахла итәуп.
 Зны-зынлаггы сгәы сырдарц,
 Уи сәакуп.

Маза хтыгоуп уи ааы,
 Еикәәтәоуп.
 Зынггы аыла еырбааык,
 Дархәацәоит.

Ааыжәрафәы са скәадан,
 Зны сашьуан.

Сыенадцаны ахэада,
Ишьышыуан.

Цэыцак – цэыцак ианкьаны,
Тынч снатэон.
Сыызцэа ашэа тыркьаны,
Иааилатэон.

Зымоа дацахэхэон азэы,
Ирпаны.
Снатэон сыжэгакэа штацэыз
Дырбаны.

– Шьта хайцыкэлап, сгэацапха,
Скэашаоуп.
Анасыпкэа сшоит уаха, –
Са сшаоуп.

Иузгылазаргь ахан,
Мал зыгзам.
Аоы цэырымцыр ипхам,–
Уи зынза.

Аоы иамоуп, цыым, казшьак,
Ишэымшэин.
Ишэшэиуазар, нас, ианша,
Ишэымжэын!

2000 ш.

* * *

Зыбла хооу ибом лашарак,
Пхарак илам згэы разым.
Анцэеи адгыли рыбжьара,
Хаарак ыкам иара изы.

Шыжь агэил – ацэапшь иаоызоуп, –
Амра икэнацоит ашэшы.
Ацлараф еихыс-еипысуеит,
Имаапсо ацар рыбжьы.

Иага ухэаргы-иумхэаргы,
Цыым – Абзиабара шоуп.
Убри ада еак камларгы,
Знык апстазаара иапсоуп.

25.07. 2000 ш.

Акэа

* * *

Быпшра схаштуеит шьта сыцсымзар,
Хашти гэаламшэеи срашьоуп.
Ицоит сыжэоан иалсны сымза,
Зны еикэароуп, зны илашоуп.

Амоа сықөын быбла сыцны,
Бгәыҫра сыман сион уха.
Анцәа сиқәон нас иҫыцны:
«Ма сықхызаә уи днырха!»

Стәыуап ашьтахь схы нагәылак, –
Алабжыш иагап сыхчы.
Срыцқайшьома ҫызак, гәылак,
Сыгәгы ампыл еицш ичып.

Са сықхызаә сгәәкра сархәап,
Ажәәан скыдлап сцәәкәаны.
Аха, сымыш, уи бхы иархәан,
Бымцан сыцқа ҫәкәаны.

Ашәч саҫызан ацла садлап, –
Уи ачыхәқәагы хьантоуп,
Нас ажәытәуаа ирқасаблап,
Шақа шәышықәса иртоу.

Сара цхызла, ирхәыз шьацхап,
Ба бнагәылалан бцала.
Урт мышкызны сықәган ацқа,
Бышка снаргозшәа збалап.

22.08.2000 ш.

АРТИЛЛЕРИСТЦӘА РАШӘА

Амра цеиуаз, иасуаз ацша хага,
Асы шьталоз... Еиҫуп иақагы.
Артиллерриа – иарбан иақырхагоу,
ҫынла аицшцәкәа икоуп ухагы.

Артиллерриа, –
Аибашьраә иқышәоуп,
Ахра шьтыхны
Уи харантә иаауеит.
Ацсуа цеицәа
Азыкацо рхышәоуп, –
Артиллерриа –
Кшоит, аус ауеит!

Уи иарзызоит ашьха акацәара,
Уи ахыкоу – уа аға дхәәеуп.
Артиллерриа – қалоуп қарт таацәала, –
Ацсынтәыла ахьчара иаәу.

Артиллерриа, –
Аибашьраә иқышәоуп,
Ахра шьтыхны
Уи харантә иаауеит.
Ацсуа цеицәа
Азыкацо рхышәоуп,

Артиллериа –
Кшоит, аус ауеит!

2000 ш.

РАҢХЬАЗА АКӘНЫ

Амышқәа ркәәуа ииасит аңын,
Амра макъанагь ицоуп.
Аха, ашколаә, ныңәазар акәхап,
Уаҕа агәилқәа раңәоуп.

Аңкәынцәа неиуеит, азҕабцәа неиуеит,
Шәтышын, аиашаз, иршәыз.
Анаңәа анра анасың аиуа,
Ғыцзан ироуит уажәы.

Ашҕаә аңеиңәа гылан илакәны,
Уа еа дунеин, ирбон.
Раңхьаза, раңхьаза, раңхьаза акәны,
Актәи акласс ахь ицон.

24.08.2000 ш.

БЫГӘХЬААЗГОИТ

Быгәхьаазгоит, быгәхьаазгоит,
Смыцәазеит иаңи иахеи.
Инхоит искуа-ахьааскуа,
Исхәо акәын – ус инхеит.

Быгәхьаазгоит, быгәхьаазгоит,
Саргәырғазом, сгәы кәзцо.
Мшәан, исыхьы, иабаазгои, –
Абар алса аиңш сканзоит.

Быгәхьаазгоит, быгәхьаазгоит,
Ихәхәоит сгәаңа быхьз хәаны.
Ңстхәаны икыду са схьаакәа,
Икәтәоит заңаңас ихәны.

Быгәхьаазгоит, быгәхьаазгоит,
Арасаң еиңш са сыңәуп.
Сылабжышқәа ирзаакуа,
Сара сгәы сыхьчарц саәуп.

Быгәхьаазгоит, быгәхьаазгоит,
Сдунеи акәын иңбароуп.
Сыңхьыз аәоуп бахьааскьо, –
Лабәабала ба бхароуп.

Быгәхьяазгоит, быгәхьяазгоит,
Уаҕа сылымшар ҕалап...
Сҕабымҕаргы, ди, хьяасгы,
Уи сахьацу сагалап.

08.09.2000 ш.

АЦАРА АНЫХҒА

Анбан, анбан, зехьынҕьара,
Нак-арахь икнаҕан.
Амра, ажәтыс, ачынчараа, –
Ғак убомызт уаҕа.

Урт ырымман азә ишәара,
Насгы рееидыҕсалан,
Зеггы ирархәон аҕсышәала:
«Шәымҕахьҕла, җшзала!»

Икәцоуп ашҕа, ихиоуп ашҕа,
Арцао ҕыц – аныха.
– Уа, мшыбзия! – Бзия збаша!
Ацара аныхәа.

25.10.2000 ш.

* * *

Ашҕа икәуп ахы шьҕыхны,
Ҙынчрак амазам акәарт.
Уи шьяпхьыцла аҕсы ҕыхны,
Хәаҕак ылнагоит абард.

Уахьынапшлак икәу кәчаруп,
Хкырацәала еилаҕсоуп.
Ан аҕыц ухәеит хәа бҕьаруп,
Ашьяпхьыцгы ҕгәык аҕсоуп.

Циаак ыҕнахуеит ашьяаҕә,
Зынгы иарьюеит азба.
Аха икәнаршып ашьяза,
Ашҕа икәсыр ахьшьыцба.

«Нак хара шәымцан, ижәдыруаз,
Уаҕа шәартоуп, шьҕа шәгьежьи!» –
Дара рзоуп изыуазыруа,
«Ғақ-ғақ!» – игоит абжьи.

Нас ишҕа, «жәларык» ирануп, –
Ахьчатәыми рлахьынҕа?
Ан-акәартгы генералуп, –
Иахьҕазом уи адца.

22.11.2000 ш.

* * *

*Апринцесса Диана лыгшрақеа
зхыскааз азэы илызкуп*

Амра иснаџом уи иамам,
Амра пхаларцоуп изшоу...
Са сыпринцесса, Диана,
Уи атқыс, уи атқыс блашоуп.

Сышэтыц ахауаџ икнахауп,
Сгэыграқеа шытыхны иакуп.
Урт санырхыымза сыгэнахауп,
Гэнахас исымоу иацкуп.

Сымра са сыжэаџ ииама,
Иабаци иццышэха сџара?
Бара банызбоуп, Диана,
Сшыказ аныздыр сара.

Ашыжь сыпхызқеа сызгямам,
Урт еилаоынтит зынза.
Са сыпринцесса, Диана,
Быхэрақеа сыт, исынца.

Урт бара бзыхэа еидароуп,
Урт сара сзын иласуп.
Ба бакэу, сыздырам изхароу,
Ажэоан сахшазшэа сразуп...

Амра иснаџом уи иамам,
Сгэыграқеа рхышэаџ ииан.
Са сыпринцесса, Диана,
Диана, Диана, Диа...

24.11.2000 ш.

СГЭЫ УАМЫСЫН...

Сгэы уамысын, Ашықэс ґыц,
Сгэы уамысын, сшэышықэса!
Сыпсґазаара ашэ аџы,
Шэтык убар – исықэыпса!

Сгэы уамысын, срыцхацэоуп,
Са сызхысыз тышаран.
Уахынтэ амаґ сыцхацэон,
Сажырц акэын сышэара.

Сгэы уамысын, амра ґыц.
Амза ґыц, – уеицарсаза,
Гэнаха зхыымсыц амэаџы,
Знык анысха сараза.

Сгэы шэамысын, ашэақеа, –
Урт шэымхэан имыткэмань,

Сара сышъха хьшөашөақәа,
Лағырзыла шөрықәтөаны.

Сгәы уамысын, Ашықәс ғыц,
Сгәы уамысын, сшөышықәса!
Сыңсҭазаара ашө ағы,
Шәтык убар – инықөыңса...

04.01. 2001 ш.

* * *

Сара сашөақәа,
Уара уашөақәа,–
О, иабарҭаху,
Уаҕа ажөақәа!

Сара сыпату,
Уара упату,–
Иарбан иныжьтөу,
Ма изхыңатөу?

Сара сыхчара,
Уара уччара,–
О, ҳақөымшөонда
Цьара рыцхарак!

Уара уаштәы,
Сара саштәы, –
Мракоуп ихәмоу,
Өақы ҳашьҭазам.

Уара улағы,
Сара сылағы,–
Ҕсуа лашароуп
Сара исылаөыз.

Сара сыламыс,
Уара уламыс...
Уи ҳара ҳада
Өазөы иламызт.

Уара ууара,
Сара суара
Ажөан аҕынза
Икоу ңсуароуп.

14.01. 2001 ш.

ҲАЖӨЕИНРААЛА

Абар, саңхьа ажөеинраала,
Ашөҭ иагөылцит иңшзаза.
Аха уи камлеит ахала,
Зны ихьшөашөан, зны имцан.

Ашәа сыбтәит, ажәа сыбтәит,
 Ҷыц ицәырцит аҶара.
 Ажәоан иаттам уаҶа сыцта, –
 Атыц иашьтоуп Ҷацьара.

Избоит, цысуп сажәеинраала,
 Ах, сышьтнахуазеи заҶа!
 Уи раҶатны ажәоан иалоуп,
 Шәартак амам хыхь – цаҶа.

Сацхьа иқәуп Ҷажәеинраала,
 Бара бымца-хаа зыцроу.
 Уи Ҷамлеит, избоит, ахала,
 Бара боуп изыбзоуроу.

Уи Ҷацоуп, иоуп гәыблыла,
 Иахоуп Ҷеыцьяггы Ҷацсы.
 Бара была, сара сыла,
 Сара сыла, – бара бзы.

Уск ианабта Ҷажәеинраала,
 Азбао уа «ахы иҶашәоит».
 Аоны ршозшәа шьоук рыбжьара,
 Ҷажәеинраала ршар Ҷәа сшәоит.

24.01.2000 ш.

УААИ, НАС ҶАИРЫЗ ҶАҶАРЦӘЫП...

Уааи, нас, Ҷаирыз ҶаҶарцәып, –
 Дныхәаз Ҷауа, Ҷгәыла!
 Анцәа дҶамазар уацәы,
 Ҷакгы Ҷзықәиргылап.

Алабжышқәа Ҷарханы,
 Ҷазцарыма цшьяала...
 Ҷара моа-баацсык Ҷанын,
 Моамызт, илашьцаран.

Сара сыблақәа рхаҶы,
 Цтацқәак ахакнаҶан,
 Сгәаца саҶәара иаҶын,
 ИчҶатәым Ҷәа уаҶа.

Хыхьинтә азытра иаҶын,
 Анакә-лашә исхажьыз.
 Амрагь цәыртцит ахәәҶы,
 Сшьа иақәыцхарц ашьыжь.

Игылт Ҷадгьыл аҶацәа,
 Иацагылан абцьар.
 Рымәа иқәйтәит Анцәа,
 Урт гәаныла драбжьан.

Уа инхон уи ашьта.
 Аха апырра иафын.
 Гэыла сыюуа сашьтан.
 Нас сшыцэхныслеит саацсаны.
 Уаха сылымшакәа.
 Аҫба сахәапшуан стәаны
 Сара сыҫба шкәәкәа.

АЗҫАБ ХӘЫЦЫ ЛАШӘА

Сан, бара башәа хаа,
 Сан, бара бажәа хаа,
 Имыцәо шәахәацуп сара сгәәфы.

Сан, бара быбла хаа,
 Сан, бара бычча хаа,
 Сгарахь инаргоит илакәу әеы.

Сан, быда схәартазам,
 Сан, сиарта-иартазам,
 Уаҫа сыҫхызқәа пшзоуп, иразуп.

Бымшра сылаца,
 быцхра сылаца,
 Издыруеит, иреиҫу башьтоуп са сзы.

Сан, бара быцәазом,
 Башәақәа нымцәазо,
 Сиатцәахә ашәа азыбхәоит бтәаны.

Ҫы-ласык дақәтәаны,
 Аҫера ҫыц нақәцаны
 Хашта дынталоит фырхатцак дпырны.

ИАРЕИ САРЕИ

Уи сиҫахзамызт, дысцәымҫын сарҫы,
 Аха ҳаибәгәзуан ҳаиҫахар.
 Хҫазара шьтыцхьан уи ала акыр, –
 Амца ҳацралон аҫәахәа.

Сарҫы сиашьямызт, дсашьямызт иарҫы,
 Аха иашьярак ҳахәмаруан.
 Хыхьынтә иҫшьамыз цәымзак аркын,
 Иахылцуан иҫшьамыз аҫхара.

Иарҫы синыхәон, дысныхәон сарҫы,
 Ҫыжәра «Амзаҫа» хҫалан.
 Хәиуара иацлон нас иахаҫы,
 Аныкҫы «хҫлыхшазаап» лыҫхала.

Дысҫаҫчон, сиҫаҫчон... Амышқәа цон,
 Амышқәа цон, акатахәа.

Аха издыруан, – шыафакгы дкэацом,
Ацакыа салкыан санкаха...

Штакае хашгылаз хыыага хеырбо,
Иааин ацшатлакэ хабжалеит.
Сыза дызлыцыз рышка дагон:
Саргы дыздырит ибжыала.

2001 ш.

* * *

Ада схэартам сыкыанца,
О, уи ауп сыпстазаара!
Ах, исылшо сыкыанда, –
Апсы тасцахызаарын.

2001 ш.

АШЫЖЬ

Апхын гейлкэа лакэушэа,
Шарказын игылтцит.
Амза ацыпхь лақөыршэшэан,
Ашэтыц инапырцит.

Арбагы цагы аштаеы,
Қыта дук арөыхеит.
Иқәлон адгыл иашаеы
Ашыжыи аеыхеи.

Ага ашыха ыыхахьан,
Асабицеа – ргарае.
Азэ – ашкол ахь ихахьан,
Дашьтан уи ацара.

Амра тынч игылахьан.
Уи лашон лыпхала.
Ацарақэа ыыхахьан, –
Кама ацеа далан.

2001 ш.

АШӨАРЫЦАӨ

Ашөарыцаө цөгьа деибытан, –
Ахьта хьатцуан ицөшөаны.
Ихьзи ижөлеи рхөоит ақытан,
Уи дшөарыцоит уажөааны.
Лакгыи неиуеит амгөа тахан,
Шөарахк ашьтақөа цшааны.

Зны иафалоит хра такнаҳак.
Ишуеит ацшәма иахь ицшны.

Ашәарыцаџ ишәақь акәын,
Цьмакы иақәикит лассы...
Дацхон, аха иибаз лакәын, –
Азыс налыҳәҳәеит асы.

Даеа мацзак акәхап игу, –
Ашьха нас «ахәаџ» афгап.
Хы зацәыкоуп, иткьо хыкоуп.
Гәнаҳазар Ажәеипшь ибап.

Азыс акәшон ан-агәыраз,
Хьаак амазам иара.
Иацәырбон атәыџа дура,
Ан – ацазацә иафәҳәаран.

Ицдысзомызт, тынч иахьгылаз, –
Уи мамзаргь акы иацәшәап...
Ашәарыцаџ – аҳагыраз
Цақа длахеит нас ашәақь...

Ашәарыцаџ дзон ихала, –
Дкарахеит иаци иахеи...
Аха азыс абзоурала,
Уа џ-цстазаарак еиқәхеит...

* * *

Ааңын шәоуп, ацар чырчыруеит,
Уахьыцшлак иҳауп рытра.
Баргьы балагоит, издыруеит,
Ааңын ашәтыц артытра.

Бахьцалакгьы ааңын бацуп,
џыза бзиас икабцеит.
Ажәџан ҳаргьуп, адгьыл шьацуп,
Амра халеит, ахьта цеит.

Зны шәеипшуп шәара мафәала,
Ибшәуп ааңынра ацкы.
Сара уи сыннажьын схала,
Иканаршәуам ба бхаткы.

Зны ишәзеилоуп шәарт мазажәак,
Ацәы сылата шәыччоит.
Ишқабзиаз знык сыхьшәашәар –
Ааңын-хага бысцәагоит.

Исызгома аецә кыдқаа,
Са сназаргьы ахәафь?
Сымыш, бааңынра сахьбаан,
Саҫабымцан, бысхәәыр!

* * *

Пхызла ажөөан салан,
Еиқэылашон ажөөан.
Уака лакө-бызшөала
Аецөақәа цөажөон.

Лакөын жөон иацөара,
Аецөақәагь лакөхын.
Сыпхызқәа рыбжьара,
Ибжьагылан ақхын.

25.04.2001 ш.

* * *

Ақша нтасны мазала,
Хзиас гөйднакылон.
Иацөымгызшөа ацара,
Зны-зынла иаатгылон.

Ускан, зынтрас ихөашьуан,
Ақсы мақха цьушьап.
Ақәа иадлон ишьышьуа,
Итыңарц иаөушөа.

Уажө изөуггы уи қөңароуп,
Иахьтоу ицамцамуа.
Уахггы-өынггы ацароуп,
Цсҕазаарас хәа иамоу.

Нас иткөеит, ирхан атра,
Пхьақа ицон имөасны.
Ашьта итәкөашон иара,
Са еиныскьон сасны.

16.06.01 ш.

* * *

Сара схагоуп ба санбыцу,
Самхагөыргьацөоит цөгьала.
Сшьапқәа хагароуп ирыцоу,
Снапқәа мцөыжөөазар қалап.

Сшьара сықөым са санбыцу,
Сажөа хыдоуп, оөы шөахауп.
Хыда-гөыда са срызхөыцуеит,
Амреи амзеи иреихау.

Амца сшалоу азы сҕалоит,

Асы сшылоу амра сцәуп.
Ус, усыхәаңшыр, хаҗала,
Сара сиеиңшзам зхы җаңәу.

Аха схагоуп ба санбыцу,
Адуinei зегь са истәуп.
Избан акәзар, бара бкәицуп,
Са сбылуазар сәахәатәуп.

Бара боуп сзырхаго, сгәыраз,
Адгьыл иқәлашо цәашьны.
Баргьы бхагахар, ибдыруаз,
Ассир шыкало аены.

Ба банхагаха нахысоуп,
Ассир ныкало аены.
Ускан харт Аңсны хәхысуеит,
Бзиабарала иқәцаны.

06.07.01 ш.

АНЫХӘАҒА

Аҳарданыжь ауп излыцыз, –
Амра алыпхоит аоы.
Уаха сышка имоахьцыз,

Исзышәныхәа, дад, сыюны.
Исзышәныхәа сашҗа, сгәара,
Саргьы мшыншәа сыңәкәырҗап.
Җсуа пәхәызбак, зыбла еиқәароу.
Ари ашҗаә дысшәырба!

Итыркәамчаан иқәыргыла,
Умтәан уаңәыца кьашьны!
Аныхәаәа шытызхуа дгылаз,
Егьырт тәаз рыңсы заны.

Исхәарызеи, сашьцәа, уаҳа,
Шәааи, аңатхькәагьы хартәып?
Ари шытызымхыз дыгәнаҳауп,
Уи издырзом ао атәы.

Иҗахәмаруа суалыр аңа,
Аңьныш! Уи аәуп ашра.
Қьафкаңагоуп соы назаза,
Шьоуп изоызоу уи аңшра.

Сыңәоаншьапым ушьҗа сашҗаә,
Сбаҳча гәилушәа сағам.
Адгьыл аңаә ахьы сашьҗам,
Ажәоан аңаә – амзаәа.

Иахьа – ныхәоуп сара сзыхәа,

Дышәсырдыруеит, сашьцәа, рпыск...
 Сҗа дҗахазаргь Аҗсназыхәа,
 Смаҗа жәаф шықәса, дыртыст.

2001 ш.

ҶЕА ЗНЫК ИСЫЗХӘА УИ АШӘА...

*Аҗсныжелар рашәахәаа
 С. Чкотуа ихъзныапоуп.*

Суҳәоит Ҷыцны
 исырҗа уи ашәа,
 Даеа маҗк
 аҗстазаара сгәарҗа!
 Шоура цәгъазар, –
 сгәы кәсцап, сыхьшәашәап,
 Анаатә асыр
 усҗан уи сарҗап.

Цыс иацәоушәа
 уашәа ажәаан иалоуп,
 Зыхь цаулан
 ицыцуеит иара.
 Ахаҗа иашәа
 ахрақәа ирнаалоит,
 Ашәа ссир

иаргәакуеит Аҗсынра.
 Ашәадара – җарроуп,
 уи еитымроуп,
 Ашәа зцәызыз, –
 ихәрақәа җазом.
 Уара зныкоуп
 анасыҗ анумоу, –
 Аҗсуа иашәа
 уацпырны уанцо.

Даеа знык ицәырга
 Аиба иашәа,
 Наҗ, ажәытәрахь
 җытрак сыбнаҗа,
 Иудыруазеи чара
 ссирзак сақәшәар,
 Амашәыр ду
 зхылымцуа зынза.

Уи җоурыхны
 иқәыз җара җашҗа,
 Уи җазнысыз
 амәоуп, ихәала.
 Жәыжә иҗагы
 наҗ ахысшьа ихашҗны,
 җынч уи ашҗа
 дҗыҗыргы калап...

Суҳэоит, ґыцны
 исырҗа уи ашэа,
 Даеа маҷк
 аҗсҗазаара сґеарҗа!
 Шоура цэґязар, –
 сґы касцап, сыхьшэашэап,
 Анаатэ асыр –
 уаҗа уи сарҗап!

10.07.2001 ш.

ИАХЬА ШОУРОУП

Иахья шоуруп, цэґяла шоуруп,
 Аҗсны иқэлеит аҗакар.
 Зынза икьяеҗеит сзыхьқеа роура,
 Азы иахэоит рхаҗақеа.

Ажэоан шоуруп, адґыл шоуруп,
 Барґы бшоураҗеит, сарґы.
 Зык иахылцыз ҳауак соуруп,
 Ғауак хыхьґы, цаҗаґы.

Иахья шоуруп, чҗашья сывам,

Ишьҗоуп арха шабаны.
 Мшэан, Аҗсныка ииасыма,
 Ғшоурақеа зегь еизаны?

Ғсызк акэараеҗ алыкь илхон,
 Уажэы-уажэ иаатуан аеҗы.
 Иґеыҗшьаагаз бжык ахылҗуан,
 Аҗыс, иқэтэаз са схаеҗы.

Қеак зыҗсазыз шыри-җали,
 Са сзын акэым, дара рзы.
 Африкеи Сахареи җалеит,
 Сашҗа иқэлеит урҗ лассы.

Сґы ишҗалоу, – мшын иаҗэаран,
 Аххэатэ нылыздаз сымхы!
 Уажэ ашуора надынҗэалан,
 Аҗсы җнахырҗ аҗахын.

Ах, ишоуруп, иахья шоуруп,
 Ғҗоит шэарґы сарґы хҗэаны.
 Аҗҗа-рашьқеа зегьы «чоу-роуп», –
 Иҗоит, срыхэаҗшуеит стэаны.

Амацэысқеа збоит аҗхызаеҗ,
 Ажэоан җьарқеак аннаҗоит.
 Адыд акэын, – уи ахызатэ, –

Схыза иаласын, ицоит.
 Амра шоуроуп, нас доухалагь,
 Шоуроуп. Усцәкъа ицару?
 Хаццарыма иану халахь,
 Ахәшә ахьыццоу хацшаару!

Ампахьшыы унапы иахаршәны,
 Ашла! Ғаҫа хәйлқазы...
 Са скәырбаныз, ажәоан иалшәаз, –
 Ақәа леиуазар лассы.

14.07.2001 ш.

АҚӘЫЦШРА

Цьым, ақәыцшра сеиламхаит амалаз,
 Уи иахьоуп хәа, сашьтамызт иацы.
 Нақ ицаз – имцазаргь аламала,
 Уи хынхәышыа амазам бзанцы.

Са сыңхызқәа сқәыцшра рылакнахауп,
 Ажәоан ашқа срыман ицалоит.
 Уақа схызаргь уаха даеа гәнахак
 Сымазақәа бышка сылбаалоит.

Бақхьа сцәырцуеит шәахшәа сзышқакаран, –
 Ба бышәтыцуп, амра багыцхауп.

ИоҒақәома жәйтәцас бара бгара?
 Бзиабароуп икоу иреихау!
 Сгәы еиқәхомызт кәицны бадымшәалар, –
 Исырцәап хәа баша уи саҒын.
 Уи акәиц хәыч иаблыз аццышә ала,
 ЕиҫаҒыцхеит ашлара схәҒы.

ЕиҫаҒыцхоит аапын ашәа еипшны,
 ЕиҫаҒыцхоит адгьылаҒ зегьы.
 Анцәа иоуп издыруа са испеипшу,
 Иақәыскызар сқәыцшарц уажә саргьы.

Ажәоан сахәоит: мацк исыт ақәышра,
 Зыгәра згода, цьым, угәра сымгар?
 Акызатәыказ истахуп, ақәыцшра:
 Абызхәацәа абыз бадмыргарц.

16.07.01. ш.

ЕИҫАШӘАРҫАХЕИТ АҚСНЫ

Еиҫашәартоуп, еиҫашәарҫахеит Ақсны,
 Еиҫах Ғыцны адәы иқәкәшеит ашыа.
 Иахьа ашыжь сашта иҫаршәын
ажәцыс қсны,
 Ашәа зхәо зегь, ажәоан иалоу зегь рахәшыа.

Еиҫашәартоуп... Наҕ иҫадыдуеит зынза,
Кәыдры леиуеит, избац аҕым, ихәашьны.
Иац сызәыхәоз, аҕәәан еиҫшыз ииацәаза,
Иахья илеиуеит амшын шыҕоу ишьаны.

Иацынтәарак хацак иаштәә цәыуабжык гон,
Цкәынак дықәын иҫсы ҫоушәә дҕаҫаза.
Зшьа иаргәаҕуаз аҕныш
Қартынтәи дхәәцәон,
Уи азын аҫак ҕаитцарц игәы иҫазам.

«Шәнеибац, шәнеибац!» – еиҫагоит
саркәалк абжы,
Еиҫаҫасуеит зшәы ҕазамхац ан лгәы.
Мшәан, изхәода, гьамас иамоузеи уажәы,
Макьянагы зхыләа ҕхәамтәәц рҕацәә рхәы?

«Шәнеибац, шәнеибац!» – рыбжы гоит
ахәгы адәгы,
«Шәнеибац», фымцоуп, аҕныш
исны дызбылуа!
«Шәнеибац» рыцуп зтәыла зхақәызцаз зеггы,
Уи рыциуеит, уи иархаҫоит ҕыц ииуа.

Зыбаә хәәреу, зхәыцра хәәреу, иканзоу,
Хашьха зыхьқәа рырхәашьрада еак иағым,
Тәым напыла еазә ишьамдгьыл изгазом,
Ашәт еиҫеихарц дашьталазар ашьәҕы.

11.10.2001 ш.

АҒӘЫРҒЪАРА

Сгәырғәоит шыжымтанла,
Сгәырғәоит хәылҕазыла.
Сгәырғәоит ашьыжь амра,
Сгылан санаҕыло.

Сгәырғәоит, исасушәә,
Алашара нааило.
Нас насыҕла сҕәушәә,
Суада хәыц сыҕналоит.

Сгәырғәоит, зык ашамтаз
Ашьтыбжь санарәыхо.
Шьыри, сыркәашандаз,
Снақәыртәаны ҕыхәак!

Сгәырғәоит, сҕара сыртар,
Избаз аҕазыхәә.
Аха афатә ҫиртәә,
Ахәқәә тәом урыхәаргы.

Сгәырғәоит қәак анлеиуа,
Кәыркәаз, аҫакараз.
Асаби дшеи-шеиуа,

Дгаразар агарае.

Сгәырғоит амц анысхәо,
Ма сара сыржьозар,
Насгы «Анцәа иныс» хәа
Ражәақәа рыпшьозар.

Са сдыргәырғоит рызегь,
Амза, абна, арха...
Сшәоит, изызарызеи,
Сгәырғара сагар хәа.

18.02.2002 ш.

* * *

Исыхьыз сыздырам, сгәы тынчзам зынза,
Мацк ихыпсаазшәа икоуп са сызқәагь.
Амышгы спылоит аеыргаза,
Снеилоит аоныкагь, снеилоит ссасызшәа.

Исыхьыз сыздырам, – сгәығлар сҕахзам,
Гәнаҳак сықәцаны сыказар акәхап.
Ажәацәкьагь сахәуеит, еипшуп ахца,
Ашәтқәагь бғыжәхоит, иказ илакәха.

Гәнаҳауп исықәу, – уи акәзар калап,
Пҕызлагь уахынла сызцәыуо аҳәхәыхәа.
Аха исхароу сшәцоу сцалап,
Зныкгы сымцәуацт еидарак азыхәа.

Гәнаҳауп лабала исысуа сара,
Сыжәаа ианымцуа ашәытақәа рнызцаз...
Шәынтә ихьанҕазаргь – уи сшәцоу сцалап,
Са сакәыз, са сакәыз иацытцны имцаз.

19.02.02.ш.

РҒАҔХЬА ХҔЫРХӘАП...

Ицоит амыш, ицоит ашықәсқәа пырны,
Аибашьрагы цазшәа збоит ихараны.
Аха сышьха, аха сгәтаца ахәра рнуп,
Ан ахцәышла, аб еитамхәа ргәыреануп.

РҒаҔхья хҔырхәап аға изымҕаз АҔсны,
Амца шыра зҕазатә далаблыз аены,
Нхытә ихытцны абцъар иацалаз хашья,
Урт азҕабцәа, урт ачкәынцәа – Анцәахша,
Урт анацәа, заштә иқәхоз ишланы...
РҒаҔхья хҔырхәап, рҒаҔхья

ххырхэап хайзаны.

Цшатлакәушәа амца тысуан Гәымыста,
Зиасымыт амца тысуан сара сда,
Зыцсы тоугы, зыцсы тамгы уа икәпон,
Урт аиааира, урт аиааира агәра ргон.

Рәаңхәа ххырхэап аға изымтаз Аңсны,
Амца шыра зпазацә далаблыз аены,
Нхыцтә ихыцны абцар иацалаз хашәа,
Урт азғабцәа, урт ақкәынцәа – Анцәахша,
Урт анацәа, заштә икәхоз ишланы...
Рәаңхәа ххырхэап, рәаңхәа
ххырхэап хайзаны.

Ицеит аңхын, икәцит азынтәи асы,
Анакә акәын урт ирышьтәлеит лассы.
Гәырғәа бжымы иахәа аңсаагы ирхоу,
Аңсынтәыла хцеицәа ршьала еикәырхоуп.

Рәаңхәа ххырхэап аға изымтаз Аңсны,
Амца шыра зпазацә далаблыз аены,
Нхыцтә ихыцны абцар иацалаз хашәа,
Урт азғабцәа, урт ақкәынцәа – Анцәахша,
Урт анацәа, заштә икәхоз ишланы...
Рәаңхәа ххырхэап, рәаңхәа
ххырхэап хайзаны.

25.02.2002 ш.

* * *

Бара бакәымзар, – сара,
Сара сакәхазомызт.
Тәамфәхә сызымто сәара,
Сымыч ақәхазомызт.

Сара сакәымзар баргы,
Бара бакәхазомызт.
Адгыл акәым Анцәагы, –
Азәгы дхәхәазомызт.

Сара сакәымзар бара,
Бареи сарейхомызт.
Мшәан, фәразар – аәара,
Ус хәңшыр азхома?

Сара сакәымзар, – хара,
Хқалазомызт хлакәа...
Быда схәартамхеит сара, –
Баргы усшәа акәхап.

25.03.02 ш.

ХЫДА

Сынхагәышьеит сара хыда,
Ус иацым, иахьакөым.
Ус ианыкоу сызтахыда, –
Нак ыара сыпхьакуп?

Шьюуки рзыхәан уи хақәитроуп,
Қашьуп ха хамшынгы.
Азә – азин, аханқәа итоуп,
Иртоит дыззыпшымгы.

Өазә ахауа идикылоит,
Уи иазиуеит ахра.
Азә ашәшьыра дыцагылоуп,
Аха деипшуп ахра.

Егы Псоука амоа дықәуп,
Мса мацароуп ишьхәа.
Уакагә напык талан икәа,
Имнахуеит икәрышькәа.

Еибатироуп хара хқытан,
Уқсуара зтахыда?
Ишдарыцхау икоу хыда, –

Урт рыгәхьаа зкыда?

Абна агәтан абга уыуеит,
Амыч цазаап, рыцха!
Зны итгылоит, ашьтахь иоуеит,
Пхьака ицаз ирыцхарц.

Шьта инхеит, агәхьаа рымам,
Ашьхәа ацапыркеит...
Мшәан, инықәбан ицарыма,
Ахьзи ахатыркәеи?

Амыш цап, ихылап амза,
Ғыцны, еиҕағыцны.
Аха, са сызцом, сатамзааит,
Хыда иқәхаз срыцны.

14.05.02 ш.

АЖӘЛАР РҒА

*Ақсны Афырхаца, аинрал
Султан Сосналиев изкуп*

Аға дхәқәлеит ашьыжь, ақхын агәтаны,
Хбақча дыцан, хаштақәа дыртан.
Ашьа рыпхьеит хашьцәа, - еибашьран Ақсны,

раҕхы дгылеит шәара зқәым Султан.

Измаанои, ишәхәозар,
Измаанои, избан,
Анацәа изрыхьзырцо
Рыцкәынцәа Султан?

Ақсывнтәыла шәартан, Ақсуара былуан,
Рацәа ххыран, цака ашәтқәа шытан.
Ршьамхқәа нарсны аштаә ардар тоуба руан,
Раҕхыа дгылан шәара зқәым Султан.

Измаанои, ишәхәозар,
Измаанои, избан,
Анацәа изрыхьзырцо
Рыцкәынцәа Султан?

Аға дкахаит ҕыцха, – еикәырхан Ақсны,
Ашәы зшәылаз ршьа кәапеила итан.
Хашьхақәа дышьтырхит бзиа уи дбаны,
Ашәа изырхәоит, шәара зқәым Султан.

Измаанои, ишәхәозар,
Измаанои избан,
Анацәа изрыхьзырцо
Рыцкәынцәа Султан?

30.04.02 ш.

ОЧАМЧЫРА

Б.В. Адлеиба игәалашәара иазкуп

Ажәытә хыбрақәа аерылак,
Ажәәан амцан ицацшьоит.
Ацых агәтан хацак ҕыла,
Ақалақь дагәылсны дцоит.

Икәша-мыкәша, нак итынчроуп,
Мацк ижбакцоуп ацәкәырца.
Ага – цслымзроуп, арха – цслымзроуп,
Ашәыр иалцуеит ацхарпа.

Амра иаблит, гәыроак иаблит,
Ахы иаблит даәазны.
Аха уи қалақь хасабла,
Бзанцы сақәымшәацт ицсны.

Очамчыра зных ишыцран,
Ага иқәырзуан акыц.
Шәынтә икыднакәеит ашыыцра,
Аха шәынтә игылеит ҕыц.

Ныха тыцым, уа еизартам,
Аха усцәкәагы итацәым.

Аччапшы ыцоуп пацасартак,
Дныхэоит пацхакае еазэы.
Ицаз ашыкэсқаа ркычыра,
Хыхь гэыроак ухадырцоит.
Иззатэузеи, Очамчыра,
Мацк утэымушэа узбоит.

Аха усгыы уа ушэшырае,
Алаф цыфоуп, ихадоуп.
Очамчыра – очамчыраа,
Ачеицыказ рыцсы тоуп.

Иаеуп ажэцыс ачырчырра;
Сара сгэоума уи зыбжью?
Очамчыра, Очамчыра,
Анасыцуп иазыцшу!

18.06.2002 ш.

* * *

Аапын сареыхеит
Икэандаз абжьала,
Ашыжыгы ныкэицит
Саштаеы цшаала.
Ашьхара икэсит

Итынчыз апшалас,
Уи алоуп сышэтыц
Ашэтыц шаеалаз.
Аапынра пхызуп, –
Сахья мацароуп,
Шьяцуп, икэицуп,
Инымцеазо цшзароуп.
Баша сареыхеит
Аапынра цшаала...
Бара, закэыхи,
Бнеиуеит бказшьала.

18.08.02 ш.

АЛАДАТЭИ АМРА

Са иснаалоит аладатэи амра,
Аладатэи амра сәеҳэароуп.
Уи кэымшэышэуп, иалазам ҳарамрак,
Аха алым еипшуп, ицьбароуп.

Аладатэи абна са издыруеит, –
Ҳауа зөыдоуп, уи сыцсы снаршьоит.
Ацма-тэыюа – амзаеа цхафыруа,
Дгыл жэюани ргэашэае ичапшьоит.

Са сызрыжеуп аладатәи пшала,
Аладатәи сыла сгәы рышшоуп.
Кыр итынчуп алада кәзшьала,
О, уи ада алада ашоуп.

Аладатәи ҳауоуп са иснаало,
Аладатәи ашәтыцкәа рдәәфәы,
Ацаацлеи, ашәеи, ажәеинраалеи,
Зыхәдагә ыrxәан икәу сәы адәы.

Уака икам алра, алақанра,
Хыхь илеиуам уа амтәышәкәа тәны.
Аха саццоит аладатәи амра,
Ашьыжь уи сапылахьан Ацсны.

20.06.2002 ш.

АЦШОЫ

Еилахәмаруа лыцк аганкәа,
Ллымҳарыоқкәа қәац-қәацо,
Лмаца лыман ациганка,
Дрышьтан нак-арахь ицо.

Дрышьтан, нас «лыцәгәыр» дафәлеит,
Ар иреиуаз хацарпыск.

Уи дкәақеит, дхәазеит, дышьтәлеит,
Жәала ләызцәаггы драпыст.
«Цыым, умцан, исхәоит аиаша,
Жәак уаҳашам имыцны.
Ухы ургәакуеит арраф баша –
Уаҳа ишәартазам Ацсны!

Нак ицицәеит аға ишьхәа,
Азы шцо аипш дцеит данца.
Еи, чавела, мацк акәрышькәа,
Са снапыраз исзанца!»

Ацырмыкь иахоуп афәы-хаа,
Шәыруп, цыикоуп, ма цхарпоуп.
Аҳардан иахылцыз ыы-хаак,
Иакәшан ашьхыцкәа «цәқәырцоит»...

Еилахәмаруа лыцк аганкәа,
Лмаца-хеикәырхага кны,
Даанылкылеит ациганка,
Цхәызба ссирзак длыхьзаны:

«Сбыхәоит, ацшза, са бысцәымшәан,
Бара бынасың лашоуп.
Бгәы иабазаргь барпыс дтәымшәа –
Бара бзыхәан ауп дызшоу.

Уа дыңшуп, дыңшуп, дгәтәиуеит,
Дыбыңшуп, ибоит Анцәа.
Ага днеиуеит, уи кеикеиуеит,
Ихыуп ачныш гәырғьацәа...»

Лнапсыргәытца ашца днаҗәәеит,
Иқәылхт ацәгәара кказа...
Са сахьылаз ажәәан сахәеит:
«Ибхәаз зегь Анцәа иҗаца!»

27.09.02 ш.

* * *

Ашьыжь ицҗьаз ашьабыста сара сеиуан,
Сгәы сартәомызт, мшәан, дарбану
зцәахә сакуа?
Арт ажәақәа анызыуаз ақәа леиуан,
Убри акәхап, – ицәаакуп са сцәахәақәа.

2003 ш.

АКТӘИ АЖӘЕИНРААЛА

Абар актәи сажәеинраала, –
Ажәак сымхәацызт сынтәа, –

Уи зыюуеит хәа ажәәан салан,
Нас, изәит цаҗа сантәа.
Актәи – гәыҗроуп, уи насыңуп,
Актәи – ғыцуп, иразуп.
Актәи – хыхьынтә ауп ишсытоу,
Уахьынтә иҗам зегь сасуп.

Актәи суп уи, ахәылахәа,
Сыбҗа иқәлеит иңшзаза.
Аоы шьтысхит Ақсназыхәа,
Са сышларгыы сгәы шлазам.

Актәи цқюуп, иңшьоуп, иныхоуп,
Сухәоит уи агәра гала!
Аха, – гәырғьароу, игәтыхоу?
Мацк игәтыхазар калап.

Амра еиңшуп, абла тшашоуп,
Насың ғыцуп, шәа ишәтәуп.
Раҗхьазатәи гәырғьағәхәашоуп,
Раҗхьаза иағыху шәтуп.

Ажәытә иастоит, ажәытә иамаз,
Жьакцан иадлалоз Ақсны.
Ажәеинраалағ саргыы сгәама
Кыр ибзиахап еааны.

25.01.2003 ш.

* * *

Ирхэоит ацстазаара мцоуп хэа изхылцыз,
Шьюкгы иамаркуан: уи зхылцыз азоуп.
Хахэуп хэа ыртун, ыртун: еихымцоуп!
Аха изхылцыз макьана имазоуп.

Мазоуп хара хзыхэа, мазоуп зеггы рзыхэа,
Иарбан иаргамоу? Ишэхэозар иартны?
Аха сыцстазаара сызитор исыхэаз –
Исмыхэазаргы уи астоит Ацсны.

Ирхэоит ацстазаара цхарроуп изхылцыз, –
Милеттэи ашкол аф еимаркхьан акыр.
Аха цхарроуп ашэткэагы зхылцыз,
Аацынгы цхарроуп изгэылцыз, ижэдыр!

Мшэан, изцатэузеи милеттэи ашкол ахь,
Дарвингы дыказ – дыкан ххэалап.
Иахныхэап, шэтэхызар икны кока-кола,
Хшыла еидкылан ма иахкэабап.

Икоуп агэилкэа, аацын, апхара,
Аха иабакоу аиаша еихау?
Пату рыкэзаргь хфилософцэа даара.
Ацстазаара зхылцыз барей сарей хауп!

08.02.2003 ш.

АКӨАШАРАХЬ АНАПХЬАРА

Сымыш, бааи, хкэашап, хкэашап,
Асы икэнацеит ақэа.
Кэашарыла ихархэашап,
Хазмыркэашо хгэыроақэа.

Бааи хапрып, хапрып, хапрып,
Ажэоан хналалан зынза.
Зны сеитатып, зны сыбрып,
Цкэа сышзымкэашо сымзап.

Ари амыш
Шьта инцэоит ашьшьыхэа,
Гэнахак Аман ицазом иара.
Абар асы леиуеит ахэылыхэа, –
Ишкэакэаза икоуп Ацсынра.

Бааи хкэашап, хкэашап, хкэашап,
Акэашацэа рыгэтаны.
Гэыроак бымазар – иахшап,
Хакэцып ус икацсаны.

Бааи хкэашап, хкэашап, хкэашап,
Амза ацыпхь хэанцаны.

Ха хазырцөазом аҗша,
Шьянцак халцит хамцаны.
Ари амыш
Шьта инцөоит ашьшьыҗәа,
Гәнаҳак аман ицазом иара.
Абар асы леиуеит аҗәылыҗәа, –
Ишкәакәаза икоуп Аҗсынра.

27.02.03 ш.

УАЦӨЫНЗА

Изулак сназеит уацөынза,
Уа сназанда хәа сыҗшын.
Мшәан, уацөы са сзын ицөымзан,
Са суацөы иахья иаҗшын.

Са суацөы харан, ицысын,
Ғыцбарахын сара сзы.
Уи мацөысын, ашьха иқәсыз,
Сыск, ашамта итанасыз.

Сгәакуан, са сзытуан ишызбоз,
Сгәахы иалакшон ацөы...
Шьта сназеит уацөынза шысхөоз,
Ғыцны снашьталт еа уацөык.

18.03.03 ш.

АПОЕТЦӨА РЗЫ

Аоы – са исзымхо хәауоуп,
Шьыри, ынндаз хә х-Басла!
Иасмыршьуазеи, хасас, хәауа,
Уимоу хашта иқәу сла?

Аоы – цсҗазаароуп, илакәуп,
Суҳәоит ижә инагзаны!
Сара сакәу, лара лакәу,
Ажәәан уи ацөызгаз зны?

Сажәа кәышуп, уи еинаалоуп,
Данысныхәо ауаоы.
Иаргы ускан ажәәан далоуп,
Саргы сарпыруеит аоы.

Ах, аоы, аоы хазына,
Шәах мацароуп, еилашуеит!
Дәәа усқәак раха сымам,
Цьым исыт, исыт изжәуеит!

Аоы соур– икоуп сымза,
Сымра кыдуп иразны.
Апоетцөа рзоуп, сыҗсымзар,
Аоы зыкалаз Аҗсны?

24.03.03 ш.

* * *

Ацых ахыза насықөцан,
 Ғынч инагылеит схаёы.
 Сыкоуп ацака счыгёза,
 Уака агёакра саёым.

Сыкам ахықө акны снейны,
 Атыша цаула сзыпшым.
 Ғынч инатёеит аёырееины,
 Иамамшёа гёнахақ амшын.

Ацых ахыза сахьацоу,
 Сыцаагы ғынчуп, сыпхоуп.
 Ацсуа ишьхақёа – тацоуп,
 Ашьха касышуп ирхоу.

Ацых ахыза ахьсықёу,
 Ажёан иацёала иқёцоуп.
 Иқёлоит ашара, ацсыкоуп,
 Аапын ашашья мазоуп.

Амрагы фыхоит ашьшьықёа,
 Ашьыжь ахьырз кацсаны.
 Иқёюеит ажёцыс абжьыхаа, –
 Аапын иапылоит Ацсны!

02.04.03 ш.

АГӨАЛАШӨАРА

Авальс аказшьала

Улахь еикёума, Ацсны?
 Дацоуп ацхёызбагы гёырөөак.
 Хнықёлап асцена хдырны,
 Хәхәрақёагы хьацып зымөа.
 Ахәрақёа ғыаргы хцёаёы,
 Хгәацаё назаза инхоит.
 Фыц иқөпатөхаргы уацёы,
 Фыцны, иёыцны хәқөпоит.
 Ицшзахозма ажёан,
 Аецө ацацсамзар?
 Ихацгёежьюеит амра,
 Ихацгёежьюеит амза,
 Ицшзахозма ашөа,
 Псыуа бжьык ахамзар?
 Ихацгёежьюеит амра,
 Ихацгёежьюеит амза.
 Хадгыл хазыноуп, ицшзоуп,
 Иамоуп, инхеит аказшьа.
 Ахызатө иаөызоуп, ицоуп,
 Хәжёлар иазкартөаз ашьа,
 Ацсаё ацар еизаны,
 Рашөақёа шырхөо дыршап...

Хныкѣлап асцена хдырны,
 Цасхѣагъ ибзиан хкѣашап.
 Ипшзахозма ажѣоан,
 Аѣцѣ ацацсамзар?
 Ихацгѣежьюеит амра,
 Ихацгѣежьюеит амза,
 Ипшзахозма ашѣа,
 Псыуа бжык ахамзар?
 Ихацгѣежьюеит амра,
 Ихацгѣежьюеит амза.

03.04.03 ш.

СХЪАА

Сара цѣгъалацѣкѣа срыцѣшѣоит,
 Амца, азхыцра, ацша.
 Ашѣтгы ашѣтыц аѣшѣоит,
 Амца рыцреитцар хазшаз.

Сара цѣгъалацѣкѣа сацѣшѣоит,
 Арѣаш, итыцыз зытра.
 Сымахѣ аѣѣахѣа ихжѣоит,
 Сизар сзыкѣгылаз сара.

Сара цѣгъалацѣкѣа сацѣшѣоит,
 Анаатѣ, ихызжѣо абаа.

Ускан са сзыхѣа итшѣоуп,
 Адггыл, еицакѣоуп инаауп.
 Зны Атлантидагы шѣтуан,
 Уи Анцѣа ила ипшѣан.
 Азгѣабцѣа – шѣтыцны ииуан,
 Арцарцѣа ныхас ишѣан.

Ацлаѣ ашѣыркѣа рцынхѣрас,
 Анасыц хыдхѣа ирѣан.
 Адггыл иармытѣеит грак,
 Иамцаныхѣон аѣа.

Аха, иахахѣаит азы,
 Инхазеи? Ацшкѣа ибжыи!
 Урт зегъ калазшѣа иацы,
 Уажѣыгы исхыцуам ашѣшыи.

08.04.03 ш.

СҚӘЫЦШРА АГЪАМА

Са сѣара наскѣеит, испырцит,
 Исгѣалашѣар, – сгѣы цыхцыхуеит.
 Абцъар ақѣкуп са сыцсырта, –
 Аха хѣа хазхылцыз дсыхѣоит.

Са сәара наскъеит ашьшыхәа,
Амши ацхи реипш хәипырцит.
Мцак сыцралоит апыр-пырхәа,
Сара сқәыпшра саназхәыцуа.

Алакә еипшын, иара шанан,
Хдунеи сакәнаршон гәаныла.
Аха уи гра дуззак аман –
Исцәыбналеит моак ианылан.

Изтәазомызт аламала,
Мацк иғарын зны ламысла.
Ғазны мацзак ашхам алан,
Иалагылон амацәысра.

Мацк ихаган, мацк ипаған,
Мацк икьякбан, ицаркьякбан.
Ашьха сшыказ сықәлон ага, –
Зегь еакала икан анкья.

Нас ицеит, ицеит ибналан,
Шьта сәара хынхәышьа амам.
Аха ицазаргь уи ахала,
Инхеит сқәыпшра хәыч агьама.

12.04.03. ш.

АМРА

Ианбашо хәа амра пшын,
Лашьцан, амға иакәшөом.
Хыхь – өадаран, нак – амшын, –
Зегь еибытан лакәшөа!

Амра гәакуан, амра пшын,
Ох, изычхауада?!
Нас идөылцит игнаеын,
Илашьцаз ауада.

Ахәы иқәтәеит шарпазы,
Уантә зегьы сырбап хәа,
Ашьыжь зәы зызәзәаз Ацсны,
Сеақәыршә исырбап хәа.

14.04.03 ш.

АЦЛА

Ашьыжь сәагылеит сара сыцланы,
Сышықәсқәа мацын. Макьяна схәыцын.
Өынтәны сышьтыцуан есуажәааны,

Уимоу сышәшьыран скаларцгы сҭахын.

Иныскылт адәеиужь наӀ сназаны,
Аимхәыц саоызан, сахьгылаз спытуан.
Ажәоан агәашәә сгылеит сцаны,
Исыцлоит аттаҳәа, адгьыл сакуам.

Ашықәсқәа моасуан, пхызцас ицон,
Сара сахьыказ сацәшәомызт акы.
Ақшатлакә саңылон имцарсны изгон,
Ахыц еипш исәыцтрак амацәыс скын.

Аха сышгылаз, – иааит сыәҳәара,
Ицәышхеит қаса искиз сцәагы.
Шәдәықәла, сыуацәа, шыта шәацәҳәара, –
Сышьтахь игылаз алгы цәагы!

Сбарцаә еиқәыццышә ишьтамы сеиха,
Саамта азар... Итызгом сыбжьы.
Сызгәылцыз уи сыдгьыл ашка сеихап,
Уи акәын сызхылцыз, уи акәыз сызшьыз.

Амцаә агәгәаҳәа сеиқәылап, иаңсоуп,
Уака далызбоит са сынцәахәы.
Ахәа шылацас уа иехәаңсоит,
Жәлас уи ацака амца рцәахып.

23.04.03 ш

ИРХӘЫЗ ЕЦӘАЦАС

*Ақсны Афырхаца Ака Арзынба
игәалашәара иазкны*

Иақәыршәын ауапа азын,
Москва аблақәа цьбаран,
Ари ацых гәнаҳак ацын,
Гәнаҳак ианатон агра.

Ицәа иаламшәоз ипхызны,
Ишьта ихын имазаны.
Абцар иқәыркит ишьыцны,
Алашьцараә рьезаны

Уи дҭахеит. Ахаца дыкам,
Дкыдшәеит ирхәыз ецәацас...
Ақшатлакәгы прит Ақсныка, –
Уи ашәацәҳәаә иеицәазам.

Нас ицозма ус имоасны.
Қсыуа гәашәкаә ичапшьон.
Аостаатцәа рчараә иасны,
Акачаақәа кәашон.

Урт кәашон, аңатхь еимырдон,
Еибаныхәон иңшзаны.
Хыхь иаххылапшу дырныхәон,
Дтәан иаргы иңсы заны.

О, ахызацә алкьеит азын,
Уи иаргәырғаз, шәыцқәа шәхы!
Аха Ака хык ицәмачын,
Уи дызрыжәны дрыман шә-хык.

Уи дызрыжәын аибашьрамцан,
Афы деиңшын адәәфы.
Уи даушла ирцәон амца,
Ҷа иаххысырц ианафыз.

Ар ируталак мыцхәума, –
Азә дыхьшәашәоуп, даәазә дшуп.
Афатә-ажәтә еидарак иман,
Рышка дықәлап хәа иңшуп.

Изыргәақуеи, кырҶахума,
Изыгхада шәңак, еимаак...
Аңсынтәыла шхәыц ихәума,
Ахәрабгыыц макъана имаацт.

Ахәрабгыыцгы аап еинылан,
Ахәра иақәлап иласза.

Аб диңылап уа гәаныла, –
Маңк дышкараһаз имзап...
Мшәан, аһаңа дшымиц диима, –
Шәара зқәым агәы изҶан.
АрҶарцәа зегь ыызцәас иман,
Анацәа зегьы дырҶан.

Ишәын шьала ари азын,
Уи иаргәырғаз, шәыцқәа шәхы!
Аха Ака хык ицәмачын,
Уи дызрыжәны дрыман шә-хык.

12.05.03 ш.

АРИ АДГЫЛ НЫХАН...

*Аңсны афырхаңа Сергей Дбар
игәалашәара иазкуп*

Аңсынтәыла хдеицәа ршьала иркәабон,
Ҷадгыл акәын – саркәа лыхызшәа иңҶын.
Фы-маңәысны ажәәан иалҶыз еиңш урбон,
Шәнеибац ззырхәоз аңсуаа
рықкәынцәа ргәәфы.

Шәара зқәымыз

Дбар Сергей ахаца,
Ажәсан иацәа уеипшын, уразын.
Аға уилгеит ари ажәсан амцан,
Ари адгғыл ныхан ура узын.

Уа ухнахуан аурыс каршәрақәа рказшья,
Уахгғы-еынгғы угәы иқәыюуан рыбжы.
Аха удгғыл шьям анақәа ура ушья,
Шьяуардынцас уи уахалашеит шьяжжык.

Шәара зқәымыз
Дбар Сергей ахаца,
Ажәсан иацәа уеипшын, уразын.
Аға уилгеит ари ажәсан амцан,
Ари адгғыл ныхан ура узын.

Аға дықәцан... Дышцагәыргъоз ҳғенерал,
Адунеиаә насықк имам ус азәгғы...
Ашта ацыхәан дыцшыны дгылан нартаа ран,
Лышка днеиуан аиаaira иманы иаргғы.

Шәара зқәымыз
Дбар Сергей ахаца,
Ажәсан иацәа уеипшын, уразын.
Аға уилгеит ари ажәсан амцан,
Ари адгғыл ныхан ура узын.

15.05.03 ш.

АХАЦЕИ АПҘӘЫСИ ЕИЛЫЦУАН...

Ахацеи апҘәыси аума рзыпшын,
Аоцъагә еиәашуан, – еипшын амшын.
Ишьтырхит аоныцәкья иахарцан ацәы,
Иахьоуп ҳәа, уахоуп ҳәа... Иагхон уацәы.

Еиоыршон ачуанқәа, амхатцә, ачанах,
Уимоу аныгаә ихчылаз ашәах.
Урт еидынцәалан иршарц иртахын,
Адгғылаә икам, ажәсан ихым.

Ахацеи апҘәыси еилыцуан уаха,
Усцәкья насыпны имаз шәаға.
Рызгабцәа ршазаап, рычкәынцәа ршеит,
Цәыцеи фырцъани прит, ихәашеит.

Ахацеи апҘәыси еилыцуан уаха,
Амзацәкьягә кыдхалт хыхь ишанхан.
Алабжыш илхон нак ахәыцқәа,
Ахацеи апҘәыси цәгья иццакуан.

Аха, иабакоу, инцәом ашатәы.
Избанзар, избанзар – еакгғы пшаатәын...
Аха иузымшо аныршо – ицәгьоуп,
Рыоцъагә рыбжъара рысаби дтәоуп.

10.06.03.ш

АЧАРАҚӨА РААМҒА

Ажәәан иатқьан
 адыд цеит игәаргәалеиуа,
 Иаашақшапын
 амацәысгы аалакыт.
 Иеҳәарцәиуа,
 ақш изын, иуаркалеиуа,
 Иадышәкыл хәа
 ақшәма ацьбара хиркит.

Ашта иқәын
 хәргәыбзығуа ажь афәы-хаа,
 Лыхәта гәзала
 ажәәан иахәуан тынч ақәа.
 Хшыла итәу
 аныга еипшны ихықшыыхаа,
 Еидараха
 зымәа игылан ацақәа.

Сгәы иқәыуан,
 икәандаза қсыуа бжыы-хаак,
 Уи абжьала
 сара сгәы назаза итәуп.
 Ажәәан иатқан
 еицарсаза амза қеыха,
 Сгәы иснатон:
 сынтәа ачарақәа иртәуп.

17.07.03 ш.

* * *

Ихы дацәажәон ихала,
 Игәы дацәажәон зынгы.
 Ихитәушәа дшақьо дхалан,
 Ус ахәтоушәа хбон харгы.

Уи дыччон, дыччон ихала,
 Акыр-кыр ибжыы тганы.
 Амза книхуан инапала,
 Игон аецә кынцааны.

Уи дкәашон, дкәашон ихала,
 Дкәашон дықәпыр, еинкьаны.
 Ацла дықәлон амахә ала,
 Дылбаауан иәақәаны.

Зны дтәаны ашәак ақцон,
 Иашәақәа хирцон иара.
 Зынгы ихыыз шьхак иахитцон,
 Раҳа идырыз Ақсынра.

Дыуан, дыпон иара ихала,
 Хтәаны хицыччон зынгы...
 Зегь аками – акгы ихарам,
 Хиципшын акәхарын харгы.

2003 ш.

АСАРКЪАЛ ИАНУ АМЫТКӨМА

Ицәажәон ахацәа уа рыбжькәа ныцак.
Аштәә агәашәқа еитцыхны иаартын.
Цацхак аәацхәа дықәиан қәрахымзак,
Иқәын иганаә ишәақь, итатын.

Инеиуан уажәы-уажә, ихырхәон ихыцуан,
Ицәыуон ршьамх арсны дәәа шьюуы.
Ангы дахьрықәшоз гәыграк лызцәырцуан –
«Сшәыкәыхшоуп!» ада ажәакгы ләакым.

Абгы дцысуамызт, дгылан деидаран,
Адгыл деидаран дықәызшәа ибон.
Ца зацәык диман, диман длашаран,
Дыкан уи ила, дныхәон, деырбон.

Дыкан уи ила, иарсын ицәоаншьап,
Иашта кәымшәышәын, уархалын зынза
Нас, ишаңу еипш, иқытәә дыпхамшьарц.
Акәасқәа иргылеит уа иңшзаза.

Акәасқәа иргылеит... Иман абаҳча.
Иаштаә изыхгы неиуан ишцац.
Ашоураз уи аштәә иқәцан акәахьча,

Ацәа дынталон, ипхызқәагы цшзан...

Аха дцысуамызт, дгылан иеырхәан,
Игхейт мышкала, деицалеит иара.
Дшәон ари адгыл цәыцан иңеыр хәа,
Мчыс иатахузеи уи адгыл аңера?!

Ашта қызқызуан амыткәма анылхәоз,
Ангы лыбжь акәын – акыр ихәаеын.
Аха ихәаеызаргь – саркәалуп, иныхоуп,
Ныхоуп, игәтыхоуп, – ахысра иафын:

«Сымра уабакаоу, уабакоу уңсыма,
Сықәца сыццышәа абрака саргы!
Азәызатцәык уакәын, нан, сара исымаз,
Аха изатцәыкхейт Аңсынрагы!

Сымра уабакоу, иабакоу аңхара?
Сыбла иахарои, ажәәан лашьцоуп?
Сышәи иқәшәаран дыкам изхарам,
Аха изхароу изыхәан ицоуп.

Сышәи иқәшәаран дыкам изхарам,
аха изхароу ишьтәә ихуп.
Ишьтоуп, инеиуеит, инеиуеит ахала,
Амра анталло ихьзаргы стахуп...»

Хаштаѣ иахыкѣу атѣымуаа самсалкѣа,
 Қыафшақѣ ахѣхѣақѣа хысран изѣыз,
 Ақсны иахыцѣан иѣхѣон асаркыалкѣа,
 Ицхон шыапыла аштаѣ аеыз.

Анахынтѣ арахынтѣ еикѣѣыртуан ахацѣа,
 Анакагъ-аракагъ еизон иласны.
 Избанзар ихақелеит, цым, ахарамцѣа,
 Избанзар ишѣартан хақсадгыыл Ақсны.

Амоақѣа нкылан атанккѣа агѣгѣақѣа,
 Хныхақѣа рышка рхымца дырхон.
 Акѣаскѣаѣ икнахаз абацѣа рақѣа
 Арқар ажѣакгы мѣхѣазакѣа иргон.

Хабациѣа рыбаѣ гѣамцуеит иахыцѣоу,
 Маха-махала урт еиѣышѣшѣоит
 Егры интаршѣны Бзықан, наххыынза,
 Ан лылабжышкѣа уака икаѣѣоит:

«Шѣрыс асаркыалкѣа,
 Шѣрыс асаркыалкѣа,
 Ашьхақѣа, шѣѣыха,
 Архақѣа, шѣѣых!
 Иалоуп асалкѣа,
 Иалоуп асалкѣа,
 Ақсуеи ақырѣуеи

Ржѣйтѣра, рѣоурых!

Шѣрыс асаркыалкѣа,
 Шѣрыс асаркыалкѣа,
 Нхыци-Аахыци
 Еикѣшѣароуп ара!
 Шьта хаибашыроуп,
 Акѣаз, Ешыраз,
 Пхызлагъ имбароуп
 Ага Ақсына!

Шѣрыс асаркыалкѣа,
 Шѣрыс асаркыалкѣа,
 Ақшқагъ, адугы
 Абцаркѣа рышѣт!
 Иахшѣароуп ауалкѣа,
 Иѣыцзан ауалкѣа,
 Иѣыцзан иироуп
 Ақсацѣа рышѣт!..»

...Аштаѣы ахра ннакылеит амыткѣа,
 Амышгы неиуан асаатқѣа кақсо.
 Икылцѣан ахауа ахымѣас бзамыкѣкѣа,
 Аршѣаа иагѣылкыан гѣык ахь ицон.

Ажѣѣангы гѣамцуан, адгыылгы зызон,
 Аѣбагъ, урт аѣбагъ нак-аак хѣа еиѣшан,

Аџбагъ рыбжьара ишьтыцџа, изхыцџо,
 Инеиуан азиас. Иқџсуан ацша.
 Баша дмақаруеит, дгџыргџоит иқџкџлаз,
 Дышнеиуаз даххџыргџы алшоит уацџы.
 Ацсуа ицсадгџыл иацџашьџоуп қџкџла,
 Қџкџла иацџашьџоу иитџом еазџы...

...Игџлоуп ахацџа рлабашьџақџа арсны,
 Игџлоуп гџыцџ-гџыцџла уа еиқџышьшьы.
 Ангџы хџбаақџа лышьтызшџа ицџарсны,
 Фџыцны ақџауаџ иналкџоит лыбжџы:

«Амышгџы кџаџеит, – уи акџын исыгџыз,
 Ицазар, ицеит, нас, уақџа иаауам.
 Мшџан, уара уакџзар уалыс исықџыз,
 Ацсадгџыл акнџтџи? Ишџоуп уи ауал!

Мшџан, уара уакџзар иқџыз уи адгџыл,
 Иқџыз уи адгџыл мацк имыцхџны?
 Аха иуцџыззом, нан, убри адагџ,
 Дзыцџыруам икоу зымцџыжџоақџа хџны!

Мшџан, уара уакџзар удгџыл ахџаа,
 Иалаз угџацџаџ цџгџа имазаны?
 Нан, изурызџи, ахџрақџа гџааит,
 Сара санызар – сынхааит санны...»

Иалагеит амрагџ амыч азымхо,
 Мыткџмак атыџ еицш иакџшеит иара.
 Иацџоуп анацџа рыгџнақџа ззырхџо,
 Иашьтыам, сыцсымзар, уи цџашџара.

Шџрыс асаркџалқџа,
 Шџрыс асаркџалқџа,
 Ашьхақџа шџџыха,
 Архақџа, шџџых!
 Иалоуп асалқџа,
 Иалоуп асалқџа,
 Ацсуеи ақыртџеи
 Ржџытџера, рџоурых!

Шџрыс асаркџалқџа,
 Шџрыс асаркџалқџа,
 Нхџци-Аахџци
 Еиқџашџароуп ара?
 Шьцџа хџибашьыроуп,
 Акџаз, Ешыраз,
 Цџхызлагџ имбароуп
 Ақџа Ацсынра!

Шџрыс асаркџалқџа,
 Шџрыс асаркџалқџа,
 Ацшқџагџ, адугџы
 Абцџарқџа рышџџ!

Иахшәароуп ауалқәа,
Ихақәым ауалқәа,
Иҕыцзан иироуп
Аҕсацәа рышәт!..

2003 ш.

АЗӘ ИГРА

Хара ихагу аабазом,
Даәазә игу хдыруеит.
Азә дыхцароуп, ма дгазоуп,
Ма даҕсыуа-гыруоуп.

Азә дышхамуп, ма дласуп,
Адәы дықәлеит игны.
Аха днеиларц иҕахуп,
Апату ду иқәны.

Азәы – уи дыҕсуп дшыбзоу,
Ауаа рахь дызнеиуам.
Даәазәых игәы хәаҕсоуп,
Дгыли жәәани дреиуам.

Ахцатәи зегы дреицәоуп, –
Дашьтоуп аихабыра.

Ғазәы имышьтагы цәгьоуп,
О, ухынхәы дупылар.
Азә имазара хәашьуп,
Малуп уи дызчычо...
Хара хакәзар – хә хцәашьуп,
Ашта шәтуеит ханыччо.

Аха рыцхарак ҳагоит,
Рыцхароуп, хәарада:
Зегь ирыгу хә иаабоит,
Хара ихагу ада.

11.08.03. ш.

МЫҚӘ

Мықә ақыта, Мықә агәыраз,
Мықә – абжьюаа рахтынра.
Уара уашта ахатыраз,
Сшьацны сықәлоит уа сара.

Мықә ақыта, сзиас хьшәашәа,
Ашәыр бахча, ахардан.
Ох, иссируп ацар рашәа,
Штоуп узхәома урт ахьтам.

О, арака зеггы ирымоуп,
 Анцәа илыпха, игәыпха,
 Адгьыл икәу, абна илоу,
 Азы шыцәоу збаз иаха.

Мықә ақыта, аңсуа гәара,
 Ашыа ақәтәахьан зынгы.
 Дықәпон аңсуа хара хгараз, –
 Хгара иахтазом азәгы!

Мықә ақыта... Ажәа хәашья,
 Жәытәи фәтәи рымзырха.
 Иарсуп аңсуа илабашья, –
 Аламысоуп ханзырха.

Мықә ақыта... Хәцәа рыбао,
 Псуа цасла ицәахуп.
 Уа ицәахызаап дара рыдагь,
 Хара хиаaira Анцәахәы.

Мықә еырбоит иахья еакала, –
 Аха иамам уи граны.
 Днеиуеит пхәызбак еыццышәк ала,
 Днеиуеит аума, дцоит дпырны.

Амоа рышәт, ирышәт әеыюқәа,
 Асас, аңшәма... рацәаохеит.

Иахья амрагь лымхарыюцас,
 Мықәтәи ажәәнаә инхеит.
 Мықә ақыта, Мықә агәыраз,
 Мықә – абжьюаа рахтынра.
 Уара уашта ахәтыраз,
 Сшыацны сықәлоит уа сара.

22.07.03 ш.

* * *

Абзиабара мцоуп,
 уи уаламышәмарын,
 Амра-ца зхысыз
 шәтуп, ибылуеит.
 Зны имацәысуп,
 зны гароуп изгароу,
 Зын фыцха ункажьны
 хыхь ипыруеит.

Абзиабара мшынуп,
 уи уеалоумыжын,
 Ацәкәырп ургәйдкыл
 ацахь ургап.
 Ага уапырцып
 аңшзара ныжыны,

Уи амырхәага ссирзар иага.

Абзиабара цшоуп,
уаңымлан ианасуа,
Иалшоит уагаргы
уи ухжәаны.
Аха аңшацәгә,
ус икоуп, ацасоуп, –
Сахьгылоу сеиҗацзом
уи сацәшәаны.

Абзиабара шәтуп,
зны ибсыркызоуп.
Уи гьамоуп, имцәжәоуп,
сышьтыхны сызмоу.
Уи ажәәан аҗнытәи
сылахь ианызоуп,
Дарбан издыруа
уи ашәтыц зыцсоу?

Абзиабара гәилуп,
быонапык рызна,
Есышьыжь иәыбхуеит
тынч игәызны.
Сбыхәоит исабхәарц, –
ус җабцарызма,
Са сакәзар гәилцас
иәыбхуаз ишәтны?!

03.08.03 ш.

ҖНЫҖӘА

Иблахкыган Аңсынтәылаз,
Җгәилқәа гылоуп иҗаазан.
Җашта, җамоақәа ирнылеит
Урт иахья рыфәы хааза!

Арахь гәилуп, анахь гәилуп,
Гәилпроуп икоу Аңсынра!
Ари –җа җазхылцыз дгылуп,
Аға дықәаҗцеит ара.

Ара – ныхәоуп, ана – ныхәоуп,
Гәилда җаказам азәгы.
Аха урт зегь Аңсназыхәоуп,
Уи азыхәа җшоуп җаргы.

06.09.03 ш.

* * *

Илеиеырбон ачараә,
Илеиеырбон аныхәә.
Җазқәу җадгыл лашараә,

Уи , хәарада, дныхан.

Еихышәашәон уи лзара,
Дшан зынза дышәтыцха...
...Лхы дшеиәырбаз мацара,
Нас дажәызаап рыцха.

25.09.03 ш.

* * *

Исзыкәшәа, Анжела, исзыкәшәа сышәкәы,
Анбанқәа срыцхит схала, сыцсала.
Икоуп, хәарада, иагугы шәкы,
Урт зеггы кәицны сгәы иадыцсалан.

Сбыхәоит исзыкәшәа, ди, ипшзаны,
Издыруеит, илакәхоит бызхысыз бнапала.
Санбанқәа срыцуп са смазаны,
Урт исызәыртуа цысшьоит быбжьала .

Исзыкәшәа, Анжела... Сымшқәа цоит,
Апкақәа ракеу цыушьап тагалан.
Сара нахьхынза, нахьхынза сназоит,
Уа сантәшәоггы сәшәароуп еакала.

Сыканац сыкан... Сыказар – сцоит,
Икамыз – дыкам, идысцом харак...
Санбанқәа шаноп, изхымзац иахьзоит,
Избанзар ирымоуп ирыбтаз ацхара.

Избанзар макъана ахәрақәа снуп,
Изрыжәуп сыцсадгыыл хәрцарцәа ршьала.
Аха иагараан ирхәыргыи Ацсны,
Ианаххуеит уи ахәра цсыуа кәзшьала.

Исзыкәшәа, Анжела, исзыкәшәа сышәкәы,
Итыцуеит Асида иазтылхыз ацәала.
Хәацхәа сшәымбозар, – гәхәаас сшәымкын,
Ускан смацәысны сахаршәуп кәцәарак.

Исзыкәшәа, Анжела, исзыкәшәа сышәкәы,
Анбанқәа срыцхит схала, сыцсала.
Икоуп, хәарада, иагугы шәкы,
Урт зеггы кәицны сгәы иадыцсалан.

15.10.03 ш.

ААҘЫН ЕИҘҘАСШЬОИТ ИАҘА...

Азын бзиоуп. Аха еиҘҘысшьоит иаҘа,
АаҘын шкәакәа, ашәтқәа зцу ихырчаны.

Бара башәа даццоит, хымҗада, иахар,
 Барей сарей адәы ҳақәызтцаз ҳшаны.
 Азын хагоуп. Иадфаҳәалатәуп тлакы,
 Ақшеи ахътеи... Урт ирылышәшәоит асы.
 Аха башәа рылафашьазом акы,
 Бара башәа – саргы исашәахоит лассы.

Азын лакәын. Азын быбышза ишлеит,
 Сыкәа итасқан, аха сабылзеит цәгьала.
 Макьанагы асы леиуеит, ус ишлеиц,
 Шьта назаза ҳтанасызаргы калап.

20.02 04 ш.

АНЫХӘАҢА

Са сгәы сыхьуеит аныхәара санафым, –
 Абзиара Анцәа иутә уонафы!
 Асабицәа уашта иагмыз есымша,
 Азәазәала ҳазшаз илыпха рызша!
 Уқшәмеи уарей уака шәыказ матцуцәас,
 Асас дааир, – жәйтә ишыказ еиқш, дынцәаз!
 Игьамгьамуа амра нықеиоз угәафы,
 Икьыркьыруа абжы аафуаз уара уеы!
 Арахә-ашәахә уара иумаз меигзарах,
 Дырхылақшуаз уахгы-еынгы дара раҳ!

Еидараха иказ ақшәма уцақәа,
 Азын гьефыз, уқхын иагымзааит ақәа!
 Игьаз-гьазуа уақәа кнаҳаз ухафы, –
 Иажәхьазаргы ицхафыруеит уи афы!
 Ажәцарақәа рыгәқәа тынчыз уонафы, –
 Цстазаароума ачырчырра ианафым?
 Атацацәа уашта италоз иқшзаза,
 Урт ирыцыз дара рашәақәа хааза!
 Иқхеи-қхеиуа афы тықоз ахақшья,
 Хшьямхы нарсны, хнахагылан ихақшьяп!
 Нас иахныхәап Ақсынтәыла, Ақсынра,
 Указ, ақшәма, иказ ақсуара, иара!
 Са сгәы сыхьуеит аныхәара санафым,
 Абзиара Анцәа иутә уонафы!

28.03.04 ш.

АГӘЫРҚА

Ақенцьыр ақнытәи адәныка бықшын,
 Иарбан, нас, былақш зыдхалаз?
 Издыруеит уака, – ашәтқәа қақшын,
 Урт инарылсуан ақшалас.

Ақенцьыр ақнытәи адәныка бықшын,
 Икан, аиашаз, быгә иалаз.

Ажәван цамцамраә аңтақәа хшын,
Иарбан уи ахшаә ихшәалаз?
Аңенцъыр аҕнытәи ихыцуан бгәырәа,
Исықәтәон уахынтә сахьгылаз.
Аха сцазомызт иныжьны зымәа, –
Сцомызт, уахынлаз, иеынлаз!

Сгәатцаә итәыуон бара бгәырәа,
Шьта сара схәыцраә иаңшәыман.
Иалшон, еазәызар, дареицъыр, дарәар,
Аха – анасың сыман.

Сгәыҕрақәа лакәын, изгон урт рыгәра,
Сыбзиабашьягы лакәын.
Издыруеит еидаран ишбымоу бгәырәа, –
Сара бацысхырц акәын...

26.05.04 ш.

АҒҨӘАРА

*Сәыза гәакья Артур Аншба
игәалашәара иазкуп*

Зегьы ирымоуп ағҨәара:
азин, азакәанқәа:

Иашьтоу амзахь ацара,
ари адгьыл иамкуа,
Зегьы ирымоуп ағҨәара,
иахья ма уацәынза,
Асабира, ағара,
ҳнышәынтраә ацәымза,
Амахәтәә атыс атра,
ажәтыс ачырчырра,
Алакә, аңшзақәа рыңшра,
афыстаа ишәшьыра,
Ахаа иашьталан ицаз,
ашьхыц, дгьылк ацыхәан,
Адәы иқәлаз зегьы рцас,
жрак ижларц азыхәан,
Алым, тәаха змам цъара,
абна зырмацәысуа,
Аха иааир ағҨәара,
иәуа зегь запысуа...
Зегьы ирымоуп ағҨәара,
цъым, унхоз ухбаалан,
Ға дунеик уатәыз уара,
улбаахьаз ухалан.
Зегьы ирымоуп ағҨәара, –
иааиуеит уи ашьшьыхәа,
О, ишқастахыз сара,
сақәшәар дәәа ныхәак!
Зегь ирымоуп ағҨәара,
адунеи ду зфазгьы,

Иаххагылоу рырехэара
 еыцны иалагазгы,
 Еилаоынтуа хыхь асы,
 шэак, акаршэра иашэоу,
 Ихэмаруеит, иҗоуп рыҗсы,
 насоуп, нас ихьшэашэоит,
 Сбахҗчахь сназгало сара,
 сышэтыц, сыбла җшаша...
 Аха иамам аҗхэара,
 аҗсҗазаара иаша.

1968-2004 ш.ш.

АХЭЫЛҖАЗТЭИ АСАС

– Аҗшэма! – фитит азэ акаиоҗхэа,
 Аҗшэма ддэылкьеит уаҗа «җаи!» хэа.
 – Умоахыц, уаҗтаз! хэа иеиҗэан,
 Исас ишка днеит аҗеиоҗхэа.
 Җацха-мцак еиҗэын агэҗахэа
 Аҗшэма дхысит хыхь ахэеио хэа,
 Агэылацэа дрыҗхьеит «шэлеи» хэа.
 Җьмакгы абҗа җцэеит аҗеиоҗхэа,
 Азэгы дихэеит, дад, җарееи хэа, –
 Аҗардан оы шуан аччахэа, –
 Аишэа иакэшеит зегь аҗьҗахэа.
 Шэакгы налкьеит аҗх акаиоҗхэа,
 Иацдырҗызуан, «уаҗа-җаи!» хэа.

2004 ш.

АУААРА

Иуаароуп хэа рхэоит аҗэышҗра,
 Аҗшзarakэын – иуаароуп.
 Иузынкылом урт даушла,
 Зны иуҗоуп, еазны – ихароуп.

Харас имои Квазимода, –
 Уи дыҗшзамзаргы, дразын.
 Аха жэоанымзар дызбодаз, –
 Асаркьалқэа реы дцэахын.

Икан аҗшзара, аҗэыҗшра,
 Ус анакэха, – узҗахыз.
 Иахэаҗшуадаз, җьым, аҗэышра,
 Уалан азҗабцэа рыҗхыз.

Аҗшзареи аҗэыҗшреи умоуп,
 Ахра ухалоит иуҗаххар.
 Агеи ашьхеи реы уаҗшэымоуп,
 Раҗхьа угылар алшоит ар.

Аҗшзареи аҗэыҗшреи малуп,
 Җарт инаххуеит, җаилахоуп,
 Адыд иҗэнарҗеҗьыз алу –

Уи абжьоуп ҳаргы иаҳхоу.

Ақшзареи ақәыпшреи гьамоуп.
Хаштра рымазам дара.
Аха зныкоуп урт анҳамоу,
Нас сцоит еиҥах уаара.

29.05.04 ш.

АМЫЧ АХЬЫҶОУ...

Амыч ахьыҶоу –
ИҶам ауаора,
Аобагь ахьыҶоу
Знык исшәырба!
Амыч ахьыҶоу –
ИҶам аиуара,
УаҶа аҶсуарагь
Цоит инкаба.

Амыч ахьыҶоу –
ИҶоуп алабжыш,
Амыч ахьыҶоу –
АҶабырг Ҷаҳауп.
ИҶоуп уи амҶа
Аҳра иалаҶшыз,

ИалаҶшыз ракәым, –
Иаблыз еиҳауп.
Амыч ахьыҶоу, –
Изуеит аҶшзара.
Амыч иннажьуеит
Агәқәа жьаны.
Снеиуеит сааизар
Гәнаҳак саҶалан, –
Ҷамак иаоызан
Икнаҳауп сханы.

Амыч ахьыҶоу –
ИҶоу рыҶҳароуп,
АҶныш дышьҶыхуп,
Ақриа дҶәахуп.
ИаҶуп аҶҶазаара
Сара сыҶҳара, –
Амыч дамыхәеит
Са сынҶәахәы.

Амыч ахьыҶоу –
ИҶам аламыс,
Уа азакәангы
Абла лашәуп.
Мчызар изхароу
Ари аҶсуа гҶәыс
ЛҶазаҶә изыҳәан

Шәызар илшәу?

Амыч ахыыкоу –
Икоу мчыдароуп,
Мчыла ацәцәахәа
Аңыргы дыртәоит.
Аха аңхәызбагь
Илоуит чыдарак, –
Амыч ахыылбаз
Хаца хәа дцоит .

О, нас, уи акәхап
Икоу мазарас,
Уи адәахьала
Хәхнахуеит такәы.
Аха иаангылар
Калоит аңсҗазаара,
Амыч ахыыкоу
Ианыкам агәы.

04.06.04 ш.

САРА СЫХЬЗ

Бзиабароуп сара исыхьзу,
Бзиабароуп дала-шьала.

Сгәы былүазаргь зынза исыхьзом,
Бзиабарак амцапшь ала.
Бзиабароуп мчыс исымоу,
Сыблақәагь ирху лашаран.
Иареи сареи хәидыңсылоит.
О, ианбанза ас мацара!

Бзиабароуп гәыграс икоу, –
Сара исызымҗазо җахак.
Ажәәан салазуеит, аңсыкоуп,
Салакнахауп сбызқаҗан.

Бзиабароуп ашьха иавҗны,
Ашьыжь амра санаңыло.
Ашьацма иааызоуп ажәңыс,
Аха уи сымкыңт напыла.

Бзиабароуп ахәра сызҗо,
Бзиабароуп ахәышәтәыгагь.
Җарҗалыкыңҗас сара сыңо
Ахы снықәтәеит иаха шәҗыкаә.

Бзиабароуп шарҗазыказ,
Сара ашәҗкәа срыдызцалаз,
Исырҗәып уи ала сыкәа,
Са сыгәгы сырҗәып уи ала...

Бзиабароуп сара исыхъзу,
 Бзиабароуп дала-шьала.
 Сгэы былузаргы зынза исыхъзом,
 Бзиабарк амцагшь ала.

29.06.04 ш.

УС ИШОУП...

Ацых иалган аҕсабара,
 Ацға иалырхит шыжбы,
 Ардэынақға рашға хаара,
 Ашьха царақға рыбжбы,

Ахья иқэтэаз хэыхэи цыси,
 Абажэ иасуаз ацларкэыкэ.
 Ахьшыцба зегы ирагысит,
 Иахьцо цысхэык аҕакуп.

Сара стэыла –
 Даеа тэылоуп,
 Иахышэымбаан
 Шэара шэы!
 Ажэоан иалоу,
 Абна илоу,
 Шэарт Ажэеицшьаа

Ибла шэхыз!

Ахья иамцан амышэ цагья,
 Икэынд-кэындуан кэарасак.
 Иафон аеш цаца-кыакы,
 Амахэ иқэтэан араса.

Цыхэа баба цоит ашьшыхэа,
 Уи казшьалагы ихэшоуп...
 Ибаагэаран зегы рзыхэа,
 Аҕсабара ус ишоуп.

Сара стэыла –
 Даеа тэылоуп,
 Иахышэымбаан
 Шэара шэы!
 Ажэоан иалоу,
 Абна илоу,
 Шэарт Ажэеицшьаа
 Ибла шэхыз!

04.07.04 ш.

БАРА ИБЗЫСКЫЗ АШӨАҚӨА

Аецэақға мцаны исыжэлоит,
 Шарпаз ажэоан иалшэақэаз.

Сгәатца икәыршыуеит аңсышәак,
 Ба ибзыскыз ашәәқәә.
 Ба ибзыскуа ашәә қиоуп,
 Уи ҳарамрак аңазам.
 Адгғыл қиоуп, амра қиоуп,
 Сзыхь казказуеит аңанза.

Ашәт иғысхыз уаркалеиуеит,
 Иаңоуп уигғы амаза.
 Асы леиуаз, ақәә леиуаз,
 Уи канзашья амазам.

Са сышлацны быхцәы салоуп,
 Скабыршәуама салыршәан?
 Сара соума, мшәан изхароу,
 Исхаразар, – саларшәә?!

Сара сшьанңан бмаңәаз салоуп,
 Сынхагәышьоит сшымазоу.
 Бышка иңо аңшалас алоуп,
 Бара бкынза сшыназо.

Быблағ са сгәыроуп, аңсыкоуп,
 Нас слабжышны салышәшәоит.
 Аха усгғы бшыкаң быкоуп,
 Быкоуп бгәы ак аламшәә...

Аетәәқәә мцаны исыжәлоит,
 Шарпаз ажәәан иалшәәқәаз.
 Сгәатца икәыршыуеит аңсышәак,
 Ба ибзыскыз ашәәқәә.

07.07.04.ш.

АҢӘХӘА

Ашхам сылеиңон аға, –
 Аңзы скыдлоит ҳәә сағын.
 Амаң хьшәәшәәза иаха,
 Исхакнаҳан са схағы.

Амаң хьшәәшәәза иңшың,
 Уи аңсреиҳагь еиқәәңәан.
 Ағеи амаңи еиңшың, –
 Гәык еиңрыман, цәакггы рңәан.

Амаң сыңҳар аңахын, –
 Са сңысзомыңт саңәшәаны.
 Сыхәда иқәнаңон ахы,
 Соура-сзара зегь шәаны.

Амаң иамукәә иңҳар, –
 Анңәә сиашьяпкуан сара,
 Дықәнагон, издыруеит, цҳак,

Атәхәа сыцеиҳәар абра:

Ушхам амцаә исчычит,
Уццышә ага иасыргеит.
Уара уацқан иурчит,
Сара сатәхәан исырдеит.

Уара уацқан... Ихәашеит,
Сықалақь, иссырыз зны.
Нас ихәлан, ихәлан, имшеит,
Алашьцара тәан Ацсны.

Уара уацқан... Иғъазом,
Анацәа иршәуп ашәы.
Уи бзанцы ацштәы цазом, –
Идырәыцуеит зны иажәыр.

Пцхыз иагараангы избап,
Аматқәа сырфарц ртахны,
Ускан са стәаны исхәап, –
Атәхәа сымоуп ицәахны:

Ушхам амцаә исчычит,
Уццышә ага иасыргеит.
Уара уацқан иурчит,
Сара сатәхәан исырдеит.

29.07.04 ш.

АМШЫНИ АЦӨҚӘЫРҢЕИ

Иара дымшынын, –
Ағбақәа хын уи амшын,
Ашәтқәа рзыхәан
Уи Анцәа ила, дымшын.
Аха, иухәан еипш,
Ускан уара уцәқәырқан,
Удәықәлеит аду ахь,
Удәықәлеит даушла уқәпан.

Ашьтахь умшынхеит...
Икам уи ацкыс еихау,
Уцрақәа ракәын, –
Рычныш мцәыжәақәа тбаауп.
Аха ишәцәыззом,
Хәаас исымоуп Ацсны, –
Сшәоит ишәхәаеыр хәа,
Уи мшынк иртакны.

26.08.04 ш.

МАЗАЛА

Ажәеинраала зыюуан мазала,
 Ускан атынчра саргәакуан цәгьала.
 Абаҳчаә игәылцыз ашәтқәа срыцәшәон,
 Уи амырхәага афәы-хаа рхышәшәон.
 Икан аңсаатәгы, иаргәакуаз азба,
 Аңра иагәылкьан ицеит ахьшыцба.
 Нақ икьыркьыруа, ибгьатуан аеы,
 Адгьыль ацыхәан аңта тачын.
 Амәан испылаз аңшза слыцәшәон,
 Уи сымәахылкьар калон еаңара.
 Маха-махала са сеиәышәшәон, –
 Ажәеинраала зыюуан мазала.
 Ажәәанаә амза цәашьын, икаччон,
 Сиетәахә кыдын, иахькыдыз иччон.
 Пшаласк гәыбзыгуа, исыкәшо исхан,
 Зын цаан изыызаз, зныхгы иңхан.
 Аха срызхәыцзом, азиас хабжьоуп,
 Бжьыкоуп иахылцуа, – уи са сыбжьоуп.
 Урт зегьы лакәын, иссирын цәгьала,
 Урт сымәахыркьар, – срыцхан сара.
 Ажәеинраала зыюуан мазала –
 Ускан атынчра сашьтан цәгьала...

04.09.04 ш.

АЦАХАРА

Уацахеит хәа иара иархәеит,
 Дшақәымгәыгуаз, хәгеиҗа.
 Ашьа илтц ицон иәарха,
 Аха дныцыззеит еиҗа.

Ацахара цсыуа цасым,
 Аха ицасымзаргь иага,
 Уи хьшыцбоуп, ицоит ишьтасны,
 Адгьыл цсҗаарак ацәга.

– Хәи, укамхәзеит, иуңысшьом! –
 Абас иазхәогь дубалап.
 Изтахугьы дыкам цьюшьо,
 Уи дәагылан дықәҗалар?..

Абңар иатан зны ахьеаа, –
 Рылахь ахьымзг ду анын*...
 Аха иашьтамлеит ахьеимаа,
 Троиа шьтарцеит ицкьаны.

Иқәңон ускан Бырзентәылан,
 Стампыл, Ақәа, нас – Мысра.

*Абырзен хәамтақәа рыла, ахьеаа рҗаца пшза Елена троиаа рхәынҗар иңа Парис дигахьан дгычны.

Спартак иахәызба ду нкылан,
Уажә дыкшозшәа збоит сара.
Афранцуз дшәахәо аккахәа,
Аурыс ичхара дахан.
Аха итицааит аурыс иахәа, –
Ашьа дахәаеит аға.

Зны алемсаа ақәлеит хтәыла,
Рыда дхамамзарц аҳак.
Аха урт зегь ирғагылан,
Адгьыл, ажәан... Зегьы рҳақ.

Нас ақыртүа хадгьыл дақәлеит,
Иашәа ирзырц Аңсны аңа.
Аха икәгылт хәуеи хәқәлеи, –
Даңахеит, аха ишңа!..

Иарбан ақәңара аңызкуаз,
Анаатә асуаз, ма аурт!
Урт аиааишьа иақәшәон усқан,
Аңахашьягь иақәшәон урт.

Азын ашьтахь ааңын аaira,
Ажәцыс аңуп, уи мшапуп.
Аңахара аиңш аиаairaгь –
Ус, аңабарала иаңуп!

05.09.04 ш.

АБЦЪАР СЫҚӘКУП...

Атыю акәшан икоуп сымза,
Уахгьы-еынгы... Есьены.
Абцъар рықәкуп сымра, сымца,
Ахы ицакуп Аңсны.

Дтәоуп аға деикәных абцъарла,
Сзыхь агәытәкья иарбаны.
Ихәда хиоуп умхәозар цъарла, –
Дқамлазаңт агәра ганы.

Абцъар рықәкуп ссыза, сыуа, –
Ишңартаху уи саңәшәар?!
Адәы дықәымларц аңсыуак,
Изыр аңсуа ибызшәа.

Абцъар рықәкуп асабицәа,
Ашьыжь иалзырқьаз зыбжьы,
Абцъар ақәкуп ашла ицәа, –
Уи амаңа дизыңшын.

Аха мап, исыңуп сгәыңра,
Сгәыңра цьалым, ихароуп.
Уи иаргьоит исымоу сыхәра,

Уи шьхардацуп, ицьбароуп.

Абцьар сықәкуп са избазар, –
Уи ишпамгари хәа зны.
Аха, уи тькязом, избанзар, –
Иақәкуп аңсуара, Аңсны.

10.09.04 ш.

АНУАА РХӘЫ

*Аңсны Афырхаца
Вл. Ануа ихьзыншалоуп*

Ажәван еикәараә рыцхарак хуп,
Асаби ицәабжь шьтнахит аңшалас.
Тамшь, Мыркәыла, нас – Ануаа рхәы,
Аибашьра амца иалан ишалац.

Ацлақәа цәыуоит,
Ашьхақәа хәуп,
Адгьыл афәахәа
Иафуп абылра.
Ирымыш ақыртқәа
Уабацәа рхәы,
Ануаа рхәы хәа

Ззаххәо хара!

Ачныш мышьтацәгьа шьтасуеит, ихәхәоит,
Ацәқәырп аеитцых асада ихалоит.
Хәбацәа рыбафәазнык итахоит,
Хәдгьыл лахәоушәа аға данахала.

Шәнеибац, ахьырңар, ишәыпхәоит Аңсны,
Иреигьу ацеицәа-ахацәа шәаңызоуп.
Аңсадгьыл иахтңицоит аңсуа иңсы, –
Уажәыгьы хьзыкәныкәо ажәытәан иаңызоуп.

Ацлақәа цәыуоит,
Ашьхақәа хәп,
Адгьыл афәахәа
Иафуп абылра.
Ирымыш ақыртқәа
Уабацәа рхәы,
Ануаа рхәы хәа
Ззаххәо хара!

29.09.04 ш.

АЕЫ

Аеы тьсхит снатәаны, –
Иаргьыл лакәын.

Ажәуан иалсуан ипырны, –
 Сара оеакәын.
 Ицыю-цыюуан... Уи азы
 Каршәран ахра.
 Ацыгъхь ацкыс иласын,
 Иаман ахра.

Изнаҗода адәәфы
 Уи арашьра?!
 Аха иҗыхын уи аеы
 Карандашьла!

07.10.04 ш.

ШӘЫШКА СХЫ РХАНЫ

Асы илаҳәоуп Аҗсны, –
 Ныхәоуп Аҗсынтәылан!
 Сныхәоит шәышка схы рханы,
 Аҗсаз аҗхьа сгылан:

«Шәара шәашҗа ачча җаз,
 Иагмыз уи ахшара!
 Амра аиҗш шәара шәыҗхаз,
 Амза аиҗш шәлашараз!

Гәыла-җсыла шәа шәразыз –
 Шәиҗаххозар шәоыза!
 Җсыуа зхылаҳәоу, шәазәыз,
 Аҗсуара агәала!

О, шәеилысхуам шәарт азәгы, –
 Ма дсасыз, даҗшәымаз!
 Ари ашықәсаз, зегы,
 Анасыҗ ду шәымаз!

04.01.05 ш.

АЛАКӘ ИАЛАШОУ АҖСНЫ

Ицеит анакә җынч ихыҗны,
 Амыш акәын – шьҗа еилгоуп.
 Аҗсны ршазшәа зынза иҗыҗны –
 Даеа бжыкоуп уи иахоу.

Җшаласк нықәсуеит аҗшаҳәала,
 Ага еиеырбоит иара.
 Аразны-сақә сыдыҳәәала,
 Ацәқәырҗ надцуеит акәара.

Амра кәандоуп, мыш лашараоуп,
 Ана – ныҳәоуп, ара – чароуп!
 Уака җхәызбак, зыбла қаруоу,

Арпыс дицкәашоит дпырны,
Алакә иалашоуп Аңсны!
Чкәыни зғабки неиуеит хаала,
Урт рыбзиабара хәшәуп.
Уи деикәшәоуп махәы мағәала,
Ларгы лтаца мағәа лшәуп.

Ажәәан каххаа... Уи мыцмыцпын,
Аңшқа ибла аиңш иңхон.
Саргы сықан, насыңк сыцын
Сеиңәәхә ахыкыду збон.

Амра кәандоуп, мыш лашароуп,
Ана – ныхәоуп, ара – чароуп,
Уака пхәызбак, зыбла қаруоу,
Арпыс дицкәашоит дпырны,
Алакә иалашоуп Аңсны!

04.02.05 ш.

* * *

Ицон ионы сара ссаат ахыцқәа,
Амра талон, ацыпхькәа каңсон.
Сгәыңра иадырчаблан сышәт абғыцқәа,
Ханасың хәың еикәсырхап хәа сцон.

Ееикәсырхарц стахын иаңтәи агәыңра,
Аха уи иахагәежьюан мазак.
Иағын сыбла бара бсахьагыхра,
Аха уи ба бкынза иңшзазам.

Нас инеин рыцхарак хабжәлеит, –
Мшәан, игәы нсырхама ханңәәхәы?
Сара бсахьа тысхуеит ба быбжәала,
Бара быбла ссиркәа рғы сңәахуп.

Бара бсахьа тысхуеит сара пхызла,
Бсахьа збоит иага, иага ихараз.
Хәизеимыхран дыказам наңхыцла,
Дхашьталаргы зны хара хазшаз.

Сара сашьтам хара хңас азцасра,
Бара бсашәоуп, ба быңсоуп исхоу,
Аха бныкәарц акәын псыуа цасла, –
Шьта хәиңылап, ачхара иазхоуп.

08.02.05 ш.

САСРА

Сажәеинраала сасра иқан,
Иқан аеңәәкәа ргәарағ.

Аха зныкгы уи аоныка,
 Сцапхәа иақәнамкит. Ицхаран.
 Аецәақәа кыдуп цшыаала,
 Ажәоан иацапсоуп лашаран.
 Соымта ныкәоит дара ршьала,
 Хыхы адгылы рыбжьара.
 Сажәеинраала ашәтқәа ирылан,
 Урт рыффы-хаа цсыс иахалейт.
 Уи уашьта ицшзан зегьрыла.
 Ашәти амрей рылыпхала.
 Уи еа блак ахан, икәандан,
 Фызара иугар – уацәымшәан.
 Уи иунатар алшоит ҳамтас,
 Ажәоан, аецәа иафымшәаз.
 Сажәеинраала сасра икан,
 Икан уи хазшаз игәараф.
 Аха идәықәымлейт аоныка,
 Уака еынлан, уака цхаран.
 Сажәеинраала нықәа-ныпхьан,
 Уи иаишьтит сара скынза...
 Зегь акоуп, иара шәамыпхьан,
 Уи са сыпшза илызкымзар.

13.04.05 ш.

АЗҔАБ АШОУРА ЛЫМАН...

АзҔаб ашоура лыман, дбылуан,
 Хуада тацәушәа ихьшәашәан.
 Ахра аанкылан, ацаргы цыруам,
 Ицырцәаз цыышьейт урт рашәа.

АзҔаб ашоура лыман, дбылуан,
 Хгәырғьо хакан уи лыла.
 Зны-зынла днатқьан лан дгыргыруа,
 Лнапы нақәылцон лылахь.

АзҔаб ахьаа даргәакуа дышьтан,
 Иааиуан, ицон ахақьымцәа.
 Ажәоан иауазар – далцуан ушьта,
 Ицәон, ианаму, са сымца.

О, лара леипшцәкьа сгәакуан саргы, –
 Изуа, исхәара сақәшәом.
 Акгы збазомызт, дызбомызт азәгы,
 Сгәақра салагон сақәшәа.

Абар иахьыкоу сыуа, стахы,
 Изуеи, сымра ташәозар?
 Сгьлан, аоымта апысцар стахын,
 Лымч агархәа сымшәозар.

21.04.05 ш.

АЖӘАБЖЬ ХӘА, АЖӘАБЖЬ...

Ажәабжь хәа ажәабжь...

уи изыпшын,

Хқәыпшраә арпыс,

зашәа ҕахцәаз.

Ихалоз, игәамцуаз

игәрымуаз амшын,

Ақыҕеи аҳаблеи,

итакыз амацәаз.

Ажәабыжь хәа, ажәабжь...

дарбан изтәу?

Ажәцыс иаҕытшәоу,

пшак иаанагоу?

Волгагы Бзыпгы

леиуеит, итәуп,

Волгагы Бзыпгы

лабжышкоуп иртоу.

Ажәабжь хәа, ажәабжь

лаоымсит сан,

«Аиааира» анырхәа,

дуазыруа дынхеит.

Ацлаә кәыбрушәа

пыткәырқәак аған

Азын зланыкәоз

аимаакәа хеит.

Сан лылабжышқәа

кәаҕ-кәаҕ икаҕсон, –

Снеины хәымсагла

тынч исыҕссап.–

Сан ҕаса аиҕштәкәа

цла-пшзак даззон,

Уи амцахь уажәытәкәа

днеирашәа саб.

10.5.05 ш.

* * *

Атыоароар хәст, издыруеит.

Хадмырцәеит иаци иахеи.

Аха иахья сзыруазыруа, –

Ахьыжькәагы рацәахеит.

14. 5.05 ш.

АРЦАҦЫ

Ға лашарак амоуп амра,

Даеа ҕхарак шацоу збоит.

Са исзыуаз абра, анра,
Уажә арака бныжъны сцоит.
Хара хцаси, халамыси,
Бара бзы зегъы ирыцкуп.
Ихалази ихаламызи,
Хгәәфы аңшаара баәуп.

Зны бнатәоит бзатәны бынхозшәа,
Бгәы нхархазар, – ицәахны.
Аха ицәгъаз уск камлазшәа,
Хашка бааиуеит даеазны.

Ус бызшәак, бызшәак хәа бымоуп,
Кармацъисуп уи зыџшәаз.
Абас иказ сырцаә былоуп,
Ишеикәырхоу са сбызшәа.

Ус казшьак, казшьак хәа бымоуп, –
Хаарак рыцоуп, имазоуп.
Харгы ас, абартқәа рзыноуп,
Харцаәы хәа хгәы бызтоу.

Аха, амәа, амәа хамоуп,
Хамәа ашьхарахь ицоит.
Уахьгы быбла ххуп аргама,
Ус анакәха, уа хназоит.

15.5.2005 ш.

ИРБЫЛУАН АҚЫРТҚӘА ХА ХАӘНЫ

Ирбылуан ақыртқәа хә хәәны,
Ажәәан ашка ацәыцә халон. Ихәашьын.
Дныхәа-нығхъан саб иргылеит иара зны,
Аеиммаагъы хгәашә аталарта иахшьын.

Ирбылуан ақыртқәа хә хәәны,
Амцабз акәын, ажәәан иатцашуан зынза,
Сшьац иатцәара аләа иаман ихәәны,
Салабылуан аңырңырхәа саргы мцак.

Ирбылуан ақыртқәа хә хәәны,
Саб игәараә, сан иахьықәлымҗсоз бабыцк.
Зҗаби чкәыни рыбжы зтыюуаз ихәәны,
Пату ақәцан хәхьыңылоз аихабы.

Ацәыцә халон усқан адәәкны,
Ауаңьякгы агәыцә ылыхәхәә инхон.
Алаҳә акәын-кәмааншәа икан ац аартны,
Хәәны гәәтан, уа иахагыжъуа ихәхәон.

Ирбылуан, ихысуан урт ара,
Уи зықәгылаз адгьыл цон еикәышьшьаны.
Иәфын накшәа ажәцыс уаз дук ахәара, –

Имѡахыцит ара тынчраз цышыяны.

Ирбылуан ақыртқәа уи аоны,
Ажѡан акѡын-тынч акацхѡ еибанаркхъан.
Мчыс исымоуи? Сара сылахь ус анын,
Амшқәа зегь иреицѡазаарын иахъа.

Амца халон хыхь илакътаны,
Агеи ашьхеи ирхагылан ицѡашьны...
Уажѡ ақыртқәа амца иажѡлон еизаны,
О, избанзар – амцагь иарлашон Ацсны!

6. 6.05 ш.

* * *

Игѡхъааумган умал ызыр,
Уоны уцѡызыр, мана уеы.
Игѡхъаага уара иуцѡызыр,
Анцѡа иуитаз ухы-уѡы.

12.06.05 ш.

АЦСҢАЗААРА АГЪАМА

Ардѡынақѡа рашѡа ссируп,
Уи сарѡыхоит шарцазы.
Са сзеипхызуа шѡтуп, игѡилуп,
Урт ирылахеит сыцсы.

Ажѡан иалоуп, иалоуп ажѡцыс,
Ичырчыруеит ихцаны.
Аты ѡар-ѡар, ацѡа иалцыз,
Ацла иқѡтѡоуп аезаны.

Ашѡа рхѡоит, ирхѡоит еинаалан,
Адгьыл, ажѡѡанаѡ ацсаатѡ.
Аха икам аламала,
Дара роызара иацсам.

Ишѡхѡала, ишѡхѡа аргама,
Ашѡа шѡхѡа ихырчаны!
Хѡа хѡцсҗазаара агъама,
Шѡа шѡоуп иаазго ихъчаны.

15.6.05 ш.

* * *

Бзиарак уахазар –
уи зегьы идырхѡа,

Ажәәан ахь ушьтыцуеит
 усқан иахаггы.
 Амаҳә бзиа дуоур, –
 аҗаггы дурҳаит,
 Амаҳә цәгә дурҳазар –
 дызит уҗаггы.

16.6.05 ш.

* * *

Ихьантоуп азы-роаш,
 ихьантоуп ахаҳә,
 Аҗтақәагь убас ауп.
 ихьантоуп асы.
 Пҗхызла ыҗыа сышьтан,
 ихьантан реиха,
 Хымҗада сеиоырцәон
 исыхьзар лассы.

Ихьантоуп анышәггы,
 ихьантоуп атса,
 Ихьантоуп ашьацәкәагь
 сара сда иахьтоу...
 Зны иҗсыцәкәаз иацкыс
 дхьантахоит абза,
 Аха урт зегь рацкыс

агәыроа хьантоуп.
 21.06.05 ш.

* * *

– Уоыза иакәу, уашья иакәу
 уи зцаароуп,
 – Реиха еиҗу дарбан,
 нас, иудыруазар?
 – Иззатәузеи, зегь иреиҗу
 уашья иоуп, –
 Убри адагь уи уара
 дуоыазар!

28.06.05 ш.

АЖЬАКЦЕИ АШЬЫЦРЕИ

Иарбан ирзеилоу ажьякцеи ашьыцреи,
 Иарбан ирзеилоу ашьанцеи ахьи?
 Игылоу хазы-хаз алреи ашыцреи, –
 Аҗба шкәакәаза иааиуеит нахьхьи.

Икоуп ирзеилоу... Ус ак уаҳазаргь,
 Ажьякцеи ашьыцреи – рьюбагь акоуп.
 Аха ажьякца иафо еихазар,
 Ашьыцра калазарггы иафо агәоуп.

14.07.05 ш.

АБРИ АРҒЫС ДҒАМХАКӨА...

Рыжәоахырқәа хыдышышь иқан,
Алабжышқәа рыгага.
Лара лҒазацә дмааит аоныка,
Ихаҕыңан икада?

Лнапқәа ажәоан ркырц иағушәа,
Анцәа диҳәон ирмазан.
Избон аишәәҕ тыпк тацәушәа,
Тыпк тацәуан наунагза.

Уи дықәңон ацыхәтәанынза,
Храк, цақьяк дағамхакәа.
Аха аибашьра иақәымҕит,
Абри арҕыс дҒамхакәа.

19.08.05 ш.

АМҒАХӘАСҒА ИАНЫЛАН

Ааи, ари ашҒа зны иҒацәын,
Жәаба-жәохә шықәса рақһа.
Игәы иҒашәахьазма азәымзар-азәы,

Уақа нышәанҒрахап хәа.

Аха снанагеит ашҒахь сарҕы, –
Уахь инанамгац дарбан?
Аира зшаз иоуп, изшаз аҒсраҕы
Иржуан беиаҕы Ғарҕы.

Анышә иқәрыңсон иахан аҒсы,
Сара сықәыңшуан ашҒа.
Дыкан аоныка идәықәлоз лассы,
Дыкан аҒсуара иашьҒаз.

АшҒа сықәыңшуа сғылан сара,
СҒыпҕы гәасҒон гәаныла...
Ажәлар ашьшьықәа иағын аҒара,
РымҒахәасҒа ианылан.

23.08.05 ш.

УАХЫК АЛА

Ажәоан шәыгак аҒарҒәазшәа,
АҒармақь иаҒызан.
Ацых Ғызада инхазшәа,
ИақәнаҒон ахыза.

Аңша цөуон агөы иқөхан,
Иқөцит амра ахра.
Ашьха сыла аңырцө ықөхөан,
Иадөырбалон ахра.

Хдацхаө асаби ибжьыхаа,
Агар ашөа ацын...
Уахык ала иааит ашьшьықөа,
Ихьшөашөаза азын.

25.08.05 ш.

ҒАГАЛАН

Аҳаи-чаи быжь гоит ақытан,
Амхы, араҳө... уа еицрыхоит.
Илашьцар, – агөхьаа зкыда, –
Шарқазын ақыта ғыхоит.

Ганк иахьамоу збоит арацла,
Рцөақөа рхьцын акаканқөа,
Иалшөан илацсоит ашьацра,
Еиқөацөамкөа, ихөацсамкөа.

Уи цхарцоуп ҳа ҳажь агьама,
Ажьымжөакөын – рацөаххыроуп.

Хыхь ихалеит амра иаман,–
Улацш цөгыазар – иуцөахыроуп.
Аңш иатыпуп, цьым, арақа, –
Ус камларгы мацк игөнахан...
Иөөжь-өөжьза абиракқөа,
Ға ҳдагылан иахакнахан.

27.08.05 ш.

ИРХӨОИТ АҚСУАРА ЦЬАБААУП...

Ирхөоит ацсуара цьабаауп,
Ацсуара – нцөатөуп.
Уаха, асас дануцаа,
Ишьапы зөзөатөуп.

Дымоахыцит гөыграк иман,
Ажөцыс аицш дласуп.
Аңшөма пхөысқөа – Магдалина,
Лыблақөа разуп.

Иацуп уи акөама-цама,
Иацуп аҳаи-деи.
Асас дахь игөы назама,
Ас лассы дызцеи?

Ирхэоит аңсуара ңабаауп,
Ца змам маңурууп.
Аңгьареи абзиени рхэаае,
Ахра зку иароуп.

Ирхэоит аңсуара нырхагоуп,
Аңсуара – қәңароуп.
Уи радедоуп, таңа аагагоуп,
Уи еибабароуп.

Бзиабашьюуп, еицынхашьюуп,
Ныхоуп, иаҥаххар.
Җама җашьюуп, тэыла хьчашьюуп,
Дхәқәлозар аҗа.

Иара хыңуп, иара кәиңуп,
Иара шуп, иңхоит.
Дахьцалакгы аңсуа иңуп,
Дахьцалак иңоит.

Ирхэоит аңсуара ңабаауп,
Иаңуп уи Аңсны.
Зны бзабаауп, зынгы ихьаауп,
Халароуп еазны.

Аңсуа иажәа, аңсуа иашәа,
Хаңала аңсра...

Ан-Аңсадгьыл, адгьыл хьшәашәа,
Аха-ххәышҗаара.
Икәеицеиуа ажәоан гхозар, –
Урт еңәала иҗәуп.
Аңсуара... Акны иаххәозар,
Хаңароуп изтәу.

30.08.05 ш.

* * *

Сгәы сеанзамкәан җынч иңеит аңхарра,
Ажәоан акәын – абла җахан, илашьцеит.
Аңарақәагы уажә иргазшәа арра,
Ашәа шьҗырхын, ииаҗьан иңеит.
Ихьшәашәеит ашоура зҗаз ахыза,
Иағын ажәоан хыхьтә «асақә» акаңсара.
Агәмыркатыл – сласба абз иафызан,
Абна иқәлоз асы иалыхәхәон иара.

23.09.05 ш.

* * *

Ашәҗ ангәылцуа иңшзазоуп,
Җсыс иахами амырхәага.

Афоы ссируп, иѣацоуп,
Иалшоит арпысгы дархагар.
Аха ишѣтуа зегь канзоит,
Псыс ирхазаргь амырхѣага.
Хартгы тынч ихапхъазоит,
Закантѣ икѣмацѣысхъоу ага.

Ха хапстазаара кѣпароуп,
Адыд амцѣазом ахаан...
Апсра... Псышара ацароуп,
Уи аенынза... Зегь цѣабаан.

26.09.05 ш.

ТАБУП

«Табуп» басхѣоит зегьы рзыхѣа:
Фыц ииз ацѣкѣырцазы,
Иахъа исыбтаз сара сныхѣаз,
Уацѣы ицѣырцуа сгѣырѣазы.

Фыц игѣылтцыз ашѣт азыхѣа,
Фыц испыло сразкѣазы.
Сара сѣыпшра цеит ашьшьыхѣа, –
Хгылеит хѣыцѣагь хаз-хазы.

Са исыцрабтаз амца азыхѣа, –
Ацыпхъ саѣхѣоит икѣшѣаны...
Стѣуон пхызла акыжыхѣа,
Ба бысцѣызыр хѣа сшѣаны.

«Табуп» басхѣоит зегьы рзыхѣа,
Сара сгѣыграз, уацѣазы.
Азѣгы истазом аѣпныхѣа,
Иацтѣи сымыш тацѣ азы.

Бара бкынтѣи истахузеи,
Бара – ацшзара апха?!
Зегьы рзын: «Узхатабузеи!» –
Абас сабхѣар, – исызхап.

03.10.05 ш.

ШАНИБОВ ИАЖѢА

*Акабарда жѣлар рѣеи ду
Иури Шанибов изкуп*

Икан ахѣра, алабжышкѣа,
Икан аибашъра, апсра.
Лнышѣынтраѣы дтѣан ахцѣышла,
Даѣархѣалазшѣа иара.
Ускан ха хазшаз ишибоз,

Ашьха дхытны дааит Шанибов.
 Иажәа абцьар нага еиҥшын,
 Уи аҕҕаҕа дцон дбылны.
 Хҕеицәа ақәҕара ду рҕеиҥшын –
 Амца иаларшәын Аҕсны.
 Ускан ҳа ҳазшаз ишибоз,
 Ашьха дхытны дааит Шанибов.
 Иҕан ахәра, алабжышқәа,
 Ишуан асабицәа ршьа.
 Аҕсацәеи адыҕааи рышьха,
 Дақ итысуа шыала иҥшьан.
 Ускан ҳа ҳазшаз ишибоз,
 Ашьха дхытны дааит Шанибов.
 Иажәа-амцабз ауп изыызаз,
 Хә хҕыроа еимаздоз цхан.
 Даеа ныхан, даеа ҕызан,
 Даеа бжык иара иахан.
 Убри ауп ҳазшаз ишибоз,
 Ашьха дхытны дзааз Шанибов.
 Иҕан иажәа-уи саркялын,
 Шьянца ҕеыган, иҕарын.
 Иажәа – зхы зымшаҕоз алым,
 Уи ашәақ итыҕыз хын.
 Убри ауп ҳазшаз ишибоз,
 Ашьха дхытны дзааз Шанибов.
 Иҕан ахәра, алабжышқәа.
 Нас аиааира ду ҳзыҕшын...
 Аҕа дзықәлом сара сышқа,

Аҕеы тыҕазом амшын.
 Дцәажәон уи ҳазшаз ишибоз,
 Амч сылеитцон Шанибов.
 Амыш цоит аҕеы раҳаҕны,
 Сыжәоан иаҕазам ашәшьы...
 Аха усҕы ҕаха снаҕом,
 Маҕк ихжәазарҕь,
 Иҕацазарҕь,
 Ицацәазарҕь,
 Аҕсны иқәыоуаз ибжы

8.09.05 ш.

АҔӘАЗЫ АШӘА

Аҕәа 2500 ш. ахыцра иазкуп

Ажәоан иалоуп ажәҕыс хиаало,
 Уаҕа ашәа аннаҕоит.
 Аҕәа тынч әеадырхало,
 Амра ажәоанахь ицоит.
 Илах-ҕыхуп аҕсабара, –
 Асаби дыччоит агараҕ.

Аҕәа хәуп, ихәуп маҕяна,
 Амца иалҕит уи иацы.
 Аха алабжыш аҕяма
 Рымоуп сымра, сара сзы.

Аҗазаҗәкәә баашны игылан,
Рхы нақәырҗит Аҗсынтәыла.
Акәә, сыҗшза, сыхаара,
Диоскуриа, Сухум,
Цхум, Сугумгы бзиоуп даара,
Аха, Акәә, сылашара,
Уара уәы сыҗсы җәахуп!

Жәынгы-ғангы җәкьарас уҗан,
Ахи амҗеи уадыргон.
Уара угәаҗ иакын адәныка,
Уа уәныҗкагы уи иагон.
Са сзыргәырҗьо, са сзыргәаҗуа,
Сыҗсы иалоу Акәә, Акәә!

Аха нарҗаа рыдгыл иқәуп,
Аҗа иҗишәеит урҗ закәу.
Ахьҗа иақәшәар – риатә кыдуп,
Аҗа дхәқәлар, – рахәа ркуп.
Акәә, сбырлаш, сылашара,
Уара уоуп сара сылшара!

Акәә сыҗшза, сыхаара,
Диоскуриа, Сухум,
Цхәым, Сугумгы бзиоуп даара
Аха, Акәә, сылашара.
Уара уәы сыҗсы җәахуп.

19.12.05 ш.

ЕФРЕМ ЕШБА

Ацикл

АҗХЬАРҗАРХӘАҒЫ

Илеиуан асы ахәылыхәә,
Адгыл есаaira ишлон.
Аҗсуа диҗәызхьан аныхәәә,
Имычгы маҗын, дгәырәоон.

Ицыз, ыызара изызуаз,
Уи иҗхьарҗа агәра игон.
Ишьҗыхны Аҗсны зегь дахысуан,
Ажәларгы бзиа дырбон.

Сабишәә, ашьшьыхәә игәыҗак,
Далагон уи архәара.
Игәакәын изныз арахәыҗкәә,
Илабжышкәагы җьбаран.

Иблаә иҗәырҗуан ахала,
Уи ага – уи гарас ишаз.
Ижәлар ирымаз агәала –
Ахәа рыбжышшьыыз, изшаз.

Ашьха цагьақәа гылан
 Рыцкөынцәа рышка ипшуан.
 Ацснытәи ацәкәырц аанкылан,
 Уака иахьнеиуаз иагәзуан.

Ипхьарца гәакуан уи ашла,
 Ицәыуо ишьамхы иахьаныз.
 Ашьтахь рылабжыш роашха,
 Идәықәлеит ашьта цшааны.

Идәықәлеит цсаатәшәа ихиаала,
 Агәкәа ареисуан иара.
 Ашла дныкәгауа цшьаала,
 Ихәыцрақәа ирыццон хара.

АЖӘЛАР РМОНОЛОГ

Ас, уажә ишыкоу,
 Зынза иахтахым,
 Ацсны итынхадоу, иссиру.
 Ажәоан ду хахәоит
 Ацтақәа зхым,
 Хацак инагоугьы диироуп.

Атәымкәагьы хашка
 Идыруп иаазца, –

Хамра-гха ркырцоуп катала.
 Хихәар Москванза
 Цкәынак дхазцап,
 Ленин ду ишка дыюналап.

Иеихәап абас ауп
 Ильич, ухацкы,
 Хашьтам ихагу хцәахыпхәа.
 Ацсуаа гылоуп
 Рабцарқәа кны,
 Ацтақәа рыдгьыл иахырхәарц.

Илшар иитап
 Уаццәык ашәахәа,
 Напы мацара дааишьтуам,
 Имоагьы мацым, –
 Ибрып, илакьтап,
 Аха дыкәкьарым ишьта.

Иазхоит урт ауаа
 Рымац аура,
 Иазхоит. Ақәпара иаамтоуп.
 Иафуп хабацәа
 Рыбао ақра,
 Иахьанза хадгьыл заагамтоу.

Иазхоуп! – ахәон
 Ацсны ахата,

Уи акэын шыта зегь иражэоу,
Ажэлар сасушэа
Амза-фа ртан,
Хацак дгыланы дцэажэон.

АМЦА ДУ

Идыруп, амцакэагь акыуп, иобоуп,
Икоуп амцакэагь шыкэсык иакароу.
Икоуп икбаеу, икоуп иаузоу,
Урт зегьы рнысра мышкала иаузом...
Уа цсыуа цасла Ефрем дыпхашьо,
Ленин иеапхья дтэан дзыроуа,
Оыцья еицэажэон, Кремль цапшон,
Тынч уи асааткэа ажэабжь рыоуан.
Арпыс иблакэа сахьакэак рхын,
Урт иара ихэыцрае ахра ртахын.
Оыцья еицэажэон. Ахэакэа кшон,
Ицсызи инхази – оыцьян иршон.
Оыцья еицэажэон. Дхьацуан ага,
О, ус анакэха, Иааироуп уаха!
Идыруп, ишэартан ускан Кавказ,
Ашьацэжкья хьшэашэон уи адакны.
Аха игэы инатон: ишэтып, иказказп, –
Даауан Ленин иахьтэ амра ду кны.
Даауан Илия-ица иитан адца,
Анасыц ажэла ихьчон игэаеы.

Идыруп, уи амра апсы изтацар,
Уаха ишзымтэоз ижэлар хэаены.
Даауан иахылцыз Бедиа агэынкэра,
Зышьхакэа рашэа иархацаз ацеи.
Даауан ицсадгьыл абла ахтра,
Ижэлар иритарц имчи илшеи.
Амца иалыхэжэон иблае Ацсны,
Есааира ирыцлон иара ишьаеакэа.
Ароашгьы неиуан ашьта цшааны,
Икэлон ицсадгьыл ихэыцра гэыкуа.
Даауан Ацснызегь ицыларц ицшын.
Финтэи вокзалын ицсадгьыл зегьы.
Ацэжэырпкэа шытыхуа ижэылон амшын.
Уа икыуцэыуо ихын ацшагьы.

АТЕЛЕГРАММА

Ааи, иит уи
Ацсуа итахрала,
Амца ду иалцны
Иаагылеит Ацсны.
Уаха шэахамлан
Ацтакэа шьхала,
Ихэыеыр алшоит
Хтэыла ха хьшала,

Дрыцхауп «Аңсны» хәә
Зәыңшәазгы зны.
Ара иамамызт
Аибашьра хәаак,
Агәәғ пейпеиуа
Ихыцит зынза,
Ахахәқәа ирхәааит,
Амшын ду иахәааит,
Аңсны зегь шықәңаз
Амцағ, ацаағ,
Рымра-ға рбарцаз
Ртәыла аханза.

Еицуп есымшааира
Агәығреи ғареи, –
Ленин изнаргеит
Зны телеграммак:
Акәәғ-атире,
Акәәғ-атире,
Назаза иҕаз
Аңсни Аңсынреи!
Хтәыла иахыцәеит
Адыррағь аргама.

Архақәа ғыхеит,
Тынчроуп шыжыыла,
Уажәоуп ашышыхәә
Асы анзытыз.

Шәахәә ҕаңшыыла,
Ирғаз мпахьшыыла,
Иеырбо стәыла
Амшын ихыңшылон,
Стәыла хазына,
Зыблақәа хтыз.

Хашьхақәа ирықәлоуп
Стәыла утоурыхгы,
Уа уцасқәа разыми,
Уа уцасқәа ңьбароуп.
Шьта уара ужәлар,
Уцеицәа усызрыхәә,
Умра иахьымзаз
Арңыс дырғыха,
Уаштахь урыңхья
Зыңсы уғәәроу!..

Еицуп есымшааира
Агәығреи ғареи, –
Ленин изнаргеит
Зны телеграммак:
Акәәғ – атире,
Акәәғ – атире:
Назаза иҕаз
Аңсни Аңсынреи!
Хтәыла иахыцәеит
Адыррағь аргама.

1971-1979 ш.
ХАТЫН

Ацикл

АХӘЫЦРАҚӘА

*1943 шықаса март 22 азы белоруссиятәи ақыта
Хатын афашистцәа ирблит, ирблит ахәыцқәа, иршьит
ақәса, ахацәа, инхаз ақыта ахыз зацәык ауп.*

Ихьшәашәаза иҕоуп уи ақыта,
Иуақашам уаҕа хәычы бжык,
Изахьзузеи уи уажәыгы ақыта,
Иадмыркуазар ахәылпаз цәашык?

Изахьзузеи уи уажәыгы ақыта,
Уа имиуазар уақәа ахәыцқәа?
Пҕстазаарада, ишәқәа, изтахыда,
Адгьыл ағы зны асы, ақәа?

Изахьзузеи уи уажәыгы ақыта,
Зырахә мааниуа згәашәаф хәылпазы?
Ғыхәа ссирк аетра итақымзар,
Уи агәы быллартәы адәазы?

Изахьзузеи уи уажәыгы ақыта,
Еиҕымлозар арҕар хәылбыеҕа?
Изахьзузеи? Амақәа хақәқәа рыда,
Уақәа даеак ыҕамзар инхаз?

Изахьзузеи, мшәан, ишәқәа изахьзу,
Суҳәоит атак суҕарц, Хатын!
Асаркьалқәа – ауаа рыбжьоуп ирыцу, –
Ирхәошәа збоит: аҕстазаара хтахын...

ХАТЫН АХӘЫЦҚӘА

*Ахәыцқәа рыццышә ахьамадоу анышә
ағы ахақәқәа цәны ишьтоуп.*

Ухәыцқәа рцәыуабжь
Саҳәуеит, Хатын,
Асаркьалқәа кнаҳауп
Урт рхағы.
Ахацәа рыеқәа
Тбоит, Хатын,
Арака – ашәтқәа
Абылра иағын.

Ағы тоуғанқәа
Узтақын, Хатын,

Урт адәеиужь
 Изықәымлеит уаҳа.
 Ускан амра,
 Уа импҳеит, Хатын
 Аға ирцәеит
 Имцәыжәәа еиқәа данәаха.

Азғабцәагь, зқышә
 Макьана игәзым,
 Аңсра хьшәашәа
 Хаңаңас иаңылеит.
 Зака лабжыш
 Уқәтәазеи, Хатын,
 Ицоит урт
 Уажәгы еимагылан.

Игәыңкааган
 Усабицәа кьаасит,
 Амца неиуан
 Рышка абзқәа тхәа.
 О, убыскан,
 Хатын, уа умәасит, –
 Аңша дәықәлеит
 Рыццышә еизыхәхәа.

Ухәычқәа рцәыуабжь
 Саҳауеит, Хатын,
 Асаркьалқәа кнаҳауп

Урт рхаәы.
 Уи хьантоуп Хатын,
 О, ихьантоуп, Хатын
 Адгьыл зегь
 Азызара иаәуп!

АЖЫИҠЫ

*... 159-шык хатынаа рахьтә иңсы җаны дынхеит
 азәызаңык – ажыиҠы Иосиф Ианковски. Уи ибакала
 иалагоит зегьы...*

Ҡнаҗа дук
 Агәашәәғ дгылоу ңыушыап,
 Иуеихәо ңыушыап
 Ибжы нагзаны –
 Умәахың, амыза,
 Зны уңсушыап.
 Хлакәша хтәап
 Амғымца леиқәңаны.

Дгылоуп, ибаә дукәа
 Ижәәа иалңны,
 Дгылоуп
 Ажәәан аңа иеаңшыны,
 Изышьтымхуа

Аидара ду дацоуп –
 Дикуп уаҕа
 Ичкэын зацэ дышыны.
 Дгылоуп сара
 Исеихэарц иҕахызшэа,
 – Саргы, дад,
 Ацстазаара сҕахын,
 Исҕахын
 Аоны сыпхэыс дыпшызар,
 Исҕахын
 Дыспылар ахэычы,

Исҕахын,
 Уеага скэар снапала,
 Уара уеыхэа
 Ашьапы счапар,
 Аус хэыч
 Аныҕаста жьахэала –
 Иус дуны
 Зегы рзы икалар...

Онаҕа дук...
 Дуҕылоит иара ихала,
 Ақыҕа – шэацхэао –
 Уи дыпшуеит цаҕа.
 Ионигазшэа
 Ижырахэтэ инапала,

Хэычы лабжышла
 Изрыжэны ибаҕа.
 АҔШЬБАТЭИ

*Аибашьраан Белоруссия иҕахеит ҕшьоык рахэтэ
 азэы, мамзаргы 10-миллионки 30 нызкыоык. Хатынтэи
 амениориал аҕы уи убас иаарҕшуп: хэык рыхызала
 игылоуп х-цаатцлак, аҕшьбатэи ихызала имыцэо
 амца аркуп.*

Х-цаатцлак гылоуп,
 Ибыбышза игылоуп,
 Аха еилыҕраа икоуп
 цыара-цыара.
 Рыхкэа шытырхуам,
 Акы иннакылоит.
 Рылабжыш ыкэыртэоит адгыл
 цыацыара.
 Аҕшьбатэи – амца,
 Наунагза имыцэо,
 Ашэҕкэа шытарцоит
 ихырхэо уи амцан,
 Хэык дырцэызит
 Ахаан ргэы иҕымцэо,
 Хэык ахыкэшан игылоуп
 уи амца.
 Ахахэ-моа нагоуп
 Уахь ичапроу

АСАРКЪАЛҚӘА РЫБЖЬЫ

Хатын збаз – асаркьалқәа рыбжьы иццоит.

Бомм, бомм...
 Сшәықәоит шәаахьапшырц шәандәықәло еиҫа,
 Бомм, бомм...
 Ари шәара шәоуп изҫаху, шәа шәхаҫа,
 Бомм, бомм...
 Иалшоит ҳашәхаштыр шәаныҫоу хара,
 Бомм, бомм...
 Уи ҳа ҳабжьоуп, шәахцәымшәан ҳара!
 Бомм, бомм...
 Аҫҫазаара еиҫыу камлац ишәыхьча,
 Бомм, бомм...
 Уи ада, насыҫла ишәылшом шәыччар!
 Бомм, бомм...
 Еиҫаҫыр шәымун Хатын агәыроа,
 Бомм, бомм...
 Ишаххәоз – ҳаиҫажәгеит Сонгмиҫа, – зымәа.
 Бомм, бомм...
 Жьахәала агәақьхәа иасуеит сгәәҫы,
 Уи ашьтыбжь ныжьны сцоит хәа саҫуп,
 Сахысит акаршәра, сырхысит адәқәа,
 Аха иҫәаатәаауеит арахь ахәыцқәа,

Анацәа рцәыуабжь даргылоит аҫсы.

Амра иахаршәуп еиқәроу касык.
 Ажәан агәаҫа иалоуп ахәа,
 Адгьыл ашьаза ықәлеит маҫак.
 Рымч зегь еизырган ахацәа ҫагылт,
 Игылт – икаҳаит, ахы иннакылт.
 Ихшәашәеит. Иахьықәиоу рқьышәқәа қәацоит:
 «Абцар ахьыҫоу аҫеицәа ҫьацом».
 Бомм...

1977 ш., Москва-Минск-Ақәа

* * *

Ихаауп абыз, уи цхарпоуп,
 Ахәрақәагь арҫоит иара.
 Уи иахәо зегь лабәабоуп,
 Мыцрак алазам цьара.

Ихаауп абыз... Ажәа цшзоуп,
 Саднахалеит уи такәу.
 Зегь акоуп агәра згазом,
 Иара иаҫамзар агәы.

18.06.05.

АПОЕМАҚӨА

АШЬАЦ АЦӨУАРА

Ашыац аагага
 Леиуан ахәхәыхәа,
 Ашыацгы гылон,
 Ашта цшзахон.
 Аха уи амыш
 Сышьтахька исыхон, –
 Ашыац аагага
 Гәыроак сзаанакон.

Ашыац татаза
 Сыбла ихгылон,
 Сыргәамцуа, сырхамцуа
 Сартөомызт цъара,
 Избон иахәозшәа
 Схәыцра ааныклан:
 – Уара иухаштит
 Санцәыуоз сара!

Издыруеит ицәыуон
 Ускан лабжышла,

Ашыацәкьа алцны
 Ицон иацәаза.
 Хьаас исыман
 Адгьыл еикәышла,
 Хьаас исыман
 Стөыла, сзаазаз
 ... Сгәырғьон саштакны
 Асас данталоз,
 Агәра даахан
 Данеыжәцуаз аеы.
 Еигьу аиартәф
 Уи данышьталоз,
 Ихы ианацаз
 Иреигьу ахчы.

Харантәи иубартоуп
 Ацлақәа, итиааз,
 Зақантә илеихьои
 Хыхьынтә амцәышә!
 Зақаюгы, сеидру,
 Илбааз ишыбзиаз,
 Зақаюгы уака
 Ианықәыз иарцәыш!

Ацсуа цәа-хаха
 Алоыр икажьын,
 Шьақару цьушыап,

Излыху зынза.
Цьаркгы шашаза
Хгэарае иахарсын,
Уи алакөымхагь
Иацан мазак.

О, сашта гөыраз.
Са саназхөыцуа,
Избоит еидарак
Иацаз схөыцра
Амра иахьцуа,
Саштагь иахьцуеит
Амра иаоызан
Икөандроуп иара.

Саштагь италон,
Итыцуан ауаа.
Мшөан, уи азами
Изыказ иаргы?!
Өнак хара ххала,
Хаблақөа таа,
Хашта ду хақөхеит
Абыда зегьы.

Уи ашьтахь имацхеит
Аштахь иаауаз,
Хабациөа ршьала

Хашьхақөа шөын.
Анацөа рзакөын
Агөыгра зиуаз, –
Агөыгра ихнахуа
Ицөтөымуп ашөы.

Ашьхақөа гылан
Ххаөы бакацас,
Харт зегь харгөйдкыл
Харкын ахөыцқөа.
Атра иазкуамызт
Итыцан еицас,
Ашьха иазыюуан
Амшынгьы гөыкуа.

Саштаө хөицапхьон
Ихауз ашөкөы.
Ускан чытыбжьык
Гомызт цьарак.
Уака зегьреиха
Харгөырғьон акы:
– «Снеиуеит, шөысцөымшөан!» –
Ахьихөоз иара.

«Шөкөышыз, шөыбзиаз,
Ишөмыхьын машөыр,
Ашкол ахь ицароуп

Сынтәа ахәыцқәа,
Сымаҕәа рыхуоит,
Иркьяә ибзахыр!»
Ашәкәы ианылхуан
Сан деицақьуа.

Усгыы калахуан –
Дыкан ҳа ҳкны
Змацура змырзуаз,
Ҳауак, ҳтахык.
Ашәахтәкәа рызшәом хәа
Ҳажә-хья хәыч кны,
Ашәахтәкәа ртыпан
Игарц итахын.

Сыбла дыхгылоит
Уи дымцаха,
Ҳақабла дшашьтаз
Дыюа, дыхәхәо.
Ивараә сгылан
Ишьтысхын ахахә,
Сыблаә уажәы-уажә
Уи дыбгахон.

Шьта дыкамызт
Сан дыпхашьо,
Иапхья даацәырцит,

Лгәы аныцқәа.
Игхаз аңсыкоуп.
Аңсык хәа дыкшон,
Дрысуан уи Ар қапшь
Иалоу итаацәа.

Икан аракагь
Абас еибашьрак,
Ахахәкәа дәыкәлеит,
Иахьяаз имбазеит.
Нас ишьәәажәкәа
Еицыхны аарак,
Дмақар-чақарны
Моахәастала дцеит.

Иабакоу, сашта,
Аеыуаа иутаз,
Иабакоу рашәа
Уоызцәа, утахы?
Ачкәынцәа гылан
Ашьа ахькатәаз
Рашәакәа рыцын
Рыхәра рзахырц.

Иагхон уи ацла
Иахьядыз ацәа,
хгылан уи апхья

Хаблақәа җаа.
Хан днышьамхнышлан
Диҳәеит анцәа:
«Хәуҳәоит еибгала
Аоныка уаҳзаа!»

Убаскан адгьыл
Цысит еизакны,
Лцәашьгы аакыдшәан
Цака илкашәеит.
«Дҗахеит хацала,
Дыкоуп хҗәакны»...
Хҗошьта уи ашьтахь
Ашәкәы аанагеит.

Хаштахь идәықәлеит
Ускан ауаа,
Аншьан инакәшан,
Ицәыуан ицон.
Ицәыуон ашьацгы
Иахьацаз еимаак,
Бжык уаҳазомызт
Ахьаа азон.

Иалюыр инеиуан
Ашьа иацәаза,
Аҗсы җоушәагь

Икәандан иара.
Уи аҗсҗазаарагь
Акгы еицәазам
Иазымхәозаргы
«Исылшом сара»...

Ашьац аагага
Леиуан ахәхәыхәа,
Ашьацгы гьлон,
Ашҗа цшзахон.
Аха уи амыш
Сышьтахька исыхон,
Ашьац аагага
Гәыроак сзаанагон.

1979 ш.

АТЦАОЦӨА РЫМАТӨА ЗШӨУ

I

Аңша пхацэы-пхацэуа
 шыажыаахысгы иасуан,
 Акэара икэиан
 хыцэхэыцла ауаа.
 Хацак ицээзегь
 иблын, иказказуа,
 Амра дыцэгылоуп,
 уажэакэхап данаа,
 Снеиуеит амшынахь
 тынч, аңшахэала,
 Амрагь аакыдшэан
 амға иануп.
 Абар, уажэыцэ́кья
 азы иацэа с́талоит, –
 Азэы сикьымсырц
 са сгэыоануп.
 Аха, иабакоу, –
 мчык сыннакылеит.
 Уака саагылеит
 са сымтысзо.
 П́хэызбак амра-ца
 дацаңшуа дгылоуп –

Амра закэыхи, –
 иацэоушэа дыңшзоуп.
 Сназгеи уи лэапхья?
 Лакэуп, уи лакэуп!
 Асцэ́кья агэағра
 Смоуцыт бзынты.
 О, нас иахьада
 исымбац лакэым,
 Соызацэ́кья лышкагь
 сызнейхуам лассы.
 Х́шеибадыр сеидру?
 схэыцуеит, сазхэыцуеит,
 Уи лаңшцашэаран...
 иниас ицеит.
 Аха уи ауңшэыл,
 Таниа дахьсыцу,
 Акэа зегь хьяңшын
 са исзыңшуеит.
 Ацкэынцэа лафуа
 исышьтарцоит ражэа,
 Шэыгак сынтаршэны
 уака сыршэуеит.
 Зны-зынла Таниа
 далагоит ашэа,
 Ашэақэа иизар,
 ажэагь ииуеит.
 Зны-зынла дхьяңшуеит, –

– лашәа сгәапҫама,
 – Ах, ихазыноуп! –
 Аҳәозаап схы-оҫы.
 Ас ҳа ҳабжьара
 цҳазатәык ҳаман, –
 Уи ацҳа-ашәазар,
 ҳаныларц ҳаҫын.
 Хңеиуан ашьшьыҳәа,
 ажәала ҳаицәажәом
 Иныжьны ҳақәцит
 наҫ ақәара.
 Башаза жәабжьк
 ацәыргашья сақәшәом,
 Сгәакәын, еисыхуеит
 уа аҫҳара.
 Уинахыс ажәоан
 салан сыжәцысны,
 Сашьтан иҫыцны
 Таниа лбара.
 Зны сылпылалон
 ақкәынцәа сыцны,
 Зныхгы сыбналан
 сылпылон сара.
 Сгәы мыжда
 тыцо уи слывагылон,
 Ага кашыра
 нҳажьлон хара.

Исхәап ҳәа анысхәоз
 акы сыннакылон:
 Ҷажәак: «Бзия бызбоит
 ауп сара».
 Избанзар Таниа
 ижәбахью лакәзам,
 Амреи амзеи
 дыртәызар калап.
 Насгы, сыңсымзар,
 ажәалацәкья акәзам,
 Гәыла илдыруеит
 сгәы иахәалак:
 Ацаоцәа рымаҫәа
 лшәуп,
 лыхцәы ацаха
 аркуп,
 Лара дыссируп,
 дгәыкуп.

II

Ицоит амшқәа,
 ацхқәа бналан,
 Ицоит ахәылқаз
 ашьыжь, шьыбжьон.
 Аҫҫақәа иреиңшха
 ацәкәырпқәа халан,

Ага иахыңарц
 иадыхх, ицон.
 Ицон амшқәа
 ацхқәа бналан,
 Лара даныкам, –
 Рим иназон.
 Сара, сыңсымзар,
 ацәа ду салан,
 Уака сымжәа
 тьказаргы калон.
 – Дарбан, иухәозар
 агәакра злымшо?
 – Иақәымшәац иакәзар, –
 дарбан, ихәа?
 – Дарбан, иухәозар,
 агәырғьара злымшо?
 – Иақәымшәац иакәхап
 излымшо иаха!
 – Дарбан аңхәызба
 лызхәыцра зызхымго?
 – Иақәымшәац иакәхап,
 уи амца зыцрам!
 Таниа лыдацәкьа
 схәартам, игәнызгоит,
 Исашәхәар иауазеи
 шьта сахьцара?!
 Жәац акәу данықәцыз
 иахьакәу, иацакәу?

Мшәан, сара сзыхәан
 уи зегь акоуп.
 Издыруеит, издыруеит,
 аракоуп дахьагәу
 Таниа дахьыкоу,
 сахьыказам оуп.
 Шьта уи лызхәыцра
 ацәкәырпаә салоуп,
 Сара ссолдатуп!
 Дыңшрымашь лара?
 О, иамузозар,
 издыруеит исуалу,
 Бзиабарала
 иблып са сәара!
 Аха, ишпазуаз
 уи хәылпазыказ
 Лысасра далган,
 Москвака дыңрит
 Сара исхаштит,
 Таниа, сахьыказ,
 Сара сахьгылаз
 уака сыбшьит
 Сбыхәоит, ибдыруаз,
 ус быцьбарамхан!
 Усцәкьа бағәам,
 макьана бхәычуп!
 Бгәы иаанагома
 бзиабарамхәа,

Сгәәца инталан
 иахысырц иаәу?
 Ицегь ибасхәоит:
 ус быцьбарамхан,
 Бзиабарами
 изхылцыз зегьы?
 Бгәы иаанагома
 бзиабарамхәа.
 Амра ду зхылцыз
 хазхылцыз харгьы?
 Аха амшқәа
 цоит, исзынкылом,
 Урт бара быда
 шықәсык иакароуп.
 Сара ағба
 адәығба сырпылоит,
 Аха, быказам
 кырза бхароуп.
 Бызбахәгы сазхәо
 дыкам, ишқазуеи?
 Бгыжәуп сызбызоу,
 ихшәалаз азы.
 Аха, слымхәәы
 цшаласк анасуа,
 Иара исанахәо
 цыышьоит «Уцшы!»

Ацаоцәа рымацәа
 лшәуп,
 Лыхцәы ацаха
 аркуп,
 Лара дыссируп,
 дгәыкуп.

III

Сгылоуп иеыцны
 амшын аәы сгылоуп,
 Рақхьа са сыбла
 ахьбыкәшәаз сыцшуп.
 Цас икарцозшәа
 уа хәычла-дула,
 Бышьта хазына
 анырхырц иаәуп.
 Нак инаскәаган
 ажәоашқәа хгылан,
 Уака иазонаа
 шазар ицшын.
 Аха иабакоу
 Медеиаггы дыкам,
 Таниеи Медеи
 ацәызит амшын.
 Схәыцуеит сахьгылоу,
 схала сеицралоит.

Таниа уи ажөөаш
 данылоушәа збоит.
 Издыруеит дыбналан
 уи ажөөаш дантала.
 Бзиабарала
 амшын тасырбоит.
 Ижәдыруаз, зыда,
 иқәхоит аңсызқәа,
 Зыдагь ихәартам,
 зыда инхоит.
 Саргыи уи Таниа
 слышьталап пхызла,
 Ус изыкамло
 пхызла икалоит,
 Дытқәап, дыгәрымып
 изцәызыз аз-ахра,
 Ацәкәырпа кыдкьо
 даап Пасейдон.
 Адгьыл иахьцәап
 аңслымз, ахахәра,
 Агагы спылом
 пша-цқәак сындо.
 Аха слымхәәы
 пшак аахәйтхәйтит,
 «Еи гәырғәәхәашак
 сұтар сұтахуп!»
 Агаға иқәыз
 ахацәагь ифьртит,

Фьртит иазонаа,
 ажөөаш иху...
 Снеизар аонынза,
 Таниа лнапала,
 Уа иаоцацәамкәа
 ырак сзыпшын.
 Саргыи сныцпраан
 ажөөан ду салалт
 Сара ишьтысхыр
 сылшон амшын...
 Сәынасхеит
 сдәығба – сынасып сұалан,
 Фьоцас икәаруа
 амәа иануп
 Ишнеиуаз ала,
 сара сгәанала,
 Москва – Аңсныка
 иаазгап хәа иаәуп.
 Архақәа нсыжьуеит,
 архақәа, арха,
 Сдәығба-зырлашәгы
 урт еионацәоит.
 Ашықәсқәа, амзақәа,
 амшқәа, атцқәа,
 Ииас ицазгы
 кыр ирацәоуп.
 Аха урт зегь
 гәхәаас изкыда,

Таниа хэыч лышка
 сдэыгба сагоит.
 Ахэылқаз ажэван
 амза-ға кыдын
 Амза-ға бзиоуп,
 уи агэра згоит.
 Инеиуеит еихатыр
 акы иннакылом,
 Сынасың ацхаё
 инықэлоит иаашар.
 Таниа – са сдэыгба
 апхьака дгылоуп,
 Акэа хашьталан
 иааиуеит абар...
 Ацаоцеа рымацеа
 лшэуп,
 лыхцеы ацаха
 аркыуп,
 Лара дыссируп,
 дгэыкуп.

1967 -1980 ш.ш.

САШЬА УАХЬ

I

Сыжэа иқэцан сара атх еиқэара
 Иапызгалоит, абар, ашыжь шара.
 Стэоуп, исыхьыз сеидру, са сгэатеиуеит.
 Гэыла – хашта сықэуп, уа снейоуеиуа.
 Сгэаца ицхо иалагеит хэоны, –
 Хшымха игылаз хашта зегь хэаны;
 Уаргы мыцхэы сгэаца уцхоит, Тата,
 Иугэалашэома, усқан хэоны, хиарта?
 Ишпахьшэашэаз, уажэ иубама хэзын,
 Хан-хазхылцыз, хэхьцалакгы дхацын.
 Нас, иахдырцит урт ашықэсқэа бналан,
 Аха усгы сгэы итахеит акала...
 Мшэан, ирыцхаз хэни хэби ракэын,
 Рыцстазаара – уи зынзаск илакэын.
 Иаоцацеамкэа қэаце хэычык рызгылан.
 Уи лашан, агэы разын зегь рыла,
 Ицырцыруа рашта дуггы цқан,
 Иаоцацеамыз гэашэ хэычык аған.
 Азэ данталоз – иаатуан ачарахэа, –
 Асас гэыраз имоахьцра иахэон.
 Идгыжьыла иара имац руан.

Урт аңсаатә иабызан, иңыруан.
 Реабызшәалагы амра еиңш икәандан.
 Аңсабара ахата иахамтан.
 «Амра» артеит хьзыс хара хзырҕхо,
 «Адгьыл» ахьзуп – хархәон хәхьынхо, –
 Амра гылоит адгьылаз иңхарц,
 Иахуалузеи, цьымхеит, усқан харт?!
 «Ан» хәа хьзыс илымоуп, хә хзыхшаз
 Лара лоуп хәа рхәоит «Аңсны» зыңшааз,
 «Азы ахьзуп – хзыша ду зыртәоз,
 Азы дахәон зтәылаз итахоз.
 Убри нахыс – еицуп есымша,
 Ан-Аңсадгьыл, Амра, Ахьз-аңша,
 Ан – Аңсадгьыл, Амра, нас Азы,
 Урт гәыроада икамлазац бзанцы!
 Избан акәзар – жәйтә аахыс ашәшы,
 Урт ирхалон, иатахын иашьырц,
 Ан-Аңсадгьыл иаины иахатәон,
 Хзыхькәа ракәын, – нак итанарбон,
 Асабицәа млагар атахын,
 Уи шәы гәнахак иаларсын, ирхын,
 Аха итәомызт, – икәңон есымша,
 Ан-Аңсадгьыл, Амра, Ахьз-аңша,
 Иазыртыда урт хара хгәаҕны,
 О, икәзцазеи ханасың акны?
 Иззатәузеи хани хәби роуп, –
 Ргәыблароуп хәа, урт иахьа ихароуп, –

Хныжьны икәцит, рымаза хдыртан, –
 Ус икәзтгы акәхап рлахьынца.

II

Саргы, бжеихан уахь анеиха сымам,
 Шәкы сыркуп, срыхьзап хәа хыма-ңсыма
 Акы сашьтоуп, сашьтоуп избазом,
 Избоит шысхәо, абар, сышлазоит...
 Сханагалан, уаха сымцаазеит, –
 Уа ушпакоу, ңсшьара умцазеи?
 Шьта иажәызар калап хаштәә алқәа,
 Ирацәаххыран ахардан ирыкөыз
 Идыртәуан хара хәихәа иамкуа.
 Арыңцәа дуқәа ауалыр иахалон.
 Аоы ухәеит хәа, зынза иңхеиңхеиуан,
 Згәама бзиаз оык сымбац уи аиуа!..
 Уоны уалгеит – иарсуп шьта уцәәан,
 Амхара иургылазгы – цәгьазам,
 Аслан хәычы ашта ду дахьтоу,
 Дгьыли-жәәани рынасың утоуп,
 Уи дымиизар калап аламала,
 Анцәа диуоуп, хымҕада акала,
 Иаиркуеит уи икам ацәашьы, –
 Адунеиаә икәызцо ашәшы...
 Шьота, Гәли... Икоузеи рхабар,
 Исзымдырыр калап шьта избар!
 Нак, хазы, интугазаап аца,

Уажә иахьгылоу – иказ, ицәгъазам!
 Хцець ажәызаап, уи ашыцламшә тәлеит,
 НаӀ ихыуӀар еигъуп, цыым акала,
 Ацець ыцых итбаау, ицаулоу,
 Азы ижәыртәеипш ауаӀы даангылан.
 Уи мариам – агәыӀацара ссируп, –
 Уи асаби даниуацәкӀа иируп.
 Нас ишьтихуеит, дахьцалакгы ицуп,
 АцсӀазаара абӀа азто кәицуп...
 Уаха икои, хгәыла-хазла шӀакоу?
 Урти хареи зынза иӀалоу шыакоуп.
 ТтынаарыхӀын Вениа ес-тагалан,
 Пила иакәзар – ацш изтымго далан,
 Нацънатә аахыс икоуп ус уи адгьыл,
 Кәтолаа ракәзар – уи рыхьчоит рыцсадкыл!
 Уалсны уцарггы ара амацә каршәны,
 Угәы тынчыз, адгьыл ашәтыц аршәуеит,
 Кәтол, удгьыл гәыдыскылоит сӀықәлан,
 Кәтол, удгьыл са сызнеиуам сықәлан!
 Избан акәзар, хцеицәа рыбаӀ амоуп,
 Уи рызтатоуп, уаӀа уи рызгъамоуп.
 Аха ецныхәак сымоуп уара узы, –
 СаргәаӀеиуеит, тынч сызтәом бзанцы,
 Иацы игылаз, збахча шәтыз иацы –
 Дзуцәахызеи. Иуа, ас лассы?
 Алыкьсаггы даәа дгьылк изтатам,
 Удгьыл зацәык ауп иара дызшәто!

Толиа, иамур, дықәурпшит адәы,
 Уара дутәгәышын, – думоуп уара утәы!
 ХӀык ацеицәа рнышәынтра ашәшы,
 ХӀык анацәа иқәырцоит шыжыы.
 О, Кәтол, Кәтол, сара схәыцра,
 УаӀкәыц, сухәоит, уцкәын сгәархәыцра!
 Умбои, уара уашәапкра саӀуп,
 Уара уоуп сызцеиу, сызхәычу...

III

... Даәазныкгы сара сахнагеит.
 Кәтол шыкоу усоуп, уи сагеит.
 Хашьцәа шӀакоу? Вало, нас Борис!
 Ирхәоит Иура диқәын хәа арцыск, –
 Резик иакәхеит уи азын ишоу,
 Арцарцәа хәа мзада илашоит.
 Шьалуа? Уи араӀа дызбалоит,
 Ус агәыраз дыказам, дӀкалом.
 Математик дуззахеит Иван, –
 Уи наукоуп – зегь рзын ишам...
 Аха иизар икоуп, нас инхоит.
 Лашарбаган ажәлар ирзынхоит.
 УаӀа икоуи? Шамил дубахьоу?!
 Иудыруама шаӀаӀа хӀаазахьоу!
 Ларк ихушәа – ианбанқәа разын, –
 Избан акәзар – хара хзын иӀын.

Шьха зыхьушәа иажәақәаггы цқбан,
 Иауцәазамызт, игәыкын, ипқан.
 Зны-зынлаггы усггы калалон,
 Хьаак ижәлон иоуа-икәалкәало, –
 Ицәгьан усқан иблақәа ртапшра,
 Иалагон игәатца хәыч ашра...
 Уи харантәи амра шгыло ибон,
 Ус анакәха, – амра агәра игон.
 Нас иаацәыркьейт иарггы, шарқазык,
 Мразатәыкоуп икоу зеггы рзы.
 Ашәшы цеит, нас, нак ихәаш-хәаша,
 Хуашьра амам хтәыла ахьз-апша.
 Уинахыс ицстазаара еакзоуп,
 Ақсшәа шихәо уи бзанцы дажәзом.
 Дупылозар – асалам сызит,
 Уи сықсымзар, ынтә ифыцны диит.

IV

... Хара уҳазцаауазар, хара ҳамам,
 Иқәцит азын, уи агәағгы ҳаман.
 Иахьа ажәфан иалалоит аханқәа,
 Асасцәа-ба? Асасцәа рацәамкәа?...
 Иабатьци? Цыхәагцәара рымам,
 Амреика, Африка, ухәарыма!
 Азә деилыхны дааиуейт мақәахәара,
 Дахзыпшуейт ихәдицошәа харак,

Илакәишьоит ақсуа иеилахәашьа,
 Акы ихәозаргь – дақәшәазом ахәашьа, –
 Еибамкызар акәхап, урт бызшәла
 Ицәажәар акәхеит, ус напышьашәала.
 Лара лакәын – ттынк апақәа дахо, –
 Патрет тыхгак уака иқәкны дацхон,
 Илакәыршьон дара ирбалакгы,
 Иахәампшыкәа иаошәазомызт лакгы.
 Ахтны-қалақь цьашьатәыс ирымоуп,
 Уахьнеилакгы урт убоит, игылоуп,
 Сахтны-қалақь аиацәара иалоуп,
 Исызгәакьоуп сара уа акала.
 Бзиа избеит. Уи камлейт машәыршәа,
 Убри акәхап сызцазом снапыршәан,
 Амаа скушәа сара уи агара.
 Сахзызаауейт, Акәа сылашара,
 Изыззарызеи, цьым, уи ада схәартам,
 Сшыназхәыцпак, иааиуейт зцаара гәартак.
 Сахтны қалақь – ақстазаара иақәлоуп.
 Ишқарацәаз, рыцқа, Акәа иақәлоз!
 «Аха дарбан, дарбан уеиқәзырхаз?» –
 Зцаарак ауп абас сара исаҳаз!
 – Дарбан уасхәап, қадгьыл, еиқәзырхаз,
 Уқыиан, акәхап, иарбан, нас инхаз?
 – Уаҳа дарбан учкәынра иақсоу?
 – Ақсуа, – зыбао ага иахьыгзоу!
 – Дызхылцыда, ус дықәпартә ара?

– Ан дылхылцит. Уи изхоит иара!
 – Илазцада, нас адоуцәа рымч?
 – Амра шаша! Уи дахуркьярым!
 – Нас дказцада уи бзынцы дынхартә?
 – Ан-Ақсадгьыл! Ус анакәха, ҳарт!..
 Аа, абасоуп, ыцьа са сгәәфы.
 Шарқазынза аймак ду иаәуп.
 Зны еиғыхоит, еидыххылоит зны,
 Рыгәта сгылоит ускан уа сласны,
 Амға иқәуп, ацых тынч ицоит.
 Ашьағақәа сгәатца ианнацоит.
 Урт ирхәоит изнысыз Ақсынтәыла,
 Уи азын ианықәқоз рахәа нкыла...
 Тата, исхәарц исҗахыз өақы –
 Уара уиашоуп, шәкы уркуп, зқы, –
 Аха зынгы унеилоу хан дахьжу? –
 Уа унапала лнышәынтра ушьышьу?
 Шәтык еиҗаха, ицых, цьым, ҳаскьынк,
 Даеак уаха хьаас са иским.
 Уи дызхылцыз адгьыл ағ дышьҗоуп!
 Хан, иудыруз, уи лара дақсоуп, –
 Аха хан илылшахьоу закәу,
 Уара уоума, нас изахәатәу?!
 Иугәалашәоума, уи зынза дзацәын,
 Харгы хмачын – ла лнапы ханын,
 Адгьыл дахо, хаз аеага лкьон –
 Азацәреи ақстазаареи еиқәқон,

Иқәқон: дарбан, дарбан иҗахо,
 Данкаҳалак сгылоит хәа деихон.
 Иара ускан акәзаргы калап,
 Москва хьчаны данҗахазгы ҳаб!
 Ускан акәхап, – иааит Кәтол ашәкәы, –
 Уи амызцәа роухьан даеа шәкы...
 Хатцарыла ҳабацәа тахеит.
 Зынза иқәыңшыз анацәа хзынхеит...
 Убри акәхап, дрыцҗасшьоит сара, –
 О, ихьантан, аиашаз, уи ләара.
 Ақстазаара бжеихан ицьбароуп,
 Дунеихаан инымцәазо қәқароуп,
 Аха ахатә қстазаара тахоит, –
 Жәлар ирыҗоу – убри ауп инхо...
 ... Уаха иуасхәои, абзиала, указ,
 Саргы снықәлоит лассы, уахь аоныка.
 Уаха исхәарц исҗахыз зегь реиҗа,
 Уара духәоит, сара сыла, сҗеиҗаб;
 Ацець ыцыхуазар, нас ицәғьамызт, –
 Уи аварағ тәарҗа хәычык амаз...

1980 ш.

АЛЫМ АНЫХҒА

Азэггы днымхеит уи аены,
Ауа, атаыхыға.
Иазгәахтап хәа зегь ағын
Алым ду аныхәа.

Ақәацағьы қәабк ақуац.
Ижәуан ахәарахәа.
Ахыжь, абга, амырхәац,
Уи аныхәа рахәан.

Амыстхәагақәа нахьхы,
Иалыршьуан абыста.
Акәац ықғын хәдацаахы,
Анцәа иоуп ирызта.

Амгәа тарчаңеит ачуан,
Шьюукгы надынцәалан.
Ашьаңагы уа ихәан,
Аца цлақәа рцәала.

Ахаа-мыхаақәа рыфөы,
Абнаршөы иахалон.
Шьюук агәама рбон аөы,

Шьюуқы – реадырхалон.

Ус ишнеиуаз тынч агәашә,
Аатит аңарахәа.
Алым ашьтра уи аңашә.
Рғынархеит аңыңахәа.

Амәа рзылнахит абжьас,
Агышөыг ирахан.
Алым иаман уи ешьас,
Иқан ацқәа рхахан.

Зны инхырхуеит асаара,
Ғытқ әеадырхалан.
Нас игәыднакылт иара,
Алым гәыдыхәәалан.

Иашьтанеиуан изазо,
Амшә аңышә итыхо.
Саранцүма ак рыбзо,
Ацхарпа иағыхәон.

Хыхь иоахан ө-шьапык,
Ишәахәон абжьала.
Иаҕахгөышьян, ишаңыз.
Кәашаөык дыбжьалар.

Ари гөзтәз абга ран.
 Мышә инадыххалейт.
 Ашьтахь иказ кәшаран,
 Заралеи мгәахылеи.

Абга ацқәа уа иубон,
 Ажәәқәа кәадырза.
 Уи иақыдан – иеырбон,
 Иарқыруан акырза.

Алым аблақәа разын,
 Иахья уи мазамызт.
 Мцәыжәәда ипрырц иафын,
 Аха иамазамызт.

Аштә иқәлон, еилахәан,
 Итәын уақа цстәыла.
 Сыңсы тоуп хәа насгы хәанк,
 Ацьма иавагылан.

Ацьма цәа-хаак афакын,
 Уи аены иартыша.
 Азшьапык ақатхь акын,
 Егы – ақартыша.

Уи ажакья ду ласын,
 Иаласуан ақшалас.

Акәашараз иара цсын.
 Аңсы тан ашәала.
 Иңхашья-ңхато ала,
 Уа инталт ишиашаз.
 Уи ишьтанахит акәалаа,
 Алым зықәиалашаз.

Ицыгы-шәыгыын аеада,
 Зегь аргылеит бжыла,
 – Ара сыкоуп, сыгәра га,
 Уейтахашам зыла!..

Ажәцыс аңтақәа хнацон,
 Ажәоан иахынхалан.
 Уи чырчыруа шәак ахәон
 Аңсацәа рбызшәала:

«Ацәгыа-мыцәгыа, нақ уца,
 Асакара нкылан.
 Аңсынтәыла хәыч қатца,
 Анасың иатәылан!»

Ускан аштә ахафы
 Иаамацәыст агәашәқәа.
 Сасра италон бгахәычык,
 Иахагылан ашәтқәа.

Уи атдыхәа бамбатәын,
Иңшандаган иҕан.
Цҕаа иазымкыз уи адәы,
Ишькыруан адәныка.

Абла чышәын, аҕымшь шәын,
Иеырбозар акәхап,
Чыт халатшәа ак ашәын,
Еилахәан илакәха.

Зны инхәыцкыан игыагъан,
Икәылеит нас шыапхыцла.
Ускан авараә иабейт,
Иамбазацыз пхызла

Иаоцацәамкәа иссаны
Икәашон акәата.
Ирзеиныркыейт еизаны,
Уаҕа ашҕа татан.

Кәата-кәата кәаталеи,
Ашыап кыақкәа кыаҕыан.
Цыхәа-баба кәаталеит,
Иакәшан аеырпагъан.

Икыж-кыжуан акыж-кыж,
Иацкәашон зыцсы алаз,

Аха икәцырц ианафыз,
Ашәт агәыдрыцсалеит.
Нас ицәырцит ахәда тхәа,
Ашыабыста гәыраз.
Иаамысташәан еилахәан,
Ишанхон игылаз.

Ашыап ауқәа еивацсан,
Уи зысон шыацәхыла,
Акәашараз анцәа ишан,
Икәын Ацсынтәыла.

Ашҕаә асасцәа рацәан,
Иңшзахон аныхәа.
Ахәыхә – иҕыруа рынцәа,
Исасын азәы хәа.

Уаҕа ахыжыгы сасын,
Тәамоахә амазамызт.
Ашәа цәырнагарц иафәан, –
Иаманшәалазамызт.

Ахыаҕарчгы ашҕа иҕан,
Иалыхәхәон агәырқәа.
Уи ашоура цҕаа иакуан,
Избан акәзар – кәыркәан.

Аты, ынлан, илашэын,
Ицысуан азамға.
Алашьцароуп иамоу хэшэыс.
Алашьцароуп амға.

Сасра иҕан ахшыыцба,
Икакон арцынак,
Уажэы-уажэ иакуаз, азба,
Ғсуа ґсыз хазынак.

Ацла иқэтэан ашьхарцыс,
Еиқәатәаз ардэынак.
Иҕан цыпх ииз асыс, –
Урґ анықәа рыман...

Ус игеит аҕармацыс,
Абжыы гәыҕацаган.
Уи ґыруан зегыы ирхыс,
Иқәын ашьха, ага.

Ацәа иалцит изақаз,
Ацәа иалцит Алым.
Уи абжыы-хаа иреиқаз
Зеигь иреиғыз малын.

Азэы қамтас иҕаитцон,
Ахьей ацха хьшәашәей.

Егы қамтас ипхьазон,
Акәашарей ашәей.
Абга, алым, нас акәты,
Ажәцыс уқәарыма,
Уи анықәа инаркны,
Ғызароуп ирымоу.

1995 ш.
Ииун-иуль.

АХҚӘА	
А ж ә е и н р а л а қ ә а	
Автор икнытә	3
Ақшәа здыруа.....	7
Нанхәа.....	8
«Ақкәын хәыч ақчахәа».....	9
«Сыхцәеикәатәә».....	10
Ашәти ашәеи аман.....	10
Ақхыз	11
Сылашара.....	12
Бсахьа пшза абара.....	13
Сгәы итәу.....	13
Агра.....	14
Псыуа цасла.....	15
«Рыцхарак сақәшәеит...».....	16
Азын.....	17
Зегь акоуп дыңсуам!.....	18
Абгахәычы-ақошьтамғангаю.....	19
Ажәеинраала.....	22
Ишқабзиоу?.....	23
«Ицар хәа сшәоит...».....	24
«Ашьшыхәа».....	24
Апатрет	25
«Илашьцоуп».....	28
Ақсны ахьзуп.....	29
«Амра нзаалоит ашьшыхәа...».....	30
Ақсныка.....	31
«Амоа тынч санылан».....	32

«Ихәыт-хәытуа ақсабара».....	33
Апионерцәа рашәа.....	34
Иама-иама ицеит.....	35
Ардәына.....	37
Сқацха.....	37
Исыздырам схаҥагы.....	39
Дыцәаз!.....	40
Бара акгы бхаразам.....	41
Асаат.....	43
Бышьтақәа.....	44
«Аетәәқәа салацәкәыит...».....	45
Ааңынра ашәа.....	45
Бара быда.....	46
Ахьы напқәа.....	47
Ақсызкқәа.....	49
Ачабра.....	50
Ақшқа.....	50
Алаф.....	51
«Ани аби дрыбжьагылан».....	52
«Аус сақәшәеит».....	53
Аиқызара ашәа.....	54
Рақхьатәи сырцаоы.....	56
Амза ақака стәаны.....	57
Ашәа.....	58
Ақсуара.....	59
Ахәылқазтәи Ақәа.....	61
Иара дцәәжәоит.....	62
Ашьха.....	64

«Иацгы ажэак бымхэазеит»... ..	66
Ацкэынцэа.....	67
Ал.....	69
Сара сгэахэара.....	70
Асас.....	72
Ажэцэеимаа.....	73
Ари адгыл.....	75
Ахэмарфы.....	76
Бабакоу, сабакоу?.....	77
Ашлара.....	78
Шыжык.....	80
Ашыжьтэи сахбак.....	81
Ауардын.....	82
Ацша.....	83
Сан лгэы.....	85
Ацхыз.....	87
«Иахья сзыкэымцшзеит...».....	88
Ашэти амреи дыртэуп.....	90
Хшымха амцан.....	92
«Апра самоуп сырцысуа»... ..	94
«Сахьцалакгы бсыцуп»... ..	95
Уахынлатэи ацшэмацэа.....	96
Атынчра.....	98
Азыцшра.....	100
Азы стахуп.....	101
Сан, ибгэалашэома?.....	103
«Сан, ибылшозар»... ..	105
Цхызла бызбеит.....	107

Сара схэыцрақэа.....	108
«Мацк бысхаштыз цыбшьеит»... ..	110
Сеыхэа.....	111
«Бара бхэычуп»... ..	113
Иарбану шэзыршла?.....	114
Ацхарца.....	115
Асас.....	117
Уаха умаан хэа сабхэеит... ..	118
«Зны хара хқытан»... ..	120
«Хайцын»... ..	122
«Сан, ибдыруеит»... ..	123
Уааи, азынра!.....	124
«Ардэынақэа ашэа шырхэо»... ..	126
Ацшзара.....	127
Ашыжь.....	128
Аибашыы игэалашэара.....	129
Соыза.....	131
«Ашэахэацқэа»... ..	132
Барей сарей.....	133
Ан лгэыроазы абаллада.....	134
26-оык.....	136
Сара с-Гэында.....	138
Хацк сацхья дниуан... ..	140
Ацара цшза, Ацара.....	141
Сыцсадгыл.....	144
Оыцья.....	145
Азхэыцха смазазеит схэыцра.....	146
«Ацсаз гылоуп хагэтаны»... ..	147

Анацәа.....	148
Аеага.....	151
Агитара.....	152
Анышә.....	154
Сара сышьтахь.....	155
Ашыыцра.....	157
«Ажәоан ду саатуп».....	160
Схақым.....	161
«Абар ҳаикәшәеит ҳамала».....	162
Ҷапхә.....	163
Ашлақәа рқәыпшра.....	165
Ачу-ачу.....	165
Аоныка.....	167
Сырма.....	169
Акәашара.....	170
«Бхахәы салацсалон».....	171
Москватәи ацых.....	172
Атак.....	174
«Ахәылыхәа илеиуеит асы».....	174
«Абла иатцәа».....	176
Ақалақь лаша.....	177
«Москва – сара сгәаца».....	178
Бара быхьз.....	179
«Актәи атцәа».....	180
Ацых ацсра.....	181
Ацаатцла.....	181
Атацацәа.....	183
Ацсуак зны ҳаитан.....	184

Ақхәажәа.....	187
Азар.....	188
«Сацгылт ақыта».....	189
Ажәеинраала лыоуан.....	189
Сара сеибашьра.....	191
Абра сынхоит.....	193
«Ажәеинраалақәа».....	194
Бара бызхәыцра.....	194
Москватәи аапын.....	196
Ацсуа иашта.....	198
Изурызеи бара быда?.....	199
Акама.....	201
Икалап.....	202
Иаалыркәан.....	203
Агәалашәара.....	204
Ацсуа лакәқәа.....	206
Тагалантәи ашәа.....	207
Сқыта.....	209
Аицәажәара.....	210
«Азә аеага икәозшәа».....	212
Быбла.....	212
Аиааира авальс.....	214
Аеырыоураә.....	215
Зегы урызхәыцуеит, Ацсны.....	216
Шьаратын.....	217
Икәашеит абғы.....	220
Ацара-фырп.....	220
Амаза.....	222

Бабацәахыз?.....	223
Ацәарта.....	223
Бзиа избоит асы анлеиуа.....	224
Ахәшә.....	225
Аамта.....	226
Иаирхәон апап аҕхьарца.....	228
Сара исыгәхьяау.....	230
Алашарбага.....	232
Алакә ссир.....	233
Аҕсны.....	234
Ашәақь.....	236
Ишҕабзиоу Аҕсны.....	237
«Абзиабара, – схәоит»... ..	238
Ашәтқәа.....	239
«Ех, ишҕахаау амырхәага!..».....	240
Мышзатцәык.....	240
Ачара.....	241
Сажәеинраала.....	242
Актриса.....	243
Ан лныхәа	245
Амч чыда.....	246
Заҕантә	246
Сажәеинраалақәа.....	247
Ашьшьыхәа.....	248
«Хатлақәа ирхарцеит»... ..	249
«Зны иаатгылоит»... ..	250
Сара сышықәсқәа.....	250
Алакә.....	251

Сышәкәы ртиуан.....	253
Уажәыгь ипшуп... ..	254
Сәыза.....	255
«Ашәтқәа бреипшуп»... ..	256
Адгьыл.....	257
Абзиабара аказшьа.....	259
Сышьха	261
Бара сбыцуп.....	262
Бзиабаразаап.....	263
Шәара шәзы.....	264
«Зақәу сеидру...».....	265
Ала.....	266
Агитара.....	267
Ғааныбзиала.....	267
«Хашта иқәын»... ..	268
Аҕошьтамғангао иеы.....	269
Ииасыз ауааы иманалог.....	270
Агәыразра.....	271
Аҕарҕалыкықәа.....	272
«– Угәы бзиоума?..».....	274
Аҕслыш.....	274
«Хашта ду ағ»... ..	275
Сқыта, са сызгәакыа.....	276
Ашәтқәа ртоурых.....	278
Сымшын.....	278
Ашана.....	280
Ииасыз асахықәа.....	281
Апоет иитаху.....	283

Мышкада.....	285
Ақәа.....	287
Ғагалантәи ахәылқаз.....	288
Ашьхыц.....	289
«Адыд-мацәыс аапкны».....	290
«Ажәәан иалышәшәеит абҕы».....	291
Ажәеинраала даҕхьон.....	292
Аапын.....	294
«Быблақәа хазыноуп».....	295
Адапазары-Ақәа.....	297
Ацәқәырқа.....	298
Пхызла.....	299
Анцәа.....	300
«Алабжыш ағыцкәкәоит сцәашы».....	303
Мацзак аҕсшьара.....	304
Имоа дықәырцон.....	305
«Ажәәан аҕәи иацалан».....	306
«Амра еиҕшын иара иччаҕшь».....	307
Аибашьы ишәкәы.....	308
Саргы срылан усқан.....	310
«Абцар феихак амам».....	311
Анча-кәынча.....	312
Ан илзымхәаз ажәа.....	313
Урт рыҕсқәа ғалар.....	315
Анцәа саҕоумцан.....	317
Ғыпх уажәәаны.....	319
«Ацсра ныкәон».....	321
Ацсназы ашәа.....	322

Абри даара дыҕшзоуп, рхәеит.....	323
Алаҳәақәа.....	325
Азыблара рғаҕан.....	326
Ари ашта.....	326
Аҕхыз ағы ишыкоу.....	329
Ашықәс аамтақәа.....	330
«Хшыюла иулшоит».....	331
Акьянцәа.....	331
Аибашьы дхынхәит аоныка.....	331
«О-хәаак ус рыда».....	332
«Арра ус далган».....	332
Ампыл.....	332
Макьянаҕ ушәартоуп Ацсны.....	333
Бааи, хабналап.....	334
Схьяа.....	335
Аццышә.....	339
Шарпазык.....	341
Сыҕшын.....	345
Аибашьы иашәа.....	346
«Уи дысзапхьон».....	347
«Зака цуазеи.....».....	348
Ға шықәсыкгы.....	349
Азын аҕәта.....	350
Ацха.....	351
“Амра ғыхара”.....	353
Ақәа.....	354
«Қытак ағы».....	355
«Хамоахыцпы».....	356

«Ишқассирыз ашыжь»... ..	355
«Сара снейны»... ..	357
Сгәыгра.....	358
«Схахәы иалыбшыт усқан бнапы»... ..	359
Дцон ағхәызба цшыхәра... ..	359
Башәә	360
Ахәышәтәәы.....	361
«Сгәы рыхшәеит»... ..	362
«Амоа абжараә»... ..	364
Зызлан.....	365
Сыгәра.....	367
«Сашәә уаҳама?..».....	368
«Амра еицшын»... ..	369
«Ақта аипш»... ..	371
«Аб даныржуаз»... ..	372
Сасра.....	373
«Издыруада апоетцәә»... ..	374
«Иахантәарак»... ..	374
«Бгәы сзынхеит»... ..	375
«Аапын цеит»... ..	376
Аибашьратәкья цон макьяна... ..	377
«Ах, ишқацәгью ақстазаара»... ..	378
«Ақтақәә ирыгәылсит»... ..	379
Аныха.....	380
Ақстазаара абас икоуп... ..	381
Акъанцья.....	382
Ғагалантәи ақәә.....	384
Сан лгәәла.....	385

Аиа.....	387
«Иарбан пхызу ибзиоу?..».....	388
Дәәә тәылоуп Ақсны.....	389
«Сашта иқәлеит азын...».....	391
Ғ-рахәыцк.....	392
Бысцәыхароуп... ..	393
Ашәшы зхоу ахәыцрақәә.....	394
Ашыжьтәи ашәә.....	396
Абеацәеи ағарцәеи.....	397
Ақсны рыцқан иқазцо... ..	398
Асы.....	400
Ашықәс ғыц.....	401
Бааи, еигәыдаҳцап Асы!.....	402
Аштаә.....	403
«Ацла иакәшон»... ..	405
«Амыш мацк ашьара иқәкьеит»... ..	405
Атак	406
Ан	407
Сгәы рахәзам.....	408
Шәарыцара сықан зны.....	410
Ғаикәымшәәзеит... ..	411
Ағы цыю-цыю.....	412
Исхамыштүә.....	414
Ахра ицәәжәашья.....	415
Шәыгәқәә хәума... ..	417
Амшапы.....	418
Алар.....	419
Анцәә ида.....	420

Шьта издыруеит.....	422
Ақхара.....	423
Азыркәи.....	424
«Сара сцәуазом».....	425
«Амра еиңшын ацәа-хаҳа».....	426
«Сара исымоуп сара сашта».....	427
«Кыр шықәса нудуеит».....	428
Амода пхәызба.....	429
Ақара.....	430
Аимак.....	431
Апоет имонолог.....	432
Ааңыра ашәа.....	433
Ацәа.....	435
«Ажәцыс-еиқәа».....	436
Гәаныла.....	436
Анцәа иалихыз Ақсны.....	438
Амра.....	439
Атанкист.....	440
«Илахәыхуп ақсуа пацха».....	442
«Абзиабара ашәа».....	444
Аоы рыжәтәуп.....	445
«Зыбла хәоу».....	447
«Быңшра схаштуеит».....	447
Артиллеристцәа рашәа.....	449
Рақхьаза акәны.....	450
Быгәхьаазгоит.....	451
Ацара аныхәа.....	452
«Ашта иқәуп».....	453

«Амра иснатом уи иамам».....	454
Стәы уамысын.....	455
Сара сашәақәа.....	456
Хәжәеинраала.....	457
Уааи, нас, хәирыз таҳарцәып.....	459
Смаланыкәа.....	460
Ағба шкәакәа.....	461
Азғаб хәычы лашәа.....	462
Иарей сарей.....	463
«Ада схәартам сыкьанцәа».....	464
Ашьыжь.....	464
Ашәарыцаә.....	465
«Ааңын шәоуп».....	467
«Пхызла ажәәан салан».....	468
«Ақша нтасны мазала...».....	469
«Сара схәгоуп ба санбыцу».....	470
Аныхәәә.....	472
Ға знык исызхәа.....	474
Иахьа шоуроуп.....	476
Ақәыпшра.....	477
Еиғашәартахеит Ақсны.....	479
Агәырғьара.....	480
«Исыхьыз сыздырам».....	481
Рәақхьа ххырхәап.....	483
«Бара бакәымзар, – сара».....	484
Хыда.....	485
Ажәлар рқа.....	487
Очамчыра.....	488

«Аапын сарҕыҕыт».....	488
Аладатҕи амра.....	489
Аҕшҕы.....	490
«Ашыҕыҕы иҕҕыаз».....	492
Актҕи ажҕеинраала.....	492
«Ирхҕоит аҕстазаара».....	484
Акҕашарахь анаҕхьара.....	495
Уаҕҕынза.....	496
Апоетҕа рзы.....	497
«Аҕыҕы ахыза».....	498
Агҕалашҕара.....	499
Схьаа.....	500
Сҕҕыпшра агьама.....	501
Амра.....	503
Аҕла.....	503
Ирхҕыҕы еҕҕаҕас.....	505
Ари адгьыл ныхан.....	507
Ахаҕеи аҕхҕыси еиҕыцуан.....	509
Ачараҕа раамта.....	510
«Ихы даҕҕажҕон ихала».....	511
Асаркьал иану амыткҕама.....	512
Азҕа игра.....	518
Мыкҕа.....	519
«Абзиабара мцоуп».....	521
Хныҕа.....	523
Илеиҕырбон ачараҕа.....	523
«Исыҕыкҕашҕа, Анжела».....	524
Аапын еиҕысшыҕоит иаҕа.....	525

Аныҕааҕа.....	526
Агҕырҕа.....	527
Аҕхҕара.....	528
Ахҕылпазтҕи асас.....	530
Ауаара.....	531
Амыч ахыҕыкоу.....	532
Сара сыхьз.....	534
Ус ишоуп.....	536
Бара ибзыскыҕы ашҕаҕа.....	537
Аҕхҕа.....	539
Амшыни аҕҕҕырҕеи.....	541
Мазала.....	543
Аҕахара.....	545
Абҕьар сыкҕекуп.....	546
Ануаа рхҕы.....	547
Аҕы.....	548
Шҕышкҕа схы рханы.....	549
Алакҕа иалашоуп Аҕсны.....	550
«Ицон иҕны».....	551
Сасра.....	553
Азҕаб ашоура лыман.....	554
Ажҕабжҕы хҕа, ажҕабжҕы.....	555
«Аты ҕарҕар».....	555
Арҕаҕы.....	557
Ирбылуан акырҕҕа хҕа хҕоны.....	558
«Игҕхьааумган умал ызыр».....	558
Аҕстазаара агьама.....	559

«Бзиарак уахазар».....	559
«Ихъантоуп азы-роаш».....	560
«Уоыза иакөу, уашья иакөу».....	561
Ажьякцей ашыцреи.....	561
Абри арцыс дтамхакөа.....	562
Амоахөаста ианылан.....	562
Уахык ала.....	563
Ҙагалан.....	564
Ирхөоит аңсуара ңабаауп.....	565
«Сгөы сеанзамкөа».....	567
«Ашөт ангөылцуа».....	567
Ҙабуп.....	568
Шанибов иажөа.....	569
Акөазы ашөа.....	571
Ефрем Ешба (ацикл).....	573
Аңхьарцархөаоы.....	573
Ажөлар рмонолог.....	574
Амоа ду.....	576
Ателеграмма.....	577
Хатын (ацикл).....	580
Ахөыцрақөа.....	580
Хатын ахөыцқөа.....	581
Ажьиоы.....	583
Аңшьбатөи.....	585
Ажөабжьхөаоы.....	586
Асаркьалқөа рыбжьы.....	588
Ихаауп абыз.....	589

А п о е м а қ ө а

Ашьяц ацөуара.....	590
Ацаоцөа рымаңөа зшөу.....	598
Сашья уахь.....	609
Алым Аныхөа.....	618

ТЕРЕНТ МИХАИЛ-ИҘА ЧАНИА

ИҘЫМҘАҚӨА РЕИЗГА
АКТӨИ АТОМ

ТЕРЕНТИЙ МИХАЙЛОВИЧ ЧАНИА

Собрание сочинений
Том первый
На абхазском языке

Аредақтор З. Бытөба
Асахьатыхы Л. Евменов
Атехредақтор Л. Евменов
Акорреқтор Гө. Аркөыць

Аформат 70x100 1/32 Иқатө. акь. 20,13. Инықө. кь. бгы.
33,8. Атираж 500. Азаказ № 59.

Адсны Ахөынтқарра
Акьыпхь аоны
Акөа, Ешба имөа, 168